

EKOIQ

OCAK - ŞUBAT 2022 SAYI: 98

www.ekoiq.com

YEŞİL İŞ / YEŞİL YAŞAM

**"Bizler Kimsenin
Geleceği Değil,
Kendimizin Bugünüyüz"**

**BLACK LIVES
MATTER**

HIROMIX
SUYA GEÇİT YOK

Su Yalıtımı
Yönetmeliğinde tarif edilen yapısal yalıtım yönteminin
bütün gerekliliklerini sağlar.

Bütün çevresel etki sınıfları için uygundur.

Üstün Dürabilite özelliği sayesinde, yapının servis ömrü
boyunca maruz kalacağı bütün fiziksel ve kimyasal
çevresel etkilere karşı dirençlidir.

Gölge Etmesek Yeter!

Dünya öyle inanılmaz bir hızla değişti ki. Hem de her zamanki gibi, herkesin niyet ve planlarının ötesinde... Kimsenin arzusuyla veya iradesiyle değil elbette; insanlığın bugüne kadarki düşünsel, maddi, teknolojik ve toplumsal formasyonlarının karmaşık bileşimiyle gerçekleşti bu dönüşüm. Sözkonusu dönüşümün en önemli ayaklarından biri hiç kuşkusuz dijital teknolojiler, bilişim ve iletişimdeki muazzam gelişmelerdi. Hiçbir nesil birkaç onyıldık kadar büyük bir değişiklik yaşamamıştır. Bu anlamda ben ve oğlum tamamen aynı gezegenlerin çocuklarıyız. Evimize telefon geldiğinde lisedeydim (tabii ki ev telefonu) ve ilk bilgisayarı üniversitede gördüm. Oğlum, artık ev telefonu diye bir şeyden haberdar değil ve bilgisayarlar gündelik hayatın parçası. Ben bir filmin ismini öğrenebilmek için senelerce bekledim; onun için bu bilgi cep telefonuyla bir googlulama uzakta...

Ama yeryüzündeki değişim bundan ibaret değil; bir başka anlamda da aynı gezegenin insanları değiliz. Endüstri devriminden bu yana yakıtımız fosil yakıtlar ve doğaya müdahalelerimiz sonuçlarını en net biçimde bu süreçte gösterdi. Ve bu birkaç onyıldık gezegen iklim krizinin tüm belirtileriyle karşı karşıya kalıverdi. Artık daha sıcak bir gezegende yaşıyoruz. İklim normalleri altüst olmuş durumda. Aşırı iklim olayları, vaka-i adiyeden sayılıyor ve hepsinin ötesinde, hepimiz bunun nedenini ve sonuçlarını üç aşağı beş yukarı biliyoruz. Peki siz küçükken, hiç yokolacağımı veya tüm normallerinin değişeceğini düşündüğünüz bir gezegende yaşadığımızı hissetmiş miydiniz? Ne yazık ki bugünün gençleri, bunu biliyor, hissediyor. Bu geleceksizlik hissini nasıl bir şey olduğunu anlamak zor. Bunu sadece

tahmin edebiliriz...

Peki bu iki nesil aynı insanlar olabilir mi? Herşeyin değiştiği bir dünyada, insanlar aynı kalabilir mi? Evet hâlâ iki ayağımız, bir midemiz ve soluk borumuz var ama ya, ruh halimiz, dünyayı algılayışımız ve bilinçaltımız? Aynı kalmış olabilir mi? Hiç zannetmiyorum.

Peki ya kurumlar, toplumsal yapılar, düşünce kalıpları? Bazıları onlarca, bazıları ise 100'lerce yıl önce oluşmuş kurumlardan ve pratiklerden söz ediyoruz. Geleneklerden, göreneklerden, alışkanlıklardan, maddi ve manevi kalıplardan... Peki ya kültür? En geniş antropolojik tanımıyla, bir toplumun tüm yapıp ettikleri, anlam ve değerleri olarak tanımlanabilecek kültüre ne oldu bu büyük değişimde? Öğrenme biçimlerimiz, öğrenim kurumlarımız, öğretim görevlilerimiz, aydınlarımız değişti mi? Bu büyük değişimin rüzgarına ne kadar uyum sağlayabildiler? Peki ya ulusal ve uluslararası kurumlar? Yönetişim ve katılım konusunda sonsuz olanaklar yaratan bilişim ve dijitalleşme, oralara uğradı mı? Hangi kurumlar, bu olanakları demokrasinin gelişimi için kullandı?

O halde ortada çok ciddi bir sorun var. Fiziksel normalleri, mesela atmosfer konsantrasyonu bile değişen,

Barış Doğru
baris@ekoik.com

iklim istikrarı altüst olan bir dünya; 30 yıl önce hayal bile edilemeyen iletişim olanakları ve bir adım bile değişmeyen, fosilleşmiş kurumlar, sistemler ve düşünce kalıpları. Peki bu değişimin içine doğan gençler? Kendi yaratmadıkları sorunları kucaklarına bıraktığımız; ancak söz haklarını, yetkilerini olabildiğine kısımlaya çalıştığımız gençler! Değişen bir dünyada değişmeye direnen, değişmek isteyenleri, onları anlamayan, anlamaya çalışmayan bu yaşlılar toplumunu kim bilir nasıl görüyorlar?

Ve biz onlara hala eski dünyanın bilgilerini öğretmeye çalışıyoruz. Çoğu yok olacak meslekleri, çalışma alanlarını, ahlaki kuralları, bugünün dünyasının yanından bile geçemeyecek değerleri, eski usuller, teknikler ve öğretim gelenekleriyle aktarmanın bu gençlere nasıl bir yararı olabilir? Bunların hemen hepsinin çöp olduğunu, geri dönüştürülmelerinin bile imkansız olduğunu çok iyi bilen gençler acaba ne hissediyor ve düşünüyor? Dijital dünyaya doğmuş bu yeni iklim kuşağını tanımak, daha doğrusu onların, tüm bu sorunların üstesinden gelebilmeleri için kendi dünyalarını kurmalarına izin vermekten ve onlara bu zorlu yolculukta eşlik etmekten başka ne yapabiliriz ki!

İÇİNDEKİLER

12 Tunç Soyer: “İki Doğaya, Bir Aşa... İklim Kriziyle Mücadelenin En Önemli Sırrı Burada Gizli”
İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Tunç Soyer, hem uyum hem de azaltım çalışmalarını aynı potada eriten ve çok katmanlı bir değerler bütünü olarak çerçevesini çizdiği döngüsel kültüre ihtiyacımız olduğunu söylüyor. Soyer'e göre iklim kriziyle yüzleşmemiz için gereken nokta tam da burası...

18 “Sosyal Girişimcileri Desteklemek, İnsanlığın Yarımına Yatırımdır”

Geçtiğimiz günlerde beşinci yıl kazananları belli olan İbrahim Bodur Sosyal Girişimcilik Ödül Programı hakkında görüşlerine başvurduğumuz Kale Grubu Kurumsal İletişim Bölüm Başkanı Rana Birden, “Her yıl, daha güzel bir dünya hayal eden, bu uğurda elini taşın altına koymaktan çekinmeyen, düşünen ve düşündüren, her yaşta pırl pırl insanlarla tanışıyoruz” diyor.

22 2021'in Aldıklarını 2022 Geri Verebilecek mi?

2021 sona ererken, dünya birden fazla krizle karşı karşıya. Pandemi sebebiyle sağlık önlemleri ve kapanmaların devam etmesiyle başlayan 2021, sağlık sistemi, göç ve en çok da ekonomi tartışmalarının gündemden düşmediği ve maalesef iklim krizi kaynaklı çok sayıda doğal felaketlerin yaşandığı bir yıl oldu.

30 “Paketlerin Çöpe Gitmediği Bir Dünya Mümkün”

Modern dünyada başta gıda olmak üzere her şeyin bir koruma materyali var. Önemli olan ise bu ambalajların üretiminden geri dönüşümüne döngüsel bir sistem içinde yer alması. Bütün bu konuları ve daha fazlasını, ambalaj deyince dünyada ilk akla gelen kurumlardan biri olan Tetra Pak'ın Orta Doğu & Afrika Bölgesi Sürdürülebilirlik Direktörü Volkan Aydeniz'le konuştuk...

34 Change.org, Türkiye'nin 2021 Yılındaki Değişimini Raporladı

Dünyanın en büyük sosyal değişim platformu Change.org, Türkiye'de 2021 yılında en fazla imza atılan kampanyaları alanlarına göre analiz ettiği rapor ile yıl boyunca toplumun en çok hangi konulara tepki gösterdiğini ve hangi konularda değişim beklediğini ortaya koydu.

41 DOSYA: ZRaporu / Kendisinin Bugünü Olmak İsteyen Gençlik

Gençlik iklim krizinden kaygılı mı? Önceki nesilleri sorumlu tutuyor mu? İklim krizi, gençlerin hayatını nasıl belirliyor? Neden ve nasıl harekete geçiyorlar? Tembeller mi, temkinliler mi? Yeni dünyayı onlar mı, büyükler mi daha iyi tanıyor? Nasıl bir eğitime ihtiyaçları var? Kendi kararlarını verebiliyorlar mı? Seçim yaşı aşağı mı çekilmeli? Ne istiyorlar, nasıl iletişim kuruyorlar? Kimsenin geleceği olmak istiyorlar mı? Yoksa kendilerinin bugünü olmak yeterli mi onlar için?

96 “Tüketici, Topluma Faydası Olmayan Markayı Anında Gözden Çıkartıyor”

Kısıtlı doğal kaynakların etkin ve verimli yönetimine odaklandıklarını söyleyen Yaşar Topluluğu'na bağlı Pınar Su ve İçecek'in Pazarlama Müdürü Pelin Gülbay Özdemir, bu doğrultuda AR-GE altyapılarında önemli gelişmeler yaptıklarını vurguluyor.

100 Akıllı Bahçeler Eve Sığar mı?

Topraksız tarım trendi ile işin uzmanı olmasak dahi kendimiz için bitki yetiştirebileceğimiz “akıllı bahçeler” adım adım evlerimizin içine taşıyor. Peki iklim değişikliğinin olumsuz etkilerini net bir şekilde görmeye başladığımız şu günlerde bu trend çevreye önemli ve anlamlı bir katkı sağlayacak mı?

106 Balkan Şehirlerinden Küresel Sorunlara Yerel Çözümler için Buluştu

İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin davetiyle bir araya gelen Balkan kentleri, iklim krizinden pandemiye çağımızın küresel sorunlarıyla ortak bir paydada mücadele etmek adına B40 Balkan Şehirleri Ağı'nı kurdu. İstanbul Planlama Ajansı'ndan Dış İlişkiler Koordinatörü Simten Birsöz İnanç, B40 Balkanlar Zirvesi'nde kentlerin somut eylem ve politikalar geliştirilmesi konusunda güçlü bir niyet ve dayanışma sergilediklerini vurguluyor.

HER SAYIDA

4 Bir Çırpıda Son İki Ay Bir Çırpıda Son İki Ay Glasgow İklim Paketi Açıklandı; İmamoğlu COP26'ya Katıldı; Cittaslow Ağı'na Türkiye'den 3 Yeni Üye; İklim Değişikliği Google'ın En Çok Arananlar Listesinde; 2022'de Şirketlerin Sürdürülebilirlik Gündeminde Neler Olacak?

10 Sürdürülebilir İşler Arzu Deniz Aksoy: İklim Kriziyle Mücadelede Neden Z Kuşağını Örnek Almalıyız?

20 Sürdürülebilir Tüketim Doç. Dr. Ahu Ergen: İklim Krizinden Çıkış Z Kuşağıyla Olacak

24 Sürdürülebilir Kalkınma Gülin Yücel: Mobilitenin Geleceği

28 Organik Beslenmeye Doğru 2022 Gıda Trendlerinde Sürdürülebilirlik Başta; COP26'dan Glasgow Gıda ve İklim Bildirgesi Sonucu; Belediyeler Zehirsiz Kentler için Neler Yapıyor? “Yok Konsepti”yle Üretilen HİPP Babysanft

36 Global Compact Türkiye Yeni Neslin Talebi: 1,5 Derece

42 Yaşanabilir Kentler Sibel Bülay: Kentsel Dünyanın Yeni Normu: Ulus Altı Yönetimlerle Koordineli Eylem

90 KAGİDER'DEN Emine Erdem: İklim Kriziyle Mücadelede Z Kuşağına Kulak Verelim!

92 Sürdürülebilirlik Akademisi'nden İklim Değişikliği Zirvesi “Net Sıfıra Doğru Temasıyla” Gerçekleşti; Yeşil Dönüşüm İş Dünyasının Yeni Yol Haritası Webinar Serisi Başlıyor! Yeni Plastik Ekonomisi Konferansı 23 Şubat 2022'de!

94 Son Buzul Erimedden Prof. M. Levent Kurnaz: Oyunun Yeni Kuralları

102 SKD'den Konca Çalkıvık: Sürdürülebilirlik Nesli Doğuyor

104 Veri-Analiz Elif Gökçe Şahin: Entegre Raporlama Yaygınlaşıyor; Enerjide Görünüm Aydınlık; Küresel Ekonominin Büyümesi İçin Hâlâ Umud Var

112 Küre Arif Ergin: Z Kuşağı ve İklimBaba.Com

114 MarjinalSosyal Aynur Kolbay Hülya: Gençler Evreni Kurtarabilir mi?

116 Gözümüzden Kaçmayanlar Gözde İvgin: Zehirsiz Kentler Kampanyası; Almanya'da yeni üçlü koalisyon; İda kasırgası ve Avrupa'daki seller; Amazon'da ormansızlaşma; Kara Cuma'nın ortaya çıkardığı karbondioksit; İklim değişikliğinden mustarip ilk hastaya teşhis koyuldu...

118 Kitap Protesto; Çoğu Zarar Azı Karar - Dünyayı Küçülme Kurtaracak; Kısa İklim Tarihi

EKOLOGOS Sürdürülebilirlik Yönetim ve İletişim Hizmetleri Ltd. Şti. adına sahibi ve Genel Yayın Yönetmeni (Sorumlu)
Barış Doğru baris@ekoIQ.com

Art Direktör
Özlem Sarar D. ozlem@ekoIQ.com

Editör
Bulut Bağatır bulut@ekoIQ.com
Nefise Kahraman

Yerel Yönetimler Editörü Sibel Bülay sibel@ekoIQ.com

Sürdürülebilirlik Projeleri Koordinatörü
Elif Gökçe Şahin gsahin@alumni.harvard.edu

Redaksiyon Şöhret Baltas

Katkıda Bulunanlar
S. Sena Akkoç, Nilsu Birce Bayraktar

Yayın ve Yönetim Adresi:
EKOLOGOS Sürdürülebilirlik Yönetim ve İletişim Hizmetleri Ltd. Şti.
Osmanağa Mahallesi, Kuşdili Caddesi No: 33/2 34714
Kadıköy, İstanbul
Tel: (90) 216 349 40 97-98

İklim Nötr Olma Yarışı

İklim Değişikliği Performans Endeksi (CCPI), iklim nötr olma yarışının başladığını gösteriyor. Türkiye'nin enerji kullanımı kategorisindeki düşük performansa rağmen sıralamadaki yerini korumasının nedeni ise geç de olsa Paris İklim Anlaşması'na taraf olunması. Germanwatch ve NewClimate Institute tarafından hazırlanan ve CAN International'ın katkısı ile yayımlanan [İklim Değişikliği Performans Endeksi](#)'nin (Climate Change Performance Index, CCPI) 17. Değerlendirmesi, en yüksek emisyonu sahip, Türkiye dahil 60 ülke ve Avrupa Birliği'nin iklim değişikliği konusundaki performanslarını değerlendiriyor.

Glasgow İklim Paketi Açıklandı

Kasım ayının ilk haftası Birleşik Krallık'ın Glasgow kentinde düzenlenen COP26'nın sonuçları Glasgow İklim Paketi metniyle uluslararası kamuoyuyla paylaşıldı. [Karar paketi](#), iklim değişikliğine karşı direncin artırılması, sera gazı emisyonlarının azaltılması ve her ikisi için de gerekli finansmanı sağlanması için güçlendirilmiş çabalar da dahil olmak üzere bir dizi mutabık kalman maddeden oluşuyor. Milletler, gelişmiş ülkelerden gelişmekte olan ülkelere yılda 100 milyar dolar sağlama taahhüdünü yerine getirme görevlerini yeniden teyit ettiler. Ve küresel ortalama sıcaklıktaki artışın 1,5 derece ile sınırlandırılabilmesi için, mevcut emisyon azaltma planları ile emisyonları azaltmak için gerekli olan arasındaki farkı azaltmak için topluca çalışma konusunda anlaşılabilir. Ülkelerden ilk kez, azalmayan kömür enerjisini ve fosil yakıtlar için verimsiz sübvansiyonları aşamalı olarak kaldırılmaları isteniyor.

İBB İklim Değişikliği Eylem Planı Hazırlandı

[İstanbul İklim Değişikliği Eylem Planı](#)'mı duyuran İBB Başkanı Ekrem İmamoğlu 2050 yılı için 14 hedef belirlendiğini aktardı ve Kanal İstanbul projesine karşı da uyardı. İmamoğlu, "Beton Kanal dediğimiz ucube. Bu ucubenin şehrimize ekleyeceği korkunç tehlikelerden gerçekten söz etmek bile istemiyorum. Beton Kanal ekolojik dengeyi tümüyle bozacak, binlerce yıldır edindiğimiz kültürel miras üzerinde yok edici etkileri ve afet riskini artıracak." dedi. CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu da "Kanal İstanbul ihalesini hiç kimse almayacak, alan olursa çok ağır bedeller ödeyecek" açıklamasını yaptı.

Cittaslow Ağı'na Türkiye'den 3 Yeni Üye

Cittaslow Uluslararası Koordinasyon Komitesi, Türkiye'den üç kenti daha Yavaş Kentler listesine aldı. Türkiye'nin yeni [Cittaslow üyeleri](#) olan kentlerimiz Malatya-Arapgir, İzmir-Foça ve Bursa-İznik sertifikalarını teslim aldı. İzmir'de yapılan çalışmaların iki ayağı olduğundan bahseden İzmir Büyükşehir Belediyesi Başkanı Tunç Soyer, büyük kentlerde sakin şehir felsefesinin benimsenmesi ve yaşam kalitesinin artması için benimsenmesi gereken ilkeler üzerinde çalışırken, bir taraftan da mahalle ölçeğinde halkın katılımıyla bazı uygulamalar yaptıklarını vurguladı.

Türkiye'de Sıcaklıklar Artacak ve Yağışlar Azalacak

TBMM Küresel İklim Değişikliği Araştırma Komisyonu'nun hazırladığı [rapora göre](#), Türkiye genelinde ortalama sıcaklık 2021-2099 döneminde yıllık 1 ila 6 derece artacak. Yağışlar ise yüzyılın son periyodunda yurt genelinde azalacak. Bu azalışlar, ilkbaharda %20-50 aralığına, yaz mevsiminde ise %60'lara varacak. Ankara ve İstanbul'un "çok şiddetli yağış" projeksiyonlarına göre; Ankara'da 2021-2099 döneminde 6-10, İstanbul'da da aynı dönemde 18-25 çok şiddetli yağışlı gün görülecek, maksimum yağış miktarı ise 94 ila 125 mm'ye kadar ulaşabilir ve iklim değişikliği kaynaklı doğal afetler gözlemlenebilir.

İklim Değişikliği Cumhurbaşkanlığı Yüksek İstişare Kurulu'nun Gündeminde

Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde gerçekleşen YİK toplantısında, Türkiye'nin Paris Anlaşması'nı Meclis'te onaylayarak sürece dahil olmasının ardından yaşanacak gelişmeler ele alındı. Kurul üyeleri [toplantıda](#), Türkiye'nin, Avrupa Birliği'nin 2050 hedeflerini içeren "Avrupa Yeşil Mutabakatı"na uyum çerçevesinde ilan ettiği "Yeşil Mutabakat Eylem Planı"nı müzakere etti, Birleşmiş Milletler 26. İklim Değişikliği Konferansı (COP26) Ulusal Beyanı çerçevesinde 2053 yılı itibarıyla gerçekleştirilmesi öngörülen net sıfır emisyon hedefine ilişkin değerlendirmelerde bulundu. Kurul üyeleri, iklim değişikliğine yönelik politika, hedef ve düzenlemelerin yer aldığı ve hazırlıkları süren İklim Kanununa ilişkin görüşlerini dile getirdi.

Türkiye 2050'de Yeşil Hidrojen İhraç Edebilir

SHURA Enerji Dönüşümü Merkezi'nin, Bilkent Enerji Politikaları Araştırma Merkezi ve Alman Enerji Ajansı (DENA) işbirliği ile hazırladığı "[Türkiye'nin Yeşil Hidrojen Üretim ve İhracat Potansiyelinin Teknik ve Ekonomik Açısından Değerlendirilmesi](#)" raporuna göre Türkiye 2050'de yıllık 3,4 milyon ton yeşil hidrojen üretme potansiyeline sahip. Raporda, 2050'ye kadar imalat, doğalgaz ve ulaştırma sektörlerinin toplam enerji talebinin %10 ila %5'inin yeşil hidrojenle ikame edilmesi halinde, yıllık 1 ila 2 milyon ton yurtiçi yeşil hidrojen talebi ortaya çıkacağı belirtiliyor. Çalışmada değerlendirilen hidrojen ekonomisi 2050'de Türkiye ekonomisine yıllık toplam 6 ila 8 milyar dolar brüt fayda sağlayabilir.

İmamoğlu COP26'ya Katıldı

İBB Başkanı Ekrem İmamoğlu, Glasgow'da, "Race to Zero" (Sıfır Emisyon) başlıklı panelde konuştu. İmamoğlu, C40 Büyük Kentler İklim Liderlik Grubu (C40 Cities) tarafından düzenlenen paneldeki konuşmasında İstanbul'da beklenen olası depremle ilgili bilgi vererek, deprem riskine karşı "Deprem Seferberlik Planı" hazırladıklarından ve önümüzdeki 30 yıl içinde, kentte 7 ve üstü şiddette bir deprem görülme olasılığının %65 düzeyinde tahmin edildiğini bildirdi. "Bu senaryoda kentteki binaların %22,6'sı yıkılacak, 25 milyon ton enkaz oluşacak, yolların %30'u kapanacak. İçme suyu ve atık su hatları ile doğalgaz hatları hasar görecektir. Toplamda büyük ekonomik kayıplar yaşanacak... İstanbul'a dayatılan Kanal İstanbul projesini, sadece deprem açısından değil, pek çok açıdan kentin güvenliği için en ciddi risk olarak kabul ediyoruz" dedi. Konuşmaya [buradan](#) ulaşabilirsiniz.

İklim Değişikliği Google'ın En Çok Aranılanlar Listesinde

Dünyanın en büyük internet arama motoru Google'ın her yıl düzenli olarak açıkladığı [arama trendleri listesine göre](#) "iklim değişikliği" 2021'in öne çıkan başlıklarından. 2021 yılı boyunca iklim değişikliğinin sebep olduğu kasırga ve orman yangınlarına bütün dünya tanık oldu. Google verilerine göre 2021'de, "daha yeşil" ve "daha iyi" bir yaşam mümkün mü diye merak edildi ve internette eskisine göre çok daha fazla arandı. "Nasıl korunur" ve "sürdürülebilirlik" trendleri, hiç olmadığı kadar fazla aratıldı. Metropollerden tropik adalara kadar dünyanın dört bir köşesinde "iklim değişikliğinin etkileri" şeklindeki arama trendi daha önce hiç bu kadar merak edilmemişti. Ayrıca çok sayıda insan için pandemi, durup, hayattaki önceliklerini yeniden gözden geçirdikleri bir dönemdi. 2021 yılında en çok yapılan aramalar: "Doomscrolling" (Felaket Kaydırması), "Ruh sağlığı nasıl korunur?", "Beden olumlama", "Telkin", "Kendi işimi nasıl kurarım?" oldu.

Şiddet, Güvensizlik ve İklim Değişikliği 84 Milyon İnsanı Evinden Etti

Birleşmiş Milletler Mülteci Ajansı UNHCR'nin bu yılın ilk altı ayını kapsayan 2021 Yılı Ortası Eğilimleri Raporu, dünyadaki yerinden edilmenin boyutunu ortaya koydu.

Arka arkaya dokuz yıl boyunca yapılan raporlamalar neticesinde, iklim değişikliği, çatışma, şiddet, insan hakları ihlalleri ve kamu düzenini ciddi şekilde bozan olaylar sebebiyle dünya genelinde zorla yerinden edilen insan sayısında 2020 sonunda 82,4 milyon olan bir artışın tetiklendiği anlaşılmıştı. Bu endişe verici eğilim 2021'de de devam ediyor. Yılın ilk altı ayında, mülteci sayısı 20,8 milyonu (ilk 6 ayda 172 bin artış) aşarken, sığınmacı sayısı ise 4,4 milyona (237 bin 000 artış) yükseldi. UNHCR, küresel zorunlu yerinden edilmenin 2021 ortasına kadar toplam 84 milyonu aşacağını tahmin ediyor.

2021 Gelecek Risklerinde İklim Değişikliği 1. Sırada

Sigorta şirketi AXA, her yıl insanlığı ve gezegeni bekleyen risklerin ortaya koyulduğu [Gelecek Riskleri Raporu](#)'nun 2021 edisyonunu yayınladı.

15 ülkeden 19 bin kişinin katılımıyla hazırlanan rapora göre, geçtiğimiz yıl pandemiyle birlikte "salgın ve bulaşıcı hastalıklar"ın gölgesinde ikinci sıraya gerileyen "iklim değişikliği", bu sene tüm dünyayı etkisi altına alan sıcak hava dalgaları, orman yangınları, sel ve don gibi iklim kaynaklı doğal afetlerin de etkisiyle yeniden ilk sıraya yükseldi.

Geçtiğimiz yıl üçüncü sırada bulunan "siber güvenlik riskleri" ise bu kez ikinci sırada. Dünyanın karşı karşıya olduğu diğer riskler ise sırasıyla salgın ve bulaşıcı hastalıklar, jeopolitik istikrarsızlık, sosyal huzursuzluklar ve yerel çatışmalar, doğal kaynaklar ile biyolojik çeşitliliğe yönelik riskler, yeni güvenlik riskleri, finansal istikrara dair riskler, makro ekonomik riskler, yapay zekâ ve büyük veriye dair riskler oldu.

Rapora göre çevresel riskleri en çok önemseyen grup 25 yaş ve altındaki gençler ve risk algısı coğrafyaya göre farklılaşıyor. İnsanlar %74 kirlilik, %72 salgın ve bulaşıcı hastalıklar ve %72 teknolojiye dair etik riskler sebebiyle güvensiz hissediyor.

Biden, Trump Adına Özür Diledi

ABD Başkanı Joe Biden, COP26 açılışında, Trump'ın Paris İklim Anlaşması'ndan çıkması adına özür dileyerek ABD'nin iklim değişikliği ile mücadelede dünyaya liderlik etmek için "masaya geri döndüğünü" bildirdi. Biden [konuşmasında](#) iklime verilen insan kaynaklı zararların doğal afetler yoluyla insanlar üzerinde yıkıcı etkilere yol açtığını ve bu durumun yalnızca ulusların bir araya gelmesiyle ele alınabileceğini vurguladı. ABD'nin sözlerle değil örneklerle hareket etmesi için söz veren Biden, "Bu fırsatı yakalayamazsak daha kötü şeyler olacak" dedi.

GELECEĞİMİZ İÇİN YENİLENEBİLİR GÜÇ

Yenilenebilir enerjinin dünyada yarattığı dönüşümü, Türkiye'nin yeni nesil enerji şirketi olarak ülkemize taşıyoruz. Bu alandaki öncülüğümüzü, Türkiye'deki enerji üretimimizin **%100'ünü** yenilenebilir kaynaklardan sağlayarak sürdürüyoruz.

Zorlu Enerji olarak Akıllı Hayat 2030 vizyonumuz doğrultusunda gelecek nesillere daha temiz ve yaşanabilir bir dünya bırakmak için çalışıyoruz. Tüm faaliyetlerimizi, çevre ve toplumu koruyan bir enerji üretim dengesini gözeterek hayata geçiriyor, tüm çalışmalarımızda Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarını dikkate alıyoruz.

Enerjimiz sürdürülebilir bir gelecek için...

Himalayalar'da Buzul Erimesi Hızlandı

Fosil yakıt kullanımından kaynaklı küresel ısınma nedeniyle Himalayalar'daki buzullar olağanüstü bir hızla eriyor. Yeni araştırmalar geniş buz tabakalarının son 40 yılda önceki yedi yüzyıla göre 10 kat daha hızlı küçüldüğünü gösteriyor.

Scientific Reports dergisinde yayımlanan yeni [çalışmamın](#) ortak yazarı ve Leeds Üniversitesi'nden buzul bilimci Jonathan Carrivick, "Dünyanın bu kısmı, herkesin fark ettiğinden daha hızlı değişiyor. Ancak, değişim sadece Himalayalar'da değil. Etkileri dünyanın dört bir yanında hissediliyor" dedi.

Sürdürülebilir Ulaşımın Maliyet Engeli

Avrupa genelinde 985 filonun katıldığı [Goodyear Sürdürülebilirlik Gerçekliği Anketi'nin](#) sonuçları açıklandı. Ankete göre filoların dörtte üçü karbon ayak izini önemli bir konu olarak görüyor. Ancak maliyet, sürdürülebilir çözümlerin önündeki engel durumunda.

Şirketlerin %45'i sürdürülebilir çözümlerin gündelik faaliyetlerinin bir parçası haline gelmek için fazla karmaşık olduğunu dile getiriyor. Vergi muafiyeti gibi mali teşvikler ise ankete katılan filoların %70'i için önemli teşvik edici uygulamalar olarak öne çıkıyor. Ankete katılan şirketlerin üçte biri, sürdürülebilirliği işletme giderlerini düşürmenin bir yolu olarak görüyor.

Biden, Federal Hükümeti 2050 Yılına Kadar Karbon Nötr Hale Getirmek İstiyor

Biden'in imzaladığı [yürütme emri](#), federal hükümeti 2050 yılına kadar net sıfır emisyon yoluna sokacak ve şebekeye en az 10 gigawatt değerinde temiz elektrik ekleyecek hedefler ortaya koyuyor.

2035 yılına kadar hükümet gazla çalışan araçları satın almayı bırakacak ve sıfır emisyonlu ağır hizmet kamyonlarına ve arabalarına geçiş yapacak. Bundan on yıl sonra, hükümetin sahip olduğu veya kiraladığı binaların çoğu artık gezegeni ısıtan karbon kirliliğine katkıda bulunmayacak şekilde seçilecek ve denetlenecek. Emir ayrıca hükümete, düşük sera gazı emisyonlarıyla üretilen ve taşınan ürünlere öncelik veren bir "temiz satın al" girişimi başlatması talimatını da veriyor.

UNDP'den Türkiye'ye Destek

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ile Türkiye'nin iddialı iklim hedeflerini yansıtacak uzun vadeli bir iklim değişikliği stratejisi ve eylem planı hazırlaması için güç birliği yapacaklarını duyurdu. Paris Anlaşması'nın Türkiye tarafından onaylanması konuya dair çabaları hızlandırırken, 2050 iklim değişikliği stratejisi ve 2030 eylem planı hazırlıkları da başladı. Bu güç birliği, Türkiye'nin 2053 yılına kadar karbon emisyonlarında net sıfır taahhüdü çabaları adına büyük bir adım.

"İstihdamdan Üretime İklim Politikalarına Entegrasyon" Raporu Yayımlandı

Acthunan IV "İstihdamdan Üretime İklim Politikalarına Entegrasyon" [Raporuna](#) göre devletlerin 2020'de yaptığı toplam teşvik ve toparlanma harcamalarının sadece %2,5'i sürdürülebilirlik kapsamında. Türkiye'de ise yeşil istihdam yaratma konusunda öne çıkan kilit sektörler enerji, imalat, tarım, inşaat, ulaşım hizmet ve atık yönetimi olarak görülüyor. Yeşil iş yaratma sürecinde ise döngüsel ekonomi, tedarik zinciri kanalı ve ikiz dönüşümün rolü büyük ve kobilerin istihdama büyük bir katkısı var.

www.sureklilikensurdurulebilirlik.com
Çıktı! Çıktı!

Süreklilik ve sürdürülebilirlik arasındaki 10 fark

İş yaşamından gerçek örnekler

Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla gelişim yolları

Daha fazla bilgi için okutunuz!

İklim Kriziyle Mücadelede Neden Z Kuşağını Örnek Almalıyız?

İklim krizi başta olmak üzere gezegenimizdeki birçok problemin keskinleştiğini hissettiğimiz 2021'i geride bırakıyoruz. 2022'ye adım atarken, derinleşen sorunlara yeni çözümler üretmek ve hangi noktada olduğumuzu değerlendirmek için kritik bir noktadayız. Stockholm Çevre Konferansı'nın tüzlerinden yarım yüzyıl geçti. 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarına ilerleyen yolun da yarısını katettik. Geçtiğimiz yolları gözden geçirmek, gideceğimiz yolun rotasını daha net belirlememize yardımcı olacak. Yeni rota ise Z kuşağını takip etmekten geçiyor.

İklim İçin Yeşeren Umut: Paris İklim Anlaşması

2015 Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Konferansı'nda, 196 ülke, Paris İklim Anlaşması üzerinde uzlaştı. Anlaşmanın amacı, küresel sıcaklık artışını sanayileşme öncesi döneme kıyasla 2 derecenin, mümkünse 1.5 derecenin altında tutmak. Küresel sıcaklık artışını sınırlamak için global karbon emisyonlarını azaltmayı hedefleyen anlaşma, yürürlüğe giren ülkeler için hukuki bağlayıcılığa sahip. Anlaşma kapsamında, uzun dönem amaçları başarmak için ülkelerin 5 yıllık kısa dönem hedeflere uygun olarak hareket etmesi bekleniyor. Bu hedefler doğrultusunda belirlenen "Net Sıfır" kampanyası, 2050'de karbon emisyonunu sifira düşürmeyi amaçlıyor. Net Sıfır doğrultusundaki önemli mihenk taşlarından biri ise, Paris Anlaşması kapsamındaki "2030 Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA)". Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları kapsamında belirlenen hedefler; sürdürülebilir şehirler,

toplumsal eşitlik, iklim eylemi ve temiz enerji gibi meselelerin dahil olduğu 17 ana başlıktan oluşuyor. Belirlenen amaçlar arasında yer alan 13. başlık ise "İklim Eylemi". İklim Eylemi hedefi doğrultusunda, 2030 yılına kadar global karbon emisyonunun %55 oranında azaltılması bekleniyor.

Küresel sıcaklık artışı, geçtiğimiz 30 yıllık süreçte hızını artırırken son 10 yılda acilen harekete geçmemiz gereken bir problem olarak kendini göstermeye başladı. 2015 Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Konferansı ve Paris Anlaşması, böyle bir soruna cevap olarak ortaya çıktı. Öte yandan, küresel sıcaklık artışının uluslararası bir sorun olarak gündeme gelmesi 1972'ye dayanıyor.

1972'de Ne Oldu?

Birleşmiş Milletler tarafından 1972'de düzenlenen Stockholm Çevre Konferansı, iklim ve çevre sorunlarını uluslararası düzeyde bir mesele olarak masaya yatıran ilk konferans oldu. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler arasında bir diyalog ortamı oluşturan konferansta; ekonomik büyüme, çevre kirliliği, hava kirliliği ve su kaynakları konusu işlenmişti. Konferansın sonucunda, günümüzde hala aktif olan Birleşmiş Milletler Çevre Programı'nın (UNEP) kurulmasına karar verildi.

Yolun Yarısı, Yeni Yol Haritası...

ECIU ve Oxford Net Zero'nun araştırmasına göre, dünyadaki şirketlerin yaklaşık %20'si Net-Sıfır hedeflerine bağlılıkla hareket ediyor. 2019'da Net-Sıfır vaadi küresel ekonominin %16'sını kapsarken 2021 yılında

Arzu Deniz AKSOY
Sosyal Etki Girişimcisi,
Bağımsız Yönetim Kurulu Üyesi
arzudeniz.aksoy@gmail.com

bu oran %68 oldu. Bu araştırmaya bakarak, küresel ekonominin ve şirketlerin Net-Sıfır hedefini gitgide daha fazla odağa aldığını görüyoruz. Bir yandan da ABD ve Türkiye gibi ülkeler, Paris Anlaşması'na uygun pozitif adımlar atıyor. Türkiye, Paris Anlaşması'na 2015 yılında imzasını atmıştı fakat anlaşma, TBMM'de yürürlüğe girmemişti. 6 Ekim 2021 itibarıyla anlaşma, TBMM'de onaylandı. ABD'nin 45. devlet başkanı Donald Trump da Paris Anlaşması'ndan çekilmeyi gündeme getirirken 46. devlet başkanı Joe Biden, anlaşmaya uyum sağlayacağını ve iklim krizinde önemli adımlar atacağını söylediği anda duyurdu.

2022'ye girerken, iklim kriziyle mücadele konusunda önemli adımlar atılıyor. Bu adımlar gündemdeyken, gezegenimizin geleceğini sahiplenecek olan genç kuşakların, günümüzün Z kuşağının, fikirleri ve iklim kriziyle mücadeleye katkısı merkezi bir yer tutuyor.

Karamsarlığa Mahal yok! Gelecek Kaygısı, Çözüm İçin Motivasyon

Pew Research Center'in 2021 Nisan'da ABD'de Z, Y, X ve "Baby Boomer" kuşaklarını merkeze alarak 13.749 yetişkinin katılımıyla yürüttüğü araştırmaya göre, katılımcılar arasındaki sosyal medya kullanıcılarının ortalama %51'i, iklim sorunlarına bağlı

olarak gelecek hakkında endişeli. Z kuşağı, %69 oranıyla en endişeli kesim olarak karşımıza çıkıyor. Aynı örnek içerisinde, yine Z kuşağının %49'luk bir kesimi, iklim krizinin yeterince ifade edilmediği konusunda öfkeli olduğunu belirtiyor. Kuşaklar arası düzlemde bu oran %38. Öte yandan, en endişeli ve en öfkeli kesimi temsil etmesine karşın Z kuşağı katılımcıların %51'i, iklim krizinin etkilerini düşürebileceğimiz konusunda kendinden emin olduğunu belirterek gezegenin geleceği konusunda en optimist kuşak olmayı başarıyor.

Z kuşağının iklim konusundaki hassasiyeti, davranışlarında da karşılık buluyor. Araştırmaya göre Z kuşağı, çözüm için en çok aksiyon alan grubu temsil ediyor. Z kuşağı katılımcıların %32'si; iklim değişikliğiyle mücadele eden organizasyonlara bağış yapma, gönüllülük, protestoya katılma, seçilmiş politikacılarla iklim mücadelesi için iletişime geçme aktivitelerinden en az birini yapmış. Sosyal medyadaki aktiviteleri ve aldıkları aksiyonlarla Z kuşağı, iklim aktivizminde en görünür grubu temsil ediyor. Hem en endişeli hem de en aktif kuşak olan Z'den öğrenmemiz gereken bir ders var. Onlar, karamsarlığa sürüklenmek yerine çözüm üretmeye odaklanmayı tercih ediyor. Kaybedecek vakit olmadığının farkındalar.

Kampüste de, Kariyerde de Tercih, Sürdürülebilirlikten Yana

Güney Kaliforniya Üniversitesi'nin 2020 yılında hazırladığı raporda, öğrencilerin %64'ü kampüslerindeki sürdürülebilirlik konusuna "çok ilgili", %27'si ise "ilgili" olduğunu belirtiyor. Insider'ın hazırladığı habere göre ise New York Üniversitesi'nin "çevre çalışmaları" programına başvurular sürekli artış gösteriyor. Z kuşağı, sürdürülebilirliği odağa alan kariyerleri gitgide daha fazla tercih ediyor. Görüyoruz ki Z kuşağının hassasiyetleri, endişeleri ve motivasyonu hem eğitim hem de kariyer tercihlerini şekillendiriyor.

Z Kuşağı, Dünyaya Örnek Oluyor

Iowa Üniversitesi öğrencilerinin yürüttüğü The Daily Iowan'da yayımlanan haberde, Iowa Üniversitesi Sürdürülebilirlik ve Çevre Ofisi direktörü Stratis Giannakouros, "iklim krizinin tüm yükünün Z kuşağına yüklenemeyeceğini" ifade ediyor. Tüm dünyayı ilgilendiren iklim krizinde, kolektif sorumluluğumuzu en aktif kuşak olduğu için Z'ye yüklemek haksızlık olur. Bunun yerine, güncel sesi ve motive duruşuyla diğer kuşaklara örnek olan Z'yi dinlemeli, takip etmeli.

2030 hedeflerine adım adım yaklaşırken, diğer kuşakların da Z kuşağı kadar bilinçli ve aktivist olmasını sağlamalıyız. İklim krizi kuşaklarüstü bir kriz. Çözüme de ancak tüm dünyanın el ele vermesiyle ulaşacağız. Eğer ki Z kuşağı bu konudaki bilincini ortaya seriyorsa dünyanın buna kulak vermesi ve birlikte hareket etmesi gerekiyor. ○

Kaynakça:

(ECIU ve Oxford Araştırması) https://ca1-eci-edcdn.com/reports/ECIU-Oxford_Taking_Stock.pdf?mtime=20210323005817&focal=none
<https://www.un.org/en/conferences/environment/stockholm1972>
[https://www.undp.org/sustainable-](https://www.undp.org/sustainable-development-goals#climate-action)

<https://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/sustainable-development-goals/goal-13-climate-action.html>
https://ec.europa.eu/clima/eu-action/international-action-climate-change/climate-negotiations/paris-agreement_en
https://ec.europa.eu/clima/eu-action/european-green-deal/2030-climate-target-plan_en <https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement/the-paris-agreement>
<https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-58649554>
(Türkiye, Paris Anlaşması'nı onayladı) <https://www.greenpeace.org/turkey/blog/turkiye-paris-iklim-anlasmasini-onayladi-pek-simdi-ne-olacak/> (Biden, Paris Anlaşması) <https://www.theguardian.com/environment/2021/jan/20/paris-climate-accord-joe-biden-returns-us> (Pew Research) <https://www.pewresearch.org/science/2021/05/26/climate-engagement-and-activism/> (Güney Kaliforniya kampüsü) https://green.usc.edu/files/2020/03/2028_Survey_Results_31920.pdf (Insider) <https://www.businessinsider.com/climate-change-crisis-generation-z-sustainability-focused-careers-report-2021-9> (Daily Iowan) <https://dailyiowan.com/2021/10/07/generation-z-increases-climate-change-awareness/>

Tunç Soyer: “İki Doğaya, Bir Aşa... İklim Kriziyle Mücadelenin En Önemli Sırrı Burada Gizli”

İzmir, yerel yönetim ve iklim krizi bağlamında çalışan birçok ulusal ve uluslararası STK'nın övgüyle bahsettiği bir şehir. Kent iklim krizine yanıt verebilmek için çalışmalarına çoktan başladı, hedeflerini belirledi ve hatta güncelledi. Kentin Belediye Başkanı Tunç Soyer ise daha geniş bir kapsamda, hem uyum hem de azaltım çalışmalarını aynı potada eriten ve çok katmanlı bir değerler bütünü olarak çerçevesini çizdiği döngüsel kültüre ihtiyacımız olduğunu söylüyor. Soyer'e göre iklim kriziyle yüzleşmemiz için gereken nokta tam da burası...

 Bulut BAGATIR

Döngüsel kültür kavramını ortaya attınız ve bu kavramla beraber toplumların iklim krizi ile mücadele edebileceğini belirtiyorsunuz. Bu kavramla başlayalım. Döngüsel kültür diyerek tam olarak neyi kastediyorsunuz? Bu kavram iklim kriziyle mücadeleye nasıl ön ayak olabilir?

İzmir'de dördüncü UCLG (Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler) Kültür Zirvesi'ne ev sahipliği yaptık ve sürdürülebilir bir gelecek için “döngüsel kültür” kavramını önerdik. Yoksulluk, salgın ve iklim krizi gibi ortak küresel sorunlara karşı hem yerel hem de küresel düzeyde bir “döngüsel kültür programı” uygulanması gerektiğini düşünüyoruz. Döngüsel kültürün iklim krizi ve onun yarattığı adaletsizliklerle mücadele için “doğayla, birbirimizle, geçmişimizle ve değişimle uyum” olmak üzere dört ana bileşeni var.

İnsanlık oldukça uzun bir süre kendi aklının evrenin zekasından daha üstün olduğuna inandı. Ancak artık gezegenimizin ekosistemini ciddi boyutlarda tahrip ettiğimiz bir gerçek. Sanatı, felsefeyi ve ekonomiyi, yani kültürünü doğasından ilham alarak var eden insan, bir an geldi, doğayla arasındaki tüm bağları söküp attı. Buradan, iklim krizi doğdu. Bu nedenle döngüsel kültür kavramı, öncelikle doğamızla uyumu esas alıyor.

Döngüsel kültürün ikinci ayağında geçmişle uyum var. Yaşadığımız toprakların kadim kültürünü yeniden keşfetmemiz gerekiyor. Geçmiş keşfetmeden gelecek kurmak mümkün değil. Bizden önce var olan kültürleri anlamadan, geleceğe dair bir kültürel tasarım yapmanın mümkün olmadığını düşünüyorum.

Dünyanın ihtiyaç duyduğu değişimin başlangıç noktalarından birini de döngüsel kültürün üçüncü başlığı, yani “birbirimizle uyum” oluşturuyor. Bir arada yaşam ve birbirimizle uyum belki de insanlık tarihinin en önemli toplumsal inovasyonunun altını çiziyor: Demokrasi. Bugün her şeyden çok insan haklarının evrensel değerlerine saygılı, yaşamın her anına sirayet etmiş, yeterince dijitalize edilmiş demokrasiye ihtiyacımız var. Burada doğa haklarını gözeterek eşit vatandaşlığı güvence altına almak ve kapsayıcılık ana ilkesimiz. Temel insan haklarını doğanın haklarıyla da buluşturmak mecburiyetindeyiz. Aslında doğa hakları kavramının niteliği demokrasinin ruhunda var. Fakat artık bunu dillendirmek gerekiyor. İnsan hakları tek başına yetmiyor. Doğa haklarını, iklim mücadelesi başta olmak üzere tüm hak mücadelesine dokunan bir genişlik içinde tarif etmek zorundayız.

Döngüsel kültürün dördüncü bileşeni değişimle uyum. İzmirli düşünür Herakleitos'un değerli bir sözü var: **Değişmeyen tek şey değişimdir.** Bu söz, değişimin de kültürün mayasında olduğunu tarif ediyor. Döngüsel kültürü tarif ederken “değişimle uyum”u dördüncü bir başlık olarak ele almamızın nedeni bu: Kültür üretiminin genç ruhların yaratıcılığı ve doğanın sonsuz ilham kaynaklarından beslenmesini sağlamak.

Özetle iklim kriziyle yüzleşmek için teknolojik çözümlerden çok döngüsel kültür dediğimiz çok katmanlı bir değerler bütününe ihtiyaç var. Bu kavram sadece sanatın değil, bilimin, siyasetin ve ekonominin de kültürel bir temele ihtiyacı olduğuna işaret ediyor. Yaşamlarımızda her ne yapıyorsak; bilim, sanat, spor, bilim veya siyaset. Hiç fark etmez... Kültür bunların tümünün içinde var. Kültür, tüm bunları bir arada tutan harç, yaşamın özsuyu. Biraz bile eksilse, yaşamın içindeki uyum da bozuluyor. Bu nedenle her şey gibi iklim kriziyle mücadelenin de kültürel bir temele, döngüsel bir kültüre

“İzmir’de döngüsel kültürün dört başlığı içinde barındıran yeni bir şehir kültürü tarif ediyoruz. Adına Cittaslow Metropol dediğimiz ve İzmir’in öncülük ettiği bu program, kent yaşamında döngüsel kültürü yeniden geliştirmeyi hedefliyor”

ihtiyacı var. Anadolu insanının tohum ekerken kullandığı “kurda, kuşa, aşaya” sözünün böyle bir kültürün yansıması olduğuna inanıyorum. Bu ifade, doğadaki varlıkları merkezinde insanın durduğu bir çevre değil, doğrudan hak özneleri olarak tanımlıyor. Döngüsel kültürün gelişimine rehberlik ediyor. Dahası, sürdürülebilirlik için tecrübeyle sabit bir matematik ortaya koyuyor: İki doğaya, bir aşaya. Belki de iklim kriziyle mücadelemizin en önemli sırrı, bu üç kelimelik cümlede gizlidir... Kurda, kuşa, aşaya. Yani, iki doğaya, bir aşaya.

Türkiye’de Seferihisar ile beraber Cittaslow hareketi de başlamıştı. Döngüsel kültürün yanı sıra “Cittaslow Metropol” olarak adlandırdığımız yeni bir şehircilik anlayışını da duyurdunuz. “Cittaslow Metropol” nedir ve neyi hedefliyor?

İzmir’de döngüsel kültürün dört başlığını içinde barındıran yeni bir şehir kültürü tarif ediyoruz. Adına Cittaslow Metropol dediğimiz ve İzmir’in öncülük ettiği bu program, kent yaşamında döngüsel kültürü yeniden geliştirmeyi hedefliyor. Cittaslow Metropol, aynı zamanda İzmir’deki refahı ve adaleti büyütme kararlılığımızın simgesi. Cittaslow, şehirleri popülizm ve otokrasiyi değil, sakinliği ve uyumu besleyen bir ekosistem olarak görüyor. Aslında Cittaslow Metropol, yerel ve

evrensel değerleri birleştiren yenilikçi bir kent yaşamı modeli. Kentlerin kendi kimliklerine sahip çıkarak sakinleri için daha kolay, daha mutlu bir yaşam oluşturulması hedefine dayanıyor.

İzmir, dünyanın ilk Cittaslow Metropol pilot kenti unvanını kazandı. Metropolere de bu unvanın verilmesi ve bununla ilgili kriterlerin oluşturulması için uzun yıllardır bu çalışmayı yapıyorduk. 12 Haziran’da Cittaslow 2021 Genel Kurulu’nda İzmir’in bu unvanı alması karara bağlandı. Bu, İzmir’in ortak başarısıdır. Paris, Brüksel, Barcelona’nın yanı sıra ABD’de birçok metropol bu unvanı almak istiyordu. Dünyanın birçok yerinde bu konuda çalışma yapıyordu. Ancak İzmir aldı. Bundan sonra bu unvanı almak isteyen metropoller için İzmir referans olarak gösterilecek. Biliyorsunuz, Cittaslow hareketine 2009’da Türkiye’den ilk olarak Seferihisar kabul edildi. Seferihisar, Cittaslow olduktan sonra kendi kimliğini Türkiye ve dünyaya başarıyla anlattı. Pek az insanın bildiği bir kasabakent, ülkemizin en önemli cazibe merkezlerinden birine dönüştü. Ekonomisi büyüdü. İstihdam arttı. Köylerinde yaşayanlar doğduğu yerde doymaya başladı. Kültürü, tohumları ve doğası korundu. Tarihi sokakları yeniden canlandı. Türkiye ve dünyanın birçok yerindeki yenilikçi fikirleri kendine çekti. Kısaca, yerelden kalkınmanın Türkiye’de-

ki simgesi oldu. Seferihisar'dan sonra Türkiye'de 17 kenti daha bu ağa üye yaptık. Cittaslow, aslında nüfusu 50 binin altında olan kentlerin sahip olabileceği bir unvan idi. Fakat bir yandan da günümüzün gerçeği olan büyükşehirler var. Dünya nüfusunun çoğunluğu artık kentlerde yaşıyor ve kentler her geçen gün daha da büyüyor. İzmir gibi büyükşehirlerin yeniliğin, ticaretin, eğitimin, sanatın, teknolojinin ve gelişmenin üretim merkezi haline geldiği bir gerçek. Öte yandan büyükşehirler birçok sorunun da odağı haline geldi. Cittaslow Metropol fikrinin başlangıç noktası işte tam da bu: Şehirlerimizi yeniden içinde dinlenebildiğimiz bir yuvaya dönüştürmek.

İzmir özelinde tüm bu yaklaşımlar ve kavramlar çerçevesinde ileriye dönük nasıl hedefler belirlendi?

Cittaslow Metropol'ün ilkelerini altı ana başlıkta topladık. Bunlar; **toplum, iyi yönetim, kentsel direnç, herkes için gıda, hareketlilik ve Cittaslow mahalleleri**.

Toplum başlığı altında İzmir'de katılımı ve insanlar arasındaki etkileşimi artırarak, gönüllülük ve dayanışmaya yönelik faaliyetlerimizi daha da yoğunlaştırıyoruz. Vatandaşlarımızın gündelik hayatta bir araya gelmeleri, sohbet etmeleri, aynı mekanda birlikte bulunmaları için yepyeni meydanlar açıyoruz. Dayanışma ve gönüllülük ruhunu sadece afet zamanlarında değil, sürekli olarak ayakta tutmanın önemli olduğunu düşünüyoruz ve bunun için çalışıyoruz. Cittaslow Metropol kriterleri doğrultusunda sivil toplumu ve sivil girişimleri desteklemek için bütçe ayırıyor ve destek mekanizmaları kuruyoruz. Bu başlık altında, sahip olduğumuz, bizi biz yapan eşsiz kültür ve doğa mirasımızı koruyor ve geliştiriyoruz.

İyi yönetim başlığı altında şunu söyleyebiliriz: İzmir'de hedeflediğimiz yaşam kalitesini yakalamak için kurumsal kapasitemizin ve kent yönetim biçimimizin de standartlarının yükselmesi gerekiyor. Eşitsizliğe karşı, ayrımcılığa

karşı daha sistematik tedbirler alıyoruz. Dirençli bir şehir inşa etmeye dönük çalışıyoruz. Daha az atık, daha az karbon salımı, daha çok geridönüşüm ve daha çok yenilenebilir enerjiyi hedefliyoruz. Bu noktada körfez, bizim gözbebeğimiz. Körfez çevresindeki ileri biyolojik artırma tesislerimiz ve bu dönem başlattığımız yağmur suyu ayrıştırma programıyla yüzülebilir körfez hayalimizi adım adım gerçekleştiriyoruz. Tesislerimizde enerji verimliliği faaliyetlerine başladık ve bunu tüm binalarımızda uygulamaya geçireceğiz. Türkiye'nin ilk **Yeşil Şehir Eylem Planı'nı** İzmir için hazırladık. **Gürültü Eylem Planı** ile kent içindeki gürültü seviyesini düşürüyor, hava kalitesini istasyonlarımızla takip ediyoruz. Isı adası etkisini azaltmak için ekolojik koridor projesinin ilk uygulamasını Peynircioğlu Deresi'nde yaptık. Kentin farklı noktalarında benzer düzenleme çalışmalarımız devam ediyor. Bütün bu çalışmalar neticesinde kendi enerjisini üreten, krizlere dirençli bir kent oluşturuyoruz.

"**Herkes için gıda**" başlığı oldukça önemli. İzmir Tarımı ile bu konuda dev adımlar atıyoruz. Bu başlığı üretim ve tüketim olarak ikiye ayırdık. Bir yandan

gıda üretimini artırırken, diğer yandan İzmirliğin iyi ve yerel gıdaya erişimi için pek çok yenilikçi uygulama yürüttüyoruz. Atalık tohumların korunması ve kullanılması, küçük üreticilerin desteklenmesi, tarım okulları ve mahalle bostanları bunlardan bazıları. Öte yandan üretici pazarları, Halkın Bakkalları ve kooperatifler aracılığıyla sağlıklı gıda ürünlerini İzmirlilere doğrudan ulaştırıyoruz.

"**Hareketlilik**" başlığı altında da kapsamlı bir yol haritamız var. Trafik sadece İzmir'in değil tüm büyükşehirlerin en büyük sorunlarının başında geliyor. Ulaşım ana planımızda ilk başta yer alan hedefimiz bu ve bu konuda raylı sistemlere büyük ağırlık veriyoruz. Toplu ulaşım filomuzu yeniliyoruz. Bunun yanında elbette ulaşım ana akslarındaki trafik akışını kolaylaştıracak yatırımlar yapıyoruz. Trafik azaltmanın diğer bir adımı, motorsuz ulaşımı yaygınlaştırmak. Güvenli bisiklet yollarıyla bisiklet kullanımını teşvik ediyor ve yayaların güvenli bir şekilde yürütmesi için kapsamlı bir plan uyguluyoruz.

"**Üç örnek sakin mahalle**" projemiz var. Cittaslow mahalleleri ya da sakin mahalle programının amacı kendi kendine yeten, sakinlerin kısa bir yürüyüş-

"Dirençli bir şehir inşa etmeye dönük çalışıyoruz. Daha az atık, daha az karbon salımı, daha çok geridönüşüm ve daha çok yenilenebilir enerjiyi hedefliyoruz. Bu noktada körfez, bizim gözbebeğimiz"

le ya da bisiklet sürüşüyle temel mal ve hizmetlere ulaşabileceği mahalleler yaratmak. Okula, alışverişe, işe gitmek için seyahat etmemiz gerekiyor. Amacımız bu zorunlu seyahatleri azaltmak. Çocuklarımızın sokaklarda güvenle oynayabildiği, okullarına yürüterek gidebildiği, sağlıklı gıdaya kolayca ulaştığı, katılımcı kültür ile sanat ve spor faaliyetlerine dahil olduğu, arkadaşlarımızla oturup sohbet edebileceğiniz, doğanın ve dayanışmanın çoğaldığı mahalleler oluşturmak istiyoruz. Önümüzdeki bir yıl içinde üç örnek sakin mahallenin adım adım hayata geçişine şahitlik edeceğiz.

Sakin mahalle programının beş hedefi var. Birincisi, **toplum katılımı**. Her bir mahallenin eksiklerini, neler yapılabileceğini mahalle sakinleriyle birlikte düşüneceğiz. Mahalledeki kamusal alanların nasıl kullanılacağı, sokakların nasıl değişeceği, parkın nasıl tasarlanacağı asıl olarak mahalle sakinlerinin meselesi. Dolayısıyla ilk ve asıl dinlenmesi gereken orada yaşayanlar. Cittaslow Metropol ile kamusal alanları İzmir'de artık kamuyla birlikte tasarlıyoruz.

İkinci hedef ise **insanlar arasında etkileşimi artırmak**. Vatandaşlarımızın

sokakta karşılaşmasını, konuşmasını, birlikte spor yapmasını, kültür ve sanat faaliyetlerine katılmasını teşvik ediyoruz. İnsanların birbirleriyle iletişim kurması, tamması, yardım etmesi için uygun mekanlar oluşturuyoruz. Biliyoruz ki, ancak bu şekilde toplumumuzu her geçen gün etkisi altına alan kutuplaşmanın, yabancılaşmanın önüne geçebiliriz. Programın üçüncü hedefi **sağlık ve güvenlik odaklı mahalleler** oluşturmak. Spor, her yaşta insanın yapabileceği, yapması gereken bir koruyucu sağlık hizmeti. Bu nedenle mahalle içinde yapılabilecek spor faaliyetlerine ağırlık veriyoruz. Bir yandan sokakları yürünebilir ve bisiklete binilebilir hale getirerek hareketliliği artırıyoruz, diğer yandan masa tenisi, kafa topu, sokak basketbolu gibi mahalle sporlarına alan açıyoruz. Çocuklarımızın eskiden olduğu gibi koşup oynayabileceği sokaklara, mahallelere ihtiyacı var. Dördüncü hedef, **kent kimliği**. Her kentin tarihinden, coğrafyasından, ikliminden, insanından, kültüründen oluşan kendine has bir kimliği vardır. İzmir 8500 yıllık tarihiyle bu açıdan dünyanın sayılı kentlerinden biri. Bu kimliği, bu ruhu kentin her yerinde hissedebiliriz. Cittaslow Metropol ile

İzmir kimliğinin bir unsuru olan geleneksel ve yerel ürünlerin mahallelerde sunulmasını sağlıyor, geleneksel el sanatları için atölyeler kuruyor ve küçük esnafa destek oluyoruz. Son hedef ise **çok işlevlilik**. Mahallelerin, binaların, açık alanların birden çok işleve sahip olmasını hedefliyoruz. Özellikle kamusal alanların birden çok işlevi olması gerekiyor. Mahallelerde ofislerin, kültür sanat mekanlarının, esnafın ve kamu hizmetlerinin aynı anda yer alması için birçok adım atıyoruz.

Cittaslow Metropol ile insanı ve doğamızı sömüren, hırsı kendinden de büyük şehirlere başkaldırıyoruz. Küçük bir zümre, kendi hırsıyla, hızıyla ve bencilliğiyle koskoca bir şehri esir alamaz, almamalı. Şehrimizde adaleti ve refahı herkes için çoğaltmak, birinci önceliğimiz. Cittaslow Metropol, bedenlerimizi, duygularımızı ve düşüncelerimizi özgürleştirmek için attığımız bir adımdır.

İzmir'in yeşil çevre eylem planı, iklim eylem planı ve doğayla uyumlu kent politikası gibi sürdürülebilir bir gelecek inşasını amaçlayan planları mevcut. Bu planların meyvesini vermeye başladığını söyleyebilir miyiz?

Elbette. İzmir Yeşil Şehir Eylem Planı ve İzmir Sürdürülebilir Enerji ve İklim Eylem Planı'yla İzmir'in iklim ve diğer çevre konularıyla ilgili 2030 yılına kadarki yol haritası çizilmiş oldu. Her iki planda da arazi kullanımı, atık yönetimi, binalar, çevre ve biyolojik çeşitlilik, enerji, halk sağlığı, sivil savunma ve acil durum, su yönetimi, tarım ve ormancılık, turizm ve ulaşım sektörlerinde 61 eylem oluşturuldu. Bu iki eylem planıyla iklim krizinin etkilerine uyum sağlayarak İzmir'i dirençli kılmak için sergazlarımızın 2020'ye kadar %20 azaltılması taahhüdünü, 2030'a kadar %40 olarak yeniledik.

İzmir'in Doğayla Uyumlu Yaşam Stratejisi'nde ise dört temel adım belirledik. Bunların ilki doğanın şehre nüfuz edebilmesi. Bunun için kap-

samlı bir çalışma planı uyguluyoruz. Örneğin İzmir'de artık kent içerisindeki yeşil alanlarda egzotik bitki türleri yerine, tümüyle Akdeniz'in ve İzmir Bölgesi'nin doğal florasını kullanmaya başlıyoruz. Park ve bahçelere, doğal floranın ekilmesini sağlayarak bölgedeki canlıları şehrin içine çekiyor ve şehir içerisindeki yeşil alanların da ekosistem işlevi görmesini sağlıyoruz. 2021'den itibaren İzmir'de ekilen ağaç türleri peyderpey, tümüyle doğal bitki türlerine dönüştürülüyor. Diğer yandan parklarımızı, belirlediğimiz beş yeşil koridorla birbirine ve şehri çevreleyen kırsal alanlara bağlayarak doğanın şehre nüfuzunu hızlandırıyoruz.

İkinci uygulama başlığımız, insanların doğaya nüfuzunun yönetilmesi. Yani şehrimizde yaşayan insanların kırsal alanlara doğal dengeyi bozmayacak, zarar vermeyecek şekilde erişmesi. İzmir'in çeperinde 35 tane yaşayan park kurma çalışmamız, bunun en önemli örneklerinden biri. Yaşayan parklar, normalde birbirinden ayrı sürdürülen üç kullanım şeklini bir araya getiriyor: Ekosistemi koruyor, tarımsal faaliyetler içeriyor ve vatandaşlarımızın yeşil alan ihtiyacını karşılıyor. İzmir'de aynı zamanda çok özgün bir yaklaşımla kırsal havza planlaması gerçekleştiriyoruz. İmar planlarıyla kırsal alanda hangi faaliyete, ne şekilde izin verilebileceğini, İzmir'in kırsal havza planlama süreci içerisinde tasarlıyoruz. Kırsal turizm, bu çalışmamızın önemli parçalarından.

Üçüncü başlığımız, İzmir'de döngüsel ekonomiyle ilgili çalışmalarımız. Bu kapsamda kent ve kır arasında doğrudan ekonomik bağlantılar kuruyoruz. İzmir tarımı ile kuraklık ve yoksullukla aynı anda mücadele ederek İzmir'in döngüsel ekonomisini güçlendirmeye gayret ediyoruz. Son yıllarda iklim krizinin olumsuz etkileri, yaşamın her anında hissedilir hale geldi ve ciddi bir kuraklık tehlikesi yarattı. Öte yandan yoksulluk, pandemi ile birlikte çok daha derinleşti. İzmir tarımı ile attığımız adımlar, bu iki sorunu mü-

“Döngüsel kültürün iklim krizi ve onun yarattığı adaletsizliklerle mücadele için ‘doğayla, birbirimizle, geçmişimizle ve değişimle uyum’ olmak üzere dört ana bileşeni var”

cadelede somut çözümler sunuyor ve Türkiye’de ilk defa döngüsel bir tarım ekonomisi inşa ediyor. Döngüsel ekonominin diğer bir ayağında, katı atıklardan elektrik üreten sistemleri il genelinde yaygınlaştırıyoruz. Çöpi bir atık değil, ekonomik bir kaynak olarak değerlendiriyoruz. Son olarak, İzmir’deki kırsal alan ile metropol alan arasındaki kültürel bağları çoğaltmayı hedefliyoruz. Şehir merkezinden kırsal alanlara uzanan beş **İzMiras Rotası**, bunun en önemli örneklerinden biri. Bu rotaları inşa ederek, şehir merkeziyle kırsal alanın kültürü arasında bağ kurmayı ve sosyal açıdan birbirinden kopuk farklı mahalleleri birbiriyle buluşturmayı hedefliyoruz. Şehir içerisinde yürütiş ve dinlenme alanlarını çoğaltarak mahalle

kültürümüzü yeniden tesis ediyoruz. Kenti, yeşil koridorlarla kesintisiz olarak kırsal alana bağlıyoruz.

Dünya Belediyeler Birliği Encümen Üyesi ve Sürdürülebilir Kentler Ağı Küresel Yönetim Kurulu Üyesisiniz. Hem Türkiye hem de dünyadaki yerel yönetimlerin iklim eylemi performanslarını nasıl değerlendirirsiniz?

Uluslararası yapıların içinde yer alarak ortak eylem planları oluşturmaya, birbirimizden öğrenmeye ve ilham vermeye çalışıyoruz. Çünkü artık kentler çağında yaşıyoruz ve yerelde üretilen çözümler çok önemli. Dünyanın her yerinden gelen insanlarla ve meslektaşlarımızla geleceğin şehirlerini kurmak için dayanışma içinde hareket ediyoruz diyebilirim. Çünkü küresel sorunlara karşı artık birlikte mücadele etmek git-tikçe daha da önem kazanıyor.

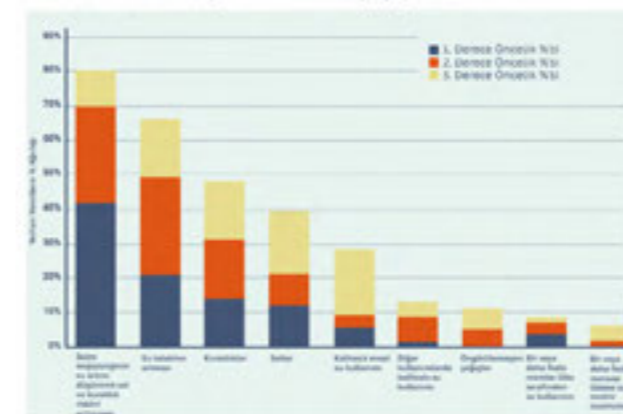
Kendi adıma konuşmak gerekirse biz İzmir’de iklim kriziyle mücadele etmek ve dirençli kent olabilmek için kapsayıcı modeller geliştiriyor ve pek çok projeyi birlikte yürütüyoruz. İzmir’de başlattığımız yenilikçi uygulamaların Türkiye ve dünyaya ilham olacağını düşünüyoruz. ○

Küresel Su Politikaşı Raporu: “Su Kalitesinin Önündeki En Büyük Risk İklim Değişikliği”

Uluslararası Su Kaynakları Derneği’nin, çalışmalarına XVII. **Dünya Su Kongresi’nde** başladığı “2021 Küresel Su Politikaşı Raporu” yayımlandı. “Ulusal Su Liderlerini Dinlemek” başlıklı rapor, ankete katılan 88 ülkedeki ulusal su liderleriyle yapılan kapsamlı bir anketin sonucu. Çalışma, küresel olarak daha iyi su kalitesi elde edilmesini desteklemeyi amaçlıyor ve ulusal su liderliği sorumluluğuna sahip kişilerin gözünden, bakanların, ajans başkanlarının, üst düzey yetkililerin ve görevleri zor kararlar vermek olan diğer kişilerin görüş, bakış açısı ve deneyimlerinden türetilerek ortaya çıkan sonuçları yansıtıyor. **Küresel Su Politikaşı Raporu 2021**, Su Politikaşı Grubu tarafından **New South Wales Üniversitesi Sidney Küresel Su Enstitüsü** ile ortaklaşa hazırlandı.

Rapora göre iklim değişikliği su kalitesinin önündeki en büyük risk olarak kabul ediliyor. Ankete katılan ülkelerin temsilcilerinin büyük çoğunluğu (%80) için “iklim değişikliği su arzını azaltıyor veya sel ve kuraklık risklerini artırıyor”. Bu görüş, ülkelerin gelir düzeyine bakılmaksızın geçerli ancak üst-orta gelirli ülkeler “artan su talebi” cevabını da en büyük risklerden biri olarak sıralıyor. “Suya olan talebin artması” su stresinden etkilenen ülkeler için en yüksek sıradaki risklerden biri olarak görülüyor. “Su bazlı kuraklık” ve “sel felaketleri”, genel iklim risk profiline ek olarak üçüncü ve dördüncü sırada yer alan diğer riskler arasında. Kalitesiz evsel su sorunu ise, ankete katılan tüm ülkelerin sadece %29’u için ilk üç risk arasında yer aldı. Diğer su kalitesi sorunları, öngörülemeyen yağışlar ve sınırdışı su yönetimi sorunları olarak sıralandı.

Ankete Katılan Ülkelerde İyil Su Yönetiminin Karşılaştığı Riskler

Yönetim,

Bilindiği gibi COVID-19 salgını, küresel olarak hükümet önceliklerini açıkça etkiledi ve hem halk sağlığını hem de ekonomik faaliyetlerini sürdürmeye çalışan birçok ülkede benzeri görülmemiş düzeyde yatırıma (ve borca) neden oldu. Artan bu yatırımın bir kısmını, özellikle güvenli içme suyu ve sanitasyon alanlarında, yeni su altyapısının hızlandırılmasına ve nihayetinde, 6. Sürdürülebilir Kalkınma Amacı olan “Temiz Su ve Sanitasyon” a ulaşmasını hızlandırmaya yönlendirmek için birçok çağrı yapılmıştı. Fakat rapora göre pandemi, su önceliklendirmesini ciddi ölçüde etkilemedi. Ankete katılan ülkelerin yaklaşık yarısının (%47) su liderleri, pandeminin hükümetlerinin su sorunları hakkındaki endişelerinde herhangi bir değişiklik olmadığını ifade ediyor. Ankete katılan ülkelerin %57’sinin su liderleri, pandeminin içme suyu hizmetleri ve sanitasyon konusundaki önceliklerini nasıl etkilediğini sorulduğunda, konuyu kendileri için daha acil hale getirdiğini söylüyor. Anketi yanıtlayan diğer ülkelerse, pandeminin bu hizmetleri daha acil hale getirmediğini (%34) veya emin olmadıklarını (%9) söylüyorlar.

Herkes için güvenli ve uygun fiyatlı içme suyu sağlamanın “imkânsız” veya “zorlu” bir hedef olarak kabul edildiği ankete katılan liderlerin %58’i, bu konudaki en önemli sorunun “finansman eksikliği” olduğunu ifade etti. İkinci en çok söylenen sorun ise “yönetim” olarak kayda geçti. Düşük gelir grubu ülkeler için de, su hedefleri konusundaki başat sorunun finans değil yönetim problemleri olması oldukça şaşırtıcı ve anlamlı.

Sonuç raporu, 2021’de sahip olunan bakış açılarını ve görüşleri yansıtıyor. Anketi ilk kez yayımlayan **Su Politikaşı Grubu**, bu konulara yönelik tutumların zaman içinde nasıl değiştiğini görmek için çalışmayı düzenli olarak tekrarlamayı amaçlıyor.

“Suya olan talebin artması” su stresinden etkilenen ülkeler için en yüksek sıradaki risklerden biri olarak görülüyor. “Su bazlı kuraklık” ve “sel felaketleri”, genel iklim risk profiline ek olarak üçüncü ve dördüncü sırada yer alan diğer riskler arasında.

Kale Grubu Kurumsal İletişim Bölüm Başkanı Rana Birden:

“Sosyal Girişimcileri Desteklemek, İnsanlığın Yarınına Yatırımdır”

İbrahim Bodur Sosyal Girişimcilik Ödül Programı'nın beşinci yıl kazananları belli oldu. Sürdürülebilir sosyal etki yaratacak bir ekosistemi desteklemek amacını güden program hakkında görüşlerine başvurduğumuz Kale Grubu Kurumsal İletişim Bölüm Başkanı Rana Birden, “Her yıl, daha güzel bir dünya hayal eden, bu uğurda elini taşın altına koymaktan çekinmeyen, düşünen ve düşündüren, her yaştan pırl pırl insanlarla tanışıyoruz” diyor.

Barış DOĞRU

Son beş yıldır sürdürülebilir sosyal etki yaratacak bir ekosistemi desteklemek amacıyla İbrahim Bodur Sosyal Girişimcilik Ödül Programı'nı gerçekleştiriyorsunuz. Ancak son iki senede dünya da pandeminin etkisiyle büyük bir değişimin içerisinde. Diğer yandan iklim krizinin etkileri büyüyor; dünyada iklim değişikliğine karşı mücadele konusunda duyarlılık ve çaba artıyor. Bütün bunları düşü-

nerek, sosyal girişimcilik konusunda neler düşünüyorsunuz, bize biraz anlatabilir misiniz?

Bugün gezegenimizin geleceğini ve dünya barışını tehdit edecek büyüklükte küresel sorunlarla karşı karşıyayız. Eşitsizlikler devam ediyor. Dünyada, devletlere ve kurumsal yapılara karşı artan bir tepki var. Dünyanın gündemine giren ilk sosyal girişimcilerden biri olan, 2006 Nobel Barış Ödülü sahibi Bangladeşli ekonomist Muhammed Yunus'un dediği gibi; “Evimiz yanıyor. Yangın var. Ama biz, evin içinde partiler veriyoruz. Yandığımızı bile farkında değiliz! Ateş sönmeyecek, daha da büyüyecek.”

İşte böyle umutların giderek tükenmekte olduğu bir ortamda, özellikle de pandeminin gölgesinde geçen son iki yılda, sosyal girişimciler bize gerçek bir umut duygusu verdi. İlkelerinden ve değerlerinden ödün vermeden, ger-

çek bir dayanıklılık ve güç göstererek, insanları ve toplulukları ilk sıraya koymamın ne demek olduğunu herkese gösterdiler. İklim değişikliği, eşitsizlik ve Covid-19 pandemisinin etkisi karşısında, bu insanlar daha iyi bir gelecek hayal ediyor ve bu geleceği yaratmak için de fikirleri var.

Kale Grubu'nun kurucusu İbrahim Bodur da ülkesi ve insanları için daha güzel bir gelecek hayal eden, karşısına çıkan zorluklarla mücadele etmektense çekinmeyen, engellere meydan okumayı şiar edinmiş, bize göre kendi zamanının sosyal girişimcisiydi. Ondan aldığımız ilhamla fayda yaratacak yeni nesil sosyal girişimcilerin çıkmasını teşvik etmeyi, fırsat verildiği takdirde kendi alanlarında çığır açabilecek potansiyele sahip sosyal girişimcileri desteklemeyi, insanlığın yarın için bugünden yapılan bir yatırım olarak görüyoruz.

Bu yıl programın mottosu “Değer kat hayata, iyi bak dünyana” olarak belirlenmiş. Nasıl bir süreç yaşadınız bu yıl?

Bu yılki mottomuzun kaynağı, Kale Grubu olarak yıl içinde başlattığımız ‘İyi Bak Dünyana’ hareketi. Kale Grubu'nun mayasında süreklilik ve tutarlılık arz eden insan odaklılık ve sosyal fayda/ortak değer yaratma anlayışı var. Her zaman pozitif etki yaratan döngüsel projelere yatırım yapmaya öncelik ve değer veririz. İyi Bak Dünyana da böyle bir hareket. Değişimin her zaman en küçük yerden, kendimizden, kapımızın önünden, yerel olandan başlayacağına, küçük çabalara, büyük sonuçlar doğuracağına inanıyoruz.

İbrahim Bodur Sosyal Girişimcilik Ödül Programı sayesinde her yıl, daha güzel bir dünya hayal eden, bu uğurda elini taşın altına koymaktan çekinmeyen, düşünen ve düşündüren, her yaştan pırl pırl insanlarla tanışıyoruz. Ne mutlu bize... Bu yıl da yine aynı oldu. Tam 317 başvuru aldık. İçerikleri itibarıyla yine çok geniş bir yelpazede sosyal girişim başvuruları geldi. Yerel bir probleme çözüm sunandan tutun da iklim krizini önlemek için tekstil atıklarına odaklanana kadar... Ya da çocuklar için bir arkeoloji seti geliştiren evrensel bir sorun olan engellerin kalkması için yüreğini ortaya koymaya kadar...

“Beş yılda ödül programımıza başvuran proje sayısı 1300'ü aştı. Bunlar arasında 52 tanesi finale kalmayı başardı, 17'si ise ödül almaya hak kazandı. Programın gördüğü yoğun ilgi, her yıl artan sayıda başvuru almamız, nicelik kadar niteliğin de giderek geliştiğini görmek, bizim de cesaretimizi artırıyor ve güvenimizi pekiştiriyor”

Beş yılda ödül programımıza başvuran proje sayısı 1300'ü aştı. Bunlar arasında 52 tanesi finale kalmayı başardı, 17'si ise ödül almaya hak kazandı. Programın gördüğü yoğun ilgi, her yıl artan sayıda başvuru almamız, nicelik kadar niteliğin de giderek geliştiğini görmek, bizim de cesaretimizi artırıyor ve güvenimizi pekiştiriyor.

Gençlerin ödül programına ilgileri nasıl?

Bu yılki en önemli yeniliğimiz, ilk kez gelen başvurular arasında 18-25 yaş arasındaki gençlere Seçici Kurul Özel Ödülü vermemiz oldu. Bunun ardında şöyle bir içgörü yatıyor: İklim değişikliği ve diğer küresel sorunlardan en çok

etkilenenler arasında gençler de yer alıyor. Mevcut küresel sorunlar eğitimlerini, istihdam fırsatlarını ve genel sosyoekonomik refahlarını etkilediği için gençler harekete geçiyor. Kampanyalar veya sosyal medya aracılığıyla farkındalık yaratmak, iklim değişikliğinin yarattığı ihtiyaçları ve zorlukları ele almak için yenilikçi işletmeler kurmak, herkesi harekete geçmeye çağırmak gibi aksiyonlar alıyorlar. Onlar beklemekten bir fayda gelmeyeceğini görüyor, sorumluluk üstleniyorlar. Geride bıraktığımız 5 yıl içinde tüm Türkiye'yi aydınlatabilecek kadar parlak pek çok genç zihinle tanıştık. Bugüne kadar gelen başvurular, bize gençlerin programa yoğun bir ilgisinin

olduğumu ve ellerinden tutulmaya daha büyük ihtiyaç duyduklarını gösterdi. Nitekim bu yıl da gelen 317 başvuru- nunun 178'ini, Gençlik kategorisi altında değerlendirdik. Gençlerimizin sesinin daha gür çıkmasını sağlamak için onlara özel bir destek vermeyi arzu ettik. Bu nedenle Erken Aşama, İleri Aşama ve İş Birliği kategorilerinin yanı sıra bir girişimcimize, Seçici Kurul Özel Ödülü takdim ettik. Bu ödülü, 2018 yılında Sabancı Üniversitesi öğrencileri Mustafa Alp Dumrul, Hande Dumrul ve Muzaffer Alperen Önal tarafından kurulan Kadınların Elinden adlı girişim aldı. Bu, Anadolu'daki kadın üreticilerin doğal ve organik ürünlerini büyük pazarlarla buluşturan bir sosyal girişim. Bugüne kadar 400'e yakın kadın üreticinin sesi olmayı başarmış. İyi eğitilmiş ve yetenekli gençlerin imzasını taşıyan bu girişim, tüm jüriyi etkilemeyi başardı.

Bize bu yılın başarılı başvuruları konusunda biraz bilgi verebilir misiniz? Bu yıl Oreka, Moritoys, Kızlar Sahada, Fazla Gıda, Onaranlar Kulübü gibi birbirinden etkileyici projelerle karşılaştık, ama size bu yıl dereceye giren iki başarılı girişimi örnek olarak vermek isterim. İlki, Arnas Akbaş ve Ali Cem Yücebağ tarafından Şubat 2021'de kurulan Nivogo... Erken Aşama kategorisinde ödülün sahibi olan bu girişim, moda endüstrisinin bir sebepten (müşteri iadesi, defolu ürün, üretim hatası, teşhir vb.) satıştan çekerek atıklaştırdığı ürünleri, onlar adına yenileyerek, tekrar 'satılabilir' hale getiriyor ve bu ürünlerin satışını kendi satış kanallarında veya marka ortaklarının uygun gördüğü yerlerde gerçekleştiriyor. Yaratıldığı 'atıksız moda sistemi' sayesinde her yıl imha edilen veya depolarda çürütülen milyonlarca ürün tekrar ekonomiye kazandırılacak. Nivogo, henüz çok yeni bir girişim olmasına rağmen, bugün aylık 60.000'e yakın ürünü süreclerinden geçirerek atık olmaktan kurtarıyor.

Yine bu yıl yüreklere çok dokunan

“Kale Grubu'nun kurucusu İbrahim Bodur'dan aldığımız ilhamla, fayda yaratacak yeni nesil sosyal girişimcilerin çıkmasını teşvik etmeyi, fırsat verildiği takdirde kendi alanlarında çığır açabilecek potansiyele sahip sosyal girişimcileri desteklemeyi, insanlığın yarımı için bugünden yapılan bir yatırım olarak görüyoruz”

bir girişimle tanıştık: Erişilebilir Her Şey... Kurucu ortakları arasında Hale Yıldız, Seben Ayşe Dayı, Serim Berke Yarar'ın yer aldığı Erişilebilir Her Şey, 2019 yılından bu yana engellenen bireylerin topluma eşit katılımını desteklemek için kurumlara erişilebilirlik danışmanlığı sunuyor ve kurumların hem fiziksel hem de iletişimsel olarak daha kapsayıcı olmalarını destekliyor. Erişilebilirliği 360 derece ele alan ve engellenen bireylerin doğrudan katılımını sağlayan katılımcı bir süreç ile istihdamdan kültür sanata kadar farklı alanlarda danışmanlık süreçleri ilerletiliyor. Kurumların yanı sıra toplumsal algıda da bir değişim yaratma hedefiyle

sosyal medya hesapları engellilik hakkında bir bilgi ve farkındalık kanalı olarak kullanılıyor.

İbrahim Bodur Sosyal Girişim Ödül Programı kapsamında bundan sonraki hedeflerinizden söz eder misiniz? İbrahim Bodur Sosyal Girişimcilik Ödül Programı'nın etki alanı her geçen yıl katlanarak büyüyor. İlk yıldan bugüne başvuru sayısı tam üç katına çıkan program, bugün Türkiye sosyal girişimcilik ekosisteminin en önemli taşıyıcı güçlerinden biri konumuna geldi. Biz etki alanımızı daha da geliştirmek ve daha fazla sosyal girişimciye erişebilmek istiyoruz. Buradan hareketle, Boğaziçi Üniversitesi Yaşam Boyu Eğitim Merkezi (BÜYEM) ile bir işbirliği yaptık ve 'Dünyaya İyi Bakanlar Akademisi' adını verdiğimiz sosyal girişimcilik eğitim programını tasarladık. Bu program, Kale Grubu olarak 65. yılımızı da kutlayacağımız 2022 yılında başlayacak. Anadolu'nun her yerindeki üniversite çağındaki gençleri sosyal girişimcilik dünyasıyla tanıştırmayı ve her yıl 150 yeni potansiyel adayın sahaya çıkmasına destek vermeyi amaçlıyoruz. Vicdanlı, sorumlu, duyarlı, teknolojiyi iyilik için kullanan, daha adil bir dünya için çabalayan ve 'değişim öncüleri' olarak gördüğümüz sosyal girişimcilere desteğimiz artarak devam edecek. ○

İklim Krizinden Çıkış Z Kuşağıyla Olacak

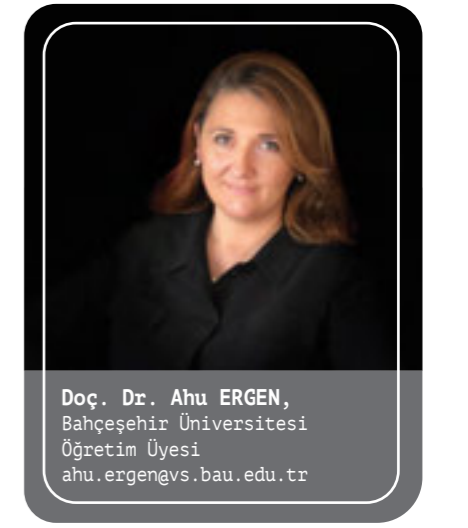
Her kuşak büyüdüğü zamanın ruhundan, müziğinden, siyasi olaylarından, filmlerinden, felaketlerinden, önemli olaylarından derinlemesine etkilenir. O kuşağın mensupları temel kültürel, siyasi ve ekonomik deneyimleri paylaşır, ortak bakış açılarına ve değerlere daha yatkın olurlar. Ayrıca karşılaştırmalı çalışmalarda her kuşağın güçlü ve zayıf yönlerinin bulunduğu da görülmektedir. 1995-2012 arası doğanlara Z kuşağı deniyor. Farklı kaynaklarda farklı yıl aralıklarına da rastlamak mümkün. Dünya nüfusu içindeki payları yaklaşık %32. McKinsey araştırmasına göre bugün küresel ölçekte tüketicilerin %40'ı Z kuşağına mensup. İklim değişikliğine etkileri ve uyumları bakımından dikkatle anlaşılması, konuyla ilgili eğitilmesi ve harekete geçirilmesi gereken bir kuşak.

İklim değişikliğinin en önemli nedeni bilindiği gibi artan seragazları. Bu artışta, kömür ve petrol gibi fosil yakıt kullanımı, ormanların yok edilmesi, sentetik gübre kullanımı, sorumsuz üretim ve aşırı tüketim başı çekiyor. Z kuşağının önemsendiği değerler, hayata bakış açıları, üretim, tüketim, moda, beslenme gibi meselelere yönelik tutumları ve en önemlisi davranışları

iklim kriziyle mücadelede son derece önemli.

Tüketimde Fayda-Değer Dengesini Bulmak İstiyorlar

Z kuşağına yönelik araştırmalarda karşımıza çıkan temel başlıkları özetlemek isterim. Dijital doğmuş, onu en iyi anlayan ve kullanan bu kuşağın gençleri kapsayıcı ve eşitlikçi yönetim bekliyorlar. Devletlerden de şirketlerden de. Çevrimiçi ortamda hızla örgütlenme becerileri yüksek. Ayrımcılığa duyarlılar. Gelir adaletsizliği konusunda kaygılılar. Tüketimde fayda-değer dengesini bulmak konusunda hassaslar ve marka sadakatleri yok denecek kadar az. İklim krizi ve sürdürülebilirlik konusunda hem farkındalıkları yüksek hem de kaygı düzeyleri. Markalardan çevreye duyarlı olmalarını bekliyorlar. Çoğunun marka tercihinde, etik ve sürdürülebilirlik önemli kriterler arasında. İşletmelerden topluma ve gezegene fayda bekliyorlar. Diğer yandan stres ve kaygı düzeyleri önceki kuşaklardan daha fazla. Bu durum orta vadeli küresel riskler arasında da maalesef girmiş durumda. Hem ekonomik nedenlerden hem de israf, atıl kapasiteyi değerlendirme, çevre hassasiyeti gibi nedenlerden dolayı

Doç. Dr. Ahu ERGEN,
Bahçeşehir Üniversitesi
Öğretim Üyesi
ahu.ergen@vs.bau.edu.tr

paylaşım ekonomisine meyilliler. İkinci el ürün satın alma, ev, bisiklet, araba, cihaz paylaşmaya isteklidir. Prestij sahibi olma, beğenilme, statü vb. nedenlerle aşırı tüketen gruplar olsa da bilinç düzeyi yüksek, sade yaşayan ve sürdürülebilir tüketen gruplar da azımsanmayacak sayıda. Küçülmeden yana olanlar, vejeteryan ve veganlar, iklim aktivistleri, gönüllü sade yaşayanlar Z kuşağında oldukça çok. Bir diğer tüketim kalıbı ise Z kuşağının önceki kuşaklara göre somut ürünlerden ziyade deneyim satın almaya meraklı olmaları. Bu da karbon ayak izini düşürme potansiyeli olan bir eğilim. Tıpkı paylaşım ekonomisinde olduğu gibi.

Seller, orman yangınları gibi aşırı hava olaylarına, iklim krizi etkisiyle artan göçlere, kuraklık ve su sorununa, dolaylı olarak artan yoksulluk ve eşitsizliklere, bulaşıcı hastalıklara maruz kalan ve bunların etkilerini bizzat yaşayan Z kuşağının alacağı nitelikli eğitim ve mevcut deneyimleri sonucunda dünyamıza daha iyi bakacağına ve iklim kriziyle mücadelede çok daha hızlı adımlar atacağına inanıyorum. Diğer yandan ülkemiz de dahil pek çok devletin yeşil kalkınma politikaları geliştirdiği bugünlerde, gençlerimizi kararlara daha fazla dahil etmeye ihtiyaç var. Siyasette ve tüm kurumlarda, onların yaratıcılıklarına, hızlarına, çevreci, eşitlikçi ve etik değerlerine hiç olmadığı kadar ihtiyaç var. ○

2021'in Aldıklarını 2022 Geri Verebilecek mi?

2021 sona ererken, dünya birden fazla krizle karşı karşıya. Pandemi sebebiyle sağlık önlemleri ve kapanmaların devam etmesiyle başlayan 2021, sağlık sistemi, göç ve en çok da ekonomi tartışmalarının gündemden düşmediği ve maalesef iklim krizi kaynaklı çok sayıda doğal felaketlerin yaşandığı bir yıl oldu.

 Nefise KAHRAMAN

Sürdürülebilirlik kavramı sosyal medya, yaşanan doğa olayları, gündelik hayattaki sohbetlerimiz ve pandemi sürecinde artan “doğayı koruma bilinci” sayesinde 2021 yılının öne çıkan trendi oldu. Öyle ki, Google’ın 2021 [Arama Analizleri](#)’ne göre de insanlar pandemi öncesine göre iklim değişikliği ve sürdürülebilirliğe artık çok daha fazla önem veriyor. Dünya Ekonomik Forumu tarafından

konuya dikkat çeken bir analiz de [Küresel Riskler Raporu](#)’ydu, gelecek on yıl için en yüksek olası riskler arasında aşırı hava olayları, iklim krizi ile mücadelede başarısızlık, insan kaynaklı çevresel hasarlar bu raporda sıralandı. 2021’de iklim kriziyle ilgili paylaşılan bir diğer önemli rapor da IPCC-Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli’nin [kırmızı kodlu](#) raporu oldu. Çalışma, iklim değişikliğinin dünyanın birçok bölgesinde hissedilmeye başlanan etkilerini eşi benzeri görülmemiş olarak tanımlıyor ve kısa vadede iklim krizinin bazı etkilerinin geri döndürülemeyeceğini gösteriyordu.

Bu sırada ülkemizde yaşanan gelişmeler de dikkat çekiciydi;

■ Mart ayında İstanbul Sözleşmesi’nin Türkiye’de feshedilmesine karar verildi ve bu karar ülkemizde büyük tepki çekti.

■ Nisan ve Mayıs aylarında Marmara Denizi’nin yüzeyinde başlayan müsilaj uzun süre gündemden düşmedi. Bazı bölgelerde yüzeydeki kirlilik görüntüsü kaybolda da sorun henüz kökten çözülebilmemiş değil.

■ Haziran ayında ise Karadeniz’de 135 milyar m³ doğalgaz bulunduğu açıklandı.

■ Temmuz ve Ağustos aylarında Antalya’nın Manavgat ilçesinde başlayan ve 49 ilde devam eden orman yan-

gınlarda can kayıpları yaşanırken yüz binlerce hektar orman arazimiz maalesef küle döndü.

■ Temmuz ve Ağustos aylarının gündeminde Türkiye’ye Afganistan’dan gelen [göçmenler](#) de vardı. Ülkenin daha fazla göçmen ağırlayamayacağı medyanın tartışılan konuları arasındaydı.

■ Ayrıca 2021 Temmuz’u, dünyada şimdiye dek kaydedilen en sıcak Temmuz oldu ve ülkemiz dahil dünyanın pek çok yerinde sıcaklık rekorları kırıldı. TBMM’nin [iklim raporu-na göre](#); Türkiye’de 2099’a kadar yaz sıcaklığındaki artış 6 dereceyi aşabilir ve yağışlar %60 azalabilir.

■ Ağustos ayı dünyada da şiddetli iklim olaylarına şahit oldu. [İda Kasırgası](#) ABD’yi vurdu; can kayıplarına ve büyük maddi hasara neden oldu.

■ Yine Ağustos ayında Batı Karadeniz bölgesinde yaşanan sel, su baskını ve heyelanlarda büyük can ve mal kayıpları verildi.

■ Ekim ayında “Paris Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi” TBMM’den geçerek yasalaştı ve Kanun 7 Ekim 2021 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlandı. Ardından Türkiye 2053 Net Sıfır hedefini açıkladı. Buna göre Türkiye’nin net sıfır hedefine ulaşması için toplam seragazi emisyonunu %80 oranında azaltması gerekiyor.

■ Yılın sonuna yaklaşırken Milli Eğitim Bakanlığı’nın iklim değişikliğini müfredata aldığı haberi geldi.

2021’in hem Türkiye’de hem de dünyada en çok konuşulanları arasında elbette Glasgow’da gerçekleşen COP26 Zirvesi de vardı. Kasım ayında gerçekleşen Zirve gündemi boyunca 1,5 derece hedefi tartışıldı. Ormansızlaşmanın durdurulması, metan gazının kesilmesi, kömür kullanımının kademeli olarak azaltılması ve sıfır emisyonlu araçların artırılması gibi konularda kararlar alındı ve ülkeler iklim taahhütlerini açıkladı. İklim finansmanı ile ilgili tartışmalar da devam etti.

2022’de Sürec Devam Edecek

Hem COP26’da gündem boyunca yapılan ateşli tartışmalar hem de COVID-19’la birlikte yaşanan toplumsal, ekonomik ve politik gelişmeler, şirketlerin karbon hedeflerini artırdı ve açıklamaları, Türkiye’de ve dünyada yaşanan şiddetli iklim olayları 2022’de de sürdürülebilirliği hayatın her alanında konuşmaya devam edeceğimizin sinyallerini veriyor.

EKOIQ’nun bu sayısının da merkezinde olan genç nüfus arasında artan **eko-anksiyete** ve **eko-bilinç** trendindeki yükseliş bu nüfusun 2022’de gıdadan moda ve yaşam tarzına kadar pek çok alanda sürdürülebilir ve dönüştürülebilir ürünleri tercih etmesine neden olacak gibi. [Araştırmalar](#), bu genç yetişkinlerin %54’ünün, bir hizmet veya ürün satın almayı düşünürken şirketlerin çevresel ve sosyal çabalarını önemsediklerini gösteriyor.

Gıda üretimi şu anda [sera gazlarının %37](#)’sinden sorumlu ve habitat tahribatı ve tatlı su tüketiminde önemli bir rol oynuyor. Tüketiciler bu gerçeklerin her zamankinden daha fazla farkındalar, dolayısıyla **veganlık** ve bitki bazlı diyetler artıyor ve görünen o ki bu artış sürecek.

Elektrikli araç satışları dünya çapında, 2021’in ilk yarısında 2020’ye kıyasla **%168 artış** gösterirken hükümetler dizel ve benzinli araçların kul-

lanımını [kısıtlayan](#) yeni uygulamalar üzerine tartışmaya başladı. 2022’de fosil yakıtlarla ilgili tartışmalar devam ederken markaların [elektrikli araç reketinin](#) de artacağı aşikâr.

Pandemiyle hepimizin hayatına giren **evden çalışma** trendi de 2022’de sürececek gibi görünüyor. Evden çalışmanın seyahat için harcanan süre ve kaynaklardan tasarruf sağlanması; ofislerdeki enerji kullanımını ve seragazi salımlarını azaltması pozitif bir etki olarak görülürken, çalışanların sosyalleşmesini engellemesi ve çalışma sürelerini tüm güne yayması dolayısıyla eleştirilere de uğruyor.

İklim değişikliği ve çevresel sürdürülebilirlik ve yönetim (ESG) konularına yönelik endişelerin artması ve çoğu pazar segmentinden daha temiz enerji kaynaklarına yönelik talebin baskısıyla **yenilenebilir enerji** pazarının 2022’de daha hızlı [büyümesi](#) bekleniyor.

Dünya, iklim değişikliğine karşı yarışta hız kazanırken 2022’nin kamu politikaları kararlarını etkileyecek kritik etkinliklerine de bir göz atalım:

■ 2-6 Mayıs 2022, 15. Dünya Ormanlık Kongresi:

Ormanlarla Yeşil, Sağlıklı ve Dayanıklı Bir Gelecek İnşa Etmek teması altında düzenlenen Dünya Ormanlık Kongresi, orman kaybını tersine çevirme, doğa temelli çözümler ve orman kaynaklarının sürdürülebilir kullanımı, orman izleme ve veri toplama temalarına odaklanacak.

■ 9 Nisan-21 Mayıs 2022, 15. BM Çölleşme Konferansı:

Çölleşme Konferansı, iklim eylemi için doğa temelli çözümlerin yanı sıra arazi restorasyonunu büyütmek için acil bir çağrı niteliği taşıyacak.

■ 2-3 Haziran 2022, Stokholm+50: Bu etkinlik, 1972 Birleşmiş Milletler İnsan Çevresi Konferansı’nı 50. yıl olan dönüm noktasında değerlendirecek.

■ 26-30 Haziran 2022, 11. Dünya Kent Forumu:

“Daha İyi Bir Kentsel Gelecek için Şehirlerimizi Dönüştürmek” teması altında düzenlenen Dünya Kent Forumu,

şehirlerin geleceğine, mevcut eğilimler, zorluklar ve fırsatlara dayalı olarak bakmanın yanı sıra, bugünü ve geleceği ele almak için nasıl daha iyi hazırlanabileceğini tartışacak.

■ 27 Haziran-1 Temmuz, BM Okyanus Konferansı:

İhtiyacımız olan oksijenin %50’sini üreten ve tüm karbondioksit emisyonlarının %25’ini emen okyanuslar dünyanın en büyük karbon yutağı konumunda. Konferans, topluluklara, işletmelere ve bireylere deniz kirliliğini azaltmak ve okyanus kaynaklarının sorunlu tüketimini taahhüt etmek için üzerlerine düşeni yapmaları için açık bir çağrı olacak.

■ 2022’nin son aylarında da iklim gündemi yoğun olacak. Ekim ayında tamamlanması planlanan İklim Değişikliği Değerlendirme Raporu yayımlanacak. Her altı ila yedi yılda bir iklimbilim değerlendirmelerini yayımlayan Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (IPCC) ve 2015’te Paris Anlaşması’nın kabul edilmesinden bu yana hazırlanacak ilk kapsamlı değerlendirme raporunun sunumunu ise COP27’de gerçekleştirecek.

■ 7-18 Kasım, BM İklim Değişikliği Konferansı (COP27):

2022 BM İklim Değişikliği Konferansı’nın 2022’de Mısır’ın Şarm El-Seyh kentinde gerçekleşmesi kararlaştırıldı. Bu konferans, küresel iklim müzakerelerini ilerletecek, eylemi harekete geçirecek ve iklim değişikliğinin Afrika’daki etkilerine bakmak için önemli bir fırsat sağlayacak.

2022’nin 2021 ve öncesinde yapılan hataları düzeltmesini beklemek fazla olurdu. Fakat Stockholm’den bu yana, 50 yıldır artan bilgi ve tecrübe bu yeni yılda hükümetleri, kurumları, şirket ve bireyleri çok daha bariz bir biçimde eyleme davet edecek.

Yeni yılda gündeme gelecek haber, tartışma, etkinlik ve raporları [web sitemizde](#) paylaşmaya devam edeceğiz.

Mutlu, sağlıklı, dünyayı önceki yıllardan daha fazla önemseydiğimiz yeni bir yıl dileğiyle... ○

Mobilitenin Geleceği

Bundan birkaç sene önce yazdığımız yazılarda ulaşımı otomobillerin ve diğer araçların elektrikliye dönüşmesi üzerinden tanımlıyorduk; Elon Musk'ın Tesla'sının tüm pazarda yeni bir standart oluşturacağını söylüyorduk.

Geldiğimiz noktada hemen hemen her bilinen markanın elektrikli araçlar duyurularını takip ediyoruz.

Konu sadece elektrikli araçlara dönüşüm mü? Yol üzerindeki ulaşım araçlarını elektrikliye çevirerek emisyonuz ulaşma kavuşur muyuz?

Sonuçta Elon Musk bile kendi misyonunu 'dünyanın sürdürülebilir ulaşım geçişini hızlandırmak' noktasından "Varlık sebebi dünyanın sürdürülebilir enerjiye geçişini hızlandırmak" olarak güncelledi.

Yani "konu sadece ulaşım değil, enerjinin de emisyonuz olmasına kadar gitmek" diyor. Sürdürülebilirlik dönüşümüne sistem düşüncesi ile yaklaşması belki de Tesla'nın niye en değerli şirket olduğunun da açıklaması. Bu noktada mobilitenin nereden nereye geldiğine; gereklilik ve tercihlerin ne yönde geliştiğine bakmakta fayda var.

Mobilitenin Gelişimi

Mobilite, tarih boyunca medeniyetlerin gelişmesi, kültürün yayılması, kaynakların paylaşımı (ve sömürülmesi) için en önemli yöntemlerden biri oldu.

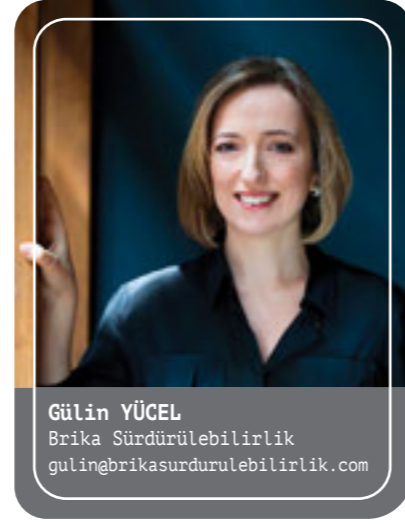
Teknolojik bir gelişme olarak görülse de demografiyi, refahı, yeryüzünde yayılmayı, kısaca ekonomik, sosyal ve çevresel düzeyi etkiliyor.

19. yüzyılda kömürle çalışan buhar kazanları ile gelen yüksek ısıda metal işleme, enerji üretme kapasitesi, mobilitenin raylı sistemler üzerinden gelişmesi ile yoğun nüfusa sahip yerleşim alanları oluşmaya başladı.

20. yüzyılın başı, ulaşım açısından çok farklı gelişmelerin yaşandığı dönem. Bir yanda buhar makinesi sayesinde genişleyen demiryolları; aynı zamanda uçan, elektrikli tramvayların keşfi, bir taraftan insan mobilitesini artırırken diğer taraftan da belki dünya savaşlarına, ama kesin olarak bildiğimiz şekli ile ulaşım kaynaklı emisyonların artmasına sebebiyet verdi.

Mobilitenin ölçeğini değiştiren araba ise, her ne kadar 1903'te Henry Ford'un Ford Motor Şirketi'nin kurması ile ilişkilendirilse de esasında 1886'da alman ilk patent Alman Karl Benz'e aittir.

Ford'un mobiliteye katkısı ise, arabayı sadece zenginlere ait olmaktan çıkarıp kitlelere yönelik bir araç haline gelmesini sağlamak olmuştur. Kitlesele üretim, yarattığı istihdamın yanı sıra merkezi nüfusların bölgeselleşmesine, şehir sınırlarının genişlemesine sebep olmuştur.

20. yüzyılın sonu itibarıyla bilginin her yerde olması, ulaşım ağlarının entegre hale gelmesine ve her kitleye ve koşula göre seçenek oluşmasına olanak vermeye başlamıştır. Mobilite artık kullanıcı tercihlerini dikkate alan, farklı seçenekleri sunabilen bir yöntemde dönüşmekte.

Mobiliteyle İlgili Problemler Nerede?

Mevcut mobilite şekillerinin yarattığı emisyonlar, iklim krizinin en önemli sebeplerinden. Taşımacılık ile ilgili emisyonlar, toplam emisyonların %24'ünü oluştururken (OurWorldin-Data-2018) Yolcu taşımacılığı ise (araba ve otobüs gibi) bu toplamın %45,1'ine, yani yaklaşık yarısına karşılık geliyor. Havayolları ve denizcilik kaynaklı toplam emisyonlar yaklaşık

%3 iken, raylı sistemler ise %1'den çok daha az bir oranda emisyonuz sebep oluyor.

Yol üzerindeki araçların saldıdığı emisyon bu kadar fazlayken kullanım şekilleri de yetersiz. Örneğin Ellen MacArthur'un derlediği rakamlara göre Avrupa arabalarında ortalama beş koltuktan sadece bir buçuğu dolu oluyor. Bununla birlikte şehir arazilerinin yarısı otomobillere yönelik kullanılıyor (yollar, park alanları, servis istasyonları, trafik işaretleri gibi) ancak ortalama olarak bu alanlar sadece %10 oranında arabalarla dolu ve atıl kapasite kullanımı çok fazla. Bunların ötesinde, oto-

mobil kazalarından olan sakatlanma diğer sebeplere göre dört kat daha fazla; Avrupa'da senede ortalama 30.000 kişi oto sebepli kazalarda yaşamını kaybediyor (%95'i insan hatası kaynaklı). Özetle mevcut mobilitenin yaygın kullanım şekli olan arabalar yoğun emisyon salıyor, kaynak verimlilikleri düşük ve insan hatasına açıktır.

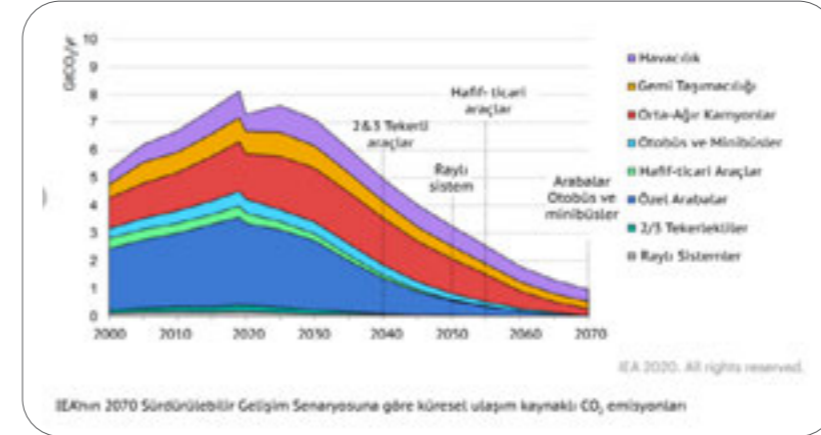
Çözümler Nerede?

Sıfır emisyonuz geçiş döneminde araçların çeşitlenmesi ve özellikle yol üzerindeki araçların emisyon salımlarının ciddi şekilde azalması gerekiyor. İçinde bulunduğumuz dijital çağda araç

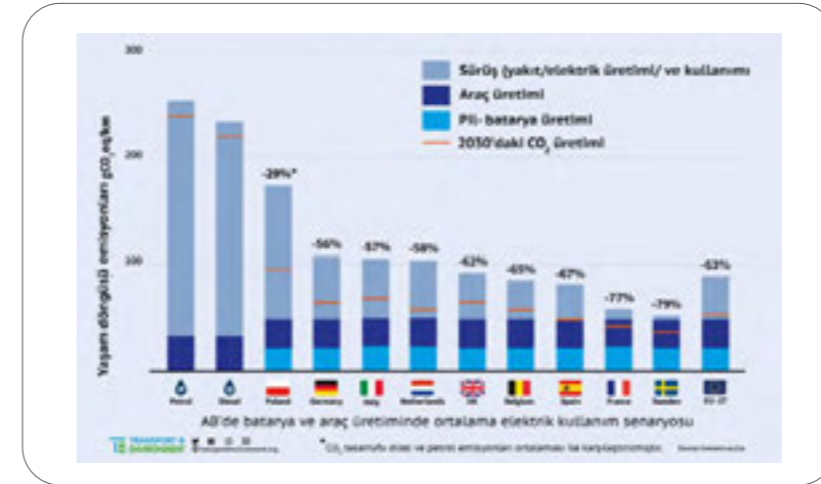
özellikleri değil, uçtan uca mobilite tecrübesi sunmak, çeşitli ve emisyonuz yöntemler geliştirmek öne çıkmalı. Uluslararası Enerji Ajansı, emisyonuzların 2050'ye kadar yaklaşık %60, araba emisyonuzlarının ise %70'ten fazla azalacağını öngörüyor. Araba emisyonuzlarının net sıfıra gelme zamanı ise 2070'leri bulacak.

Elektrikli Araçlar Neden Önemli?

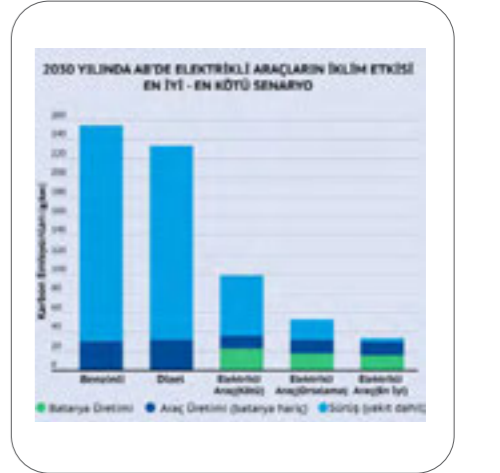
Transport & Environment'ın Nisan 2020'de yaptığı yaşam döngüsü analizi mevcut teknolojiler ile ortalama elektrikli bir arabanın, benzin ve dizelle çalışmaya göre üçte bir daha az CO₂

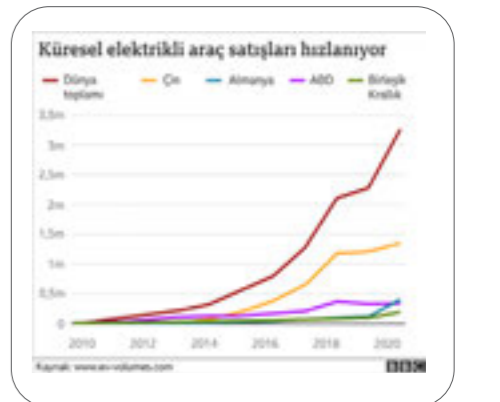
Mobilite çözümlerinde her bir araç tipinin farklı dönüşüm modelleri olmakla birlikte, bu noktada önceliği elektrikli araç ve mobilite hizmetleri almalı.

En negatif yönü olan pil üretiminden kaynaklı ayak izine rağmen toplam üretim ve kullanım da dikkate alındığında, elektrikli araçların iklim etkisinin yine de geleneksel araçlara göre çok düşük olduğu görülüyor.

Bu da bizlere elektrikli araçlardaki yükselişin sebebini ve kaçınılmazlığını açıklıyor. Beklentimiz araç tiplerinin farklı elektrikli yol araçları seçenekleriyle (daha küçük, farklı özelliklerde) genişlemesi yönünde.

Bu akımlar sayesinde özellikle şehir hayatında ulaşım kaynaklarının daha etkin kullanımı ve insan refahını öne çıkaran alternatiflerin yaratılması mümkün olabilir.

emisyonu saldığını söylüyor. Elektrikğin ağırlıklı fosil kaynaklardan üretildiği ülkelerde bile bu avantaj dikkat çekici, örneğin Polonya'da bile %30 daha avantajlı. Avrupa ortalamasına bakıldığında ise elektrikli araç avantajı %63'e çıkıyor.

Mobilite Hizmetleri

Emisyonda en fazla etkiye sahip araçların elektrikliye dönüşmesi, hem motor teknolojisi sayesinde enerjinin daha verimli kullanılması hem de temiz enerji kaynaklarına geçilmesi ile önemli bir rol oynayacak.

Yeterli mi? Hayır...

Artan insan nüfusu ve şehirleşme, farklı tip mobilite yöntemlerinin de varlığını gerektiriyor. İnsan hayatını ve sağlığını koruyan, esnek, entegre, uygun maliyetli çözümlerin olması önemli.

Nedir bu çözümler ve bunlara bağlı akımlar?:

“Sıfır emisyonu geçiş döneminde araçların çeşitlenmesi ve özellikle yol üzerindeki araçların emisyon salımlarının ciddi şekilde azalması gerekiyor. İçinde bulunduğumuz dijital çağda araç özellikleri değil, uçtan uca mobilite tecrübesi sunmak, çeşitli ve emisyonlu yöntemler geliştirmek öne çıkmalı”

■ Şehirleşmenin artması ile kamu ulaşımı artacak ve çeşitlenecek; tren, tramvay, otobüs, metro, vapur, dolmuş gibi araçlarla uçtan uca verilecek hizmetler genişleyecek.

■ Dijital çağın ve ödeme sistemleri ile ortak yolculuk ve taksi paylaşımını artacak; bireysel boyutta ise araç payla-

şımaları (carpooling) yaygınlaşacak.

■ Bireysel boyuttaki araçlar da genişleyecek; kiralamanın yanı sıra bisiklet, elektrikli mobilet, araba ve taksi paylaşımını artacak.

■ Kişisel alanda ise bisiklet, yaya ve otonom araba şekillerinin artacağı öngörülüyor.

Geçmişten Geleceğe Mobilite

Mobilite 19. yüzyıldan beri farklı evrelerden geçmiş; demografinin değişmesi ve teknoloji ile büyük farklılaşma yaşamıştır. Geldiğimiz noktada insanlık için gelişme getirdiği kadar, çevre kaynakları, yaşama koşulları ve ekonomik düzen üzerinde problemler de yaratmıştır.

Bu çok parçalı bulmacayı çözmek için 21. yüzyıl heyecan verici bir dönem olacak. Elektrikli araçlar ve mobilite hizmetleri açısından ele aldığımız konuları ilerleyen dönemde genişletmeye devam edeceğiz. ○

Ödüllü Bir Kurumsal Sosyal Sorumluluk Programı: Allianz Motto Hareket

Allianz Türkiye'nin, spor yoluyla çocukların fiziksel ve mental gelişimini desteklemeyi hedefleyen kurumsal sosyal sorumluluk programı Allianz Motto Hareket, ulusal ve uluslararası alanda ödüllendirilmeye devam ediyor.

Toplumun iyiliği için insan odaklı, gelecek nesillere değer yaratan yatırımlara imza atan Allianz Türkiye hem ulusal hem de uluslararası alanda takdir görüyor. Başarılı sürdürülebilir iş modellerini ödüllendirmek üzere düzenlenen Sürdürülebilir İş Ödülleri'nde; Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı (TEGV), Ege Çağdaş Eğitim Vakfı (EÇEV) ve Koruncuk Vakfı işbirliğiyle 2018 yılından bu yana devam eden Allianz Motto Hareket, “Kurum-STK İş Birliği” kategorisinde Sürdürülebilirlik Ödülü'nün sahibi oldu. Spor ve sağlıklı yaşam kültürünün toplumda çocukluktan başlayarak yaygınlaşmasına katkıda bulunma hedefiyle hayata geçirilen Allianz Motto Hareket, aynı zamanda UN Global

Compact Ukrayna tarafından düzenlenen Partnership for Sustainability Award 2021'de de “toplum” kategorisinde finalist olmaya hak kazandı. Program, geçtiğimiz yıl da Kurumsal Sosyal Sorumluluk Derneği'nin organize ettiği Kurumsal Sosyal Sorumluluk Zirvesi'nde Platin Ödül kazanmıştı.

16 Haftalık Bir Eğitim Programı

Allianz Türkiye'nin toplam 8 yıl sürmesi planlanan kurumsal sosyal sorumluluk programı Allianz Motto Hareket, işbirliği yapılan üç sivil toplum kuruluşunun yerleşkelerinde ya da dijital sınıf ortamında gönüllü eğitimciler aracılığıyla 16 haftalık bir eğitim programı olarak uygulanıyor. Sahaya ya da internete erişimi olmayan çocuklar uygulama-

malara, TEGV EVDE dergisi aracılığıyla ulaşırken, pandemi döneminde açık kaynak haline getirilen program Allianz Türkiye, TEGV, EÇEV ve Koruncuk Vakfı YouTube kanalları üzerinden, 9 temadan oluşan video serisiyle uygulanabiliyor. Programın çocukların hayatına kattığı değeri ve sosyal etkiyi ölçümlemek için ODTÜ Beden Eğitimi ve Spor Bölümü akademisyenlerinden Prof. Dr. Mustafa Levent İnce ve ekibi tarafından hazırlanan raporda, programa katılan çocuklarda 10 temel hareket becerisinin tamamında, istatistiksel olarak anlamlı gelişim gözlemlendiğine yer veriliyor.

Allianz Motto Hareket videolarına [buradan](#) ulaşabilirsiniz. ○

2022 Gıda Trendlerinde Sürdürülebilirlik Başta

Ulusal Restoranlar Derneği, Amerikan Mutfak Federasyonu'nun yüzlerce profesyonel şef üyesinin öngörülleri ve anket yanıtlarıyla hazırladığı "2022 Gıda Trendleri" tahminini yayınladı. Her yıl hazırlanan trend listesinin 2022 tahminlerinde "sürdürülebilirlik" ve "sıfır atık" liste başındaki yerini alırken tüketicilerin de restoran ve işletmelerden daha çevre dostu seçenekler talep ettiği görülüyor.

Sıfır atık girişimleriyle ilgili olarak işletmeler, et de dahil olmak üzere tüm ürünlerin %100'ünü daha verimli kullanmanın yollarını araştırıyor. Ayrıca gıdalar için geri dönüştürülebilir ve yeniden kullanılabilir ambalajlar, açıklanan trendlerin en dikkat çekenlerinden. Tüketiciler yiyecekleri sipariş yoluyla aldıkları ve taşıma, teslimat ve catering yöntemlerini benimsedikçe dayanıklılığı seyahatlere karşı yüksek olan ve sıcaklığı koruyan özenli ambalajlar restoranlar için önem kazanıyor.

Pandeminin etkisiyle bağışıklığı güçlendiren atıştırmalıklar da, 2022'de trendler arasındaki yerini koruyor. Tüketiciler karantina modundan yavaş yavaş çıkmaya başlasa da bağışıklığı güçlendiren yiyecekler kategorisinin tamamı popüler. Fındık, çilek, domates, tohumlar, zeytinyağı ve bitter çikolata hastalıklardan önleyen özellikler taşıdığı biliniyor.

Günlük öğünlere bakıldığında 2022 kahvaltılarında, chorizo ve vegan pastırmasının yanı sıra bitki bazlı kahvaltı sandviçler ve yumurta bazlı kahvaltı kaseleri ve geleneksel olmayan kahvaltı proteinleri trend olacak gibi görünüyor.

Öğle yemeği saatinde şefler, gelecek yılın en trend yiyecekleri olması beklenen bitki bazlı sandviçler ve dünya mutfağından ilham alan salatalar ve kaseler üzerinde duruyorlar. Akşam yemeğinde, bitki bazlı burgerlere ek olarak, tavuk kanatlarının yerine tavuk butları gibi etin daha ucuz bölümlerinin kullanılmasının yaygın hale geldiğini görecekiz.

Öngörülerin devamını [bu linkte](#) bulabilirsiniz.

COP26'dan Glasgow Gıda ve İklim Bildirgesi Sonucu

Günümüzün gıda sistemleri, insan faaliyetlerinden kaynaklanan seragazi emisyonlarının neredeyse üçte birini oluşturuyor ve çevresel bozulma ile biyolojik çeşitlilik kaybının birincil nedeni olarak görülüyor. Diğer yandan sosyoekonomik ve sağlık eşitsizliklerine önemli ölçüde katkıda bulunuyor. Dünya nüfusunun çoğu, gıdanın yaklaşık %70'inin tüketildiği şehirlerde yaşıyor. Bu nedenle şehirler, kentsel gıda sistemi dönüşümüne ve yenilikçi çözümlere yönelik teşvikler ve kapasite oluşturmaya yönelik politika ve programları teşvik etme ve uygulama potansiyeline sahip. Bunun gerçekleşmesi ve etkili olması için toplu ve entegre eylemler şart gibi görünüyor. Kasım ayında Glasgow'da düzenlenen COP26'da ülkelerin verdiği ulusal taahhütlerde, tarımsal üretime odaklanmak yerine, gıda sistemlerinin tüm bileşenlerini dikkate almak için çok daha ciddi çalışmalar yapılması gerektiği konusunda fikir birliğine varıldı. Glasgow Gıda ve İklim Bildirgesi, yerel yönetimleri entegre gıda politikaları aracılığıyla iklim acil durumuyla mücadele etmeye ve ulusal hükümetleri harekete geçmeye davet eden bir çağrıda bulundu. Bildirge, entegre ve sürdürülebilir gıda politikalarının geliştirilmesini hızlandırmak için ileri görüşlü ve yenilikçi yerel yönetimleri ortak bir çaba içinde birleştirmeyi amaçlıyor. Bu nedenle "yerel gıda sistemlerini ve iklim değişikliğini ele almak için çığır açan bir taahhüt" olarak görülüyor ve "herkes için yeterli, sürdürülebilir, sağlıklı ve besleyici gıdaya" erişimi sağlamak için yerel tarım-gıda sistemlerini dönüştürerek iklim acil durumunun azaltılması gıda adaletinin geliştirilmesi adına önem taşıyor. İçeriğin tamamına [bu linkten](#) erişebilirsiniz.

Belediyeler Zehirsiz Kentler için Neler Yapıyor?

Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği'nin, tarımda kullanılan pestisitlerin ve biyosidal ürünlerin zararları konusunda farkındalık yaratılması amacıyla yürüttüğü "Zehirsiz Kentlere Doğru" projesi kapsamında "Türkiye'deki Belediyelerde Zararlı Mücadelesi Durum Analizi Raporu" yayımlandı.

Buğday Derneği'nin raporunda, 21 büyükşehir belediyesi, 10 büyükşehir ilçe belediyesi, 8 il ve 15 ilçe belediyesi olmak üzere, toplam 47 belediyeden 54 birimin verdiği bilgiler değerlendirildi. Yerel yönetimlerin ankete katılan ilgili birimlerinden %96,3'ü alternatif yöntemlerin kullanılmasının gerekli olduğunu belirtti.

Değişim ihtiyacının nedenleri arasında ise, "halk sağlığının ve biyoçeşitliliğin korunması" yanıtının ilk sırada yer alması dikkat çekti. "Su/doğal varlıkların korunması" ve "çalışan/ilaçlayan-çı sağlığı" da belediyeler tarafından

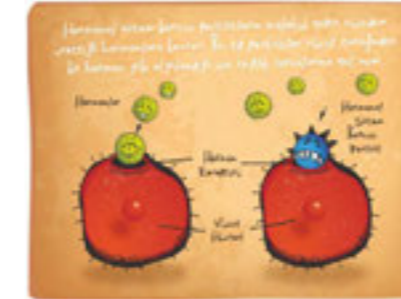
güçlü nedenler olarak görüldü.

Anket sonuçlarına göre, belediyeler pestisitlerin ve biyosidallerin yerine sağlıklı ve çevre dostu alternatif yöntemlerin kullanılmasını ile ilgili, dünyada çok sayıda çalışma ve uygulama bulunduğum farkında fakat sadece %27,8'i alternatif/zehirsiz yöntemleri uyguluyor.

Belediyelerden %46,3'ü, zararlılar ile mücadele çalışmalarını hakkında halka yönelik bilgilendirme ve eğitim çalışmaları yaptığını belirtirken, %63'ü zararlılar ile mücadele çalışmalarını hakkında vatandaşlardan talep geldiğini bildirdi.

Çalışma, belediyelerin zararlı mücadelesinde kimyasallar yerine çevre dostu alternatif yöntemleri daha fazla kullanma konusunda teşvike ihtiyacı olduğunu gösteriyor.

Analiz raporuna [buradan](#) ulaşabilirsiniz.

Bebeklere Özel Sütsüz, Glutensiz Organik Pirinçli Tam Tahıl Bazlı Ek Gıda

HiPP Organik Pirinçli Tam Tahıllı Ek Gıda, bebeklerin ek gıdaya geçiş dönemlerinde, B1 vitamini kaynağı olması sebebiyle bebeğin için sağlıklı bir öğün sunuyor. Özellikle inek sütü proteinine ve yumurtaya alerjisi olan bebeklerde, ek gıdalara geçiş döneminde kullanılabilecek iyi alternatiflerden biri olan HiPP Organik Pirinçli Tam Tahıllı Ek Gıda; öncelikle anne sütü, anne sütü yetersiz ise bebek veya devam formülü ile de hazırlanarak ya da bebeğin süte alerjisi varsa yalnızca su ile hazırlanarak da tüketilebiliyor. Gluten içermediğinden,

çölyak rahatsızlığı bulunan bebekler de bu ek gıdayı rahatlıkla tüketebilir. İlave şeker içermez, organik meyve püresi ile de hazırlanabilir.

Organik sertifikalı, sanayi bölgelerinden uzak özel organik çiftliklerde yetiştirilen ürünleriyle Hipp, tüm ulusal marketler, bebek mağazaları ve eczanelerde satılıyor.

* Bebeğiniz için ek gıdaya geçerken mutlaka doktorunuza danışınız. Detaylı bilgi için: www.hipp.com.tr

"Yok Konsepti"yle Üretilen HiPP Babysanft

HiPP Babysanft Ultra Sensitive Temizleme ve Bakım Mendilleri "Yok konsepti" ile hazırlanarak alerji yaratabilecek her şeyden arındırıldı. İçeriğinde bulunan malzemeler "mümkün olduğunca az, gerektiği kadar çok" felsefesine göre formüle edilen HiPP Babysanft Ultra Sensitive Temizleme ve Bakım Mendilleri %99 oranında saf su içeriyor ve yeni doğanım cilt temizliğine tamamen uygun.

HiPP Babysanft içeriğinde koruyucu, PEG (Propylene Glycol), paraben, esansiyel yağ, mineral yağ ve renklendirici gibi cilde zarar verecek maddeler bulunmuyor.

“Paketlerin Çöpe Gitmediği Bir Dünya Mümkün”

Gezegenin derdi büyük.

Ambalaj atıkları da bu devasa sorunların içinde önemli bir yer tutuyor çünkü modern dünyada başta gıda olmak üzere her şeyin bir koruma materyali var. Önemli olan ise bu ambalajların üretiminden geridönüşümüne döngüsel bir sistem içinde yer alması. Bütün bu konuları ve daha fazlasını, ambalaj deyince dünyada ilk akla gelen kurumlardan biri olan Tetra Pak’ın Ortadoğu & Afrika Bölgesi Sürdürülebilirlik Direktörü Volkan Aydeniz’le konuştuk...

 Barış DOĞRU

Hiç kuşkusuz gezegenin çevre sorunları içinde ambalaj atıkları önemli bir yer tutuyor. Dünyanın en büyük ambalaj çözümleri firmalarından biri olan Tetra Pak’ın bu konuda nasıl bir yaklaşımı var? İsterseniz sondan başa gidelim; yani değer zincirinin sonuna: Atıklara. Sonuçta bütün bu cicili bicili ambalajlar atık haline geliyor ve gerek karasal, gerekse denizel alanlarda önemli bir kirlilik yaratıyor. Bu konuda Tetra Pak küresel ölçekte ve Türkiye özelinde neler yapıyor? 160’tan fazla ülkede faaliyet gösteriyoruz ve sürdürülebilirliğin her alanında aktif rol alarak, tüm değer zincirinde gelişime önderlik etmeyi hedefliyoruz. Sürdürülebilirlik yaklaşımımız-

da, öncelikle paydaşlarımız ve faaliyet alanımız açısından önem teşkil eden meseleleri, objektif olarak tespit ediyoruz. Bunun için de “Global Raporlama İnisyatifi”nin “Önemlilik ilkesini” kendimize referans alıyoruz. İki yılda bir, bu ilke çerçevesinde tam kapsamlı değerlendirmeler yapıyoruz. Günün gereksinimlerine, değişen gündeme çok hızlı adapte olmayı hedefliyoruz. Son değerlendirmede belirlediğimiz önceliklerimiz içinde; “Düşük-karbonlu döngüsel ekonomi”, “Geridönüşüm ve döngüsellik” ve “Değer zincirinde şeffaflık ve aktif iletişim” ön plana çıkan başlıklar oldu. Çalışmalarımız ve odak alanlarımız, dünyanın çeşitli ülkelerinden ve farklı

disiplinlerden üst düzey yöneticilerden oluşan sürdürülebilirlik forumumuz tarafından belirleniyor. Paydaş ilişkilerine ve güç birliğine gerçekten çok önem veriyoruz. Dünyamızın geleceğinin sadece planlı, kararlı, azimli ve değer zincirinin tümünü kapsayan işbirlikleriyle yükseleceğine inanıyoruz. Ülkemizde kamu kurumları ve atık yönetimi sektörüyle de özellikle geridönüşüm değer zincirleri oluşturma doğrultusunda sürekli iletişim ve işbirliği içerisindeyiz. Dünya genelinde 170’in üzerinde, Türkiye’de ise halihazırda üç farklı geridönüşüm ortağımızla sistem yapılıdırma ve geliştirme çabalarımız devam

ediyor. Çalışma modelimiz bütün bir geridönüşüm değer zincirinin yapılandırılması ve devamlılığının sağlanması üzerine dayanıyor.

Ambalajlarımızın yüksek oranlarda geridönüşümünün ülkemizdeki kapasitesini geliştirmek üzere son yıllarda yeni hamleler yaptık. Önümüzdeki yıllarda da ülke genelinde ayrı toplanan ve ayrıştırılan tüm içecek kartonlarını malzeme geridönüşümü prensibiyle ekonomiye kazandırmak önceliklerimiz arasında yer alıyor.

Ambalajların tek çevresel sorunu atık değil elbette. Bunlar aynı zamanda bir hammadde. Kağıttan plastiğe ve metale kadar bir çok değişik malzeme ambalaj yapımında kullanılıyor. Bunlar da nihayetinde sınırlı kaynaklara dayanıyor. Tetra Pak olarak bu konuda neler yapıyorsunuz?

Ürünlerinde kağıt kullanan global firmalar arasında bulunmamızdan dolayı, ormanların sosyal, çevresel ve ekonomik sürdürülebilirliğini garanti altına almak üzere girişimlerimiz uzun yıllardır devam ediyor. Tedarikçilerimiz, sivil toplum kuruluşları ve diğer paydaşlarımızla, sorunlu ormancılığın gelişimine liderlik etmek, sertifikalandırma ve etiketleme gibi yöntemlerle izlenebilirliği sağlamak için çalışıyoruz. Kağıt tedarikinde iki ana ilkeyle hareket ediyoruz:

- Sürdürülebilir ormancılık prensipleriyle yönetildiği bağımsız kuruluşlarca belgelenmiş olan kaynaklardan ağaç liflerinin temini,

- Yine bağımsız kuruluşlarca “Gözetim zinciri sertifikası” verilmiş ve ormanlardan ambalaj malzemesine kadar izlenebilirliği kanıtlanmış olan tedarik kanallarının kullanılması.

Ambalajlarımızın bileşenlerinin ortalama %70’ten fazlası FSC (Forest Stewardship Council) sertifikalı, sürdürülebilir ormancılık ilkeleriyle yönetilen endüstriyel ormanlardan ve diğer kontrollü kaynaklardan elde edilen kağıt liflerinden oluşuyor.

Kağıt hammaddesi teminine yönelik olarak, kaynak yönetimi ve kereste üretimindeki risklerin yönetilmesi ve azaltılması için yaptığımız çalışmalarla, çevresel performans beyanlarına dair global standartları belirleyen Karbon Saydamlık Projesi (Carbon Disclosure Project) tarafından altı yıl üst üste “Ormanlar A Listesi”nde şirketimize de yer verilmesi bizler için ayrı bir gurur kaynağı oldu.

İçecek kartonu bileşenlerimizin yaklaşık %25’ini teşkil eden polimerlerin yenilenebilir kaynaklardan temini ve kullanımının yaygınlaştırılması öncelik verdiğimiz diğer bir konu. 2020 yılında, tamamı bitki bazlı yenilenebilir kaynaklardan ürettiğimiz ilk ambalaj ile önemli bir adım daha atmış olduk.

Dünya genelinde 2020’de 1 milyar adetten fazla satılan bu ambalajımızın yanında, 2011’den bu yana üretmiş olduğumuz yaklaşık 12 milyar adet kapak, çalışmalarımızı taçlandırdı ve karbon salımında 300 bin tonluk bir azaltımı da beraberinde getirdi. Üzerinde çalışmaya devam ettiğimiz ambalajla tümleşik kapakları biyo-bazlı seçeneğiyle de sunarak yenilenebilir hammadde içeriğini artırmayı ve çevre kirliliğini minimize etmeyi amaçlıyoruz.

Kullandığımız bitki bazlı polimerlerin ürün gamında yükselen bir grafik çizmesi, bizi şeker kamışı yetiştirme operasyonlarındaki çevresel riskleri değerlendirmeye ve doğru şekilde yönetmeye yönlendirdi. Bu anlayışla, bitki bazlı polimerlerin Bonsucro Gözetim Zinciri sertifikasına sahip olmasını tedarikçilerinden bekleyen sektördeki ilk firma olduk. 2020 yılının başından itibaren müşterilerimize sunduğumuz bitki bazlı polimerlerden üretilen tüm ürünlerimiz Bonsucro sertifikasına sahip ve Bonsucro logosunu kullanmaya uygun.

Ve işin bir başka yanı da enerji kullanımını elbette. Üretilen her ambalaj aynı zamanda bir enerji tüketimi gerektiriyor. Bu konularda neler yapıyorsunuz?

Enerji denetim programımız, 2010 yılından bu yana toplam 345 gigawatt saat enerji tasarrufu sağladı. 2011 se-

“Bütün paketlerin toplandığı, geri dönüştürüldüğü, asla çöpe gitmediği bir dünya kurmayı hedefliyoruz. Bu konuda gelişme sağlayabilmek için paydaşlarımızla bir araya geliyor ve geridönüşüm tesislerine yatırım yapıyoruz. Döngüsel ekonomi hedefiyle, yerinde toplama ve geri dönüştürme süreçlerini artırmak için bölgesel ve yerel çalışmalar sürdürüyoruz”

nesinde ise düşük karbonlu elektrik sağlarken operasyonel maliyetlerden tasarruf sağlaması için yaklaşık 3 MW PV güneş enerjisi sistemi kurduk. Son 10 yılda 16 milyon euroyu aşan yatırım yaparak enerji tüketiminde %23 oranında artışı engelledik.

Fabrikalarımızın tamamında 2019'da %69 olan yenilenebilir elektrik kullanım oranını 2020'de %83'e yükselterek %80 hedefimizi de aştık. RE100 taahhüdü kapsamında, 2030'a kadar faaliyetlerimizde %100 yenilenebilir elektrik kullanmayı hedefliyoruz.

2020 senesinde içecek işlemeyi yeni bir verimlilik düzeyine taşımak için meyve suyu, nektar ve gazsız içecekler için türünün ilk örneği olan yeni bir düşük enerji tüketimli proses hattını pazara sunduk. Mevcut işleme hattını iki ayrı proses akışına bölme kararımız, müşterilerimize iklim koruma hedeflerine ulaşmalarında onlara destek olabilecek proses seçeneklerini sunmamıza ve endüstrinin küresel sürdürülebilirlik çabalarına katkıda bulunuyor. Kendi faaliyetlerimizde alanımızda küresel bir ölçüt olmak adına konuyla ilgili çalışmalarımız tüm hızıyla devam ediyor.

Dünyanın hem toplumsal hem de çevresel konulardan çıkışında en temel noktamın işbirlikleri olduğunu düşünüyorum. Tetra Pak, bu konuların çözümünde işbirlikleri geliştiriyor mu?

Çevre ve sürdürülebilirlik konusunda toplumsal bilinç oluşturmak için birçok proje geliştiriyoruz. 2019 yılı itibarıyla hayata geçen, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın TEMA Vakfı aracılığıyla sürdürdüğü "Sıfır Atık Eğitim Projesi"ne destek veren tek özel şirketiz.

Sıfır Atık Eğitim Projesi'nin amacı, geleceğin yetişkinleri olacak çocuklarımıza sürdürülebilir yaşam alışkanlıkları kazandırmak. Geçtiğimiz yıl, eğitimlerin 81 ilde yaygınlaştırılması için Sıfır Atık Eğitim Portalı hayata geçti ve böylece öğretmenlerimiz, öğrencilerimiz ve velilerimiz projenin tüm eğitim ma-

"Fabrikalarımızın tamamında 2019'da %69 olan yenilenebilir elektrik kullanım oranını 2020'de %83'e yükselterek %80 hedefimizi de aştık. RE100 taahhüdü kapsamında, 2030'a kadar faaliyetlerimizde %100 yenilenebilir elektrik kullanmayı hedefliyoruz"

teryallerinden yararlanabiliyor.

Bu proje ile Sürdürülebilirlik Akademisi'nin gerçekleştirdiği Sürdürülebilir İş Ödülleri'nde "İş Birliği" kategorisinde, ÇEVKO'nun düzenlediği Yeşil Nokta Sanayi Ödülleri'nde de 'Çevre Konulu Sosyal Sorumluluk' kategorisinde ödüle layık görüldük.

Topluma değer katan projeler ile çocuklarımızın, öğretmenlerin ve ebeveynlerin geridönüşüm sistemine aktif katkısını sağlamak bizim için çok önemli. Şimdiye kadar gerçekleştirdiğimiz sosyal sorumluluk projelerimizle bunu sağlamaya çalıştık ve oldukça başarılı sonuçlar aldık. Önümüzdeki dönemde de doğaya ve insana değer katan projelerin en büyük destekçisi olmaya devam edecek, çalışmalarımızı büyük bir titizlikle sürdüreceğiz

Bir önceki soruyla bağlantılı olarak, özellikle AB'nin döngüsel ekonomi programının önemli bir gelişme olduğunu düşünüyorum. Yine endüstriyel simbiyoz da bu konudaki önemli yeni modellerden biri. Bu konularda neler

düşünüyorsunuz; Tetra Pak bu yeni alanlarda çalışmalar yapıyor mu?

Bütün paketlerin toplandığı, geri dönüştürüldüğü, asla çöpe gitmediği bir dünya kurmayı hedefliyoruz. Bu konuda gelişme sağlayabilmek için paydaşlarımızla bir araya geliyor ve geridönüşüm tesislerine yatırım yapıyoruz. Döngüsel ekonomi hedefiyle, yerinde toplama ve geridönüşüm süreçlerini artırmak için bölgesel ve yerel çalışmalar sürdürüyoruz.

Bugün, karton paketleme malzemesinin ortalama yenilenebilir içeriği %70'ten fazla. 2020 yılında İzmir fabrikamızda oluşan 5 bin 549 ton atığı geri dönüştürürken, içecek kartonlarımızın geridönüşümüne başladığımız 1995 yılından bu yana da 9.7 milyarın üzerinde Tetra Pak paketinin geri dönüştürülmesine katkı sağladık. Ayrıca şirketimizin 2020 yılında piyasaya sürdüğü 238,935 ton ambalaj atığı, üye olduğumuz yetkilendirilmiş kuruluş tarafından toplatıldı ve geri kazandırıldı. Bunun yanı sıra geridönüşüm tarafındaki ortaklarımızla birlikte ambalaj

malzemelerimizin bileşenleri olan kağıt, polietilen ve alüminyumun ikincil hammadde olarak değerlendirilmesi için işbirliklerine imza atıyoruz.

Tüketim sonrası oluşan kullanılmış içecek kartonlarını ve müşterilerimizin tesislerinde ortaya çıkan ambalaj malzemesi ıskartalarını tekrar değerlendirmek üzere Kahramanmaraş Kağıt ile 2016 yılında gerçekleştirdiğimiz işbirliği halen devam ediyor. 2020 senesinde yaklaşık 19 bin ton atık içecek kartonu malzemesinin geridönüşümünün sağlandığı Kahramanmaraş Kağıt'da, 2021'de karton ambalajların tüm bileşenlerini geri dönüştürmeyi mümkün kılacak bir tesisi devreye aldık. Tesiste karton ambalajların kağıt geri kazanımı aşamasından sonra ortaya çıkacak olan yıllık 3000 ton polimer ve alüminyumun geri dönüştürülecek kapasite bulunuyor. Toplanarak ayrıştırılan içecek kartonu atıkları, ağırlıklı olarak kağıt ve plastik sektörlerince geri dönüştürülecek, geniş bir ürün yelpazesinin içeriğinde de hammadde olarak yer alacak.

İşbirliği halinde olduğumuz bir diğer kağıt firması, 2021 yılında devreye sokacağı 15 bin ton kapasiteli yeni kağıt geri kazanım tesisi ile de ülkemizde içecek kartonlarından değer ortaya çıkarabilen fabrika sayısı ikiye çıkacak. 2022'de operasyona başlamasını planladığımız yıllık 5 bin ton geridönüşüm temelli üretim kapasitesine sahip üçüncü tesiste, hem iş ortağımız olan kağıt fabrikalarında oluşacak olan polial atıkları hem de ihtiyaç duyulduğunda piyasada toplanan içecek kartonu atıkları işlenmesini ve nihai ürünler haline getirilmesini sağlayacağız.

Türkiye özelinde bir de özellikle içecek atıklarının toplanması sorunu bulunuyor. Bu malzemelerin hemen hepsi depozitosuz ve ayrı toplama konusunda da doğrusu gelişmiş bir alışkanlık ve sistem de yok. Dolayısıyla işiniz zor görünüyor. Avrupa ülkelerinin çoğu bunu, gerek depozito sistemleri, gerekse de evde ayrıştırma

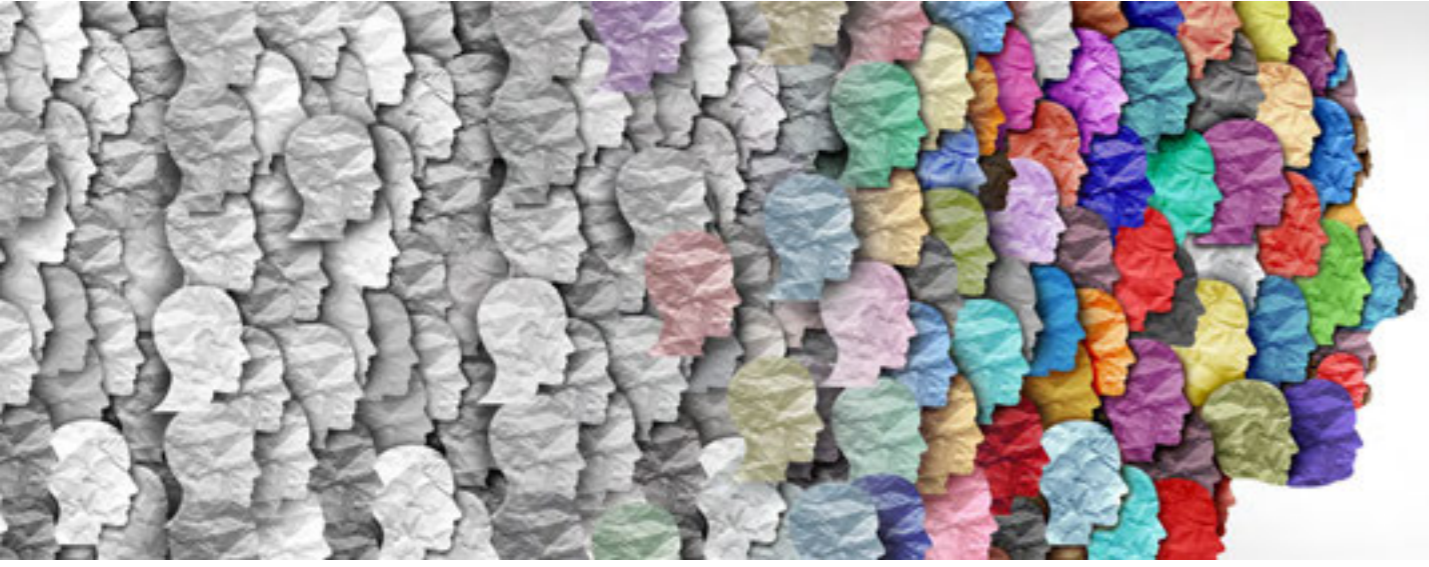
"Sıfır Atık ya da Depozito Sistemi, yöntem ne olursa olsun, Tetra Pak olarak hedefimiz, ambalajlarımızın kullanım sonrası 'çöp' olarak değil, değerli bir hammadde olarak kabul görmesi, evsel atıklara karışan ambalajların minimuma indirilmesi, sistemin sonraki aşamalarında geridönüşüme uygun şekilde ayrıştırılarak doğru tesislere gönderilmesi"

veya çok yaygın geridönüşüm kutularıyla çözmüş durumda. Tabii bir de oturmuş bir alışkanlık kazandırmışlar yurttaşlarına. Peki biz nasıl çözeceğiz bu sorunu bu ülkede? Sizin görüşleriniz nedir?

Ülkemizdeki geridönüşüm değer zincirinin geneline baktığımızda gelişmesi gereken bazı unsurlar olduğunu görüyoruz. Özellikle kaynağında ayrı toplama çalışmalarının, istenen miktar ve kalitede atığın uygun geridönüşüm prosesine sahip tesislere düzenli olarak aktarmak konusuna odaklanmamız gerek. 1990'lardan bu yana Türkiye'de içecek kartonu geridönüşümü konusunda aktif şekilde çalışan bir firmada olduğumuzu, bu konu ve çözüm yolları hakkında oldukça geniş bir bilgi birikimine sahibiz. Son yıllarda, atık yönetiminin sahadaki durumunu daha da geniş kap-

samlı şekilde tespit etmek için ambalaj atığı toplama-ayırma tesisleri, evsel atık düzenli depolama tesisleri, atıktan enerji, kompost, gaz vb. ürünler üreten tesisler başta olmak üzere, ülke genelinde yüze yakın paydaşla görüşmelerimiz ve yerinde incelemelerimiz oldu. Çıkarımlarımızı, devletimizin ilgili kurumlarıyla, sivil toplum kuruluşlarıyla, geridönüşüm sektöründeki iş ortaklarımızla, müşterilerimizle ve gelişime destek olabilecek tüm ilgili taraflarla şeffaf bir şekilde paylaşmaya; ortak akıl çerçevesinde kısa, orta ve uzun vadeli çözümler geliştirmeye odaklandık. Sistemin genelindeki gelişmesi gereken noktaları şu şekilde özetleyebiliriz:

- Toplama altyapısı
 - Halkın katılımının sağlanması
 - İçecek kartonunun geri dönüştürülebilir olduğunun bilinmesi
 - Sistemde ticari faaliyet gösteren firmaların sadece daha iyi bildikleri ve maddi getirisi kısa vadede çok yüksek olan atık malzemelere değil, diğer malzemelere de yönelmesi,
 - Birçok geri dönüştürülebilir atık türünün evsel atıklara karıştırılmasının önlenmesi,
 - Ayrı toplanabilen içecek kartonlarının ayrıştırma tesislerinde istenmeyen malzemeler arasında görülüp düzenli depolama ya da yakmaya gönderilmesinin önlenmesi
 - Ülke genelindeki toplama-ayırma maliyetlerinin genişletilmiş üretici sorumluluğu kapsamında yeterli finansal desteği almasının sağlanması ve böylece atık malzeme değeri odaklı bir ekonomik modelin oluşması
- Sıfır Atık ya da Depozito Sistemi, yöntem ne olursa olsun, Tetra Pak olarak hedefimiz, ambalajlarımızın kullanım sonrası "çöp" olarak değil, değerli bir hammadde olarak kabul görmesi, evsel atıklara karışan ambalajların minimuma indirilmesi, sistemin sonraki aşamalarında geridönüşüme uygun şekilde ayrıştırılarak doğru tesislere gönderilmesi. Bunu başarabilmek için kendi imkanlarımız dahilinde tüm girişimleri yapmaya kararlıyız. ○**

Change.org, Türkiye'nin 2021 Yılındaki Değişimini Raporladı

Dünyanın en büyük sosyal değişim platformu Change.org, Türkiye'de 2021 yılında en fazla imza atılan kampanyaları alanlarına göre analiz ettiği rapor ile yıl boyunca toplumun en çok hangi konulara tepki gösterdiğini ve hangi konularda değişim beklediğini ortaya koydu.

[Change.org Türkiye Değişim Raporu 2021](#)'de sunulan verilere göre bu yıl Change.org'da en çok kampanyaya başlatılan alan "eğitim" oldu. Başlatılan kampanyaların büyük çoğunluğunu özgür bir eğitim ve yönetim talep eden üniversite öğrencilerinin oluşturduğu görülüyor. Eğitim alanında liselerde yüz yüze sınavların ve derslerin iptal edilmesi için kampanyalar da başlatıldı. Ortaokul ve lise öğrencilerinin sınavların yüz yüze yapılmaması için başlattığı kampanyaya 290.800 imza atıldı ve eğitim alanında en çok desteklenen kampanya oldu.

Eğitim alanını sırasıyla sağlık ve hayvan hakları kampanyaları izledi. Sağlık alanında, bu yıl da 2020'de olduğu gibi en çok maddi yetersizlik sebebiyle tedaviye ulaşamayan insanların tedavileri-

nin SGK kapsamına alınması talebiyle kampanya başlatıldı. Hayvan hakları alanında ise, en fazla kampanya hayvana şiddetin suç sayılması ve hayvana şiddet uygulayanların cezalandırılması talebiyle başlatıldı.

Bu yıl daha önceki yıllardan farklı olarak mücadele alanlarına iklim krizi temalı kampanyalar da eklendi. Destekçiler, iklim krizinin etkilerine karşı tepki göstermek ve çözüm talep etmek için, Change.org'u aktif bir şekilde kullandı. İklim kriziyle ilgili başlatılan kampanyalar arasında, Paris İklim Anlaşması'nın uygulamaya geçirilmesi, ormanların maden ve termik santral gibi sebeplerle yok edilmesinin engellenmesi, iklim değişikliğinin müfredata eklenmesi, temiz hava hakkı gibi kampanyalar yer aldı.

Change.org Türkiye raporunda, "Bir süredir iklim krizi ile mücadele için değişim yaratmak isteyen kişilerin ve sivil oluşumların, özellikle genç iklim aktivistlerinin kampanyalarının çoğaldığını ve güçlendiğini" belirtiyor. İklim alanında bu yıl, genç iklim aktivistlerinin başlattıkları kampanyalar ve iklim grevleri öne çıktı.

En Çok Hayvan Hakları için İmza Atıldı

2021 yılında Change.org'da atılan 13.153.590 imzanın en çoğu 3.380.160 imza ile hayvan hakları alanında atıldı. Hayvan hakları alanında en fazla imza alan konular, hayvana şiddete karşı caydırıcı cezalar içeren yasa çıkarılması ve hayvanları istismar edenlerin ceza alması konuları oldu.

2021'de Türkiye, kadına yönelik şiddetin önlenmesi için de harekete geçti. Change.org'un "Yaşamak İstiyoruz İnisyatifi"nin başlattığı kampanya, bu yılın en fazla imzalanmış kampanyası oldu. "İstanbul Sözleşmesi'nden vazgeçmüyoruz" diyen kampanya 472.302 imzayla 2021'in en fazla imzalanmış kampanyası oldu. Bu kampanya geçtiğimiz yıl da en fazla imzalanmış kampanyaydı.

Raporda en fazla imza alan kampanyalara baktığımızda, çevre konusu toplumun duyarlı olduğu bir konu olarak ön plana çıkıyor. Çevre alanında bu yıl orman yangınlarına çözüm öneren kampanyalar öne çıktı. Yanan ormanların 50 yıl imara açılmaması için açılan kampanyaya 208.000 imza ile çevre alanında en çok imzalanmış kampanya oldu.

2021 Temmuz ayı, dünyada şimdiye dek kaydedilen en sıcak Temmuz oldu ve bu yaz, ülkemiz dahil dünyanın pek çok yerinde sıcaklık rekorları kırıldı. TBMM'nin taslak iklim raporuna göre; Türkiye'de 2099'a kadar yaz sıcaklığındaki artış 6 dereceyi aşabilir, yağışlar %60 azalabilir. Bu durum, 2021'de de yaşadığımız sıcak dalgalarına bağlı yangınların ve can kayıplarının artması anlamına geliyor. Sıcaklık rekorlarının kırılmasıyla birlikte, Change.org'da iklim krizi konusunda başlatılan kampanyaların sayısında artış oldu. Paris İklim Anlaşması'nın uygulamaya konulması talebi, madenler ve termik santraller yüzünden ormanların yok edilmesine karşı duruş, Z kuşağının "iklim acil durumu" çağrısı bu alanda ön plana çıkan kampanyalar arasındaydı.

Marmara Denizi'nde görülen yoğun müsilaj, bu senenin diğer önemli çevre konularından biriydi. Deniz salyası, deniz yaşamına büyük zarar verdi ve denize boşaltılan atıkların çevreye etkisini gözle görülür hale getirdi. Müsilaja karşı acil eylem planı oluşturulmasını talep eden kampanya 191 bin 724 kişi tarafından imzalandı.

Sıcaklık rekorlarının kırılmasıyla birlikte, Change.org'da iklim krizi konusunda başlatılan kampanyaların sayısında artış oldu. Paris İklim Anlaşması'nın uygulamaya konulması talebi, madenler ve termik santraller yüzünden ormanların yok edilmesine karşı duruş, Z kuşağının 'iklim acil durumu' çağrısı bu alanda ön plana çıkan kampanyalar arasındaydı.

Bu yıl tarım ve gıda alanındaki kampanyalar geçtiğimiz yıla kıyasla daha fazla imza topladı. En çok imza zehirsiz ve sağlıklı gıda ürünlerine ulaşmak için atıldı. 2020 yılından beri devam eden "Tüm canlılar için zehirsiz sofralar" kampanyası 25 tarım zehrinin yasaklanmasını sağlayarak önemli bir başarı elde etti. Zehirsiz Sofralar kentlerin zehirsiz olması için mücadele etmeye devam ediyor.

Ayrıca 2021'de ekonomik kriz, geçtiğimiz yıl olduğu gibi ekonomik adalet alanını şekillendirdi. Pandemi etkisi, yükselen döviz fiyatları, yapılan zamlar ve enflasyon etkisi kampan-

yalara da yansdı. Kira krizi, elektrik, doğalgaz zamları ve vergi adaletsizliği konuları ekonomik adalet alanında en çok imza atılan kampanyalar oldu.

2021'de ceza adaleti alanında en çok imza atılan kampanya ise Antalya Elmalı'da istismara uğrayan 2 kardeş için adalet talebi oldu.

2021 yılında LGBTQİ+ alanındaki kampanyalar geçen seneye kıyasla çok daha yüksek sayıda imza topladı. En çok imzalanmış kampanya Boğaziçi Üniversitesi'ndeki LGBTQİ+ öğrencilerin resim sergisi bahane edilerek tutuklanması oldu. ODTÜ'de Onur Yürüyüşü sırasında tutuklanan öğrencilerin beraat etmesi isteği de 6 binin üzerinde desteklendi ve öğrenciler beraat etti.

Teknoloji ve internet alanında en çok imza toplanan kampanyalar ise vergi adaletsizliğine karşı açılanlar oldu. Influencer'ların kolay vergi kaçırabilmesine karşı ve pandemiyle birlikte zorunluluğu artan bir ihtiyaç olan akıllı telefonlardaki ÖTV'nin kaldırılması için açılan kampanyalar dikkat çekti. Sosyal medyadaki sansür ve kısıtlamalara karşı açılan kampanya da bu alanda en çok imza atılan kampanyalar arasında yer aldı.

Engelli hakları alanındaysa bu yıl en fazla imza, görme engelli bir öğrenci olan Kübra Ev'in başlattığı ve görme engelliler için üniversite sınavında Braille kitapçık da verilmesinin talep edildiği kampanyaya atıldı. Son bir ayda engelli kampanyalarında artış görüldü ve kampanyalar çeşitlendi.

Geçen yıl olduğu gibi bu yılın da sağlık alanında en fazla öne çıkan konusu, SMA hastalarının gen tedavisi ilacına ulaşma mücadelesi oldu. Bununla birlikte nadir hastalıklar ve kanser tedavisinde kullanılan ilaçların SGK tarafından karşılanması için açılan kampanyalar, en fazla destek alan kampanyalar arasında yer aldı. Ayrıca sağlık çalışanlarının uzun nöbet saatlerinin kısaltılması ve çalışma koşullarının düzeltilmesi ile sağlık çalışanlarına uygulanan şiddete karşı açılan kampanyalar da gündemdediydi. ○

Yeni Neslin Talebi: 1,5 Derece

“Geçtiğimiz dönem UN Global Compact tarafından 25 ülkede eşzamanlı gerçekleştirilen “İklim Hedefi Hızlandırma Programı”na katılan birçok katılımcı, bilime dayalı hedef belirlemede şirketlerini harekete geçiren unsurların başında; çalışanların, özellikle yeni nesil çalışanların, çevre ve iklim konularına karşı olan duyarlılığının ve çözüm arayışı isteğinin geldiğini belirtiyor”

Global Compact Türkiye

Geçtiğimiz BM İklim Değişikliği Taraflar Konferansı (COP26) 1,5 derece hedefini garantilemedi ancak tüm tarafları ortak bir paydada birleştirmeyi başardı: Daha cesur taahhütler verilmeli ve daha hızlı olmalı. Günümüz liderleri için alışlagelen iş yapış şekillerinden kurtulmak ve iklimbilimin gerçeklerini kabul etmek zaman alıyor; yeni nesil için ise durum tam tersi. Bu yıl, dünyanın her yerinden 40 bine yakın genci temsilen COP26'ya katılan iklim liderleri, seslerini duyurmak ve gelecekteki korunmak için hükümetlere eylem çağrısında bulundu ve iklim değişikliği ile mücadele için küresel düzeyde farkındalığın artırılmasında önemli bir rol üstlenebileceklerini hatırlattılar. Aynı zamanda küresel ve yerel

düzeyle iklim politikalarına ilişkin karar alma süreçlerine daha fazla dahil edilmeyi talep ettiler. Özellikle 90'ların sonlarında dünyaya gelen ve Z kuşağı olarak bilinen neslin bir öncekilerle arasında çevresel ve sosyal meselelere bakış açıları ve geleceğe dair beklentileri açısından önemli farklar var; daha duyarlılar, harekete geçme ve geçirme konusunda çok daha hızlı ve isteklidir. Bunun belki de en temel sebebi; çevresel ve sosyal risklerin geçmişe kıyasla daha fazla arttığı, geleceğe dair öngörülebilirliğin giderek zayıfladığı bir dönemin içine doğmaları ve bunun getirdiği güvensizliği önceki nesillere göre daha fazla hissetmeleri. Yapılan araştırmalar Z kuşağının iklim değişikliğinden en çok endişelenen,

dolayısıyla da çözümünü için bireysel olarak daha fazla mücadele eden kesim olduğunu gösteriyor. Bireysel çabalarının yanı sıra toplumdaki tüm paydaşları da aynı endişe ile hareket etmeye ve somut çözümler getirerek dünyaya karşı sorumlu davranmaya zorluyorlar. Gençler markaları yarattığı çevresel ve sosyal değerle ölçüyor; sorumlu davranmayanları satın almayarak cezalandırıyor, çevresel ve sosyal riskleri göz ardı eden şirketlerde çalışmak istemiyor. Geçtiğimiz dönem UN Global Compact tarafından 25 ülkede eşzamanlı gerçekleştirilen “İklim Hedefi Hızlandırma Programı”na katılan birçok katılımcı, bilime dayalı hedef belirlemede şirketlerini harekete geçiren unsurların başında; çalışanların, özellikle yeni ne-

sil çalışanların, çevre ve iklim konularına karşı olan duyarlılığının ve çözüm arayışı isteğinin geldiğini belirtiyor. Diğer taraftan UN Global Compact'in COP26'nın hemen öncesinde CEO'lar ile yaptığı [araştırma](#), yeni nesil tüketiciler ve çalışan beklentilerinin, düşük emisyonlu iş modellerine geçişi kaçınılmaz hale getirdiğini gösteriyor.

Ne Kadar Samimisiniz?

Yeni nesil, şirketlerin taahhütlerinde ne kadar “samimi” olduğunu anlamak ve gerçekten somut adım attıklarından emin olmak istiyor. Bu farkındalık “greenwashing” yapanları ligin dışına çıkarabilecek güçte. Nitekim; verilen hedeflerin izlenmesi ve belirli bir standardın olması özellikle iklim eyleminin en çok tartışılan konularından biri haline geldi. COP26'ya yaklaşırken verilen net sıfır hedeflerinin gerçekçiliği ve iklimbilim açısından tutarlılığı sorgulanmış; bazı şirketler ve hükümetler “mış gibi” yapmakla eleştirilmişti. Bu açıdan baktığımızda; iklim eylemiyle ilgili aksiyona geçmek isteyen şirketler için hedef belirlemek tek başına yeterli değil; bu hedefin ne ölçüde, hangi zaman aralığında ve nasıl tutturulacağına dair sürecin de tasarlanması ve sonuçların şeffaflıkla raporlanması gerekiyor. Tüm bu süreç şirketler için oldukça teknik ve karmaşık olabiliyor. 1,5°C Hedefi ile uyumlu karbon azaltım hedefleri belirlemesi konusunda yol gösterici kurumlara ve işbirliği platformlarına ihtiyacı var. Bu konuda UN Global Compact birçok işbirliği platformuna öncülük ediyor. 2015 yılında CDP, WRI ve WWF ortaklığıyla hayata geçirdiği “**Bilime Dayalı Hedefler İnisyatifi**” (Science Based Targets initiative- SBTi) özel sektörü emisyon azaltım hedefleri belirlemesi için harekete geçiriyor ve bu konuda onlara rehberlik ediyor. 2015 – 2019 yılları arasında üç yüze yakın şirket SBTi hedefleri kapsamında yıllık emisyonlarının %25'ine denk gelen 302 milyon tonluk bir azaltım gerçekleştirdi. Bu miktar kömürle çalışan 78

“Yapılan araştırmalar Z kuşağının iklim değişikliğinden en çok endişelenen dolayısıyla da çözümü için bireysel olarak daha fazla mücadele eden kesim olduğunu gösteriyor. Bireysel çabalarının yanı sıra toplumdaki tüm paydaşları da aynı endişe ile hareket etmeye ve somut çözümler getirerek dünyaya karşı sorumlu davranmaya zorluyorlar.”

elektrik santralının yıllık emisyonuna eşdeğer. Bugün dünya çapında 2.000'den fazla şirket, Bilime Dayalı Hedefler girişimi aracılığıyla emisyon azaltım taahhüdü verdi, bu şirketlerin neredeyse yarısının ise emisyon azaltım hedefleri SBTi tarafından onaylandı. Türkiye'den SBTi kapsamında taahhüt veren şirketlerin sayısı ise 19. Şirketlerin karbon ofsetlemeden, yani salınan karbonu telafi etmesinden ziyade karbon salımını azaltması bekleniyor. Bu kapsamda SBTi tarafından geçtiğimiz ay yayımlanan ve dünyada ilk olan “Net-Sıfır Standardı” şirketlere yol gösterici bir çerçeve sunacak ve önümüzdeki dönem içinde bu hedeflerin yeni net sıfır standardı ile uyumlu olması sağlana-

cak. Öte yandan UN Global Compact, stratejik önceliklerinden iklim krizi ile mücadele konusunda yereldeki etkiyi büyütme, şirketlere ihtiyaç duyacağı kaynakları, araçları ve işbirliği ortamını sağlamayı amaçlayan 25 ülkede “İklim Hedefi Hızlandırma Programı”na hayata geçirdi. Karbon emisyonunu azaltmak isteyen ve bunun için kapasite geliştirmeye ihtiyaç duyan şirketler için altı aylık online akademi eğitimleri ve uzmanlarla bir araya gelebileceği atölye çalışmaları sunan programda şirketler, bilime dayalı emisyon azaltım hedefleri belirleme metodolojisini nasıl uygulayacaklarını öğreniyorlar. Programa geçtiğimiz sene Türkiye'den de 21 şirket katıldı, Program önümüzdeki dönem güncellenen içeriği ile uygulanmaya devam edecek, amacımız bilime dayalı emisyon azaltım hedefleri belirlemek isteyen ve bunun için çalışan şirket sayısının artmasını sağlamak. İklim değişikliğinin olumsuz etkilerini her geçen gün daha çok hissettiğimiz bugünlerde umutlu olmak için bir nedenimiz var: geleceğini sahiplenen, cesur yeni nesil. Bugünkü kararlarımızla sadece biz onların geleceğini şekillendirmiyoruz, onlar da seçimleriyle bizim geleceğimizi belirliyor. Hem iş dünyasının, hem gelecek nesillerin hem de dünyamızı kazandığı tek bir senaryo var: iklim değişikliğine karşı hep birlikte ve kararlı bir şekilde bugünden harekete geçmek. ○

Kentsel Dünyanın Yeni Normu: Ulus Altı Yönetimlerle Koordineli Eylem

İklim mücadelesi şehirlerde kazanılacak veya kaybedilecek. Küresel nüfusun %50'sinden fazlası kentlerde yaşıyor ve bu insanlara en yakın ölçekteki birimler belediye yönetimleri. İnsanlara günlük yaşantılarında dokunduğundan ve iklim krizi de bu günlük yaşantıdan kaynaklandığından, en etkin mücadeleyi yürütecek olanlar yine belediyelerdir.

1992'de Birleşmiş Milletler insanlığın sosyo-ekonomik faaliyetlerinin çevre üzerindeki etkisine odaklanmak için zirve düzenledi. Rio Dünya Çevre Zirvesi olarak anılan bu toplantıda küresel kalkınma gündeminin uygulanması için toplumdaki 9 paydaş grubu temel ortaklar olarak belirlendi.

Bu dokuz paydaş grubu şunlar:

- Kadınlar
- Çocuklar ve gençler YOUNGO
- Yerli halk toplulukları İPO
- Çevre sivil toplum örgütleri ENGO
- Yerel yetkililer LGMA
- İşçiler ve sendikalar TUNGO
- İş ve sanayi STK'ları BINGO
- Çiftçiler
- Bağımsız araştırma ve analiz yapan kuruluşlar RINGO.

LGMA (Local Governments and Municipal Authorities: Yerel Yönetimler ve Belediye Yetkilileri) 1995'teki ilk Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Taraflar Konferansı'ndan bu yana yerel ve bölgesel yönetim ağlarını temsil ediyor.

Şehirler ve İklim

Şehirler iklim krizinin ön saflarında yer alıyor ve bunun çok nedeni var. Sera gazı salımlarının %70'i kent kaynaklı. İklim krizinin etkileri, seller olsun, ısı dalgaları olsun, en fazla kentlerde yaşanıyor. Küresel nüfusun %50'sinden fazlası kentlerde yaşıyor ve bu insanlara en yakın ölçekteki birimler belediye yönetimleri. İnsanlara günlük yaşantı-

larında dokunduğundan ve iklim krizi de bu günlük yaşantıdan kaynaklandığından, en etkin mücadeleyi yürütecek olanlar yine belediyelerdir. Son olarak da bu gerçeği unutmanahız: uluslararası anlaşmalara imzayı cumhurbaşkanları ve başbakanlar atsa da alınan kararların uygulanması belediye yönetimlerine kalacak. Bu nedenlerden dolayı yerel yöneticiler 26 senedir "Biz olmadan bu sorunu çözemezsiniz; müzakere masasında bizim de yerimiz olmalı" diyor.

Marmara Üniversitesi'nden Prof. Dr. Semra Cerit Mazlum'a göre "Yerel yönetimlerin masada sandalye istediklerini biliyoruz. Müzakerelerde devletlerle birlikte oturmak istiyorlar çünkü sorun yerel bir sorun. Kentsel bir sorun. Hem kaynağı itibarıyla hem sonuçları itibarıyla. İklim değişikliği yaşadığımız yerleri etkiliyor. Dolayısıyla yerel yönetim devletler gibi söz hakkı olan aktörler haline gelmeli. Bu biraz daha zaman alacak gibi görünüyor ama sürecin paydaşı olduklarını biliyoruz. Bazı devletlerin bunu kabul ettiğini, bu gündemi iteklediklerini biliyoruz."

LGMA

İklim müzakerelerinde yerel yönetimlerin sesi olan LGMA Glasgow'da yoğun bir çalışma içindeydi. Yerel yönetimlere müzakere masasında bir sandalye sağlamak için savunuculuk yaptılar. Yerel yönetimlerin iklim mücadelesinden edinilen bilgi-

leri paylaşarak müzakerelere katkıda buldular ve Multilevel Action Pavyonu'nda 200'ün üzerinde etkinlik düzenlediler. Burada dünyanın her köşesinden gelen belediye başkanları, belediye meclis üyeleri ve valiler iklim mücadelesinde başarılarını ve sorunlarını paylaştılar. Verilen mesaj ise çok açıktı: "Önümüzdeki bu on yıl iklim krizini başarıyla atlattırmayacağımızı belirleyecek ve bunun için yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası hükümetler arasında koordinasyon şart." (NOT: Bu konuda ayrıntılı bilgi için [Yunus Arkan'ın yazısını](#) okumanızı öneririm.)

Vancouver'ın eski belediye başkanı Gregor Robertson bunu [Fortune'deki yazısında](#) anlatmış. "26 yıldır ulusal hükümetler acil önlem alma sözünü tutmadı. Yüce taahhütler, sahada önemli eylemlere ve karbon salımların azaltılmasına dönüştümedi... COP26'da ulusal liderlerin iklim değişikliğiyle nasıl mücadele edileceği tartışmasını izlerken karamsar olmak kolay oldu. Ancak şu anda Kuzey Amerika'da kişi başına en düşük karbon emisyonuna sahip bir şehir olan Vancouver'ın eski belediye başkanı olarak iyimserim. Bunun nedeni, buradaki koridorlarda yürürken, bu 1.5 derece hedefine doğru önemli ilerlemenin sağlandığı eylemlerin çoğunun nerede gerçekleş-

tiğini görüyorum: yerel yöneticilerin anlattığı iklim başarı hikayelerinin ve zorlukların paylaşılmasında."

LGMA, COP26'ya hazırlık olarak "[Çok Düzeyli Eylem Planı Yol Haritası](#)"nı oluşturdu ve bunu 31 Ekim Dünya Şehircilik Gününde (ve COP26'nın ilk günü) açıkladı. Bu hareketiyle LGMA bütün dünyaya "Implementing Multilevel Action In The Age Of Climate Emergency (Acil İklim Çağında Çok Düzeyli Eylem Uygulaması)" başlığını verdiği yol haritası ile "iklim mücadelesinde biz de varız ve yol haritamız da hazır" diyordu.

LGMA'nın "Alt ulusal savunuculuk için dört adımlı yol haritası" aşağıdaki 4 maddeyi kapsamaktadır.

1- Paris Anlaşması'nın ikinci aşaması çok düzeyli işbirliği gerektiriyor. Paris Anlaşması, tarihi bir ilk olarak, ulus altı yönetimleri müzakerelere dahil etmenin önemini "İklim değişikliğinin ele alınmasında, tarafların ilgili ulu-

sal mevzuatlarına uygun olarak, tüm alt ulus yönetimlerin ve çeşitli aktörlerin katılımının önemini kabul ederek..." onayladı.

Buna göre şehirlerin, kasabaların ve bölgelerin ulusal iklim hedeflerine ulaşmak için temel aktörler olduğu bu anlayışın üzerine inşa etmek için, küresel çabaların bir sonraki aşaması çok düzeyli işbirliğine odaklanmalı. COP26 öncesinde daha iddialı ulusal iklim planları sunan hem Küresel Kuzey hem de Küresel Güney'den 60'tan fazla ülke çok düzeyli işbirliğine atıfta bulunuyor. Hükümet seviyeleri arasındaki işbirliğinin iklim eylemini hızlandırdığına dair bu olumlu gösterge, tüm Taraflar tarafından benimsenmeli.

2- Şehirlerde ve bölgelerde cesur eylemlerin gerçekleşmesi için ulusal, küresel ve özel iklim finansmanından yerel yönetimler de yararlanabilsin. Sürekli şehirleşen bir dünyada yaşıyoruz. Yine de iklim finansmanı, kentlerin

iklim mücadelesinde yer almalarının sunduğu fırsatın tamamını anlamadı: Mevcut küresel iklim finansmanının %10'undan azı, bugün itibarıyla yerel yatırımlara odaklanıyor. Sürdürülebilir kentleşme, emisyonları düşürmeye yönelik yatırımlar yoluyla şehirlerimizi ve bölgelerimizi iklimle ilgili afetlerden korumak, iklim eylemi ve finansmanı için gündemin başında yer almalı. Bu özellikle dünyanın en hızlı kentleşen bölgesi olan Küresel Güney için geçerli.

3- Herkes için adil iklim eylemi. Yeni iklim eylemi dönemi, şehirleri ve bölgeleri yalnızca emisyonları azaltmakla kalmayıp aynı zamanda sosyal adalet, cinsiyet, gıda, doğa ve sağlığı da bütünsel bir yaklaşımla ele alıyor. Entegre yaklaşımlar, çok düzeyli işbirliği için geniş fırsatlar sağlar. 2030 Gündeminin temel ilkelerinden yararlanarak, kimseyi geride bırakmayan, tüm devlet kurumlarını içeren yaklaşımları teşvik ederek Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinde ilerlemeyi hızlandırabilir. Avrupa Yeşil Mutabakatı, bu geniş ve adil iklim eylem planı için bir taslak olabilir.

4- UNFCCC süreçlerinde alt ulusal katılımın artırılması.

Yerel ve bölgesel yönetim ağları, yalnızca COP sırasında değil, tüm yıl boyunca UNFCCC süreçlerine katılımlarını artırmalıdır. 1995'teki ilk COP'tan bu yana, Yerel Yönetimler ve Belediye Yetkilileri (LGMA), uluslararası iklim müzakerelerinde şehirlerin, kasabaların ve bölgelerin sesini temsil etmektedir. Çok Düzeyli Eylem COP'u olarak, COP26 LGMA'yı temel bir uygulama ortağı olarak rolümüzü artırmaya çağırır. Bizden beklenen katkılar: 1) Yerel düzeydeki ihtiyaçlara açıklık getirmek ve müzakerelere tekrarlanabilir başarıları sunmak; 2) Ulusal düzeydeki taahhütleri yerelde eylemlere dönüştürmek; ve 3) İklim eyleminin adil bir şekilde uygulanmasını sağlayarak, hiçbir vatandaşın, işletmenin veya küçük yerel otoritenin geride bırakılmamasını sağlamak.

Paris Anlaşması'nın 12. Maddesi, "Taraflar, iklim değişikliği eğitimini, öğretimini, kamu bilincini, halkın katılımını ve halkın bilgiye erişimini geliştirmek için uygun önlemleri alma konusunda işbirliği yapacak ve bu adımların bu Anlaşma kapsamındaki eylemlerin güçlendirilmesi açısından önemini kabul edeceklerdir" diyor.

“LGMA, COP26’ya hazırlık olarak ‘Çok Düzeyli Eylem Planı Yol Haritası’nı oluşturdu ve bunu 31 Ekim Dünya Şehircilik Gününde (ve COP26’nın ilk günü) açıkladı. Bu hareketiyle LGMA bütün dünyaya ‘Implementing Multilevel Action In The Age Of Climate Emergency’ (Acil İklim Çağında Çok Düzeyli Eylem Uygulaması) başlığını verdiği yol haritası ile ‘iklim mücadelesinde biz de varız ve yol haritamız da hazır’ diyordu”

Avrupa Bölgesi içinde, Avrupa Bölgeler Komitesi’nin benzersiz kurumsal yapısı, alt-ulusal düzeyi etkileyen konularda onlara danışmayı zorunlu kılmayı amaçlayan diğer BM bölgeleri için bir ilham kaynağı olabilir.

COP26’nın Ulus Altı Yönetimleri Etkileyen Sonuçları

İklim müzakere masasında ulus altı yönetimlere hala yer verilmesi de önemli rol oynadıkları artık kabul ediliyor. Önceki COP’larda sadece devlet başkanlarının katıldığı “Dünya Liderleri Zirvesi”ne bu yıl çok sayıda belediye başkanı katıldı.

Glasgow İklim Anlaşması da çok düzeyli, işbirliğine dayalı eylemi ve iklim hedeflerini geliştirme ve uygulamada yerel ve bölgesel yönetimlerin rolünü açıkça ortaya koyuyor.

Önsöz: “Yerli halkların, yerel toplulukların, gençler ve çocuklar da dahil olmak üzere sivil toplumun iklim değişikliğini ele alma ve iklim değişikliğine yanıt vermedeki önemli rolünü” kabul ediyor ve çok düzeyli ve işbirliğine dayalı eyleme yönelik acil ihtiyacın altını çiziyor.

İşbirliği: “Ayrıca sivil toplum, yerli

halklar, yerel topluluklar, gençler, çocuklar, yerel ve bölgesel yönetimler ve diğer paydaşlar dahil olmak üzere taraf olmayan paydaşların Paris Anlaşması hedeflerine doğru ilerlemeye katkıda bulunmadaki önemli rolünü kabul ediyor”.

Yerel yönetimler açısından Glasgow İklim Anlaşması kadar önemli bir gelişme de “[Decade of Action for Climate Empowerment](#)” (İklimin Güçlendirilmesi için Eylem On Yılı) yayımlanması oldu. Bu 10 yıllık çalışma programı halkı iklim krizi çalışmalarına dahil etmeyi amaçlıyor. Bunu halkın iklim krizi konusunda bilinçlenmesini; iklim mücadelesine bilinçli katılımını ve bilgiye erişimi sağlayarak ve uluslararası işbirliğini teşvik ederek başarmayı hedefliyor.

Prof. Dr. Semra Cerit Mazlum, “Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi’nin 6. Maddesi ve Paris Anlaşması’nın 12. Maddesi iklim değişikliği politikasının katılım boyutuna vurgu yapıyor” diyor. “Öbür başlıklarda olmasa bile orada yerel yönetimlerin, daha genel adıyla ulusaltı yönetimlerin, iklim değişikliği mücadelesinin ortağı olarak görülüyorlar. Hem eylem ortağı hem toplumun güçlendirilmesi konusunda önemli sorumluluklar veriliyor devletlere. Bu bir uluslararası anlaşma olduğu için yerel yönetimle-

re seslenmiyor, ama devletlere yerel yönetimlerle birlikte çalışma görevi veriyor. İklim değişikliği konusunda bilgiye erişim için güçlü yapısı olmayan Türkiye gibi ülkeler açısından yerel yönetimin bunun içinde sayılması önemli. Katılım, politika oluşturma, uygulamayla ilgili süreçlere katılımı yerel yönetimleri de katılım sağlanacak bir düzey olarak görüyor ve yerel yönetimin de toplumu katmak için çalışması gerektiğini” söylüyor.

Sonuç

Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Antonio Guterres COP26 için “COP26 sonucu, günümüz dünyasındaki çıkarları, çelişkileri ve siyasi iradenin durumunu yansıtan bir uzlaşmadır. Bu önemli bir adım ama yeterli değil. Acil durum moduna geçme zamanı. İklim savaşı hayatımızın savaşıdır ve bu mücadele kazanılmalıdır” diyor.

Glasgow’da ne yazık ki “Acil durum” moduna geçilmedi fakat ulus altı yönetimlerin masada yer almaya biraz daha yaklaştıklarını söyleyebiliriz. C40 İklim Liderliği Grubu direktörü Mark Watts, “Ulusal hükümetlerin önümüzdeki birkaç yıl içinde burada, COP’ta, verdikleri sözleri yerine getirmelerinin en hızlı yolunun, ulus altı yönetimlere daha fazla güç devretmek olduğunu anlayacaklar” diyor. ○

Z Raporu

Kendisinin Bugünü Olmak İsteyen Gençlik

Gençlik iklim krizinden kaygılı mı? Önceki nesilleri sorumlu tutuyor mu? İklim krizi, gençlerin hayatını nasıl belirliyor? Neden ve nasıl harekete geçiyorlar? Tembeller mi, Temkinliler mi? Yeni dünyayı onlar mı, büyükler mi daha iyi tanıyor? Nasıl bir eğitime ihtiyaçları var? Kendi kararlarını verebiliyorlar mı? Seçim yaşı aşağı mı çekilmeli? Ne istiyorlar, nasıl iletişim kuruyorlar? Kimsenin geleceği olmak istiyorlar mı? Yoksa kendilerinin bugünü olmak yeterli mi onlar için?

— Nefise KAHRAMAN, Sena AKKOÇ, Bulut BAGATIR, Barış DOĞRU

— Ali Tunahan GÖKÇE, Morrie Marr İletişim Ajansı

“İklim Politikalarında Gençlik Yok, Gençlik Politikalarında İklim Yok”

Kuşaklar ne kadar gerçek, ne kadar yapay? Gençlerin ortak bir ruh hali var mı? Dünyanın her yeri aynı mı, Türkiye'nin bir özgünlüğü var mı? Tüm bu konuları ve soruları, iklim ve çevre konularını takip edenlerin yakından tanıdığı Yeditepe Üniversitesi Kamu Yönetimi Bölümü öğretim görevlisi Dr. Barış Gençer Baykan'la konuştuk.

Barış DOĞRU

Barış Hocam, son zamanlarda Z kuşağından çok söz ediliyor. Bu kuşaklar meselesi ne kadar mantıklı ve doğru, belirli sosyolojik analizler için?

Çok keskin seneler ile belirlenmesi doğru olmasa da belli dönemlerin belli düşünceleri ve eylem kalıpları, belli sorunları oluyor. Şimdi 2000'lerle beraber başlayan kuşak, dijitalleşmenin, iklim değişikliğinin içine doğdu. Bununla şekilleniyor hayal dünyası, kısıtları... 60'larda Amerika'da olsak yurttaş hareketiyle şekillenecekti. Onun için ben kuşakları X, Y, Z veya alfa gibi değil de, 15-20 yıllık gibi dilimlere ayırmayı daha doğru buluyorum. Bazen coğrafi, bazen bölgesel, bazen de küresel akımların etkisinde kalıyor kuşaklar ister istemez.

Yani belirli grupların kültür ve anlam dünyası şekilleniyor bir şekilde yaşanan konjonktürle birlikte...

Kesinlikle. Mesela Birinci Dünya Savaşı Kuşağı demek anlamsız mı? Öyle bakmak lazım. Yani yaş dışımda; Birinci Dünya Savaşı kuşağı, İkinci Dünya Savaşı kuşağı, 70'lerin krizlerinin kuşağı... Şimdi 2000'ler nesli de, krizlerin ve küreselleşmenin içine doğdu. Onun için bu dinamikler önemli.

1900'lerde doğsalardı, kadınlara oy verme hakkı tartışmasının içine düşeceklerdi.

O halde zamanın ruhu demek daha doğru. Peki her ülkede ya da ülkenin her bölgesinde aynı şekilde yansıyor mu bu ortak ruh hali?

Bu bölümlenmeler, içinde bulunduğumuz sosyoekonomik durumdan, kültürden, dinden ayrı değil elbette. Tabii şimdi Z kuşağı diyelim ve 15-24 yaş arası gençleri düşünelim. Bu kuşağa giren 2 milyar insan var dünyada. 2 milyar insanın coğrafyadaki dağılımını düşün. Afrika'da tarımda çalışan gençler de var, Greta da var, Urfa'da çalışan çocuk da var bunun içinde...

Dolayısıyla bunların hepsini aynı kuşak kalıbının içine sokmak zor...

Evet ama en yukarıda yine de küreselleşme var. Şimdi dijitalleşme, Avrupalı genci olduğu kadar olmasa da Afrika'daki genci de etkiliyor bir şekilde.

Para birimi olarak, cep telefonu kontörlerinin kullanıldığı bir dünya var mesela Afrika'da benim bildiğim.

İnternet ya da SMS iletişim teknolojileri hemen her yerde var. Birisi daha

derindir, birisi daha sığdır. Mesela bu kuşak için iklim dostu diyoruz ama çoğu değil aslında. Böyle bir genelleme yapmak Türkiye için bile zor. Daha çok kentli insanların, eğitilmiş çocukların, biraz dil bilen ve biraz dijital becerileri gelişmiş, ailenin sağladığı belli konforlara sahip insanlar için geçerli bu. Bir İstanbul'daki, bir de Urfa'daki çocuğu düşün... Devlet okulunda veya kolejlerde okuyanları düşün... Mesela özel okullarda iklim konusu artık yöneticiler tarafından destekleniyor. Dolayısıyla bu geniş kavramsallaştırmanın içinde sınıfsal farklılıklar var, gelişmiş olan ve gelişmekte olan ülkeler var. Onun için tek kategori yok. Ama farklı coğrafyalarda benzer noktaların ve farklılıkların da farkında olmak lazım.

Yani hem bir genelleme düzeyinde, hem de onun ceplerine bakmak lazım, değil mi?

Kesinlikle. Coğrafi farklılıklar, kültürel farklılıklar... Ülke dışarı açık mı, kapalı mı? O bile önemli. Kuzey Kore'deki bir genç erişemeyebilir bu bilgiye, ya da Çin'deki genç Google'a değil de başka bir sisteme giriyor. Ama iklim değişikliği ve dijitalleşme az ya da çok bütün kuşağı etkiliyor.

Gençlerin bu konulara ilgisine yönelik araştırmalar ne durumda dünyada peki?

İklimden önce, çocuklar ve gençler toplumsal hareket düzeyinde neler yapmışlar, istersen bir ona bakalım. Bu hareket geliştikçe geçmişe yönelik de bakıyoruz. Bugüne kadar birleştirmedemediğimiz konuları da bir arada düşünmeye başlıyoruz. O yüzden çocukların ve gençlerin bugüne kadar hangi toplumsal hareketlerde yer aldıklarına daha dikkatli bakmak lazım diye düşünüyorum.

Aslında gençlerin ve çocukların varolan sorunlara olan tepkilerinin tarihi 1790'lara, ilk modernleşme hareketle-

rine kadar gidiyor. Bu da kölelikle alakalı. Kölelikle şeker plantasyonları var, bu ürünler Avrupa'ya geliyor, mesela İngiltere'de çocuklar okullarda, köleci sistemle üretilmiş şekerlere karşı boykot yapıyorlar. 1790'dan 1830'lara kadar, 30-40 yıl devam ediyor bu. Kölelikle üretilen şekerlemeleri boykot ediyorlar. Araştırma yeni değil ama ilişkiyi şimdi kuruyoruz. Bunlara anti-sakarınler deniyor. Boykot ediyor, dilekçe yazıyor, okulda eylem yapıyorlar. Daha çok İngiltere merkezli. Köleliğe karşı bir tepki gösterme şekli. Ondan sonra endüstri devrimi geliyor. Madenlerde, fabrikalarda çalıştırılan çocuk emeği ve sömürüsü gündeme gelmeye

“Aslında gençlerin ve çocukların varolan sorunlara olan tepkilerinin tarihi 1790'lara, ilk modernleşme hareketlerine kadar gidiyor. Mesela İngiltere'de çocuklar okullarda, köleci sistemle üretilmiş şekerlere karşı boykot yapıyorlar. 1790'dan 1830'lara kadar, 30-40 yıl devam ediyor bu protestolar”

başlıyor... Çocuklar buna karşı çeşitli bölgelerde grev yapıyor, iş bırakıyorlar. Veya hükümetler öğrenimle ilgili kesintiye gidince protesto ediyorlar; okulda dayak ve baskıya karşı eylemler yapıyorlar. Greta'nın grevinin benzerleri küresel değil de yerel veya ulusal çapta yapılıyor. Ondan sonra 1960'lara gelirse, Amerika'da ırk ayrımcılığına karşı yurttaş hareketlerinde yine çocukları görüyoruz. Okula gitme eylemleri yapılıyor. 70'lerde mevzu çevreye geliyor ve Dünya Günü Amerika'da ilk kutlandığında, 10 binlerce okul mobilize oluyor, milyonlarca yurttaş sokaklara çıkıyor.

Şimdi konuyu Greta'ya bağlamaya çalışacağım. 1992'deki Birleşmiş Milletler Rio Çevre Zirvesi'nde, genç bir kız, Severn Suzuki, kürsüye çıkıyor. O zaman da konu ozon tabakasının incelenmesi. Suzuki, “I challenging you” (Size meydan okuyorum) diyor. Ama ne yazık ki orada kalıyor bu ses...

Bu sesin duyulmamasında kitle iletişim araçlarının veya sosyal medyanın o zaman bu kadar yaygın olmamasının rolü olmalı...

Severn bu konuşmayı Birleşmiş Milletler kürsüsünde yapıyor; sokakta yapmıyor. Yani bir şekilde çizilmiş bir çerçevede yapıyor. Greta ise sokaktan gelip, Birleşmiş Milletler kürsüsüne çıktı. Çocukların toplumsal sorunlara

katılımında basamaklar var. Çoğu zaman büyükler etkinliği organize eder, katılımı belirlerler, konuyu verirler, kürsiye çıkarırlar, pankart tuttururlar.

Hatta bu kullanma ilişkisi olarak da tarif edilebilir kimi zaman...

Evet manipülatif şeyler de olabilir. Irk ayrımcılığını destekleyici şeyler de yapılabiliyor mesela. 1992 ile 2018 arasında, Greta ile Suzuki arasında böyle farklar var. Araştırmalar, çocuk ve gençlerin nasıl iklim dostu, iklim aktivisti olduğuna baktığında, sadece çevre bilincinin veya bilginin yetmediğini söylüyor. Bir de "değerler" dediğimiz şeyler lazım. Nedir bunlar? Eşitlik, adalet, dayanışma. Bunların ikisi birleşince iklim aktivisti oluyor insanlar.

Yani eşitlik talebi, iklim aktivizminin önemli bir parçası...

Kesinlikle. Bir insanın harekete geçebilmesi için bir adaletsizlik, eşitsizlik, haksızlık olduğunu hissetmesi ve bu konuda bir duyarlılığının olması lazım. Kişinin bu adaletsizliğe karşı bir dayanışma göstermesi ya da onarıcı bir eylem yapması gerekiyor. O değerler, çevre ve iklim konusundaki hassasiyetiyle birleşince hareket başlıyor. Greta kitabında anlatıyor; kendisi de aslında iklim konusuyla başlamıyor adaletsizliğe karşı mücadeleye. Amerika'daki okullarda çocuklara yönelik katliamlara tepkiyle başlıyor. Okullarda en az 20 öğrencinin öldürüldüğü olaylar oldu. Gençler bunu duyuyor, etkileniyor. Greta ilk burada bir şeylerin yanlış gittiğini ayırt etmiş. Ve o duyarlılık daha sonra iklim konusuna kadar uzanmış. Birçok genç için geçerli olabilir bu. Bu kuşak değişik konulara çok daha hızlı adapte olabiliyor. Gençler doğrudan birçok konuda sorun yaşıyor, önceki kuşakların yarattığı sorunlarla muhataplar ama diğer yandan hiçbir konuda söz ve karar hakları yok. Düşün, 18 yaşına kadar oy bile veremiyorlar.

Şimdi Almanya'da kısa bir süre önce iktidara gelen yeni koalisyon hükümeti, seçilme yaşını 16'ya indirmeye çalışıyor.

"Almanya'da kısa bir süre önce iktidara gelen yeni koalisyon hükümeti, seçilme yaşını 16'ya indirmeye çalışıyor. Kuşaklar arası adaleti sağlamak için bu gençlerin seçimlere katılması önemli bence. Yaşlı ve orta yaşlılar, bu gençler adına ve onların hayatlarının tamamını etkileyecek konularda karar veriyor"

şıyor. Kuşaklar arası adaleti sağlamak için bu gençlerin seçimlere katılması önemli bence. Yaşlı ve orta yaşlılar, bu gençler adına ve onların hayatlarının tamamını etkileyecek konularda karar veriyor. Brexit'i düşünsene...

Ekonomik kriz, korona, sağlık sisteminin sorunları, şiddet, iklim değişikliği, hepsi gençleri etkiliyor ama onlar ses çıkaramıyor, oy kullanamıyor, protesto edemiyor ya da siyasal bir özne olamıyor. 16 yaşında bazı ülkelerde ehliyet alıyor, bara gidebiliyor, bazı ülkelerde bir iki sene sonra askere gidecek ama oy veremiyor, tüm hayatını etkileyecek önemli konularda sözü geçmiyor. Bu büyük bir adaletsizlik...

Bir de eskisi gibi değil ki artık, gençler sosyalleşmeye çok erken başlıyorlar. Ben babamın 16 yaşını düşünüyorum, kendi 16 yaşını düşünüyorum, bir de şimdiki gençlere bakıyorum... Dünyaya çok kompleks bir hale geldi. Şimdi herkes her şeyin farkında, bir tuşla ne olup bittiğini öğrenebiliyor. Onun için kendi hayatlarını etkileyecek konularda karar verebilmeleri gerekiyor. "Büyünün milletvekili olum, bazı konular orta ve uzun vadede çözülebilir. Mesela yoksulluk beş yılda çözülecek bir konu değil. Ama iklim konusunda tüm raporlar, durumum aciliyetini ortaya koyuyor. 10-15 yıl sonra harekete geçmek, çok kötü ve geri döndürülemez sonuçlara yol açacak.

Yani iklim konusu, bir aciliyet duygusu yaratıyor...

Gençler işte bunu yaptı: "Siz bizim geleceğimiz için bir şey yapmıyorsunuz, bizi de dinlemiyorsunuz, bilimi de dinlemiyorsunuz. 20 yıl sonra çok geç olacak, ben de şimdi sokağa inerim, sesimi duyururum, sizi belli aksiyonlar almaya zorlarım" dediler.

68 hareketinde de kriz, sıkışmışlık, kültürel ve politik baskı, gençleri tepki vermeye itmişti. Şimdi de iklim konusunda o baskıyı hissediyorlar. Ekonomik krizi ve küresel iklim krizini birlikte yaşıyorlar bazı yerlerde. Bir de üstüne pandemi geldi. Sıkışmışlık daha da arttı aslında...

İklim bazen teknik bir konu gibi gözüküyor ama insanların sosyal, ekonomik ve hatta günlük yaşamını etkileyecek bir hale geldi. Bir de gençlere durmadan bir sorumluluk yüklüyoruz: "Biz yapamadık, siz yapın". Bence bu söylem de bir ağırlık oluşturuyor, anksiyeteyi besliyor. O yüzden seçim yaşını düşürülmesi anlamlı. Madem bana bir şeyler yüklüyorsun, o zaman benim de bu konuda karar ve iradem olmalı...

Biraz da çevresel bilginin edinimi konusunda konuşalım mı?

Çocuğum çevre eğitiminde ailenin önemli bir payı var. Ailede gördüğü rol modeller, bu konudaki yaklaşımını belirliyor. Sonra okuldaki müfredat, akranlar, öğretmenler, hepsinin rolü var ama araştırmalar gösteriyor ki bilgi tek başına yeterli değil. Hepimiz geridönüşümün iyi olduğunu biliyoruz ama çok azımız bunu hayatında uyguluyor. Bilginin yanında ailede, akranlarda görececek, deneyimleyecek.

Bir de 11 yaşına kadar öğrenilenler çok daha etkili. İnsan 80 yaşında da bir şeyler öğrenir ama 11 yaşına kadar bunları çok daha kolay içselleştirebiliyor. Hem psikoloji, hem de pedagoji literatüründe, vahşi doğada geçirilen vaktin, çevresel bilincin gelişiminde çok önemli olduğunu vurguluyor. Çocuk mutlaka el değmemiş doğayı görmeli, tanımalı; kesinlikle parktan, bahçeden, düzen-

lenmiş alandan bahsetmiyoruz. Yine araştırmalara göre çocukların algıları çok farklı. Biz çocuğa ilkokulda derste yağmur ormanlarını anlatıyoruz ancak çocuk daha kendi doğasını, bahçesini bilmiyor. Halbuki bunlar, belli bir yaşa kadar soyut kavramlar. Mesela 4-10 yaş arası, kendi bahçesini, parkını, sokaktaki ağacını, pencerede gördüğü kuşu anlatacağım. Ancak soyutlama becerisi geliştikten sonra Amazon ormanlarından bahsedeceksin. Bu arada hayvanlarla kurulan etkileşim de, başka bir canlıya şefkat beslemek de çok önemli.

İklim konusunda konuyu kutup aylarına getirmek de böyle bir şey değil mi?

Evet, bu tür anlatımlar tam tersine çocuğum motivasyonunu düşürüyor çünkü onlar için yapabileceği bir şey yok. Problem çok kompleks, çok büyük ve çok uzak. Ama belki ona İstanbul'un derelerini, meralarını, Kuzey Ormanlarını anlatsak motivasyonu artacak çünkü burada sorun yakın, gözle görülebilir, dolayısıyla çözüm geliştirilebilir hale geliyor.

Aslında bu yaklaşım aynı zamanda eko-kaygıyı da büyütüyor bence. Ve bu durum büyükler için de geçerli... İnsanlar yerel, ulusal, global ve kısa, orta, uzun vade şeklinde düşünür. Ama kesişmemiz yine yerel ve kısa vadedir. İstanbul'da 5 sene sonra ne olacak? Ankara'da ne olacak? 10 sene sonra Türkiye'de ne olacak? 50 sene sonra dünyada ne olacak? Soyutlama kapasitemiz var ama bu, yaş ve eğitimle gelen, gelişen bir şey. Ama erken yaşta bu tür bir yaklaşım çocuğu kaygıya ve aksiyonsuzluğa itiyor.

"Gençlere durmadan bir sorumluluk yüklüyoruz: 'Biz yapamadık, siz yapın'. Bence bu söylem de bir ağırlık oluşturuyor, anksiyeteyi besliyor. O yüzden seçim yaşının düşürülmesi gayet anlamlı"

Eğitime, iklim değişikliğini de koyalım diyenler var, bunun asla bir ders olarak konmaması gerektiğini savunanlar da. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Tek bir ders olarak konması bence de çok doğru değil. Bunun çeşitli derslerin içine yedirilmesinin dışında, ayrıca yeni bazı konular halinde, mesela botanik, mesela kış gözlemi olarak da verilmesi lazım. Çocuk bunlarla birlikte mutlaka etik, ahlak, değerler eğitimi almalı. Mesela biz hiç demokrasi eğitimi almadık. Yurttaşlık bilgisi, milli güvenlik dersleri vardı ama kendimizi nasıl temsil edebiliriz, yerel demokrasi nasıl çalışır, yerel sorunlar nelerdir, hiç öğretilmedi.

Yani aslında, belki anaokulundan başlayarak bir 21. yüzyıl müfredatı gerekli değil mi?

Coğrafya, demokrasi, işbirliği ve sivil toplum gibi eğitimlere ihtiyaç var aslında. Nasıl kooperatif kurulur, işbirliği nasıl geliştirilir, bunların öğrenilmesi lazım. Proje bazlı da olabilir. Bunu zaten yapan çeşitli ekoller de var. Asıl olarak, "İstanbul'un şu sorununu nasıl çözeriz"den yola çıkmamız gerektiğini düşünüyorum. Ama bunun için çocuğum, o sınıfın dört duvarının içinden çıkması, sorun neredeyse orada gidip görmesi lazım. Kanal İstanbul'un planlandığı yeri, Marmara'nın dibini görmesi, Kuzey Ormanlarına gitmesi lazım. Eğitimimiz

hep sınıf odaklı ancak doğa eğitimi mutlaka açık alanda yapılmalı.

Yani iklim kriziyle mücadele için mutlaka bir eğitim dönüşümü de gerekiyor diyebilir miyiz?

Kesinlikle. Nasıl yurttaşlar olmamız gerektiğini öğretmemiz lazım. Aslında beraber öğrenmemiz lazım. Demokrasiyi öğretilim derken, derse gir bilgiyi al değil. Demokrasinin tartışmalı bir şey olduğunu, farklı görüşlerin olabileceğini, bir sonuç alabilmek için müzakere gerektiğini hep beraber yeniden öğrenmemiz lazım. Fosil yakıtların neden dizginlenemediğini öğrencilerin bilmesi lazım. Biz onlara anlatmıyoruz bunu. Bu şirketler nasıl kuruluyor, nasıl işliyor? Düşmanlaşmadan, dünyanın gerçek işleyişini, doğanın işleyişini öğrettiğimiz gibi öğretmemiz lazım. Siyasetin yapısını öğrenmiyoruz. Siyaset aslında çok kompleks ve çatışmalı bir şey. İklim konusu bu anlamda doğrudan siyasetin konusu aslında.

Ben mesela Amerikan siyasetini en iyi House of Cards dizisinden öğrendim. İşleyiş anlamında; temsilciler meclisi nedir, senatörler ne yapar, lobiler nasıl çalışır... İşte bunların ne kadarını üniversitede öğrencilerimize anlatıyoruz, bilmiyorum. Daha çok teorik; böy-

le olması, şöyle olması gerekir şeklinde ancak hayat çok daha farklı. Hayatta rüşvet de var, arka kapılar da. Olumsuz bir sürü şey... Mesela yerel demokrasi, kamusal demokrasi üzerinden konuşmak yerine yaşadığı mahallelerde yerel sorunların, temsilin, siyasetin nasıl işlediğini öğrenmeleri çok daha iyi. Mesela ilkokul çocuğunun kendi muhtarını tanıması lazım. Çocukların demokrasiyi pratikte öğrenmesi çok daha anlamlı. Niye çocuklara yönelik sivil toplum projeleri bu kadar arttı? Çünkü çocuklar devletle temas kuramıyor; o kanallar tamamen kapalı, giremiyor; onun yerine kendi çabalarıyla sivil toplumda bir şeyler yapmaya çalışıyorlar.

Burada bir aralık, bir kapı bulundu sanırım...

Yuvam Dünya ile Konda'nın yaptığı araştırmada sormuşlar: "İklim değişikliğiyle mücadeleyi kim yapacak?" Bir kısım insan "yurttaş/vatandaş/toplum" diyor, diğerleri "devlet/özel sektör". Bu yeni kuşak devleti, toplum ve şirketleri başka türlü görüyor. Onlar bizden başka bir şekilde büyümüş, sosyalleşmiş olabilirler. Onlar sivil toplumla bizden çok daha önce tanıştılar, bize göre daha açık bir dünya ile tanıştılar. Gençlerin kendilerini birer aktör olarak ortaya koymaları güzel ama burada ince bir ayrım var. Bu sefer de iklim konusunda mesela, bireyler ve toplum bir şeyler yapsın, az tüketsin gibi bir alana sıkışıyor konu. Halbuki konu, devletten, şirketlerden, lobiler gibi değişik güçlerden ayrı değil. Bu yaklaşım

"Nasıl yurttaşlar olmamız gerektiğini öğretmemiz lazım gençlere. Aslında beraber öğrenmemiz lazım. Demokrasiyi öğretilim derken, derse gir bilgiyi al değil. Demokrasinin tartışmalı bir şey olduğunu, farklı görüşlerin olabileceğini, bir sonuç alabilmek için müzakere gerektiğini hep beraber yeniden öğrenmemiz lazım"

"güçlü ve etkin yurttaşlık" gibi bir anlama da gelebilir ama sadece tüketim alanına sıkışarak üretimin ve kamusal politikaların büyük etkisini gözden de kaçırabilir. Böyle bir tehlike var. Burada kuşaklar arası fark da devreye giriyor. 15-25 yaş arası gençlerin, üst kuşaklarla bağı az. Birçok sivil toplum kuruluşu, dernek ve vakıf var ama gençler ve bu yapılar arasında büyük bir uçurum var.

Kuşaklar arasında her zaman bir farklılık vardı ama sanırım bu uçurum daha da fazla açıldı.

Bilgiye erişim ve iletişim her şeyi değiştirdi; şimdi her şey cep telefonu üzerinden yürüyor. Artık daha dinamik ve akışkan bir yapı var. Bu çocukların hiçbiri belki bir siyasi parti veya dernek veya sendika üyesi de olmayacak. Başka yapılar ve ağlar kuracaklar. Yeni kodlar olacak. Sadece sosyal medyada var belki bu çocuklar. Fiziki varlıkları çok az. Biraz pandemi de bunun üstüne bindi. Eskiden toplumsal hareketler bir mekânda buluşma, karşılıklı konuşma ve etkileşimle büyüyordu. Şimdi

herkes daha çok evinde, bilgisayarın başında. O ortak zeminler biraz azaldı. İyi mi oldu, kötü mü oldu bilmiyorum. Ama yine de onların gerçeği bu... Onların kuracakları yapılar bugüne kadar bildiklerimiz gibi olmayacak. Esnek ve akışkan yapılar oluşturuyorlar. İşte iklim grevini böyle yapılar örgütüyor. Kampanya temelinde örgütleniyorlar. Biri bitiyor, biri çıkıyor. Çok hızlı geliyor, orada her şey var. Ama belki bazıları kök salacak ve gelececek. Belki de ikisinin bir karmaşasını göreceğiz.

Türkiye için çok geçerli ama dünya için de geçerli olduğunu biliyoruz: Çok büyük bir genç işsizliği var. Toplumsal yapı değişiyor ama eğitim sistemleri aynı kalıyor. İnsanlar kendilerine belli meslekler seçmiş ama belki o meslekler çok kısa süre içinde yok olacak. Bu noktada genç işsizliğimin de büyük bir geleceksizlik ve güvencesizlik hissi yarattığını söyleyebiliriz değil mi? Kesinlikle. Burada iklim konuşmak bile lüks kalıyor bazen. İnsanların temel ihtiyaçları, barınma ihtiyaçları

karşılanamıyor. Beslenme zorluğu çeken insanlar, öğrenciler var. İnsanların okula gitme oranları düşüyor çünkü okula yemek götürmek lazım, ayakta-bi lazım, servis lazım, kıyafet lazım... Alt kesimlere indikçe bu tür başka sorunlar var. Dolayısıyla başka şeyleri de konuşmamız lazım. Sözelimi ilkokullarda kahvaltı verilmeli. Veya Yurttaşlık Gelirini, diğer ismiyle "evrensel temel gelir" konusunu ele almak lazım.

Tüm bu anlattıkların bana 80'lerde başlayan deregülasyon, yani devletin eğitim ve sağlık gibi temel kamusal hizmetlerden çekilmesini hatırlatıyor ister istemez... Neoliberal politikalar bu kamusal hizmetleri kendi haline bıraktı.

Kesinlikle. Oysa çözüm olarak yine devletlerin rolünü konuşmamız lazım çünkü iklim değişikliği uluslararası işbirliği gerektiriyor. Bunun için de devletin yeniden devreye girmesi ve o planlama rolünü bir şekilde üstlenmesi gerekiyor. Yoksa enerji altyapıları ve ağları yeniden nasıl inşa edilebilir? Bunlar bir iki sektörün yapabileceği şeyler değil.

Dolayısıyla devlet o eski, büyük kamusal yatırımlara ve planlamaya sahip haliyle kalsaydı, bu manevrayı yapmak çok daha kolay olabilirdi. Enerji konusu biraz daha tartışmalı, onda da yerelleşmeyi ve görece serbestleştirmeyi savunuyoruz çünkü o zaman devlet gidip termik santral veya nükleer santral

kuruyor. Burada tıkanıldığımız nokta, üretimden tüketime kadar bu dönüşümü kim yapacak, kim finanse edecek, aktörleri kim olacak? Birleşmiş Milletler çok zayıf, öyle bir yaptırım gücü zaten yok. Ya sürüncemede kalacağız, her koyun kendi bacağında asılacak, ya da belki devleti yeniden düşünüp daha demokratik, daha planlamacı bir devlet yapılanmasına yöneleceğiz. Ama bu sefer üretimi maksimize etmek için değil, belki küçülmek ve daha mutlu bir toplumsal yapı için yapacağız bunu.

Pandemide gelişmiş ülkelerin sağlık sistemlerinin bile ne kadar hazırlıksız ve güçsüz olduğunu gördük. Bu da deregülasyonun bir sonucu bence... Pandemi bize iklim için kötü bir fragman verdi aslında. Uluslararası toplum pandemiye karşı böyle basiretsiz, plansız ve programsız kalıyorsa, iklim gibi çok daha kapsamlı ve karmaşık bir soruna nasıl yanıt verecek? Jeffrey Sachs bir söyleşide "Pandemi için 20 trilyon dolar harcandı. İklim için 100 milyar dolar bir türlü toplanamıyor" dedi. Çok doğru bir tespit.

"Gençlerin kuracakları yapılar bugüne kadar bildiklerimiz gibi olmayacak. Esnek ve akışkan yapılar oluşturuyorlar. İşte iklim grevini böyle yapılar örgütüyor. Kampanya temelinde örgütleniyorlar. Biri bitiyor, biri çıkıyor. Ama belki bazıları kök salacak ve gelececek. Belki de ikisinin bir karmaşasını göreceğiz"

Bu arada pandemi için verilen paralar da çözüm olmadı. Çözüm esas olarak işbirliğinde, ulusal kamusal hem de küresel kamusal kurumların güçlendirilmesinde. Düşünsene, Dünya Ticaret Örgütü var ama Dünya Çevre Örgütü, Dünya İklim Örgütü veya Dünya Çevre Mahkemesi yok.

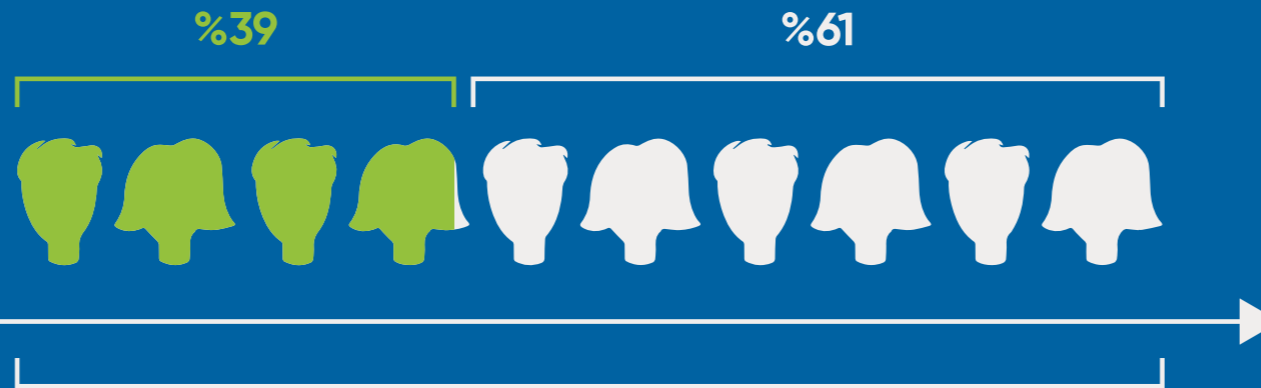
Çok zor, biliyorum ama hem ulusal hem de küresel düzeyde kamusal kurumların yeniden tarif edilmesi ve reorganize edilmesi gerekiyor bence... İklim bunun sadece bir parçası; eşitsizlik de var, sağlık da var, barınma da var... Mesela Türkiye'de devlet büyük oranda eğitimden de çekilmiş durumda. Devlet üniversitelerinin halini biliyoruz. Birçok insan kötü eğitim almasını diye, çocuklarını özel okullara yollamak zorunda kalıyor. Halbuki bu durum çok yeni bir şey. Bundan 20-30 yıl önce insanlar normal devlet okullarına giderdi, daha başarılı olanlar sınıva girer, Anadolu lisesine giderdi. Görece sorunları olmakla birlikte, bir eşit eğitim hakkı vardı. Bu, yine deregülasyonun sonucu...

0-24 yaş arasında Türkiye'de 25 milyon insan var. İklim politikası yapıyorsun ama bunlar hiç içinde yok. Bakanlığın 2014'te hazırladığı **Ulusal Gençlik ve Spor Belgesi** var. Gençleri ne yapmalıyız? Nasıl bir spor politikamız olsun? Çevre, farkındalık, medya, eğitim konuları var içinde. Ama iklim, kelime olarak bile geçmiyor. 2014'ten sonra güncellenmiş hali de yok. İklimle ilgili bakanlığın iyi veya kötü bir sözü yok. Diğer taraftan bakıyorsun, iklim belgelerinde de gençler yok. Stratejik planlarda, eylem planlarında... Yani Türkiye'nin iklim politikasında gençlik yok, gençlik politikasında da iklim yok. Durum ne yazık ki böyle... ○

1995 sonrasında doğanları kapsayan nesil 82 milyonluk Türkiye nüfusunun %39'unu oluşturuyor.

Kaynak: İndigo Dergisi, Z kuşağı araştırması, Şubat 2021

1995

Türkiye Nüfusu

Gençlik Tarihinde Bugünün Payına Düşen Soru: “Gelecek Karanlık mı?”

Yeditepe Üniversitesi Sosyoloji Bölüm Başkanı Prof. Dr. Demet Lüküslü Gençlik Araştırmaları ve Gençlik Sosyolojisi alanının önde gelen uzmanlarından birisi. Lüküslü, Z kuşağını mercek altına aldığımız sayımız için birbirinden değerli bilgi ve tartışmaları bizimle paylaşırken onları “Z” olarak tanımlamak veya mitler üzerinden tartışmak yerine sistemin onlarda yarattığı baskı hakkında farkındalığımızın artması gerektiğinin altını çiziyor.

 Nefise KAHRAMAN

1995 ile 2015 doğumlu olan nesil Z kuşağı olarak tanımlanıyor ve Türkiye nüfusunun oldukça büyük bir kesimini oluşturuyor. Bu bir demografik fırsat çerçevesi olarak değerlendirilebilir mi? Sızce geleceğe katkıları neler olacak?

Demografik fırsat penceresi kavramı, toplumların ekonomik olarak bağımlı olan, çalışmayan nüfusunun çalışan nüfusa oranla çok düşük düzeyde kaldığı geçici bir döneme işaret eden bir kavram. Bu geçici süre ekonomiler için geçici, 30-40 yıl açık olan, kalkınmaya olumlu yansıtacak bir fırsat penceresi olarak tanımlanıyor. Örneğin Birleşmiş Milletler demografik fırsat penceresini 15 yaş altı nüfusun toplam nüfusun %30'undan az olduğu, 65 yaş üstü nüfusun ise toplam nüfusun %15'inden az olduğu bir dönem olarak tanımlıyor. Ancak bu fırsat penceresinin açık olması kalkınmanın iyi bir şekilde gerçekleşeceğinin bir garantisi değil, pek tabii ki bu fırsat penceresini doğru kullanıp kullanmamak ülkelerin performanslarına bağımlı olarak görülür ve örneklerle bakıldığında başarılı örnekler kadar başarısız olarak tanımlanan örnekler de

bulmak mümkündür.

Türkiye ise 2000'li yıllardan itibaren bu fırsat penceresi açık olan ve fırsat penceresinin 2040'lara kadar açık olması beklenen ve nüfusu yaşlanmakta olan ve 2040 sonrasında bu fırsat penceresi kapanacak bir ülke olarak tanımlanıyor. Bu sebeple de konu 2000'li yıllardan beri gündemde ve uzmanlar bu fırsat penceresinin kaçırılmaması gerektiğini önemle vurguluyorlar. Daha 2008 yılında yayınlanan Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı Türkiye'de Gençlik Raporu, Türkiye'nin genç nüfusa sahip olmaktan kaynaklanan avantajını kullanmak istiyorsa önündeki fırsat penceresini iyi kullanması gerektiğini, yoksa nüfusun yaşlanmaya başlayacağı dönemde bu fırsatı kaçıracağını vurguluyordu. Oysa ki bu konuda iyi bir sınav verdiğimiz maalesef söyleyemeyiz.

Öte yandan şunu belirtmek isterim ki ben “Z kuşağı” tanımlamasını kullanan bir araştırmacı değilim. Z kuşağı tanımlaması benim araştırmalar yaptığım gençlik sosyolojisi açısından da pek kullanılan bir kavram değil, daha çok pazarlama ve insan kaynakları alanın-

da kullanıldığını söyleyebiliriz. Gençlik sosyolojisi literatüründe ise kuşak adlandırmalarının ve genellemelerin sorunlu olduğu sık sık belirtiliyor ve tarihsel kırılmaların tüm dünyada aynı dönemde eşzamanlı olarak yaşanmadığını altı çiziliyor. Ancak biliyorum medyada Z kuşağı tanımlaması pek bir popüler. Sanıyorum pek çok kişiye bu tanımlama çok daha kolay geliyor. Ayrıca siyasetçiler arasında da hayli popüler olduğu anlaşılıyor.

Gençlik sosyolojisi bağlamında bu kuşağın evrensel sorunlara bakışımı ve söylemlerini nasıl buluyorsunuz? İklim krizi ve gezegenin geleceği hakkında onların fikir ve eylemleri hakkındaki gözlemleriniz nelerdir? Sızce bu kuşak sorumluluk sahibi mi, yoksa öfkeli mi?

Küresel anlamda genç kuşağın ortak özellikleri nelerdir diye sorduğumuzda ilk olarak eğitimin rolünün ve işlevinin sorgulandığı bir dönemin gençleri ile karşı karşıya olduğumuzu söylemek gerekiyor sanırım. Bir taraftan bu kuşak, önceki kuşaklarla karşılaştığımızda eğitim sisteminin içinde en uzun kalan,

en eğitilmiş kuşak. Ancak aynı zamanda eğitim sisteminin, iyi bir gelecek sağlama, gelecekteki hayatlarında onların önünü açacak bilgiler verme gibi vaatlerini yerine getirmekte zorlandığını deneyimleyen bir kuşak ile karşı karşıyayız. Demografik olarak baktığımızda ise kürenin iki yarısında iki farklı resim var gibi görünüyor. Kürenin kuzey kısmında, yani Batı ve Kuzey Avrupa toplumlarında yaşlanmakta olan bir nüfus varken kürenin güneyinde, Ortadoğu ve Afrika toplumlarında genç bir nüfus ile karşı karşıyayız. Ancak her ikisi için de genç olmak bir avantaj olarak değil, dezavantaj olarak beliriyor. Genç işsizliği rakamlarının (özellikle de kürenin güneyi için) gençlerin geleceğini kuramamasının önünde engel oluşturduğu bir kuşak ile karşı karşıyayız. Çocukluk ile yetişkinlik arasında bir geçiş dönemi olarak tanımlanan gençlik döneminde, kendi ayakları üzerinde durmakta zorlanan, bu yüzden de “yetişkinliğe” geçemeyen ve bununla beraber gençlik dönemini kaygı ve korkularla geçiren bir gençlik ile karşı karşıyayız. Ve bu gençler iklim krizi ile beraber dünyanın geleceğinin sorgulandığı bir dönemde yaşıyorlar. Bu anlamda gençlik tarihine baktığımızda, 19. yüzyılda modernleşmeyle birlikte parlak bir gelecek vaadi ve gençler geleceğimize söyleminin, 68 ile beraber “geleceği değil şimdiyi istiyorum” söylemine ve bugün ise “gelecek var mı?” ve “gelecek karanlık mı?” sorusuna bıraktığı bir dönem ile karşı karşıya olduğumuzu söylemek sanırım yanlış olmaz. Tüm bunlar da gelecek kaygısı ve korkusu konularında (tüm farklılıklarına rağmen) gençleri birleştiriyor.

Ortak bir noktada birleşiyor olsalar da bu kuşağı Türkiye ve dünya ölçeğinde karşılaştıracak olursanız sızce ülkemizdeki neslin avantajları ve dezavantajları neler? İçinde yaşanan toplum iklim ve çevre sorunlarına müdahaleleri nasıl etkiliyor? Küresel ölçekte ve Türkiye özelinden

“Gençlikte ya iş bulunamadığı için ya da güvencesiz işler yapılarak geleceğe dair bir garanti olmaksızın geçirilen dönemin uzaması sebebiyle bir çeşit ‘waithood’, beklemede kalma, arafta kalma durumu ortaya çıkıyor”

baktığımızda gençlerin önceki kuşaklara kıyasla iklim ve çevre sorunlarına çok daha duyarlı olduklarını gözlemlemek mümkündür. Ancak bu sorunların önemini anlatmakta ve seslerini duyurmada Türkiye'deki gençlerin gelişmiş ülkelerdeki gençlere kıyasla daha dezavantajlı olduğunu söyleyebiliriz sanırım. Türkiye'de bu konuya dikkat çekmeye çalışan gençlerin sesleri Türkiye'de git-tikçe derinleşen siyasal ve ekonomik kriz içinde maalesef ya duyulmuyor ya da seslerini duyan olursa da ülkenin çok daha acil ve can yakıcı sorunları olduğu yanıtını alıyorlar.

Prekarya kavramına daha önceki çalışmalarınızda değinmiştiniz. Bizim için bu kavramı değerlendirir misiniz? Sızce genç nesil daha önceki kuşaklara nazaran daha olumsuz bir toplumsal yapılanmanın içine mi doğdu? Evet daha önce prekarya kavramını genç kuşağa yaptığı etki üzerinden tartışmıştım. İngiliz iktisatçı Guy Standing, küreselleşmenin bir sonucu olarak yeni bir sosyal sınıfın ortaya çıktığını iddia ediyor ve bu yeni sını-

fi “proletarya” ya da “orta sınıf” gibi kavramlar üzerinden tanımlamanın yetersiz olduğu savını öne sürüyor. Belirsizlik, güvencesizlik ve geleceksizlik deneyimleri üzerinden anlatılması gereken bu yeni sınıfı en iyi ifade eden kelimenin ise İngilizcede güvencesiz, belirsiz anlamına gelen “precarious” ya da Fransızcasıyla “precaire” kelimelerinden yola çıkarak yeni bir sınıf olgusuna da işaret eden “prekarya” kavramı olduğunu iddia ediyor. Ayrıca kavram, sadece yeni bir sınıfın oluşması üzerinden değil aynı zamanda da içinde yaşadığımız küresel dünyanın getirdiği belirsizlikleri ve geleceksizlik hissini anlatmak için de sosyal bilimciler tarafından bu belirsizlik haline dikkat çeken bir kelime olarak “prekarite” bir analitik kelime olarak kullanılıyor. Günümüz çalışma hayatının bir parçası olan prekarite, hem bireylerin gündelik hayatını hem de çalışma hayatını şekillendirir durumda. Fransız araştırmacı Régis Pierret, örneğin, prekaritenin sadece bir kavram olmayıp, bir paradigma olduğuna işaret ediyor ve günümüz toplumlarında insanların prekarite içinde yaşama potansiyeli olanlar ile prekarite içinde yaşayanlar olarak ikiye ayırdığını ve her ne kadar prekaritenin yaşanmasında seviye olarak farklılıklar (yüksek, orta ya da az derecede) yaşansa da günümüz toplumlarında herkesin prekariteden mustarip olduğunu belirtiyor. İş güvencesi içermeyen, yarı-zamanlı, proje-bazlı işler ve bu işlerin beraberinde gelen belirsizlik, güvencesizlik ve geleceksizlik hissi ise hiç şüphesiz gençlerin içine doğmuş olduğu ve hayatlarını geçirmek zorunda oldukları yaşamın bir parçası olmuş durumda. Bu açıdan da önceki kuşaklarla karşılaştırıldığında çok daha dezavantajlı durumdadalar.

Peki onlar için her şey yolunda mı? Neler yanlış gidiyor? Nasıl düzeltilbilir? Toplumsal rollerinin güçlendirilebilmesi adına neler yapılabilir? Gençlerin içine doğmuş oldukları sistemin halihazırdaki durumu, onların ken-

“Biz gençlik politikalarını ve gençlere verilecek destek ve hizmetlerini konuşmak yerine gençleri daha çok mitler üzerinden tartışmayı seçiyoruz. Ancak asıl olarak tüm bu sorunları bütüncül bir şekilde ele alan ve çözmeye talip olan ve her kesimden gence ulaşmayı hedefleyen gençlik politikalarına ihtiyacımız var”

di ayaklarının üzerinde duran yetişkinler olmasının ve geleceğe güvenle bakmasının önünde duran önemli engellerden bir tanesi. Bu da bugünün toplumlarında yetişkinliğe geçiş dönemi olarak gençliğin sadece uzadığını değil ama bir o kadar da zorlaştığını gösteriyor. Bu sebeple de gençlikte, ya iş bulunamadığı için ya da güvencesiz işler yapılarak geleceğe dair bir güvence olmaksızın geçirilen dönemin uzaması sebebiyle Singerman'ın ifadesiyle söylesek bir çesit "waithood", beklemede kalma, arafta kalma durumu ortaya çıkıyor. Türkiye'ye baktığımızda gençlerin bu küresel sorunlar ve pandeminin yanında bir de ağır bir siyasal ve ekonomik krizde kendilerini yalnız bırakılmış ve hatta suçlanır halde bulduklarını söylemek

gerekir. İş bulamadılarsa, kendi hayatlarını kuramadılarsa bunun kendi suçları olduğu- sistemin krizi es geçilerek- sık sık söyleniyor gençlere. Gençler tüm bu olanlar senin suçum diyerek yalnız bırakılıyor. Üstelik her şeye rağmen öğrenciler için, her ne kadar yeterli seviyede olmasa da belirli burslar ve destekler söz konusu iken öğrenci olmayanlar için bu tür destekler de yok. Tüm bu sorunları bütüncül bir şekilde ele alan ve çözmeye talip olan ve her kesimden gence ulaşmayı hedefleyen gençlik politikalarına ihtiyacımız var. Oysa ki biz bu gençlik politikalarını ve gençlere verilecek destek ve hizmetlerini konuşmak yerine gençleri daha çok mitler üzerinden tartışmayı seçiyoruz. ○

Z kuşağı içinde siyasetin görece ilgisiz kaldığı hayvan hakları, çevre sorunları, kadına yönelik şiddet gibi konulara duyarlı önemli bir kesim var. Örgütlü bir siyaset anlayışları olmasa da bu kuşak kendi alanlarına, bireysel özgürlüklerine müdahale edilmesinden hiç hoşlanmıyor. Bunları korumak için örneğin sosyal medya üzerinden çok hızlı şekilde merkezsiz birliktelikler oluşturabiliyorlar.

Kaynak: Doç. Dr. Barış Erdoğan, euronews.com, Şubat 2021

“Kaygılılar Çünkü Umursuyorlar”

Eko-anksiyete ve iklim psikolojisi alanında önde gelen araştırmacı, yazar ve psikoterapist Caroline Hickman ile iklim krizini ve Z kuşağı üzerindeki etkilerini konuştuk. Hickman’a göre, “Çocuk ve gençlerin doğa ile güçlü bir bağı var. Onlar, doğayı ve kendi geleceklerini korumak için harekete geçmezsek nasıl bir haksızlık edeceğimizi görebiliyorlar.”

 Nefise KAHRAMAN

İklim krizi psikolojisi nedir? Z kuşağının çevre ve doğayla kurduğu ilişki nasıl ve bundan nasıl etkileniyorlar? Yaşam desteği için bağımlı olduğumuz ekolojik sistemler şu anda bir krizin içinde ve bu krizin kaynağı insan davranışları. “Eko-kaygı”, iklim ve biyolojik çeşitlilik krizinin yarattığı tehdide verilen psikolojik tepkileri tanımlamak için en yaygın olarak kullanılan terim. Bu tehdidi, beraberinde getirdiği ekolojik, sosyal, sağlık ve kültürel zorluklarla birlikte gerçek olarak kabul etmek, bize benzeri görülmemiş ve yeni psikolojik zorluklar sunuyor. Krizin ölçeği ve aciliyeti, durumun gerçekliği konusunda farkındalık geliştirdikçe birçok insana bumaltıcı gelebilir. Usher ve diğerlerine göre (2019), “Değişen çevresel koşulların ve buna bağlı zihinsel sıkıntıların neden olduğu ve bu sorunların artan sıcaklıklarla daha da kötüleşeceğini bilmek, eko-kaygı olarak kendini gösteriyor” (Hickman, 2020; Clayton ve diğerleri. 2017). Basitçe söylemek gerekirse, eko-anksiyete, çevresel değişiklikler ve onlar hakkındaki bilgimizin neden olduğu stres veya sıkıntı ile ilgili belirli bir endişe biçimidir. “Eko-kaygı”nın spesifik bir teşhisi yok. Panik ataklar, uykusuzluk, takıntılı düşünme ve/veya çevresel kaygılardan kaynaklanan iştah değişiklikleri, kişinin kendi bildirdiği semptomlar

olabilir. ‘Eko sıkıntı’ hali, gezegenimizle ilgili kötü haberlere karşı umutsuzluk, üzüntü, suçluluk, öfke, endişe, korku ve alarm gibi bir dizi tepkiyi tanımlamak için kullanılır. Bu reaksiyonların makul ve işlevsel olarak tanımlanmış belirtmek gerekiyor (Cunsolo, 2018; Cianconi, 2020). Bu nedenle, eko-kaygı patolojikleştirilmemeli ve zihinsel bir bozukluk da değil fakat iklim ve ekolojik acil duruma anlamlı bir yanıt olarak düşünülmemeli. Sağlık hizmetleri, eko-sıkıntı yaşayan hastaları veya meslektaşları anlamaya ve desteklemeye yardımcı olmalı. **İklim krizi psikolojisi veya eko-kaygı psikolojisi iki ana konuya odaklanır.** Birincisi, insanları krizle başa çıkmak için gereken değişiklikler konusunda uyararak ve bunun önüne geçen savunma ve inkarlara ve dolayısıyla gerekli eyleme meydan okumak. İkincisi, iklim acil durumuyla karşı karşıya kaldıklarında sıkıntı hisseden insanları desteklemek. **Çocuk ve gençlerin doğa ile güçlü bir bağı var. Onlar, doğayı ve kendi geleceklerini korumak için harekete geçmezsek nasıl bir haksızlık edeceğimizi görebiliyorlar.**

Sizce bu kuşağın şu anda dünyamızda oynadığı rol nedir?
Z kuşağı, iklim değişikliği konusunda yeterince önlem almamızın adalet-

sizliği ile sık sık karşı karşıya kalıyor. Bunu kendi geleceklerini koruyamamam yanı sıra gezegene ve üzerindeki tüm canlılara sahip çıkamamak olarak görüyorlar. Bize yapılması gerekeni gösterme işini genç nesle bırakmamalıyız, bu durumda olmamız onların sorumluluğunda değil. Bir şeyleri değiştirmeye güçleri oldukça az, ancak yine de güçlü bir sesleri var ve seslerini duyurmaları için onları desteklememiz gerekiyor.

İklim ve ekolojik kriz hakkında ne düşünüyorlar? Endişeliler mi? Gelecek çocuklar ve genç nüfus için belirsiz mi?

Birçok çocuk ve genç endişeli. Ancak kaygıları yalnızca ekolojik sorunlardan kaynaklanmıyor, daha da kaygılı olmalarının sebebiyse yetişkinlerin en acil sorunların yaşanmasını önleyecek kadar hızlı hareket edememesi. Bu, genellikle yetişkinlerin uzun vadeli kararlar yerine kısa vadeli kararlar verdiğini hisseden çocuklar ve gençler tarafından bir yük olarak algılanıyor. Gelecek hepimiz için belirsiz, ancak genç nesiller için durum daha ciddi olacak, çünkü acil eyleme geçilmesi

için ne kadar uzun süre oyalanırsak, yapmamız gereken değişikliklerin de o kadar hızlı ve şiddetli olması gerekiyor. Bu değişiklikleri yapmaya yıllar önce bu sorunları ilk öğrendiğimizde başlasaydık, değişimin ölçeği daha kademeli ve yumuşak olabilirdi. Fakat artık bu tarz bir kademeli değişim için zaman daralıyor.

Sorunlardan bir diğeri de insanların belirsizliği sevmemesi, kendimizi güvensiz hissetmemiz, bu yüzden kesinlik ve güvence aramamız. Ne yazık ki bunu elde etmenin tek yolu, iklim değişikliği konusunda acil eylemde bulunmak; sözler vermek değil, harekete geçmek.

Onların ihtiyaçları neler? Onların geleceği için ne yapılmalı?

İklim değişikliği konusunda acilen harekete geçmek ve hızlı hareket etmek gerçekten çocuklara ve gençlere yardımcı olacak tek şey. Bunun yanı sıra onlara gerçeği söylemeliyiz. Elbette ki bunu yaşarlara uygun yollarla, korkutmak için değil, insanlığın şu anda karşı karşıya olduğu zorluklar konusunda onlara karşı dürüst olmak için yapmamız gerekiyor. Ayrıca, yaratmamız gereken yeni gelecekte üzerlerine düşen rollerini oynamaya daha iyi hazırlanmaları için gençleri güçlü bir duygusal dayanıklılık ve duygusal zeka geliştirebilmeleri için de desteklemek gerekiyor. Çocuklara kork-

“Bize yapılması gerekeni gösterme işini genç nesle bırakmamalıyız, bu durumda olmamız onların sorumluluğunda değil. Bir şeyleri değiştirme güçleri de oldukça az. Ancak yine de güçlü sesleri var ve seslerini duyurmaları için onları desteklememiz gerekiyor”

manın normal olduğunu ve endişeli hissetmenin sorun olmadığını söylemek önemli. Nihayetinde bu duyguları sadece gezegeni umursadıkları için hissediyorlar. Bu sebeple hislerinden gurur duymaları ve susturulmamaları. Herkes bunları onlar kadar güçlü hissedebilseydi, o zaman daha acil önlemler alabilirdik.

Aynı zamanda, çocuklara bu karmaşık hislerde nasıl hareket edebileceklerini göstermek de gerekiyor. Küçük yerel eylemlerden küresel protestolara kadar pek çok farklı şekillerde eyleme geçmek mümkün. Ancak en önemlisi yalnız olmamak, bir gruba katılmak onlar için daha iyi olabilir çünkü o zaman birbirlerini destekleyecek ve güçlü hissedecekler.

Gençlerin iklim kaygıları ve harekete geçme biçimleri toplumlarına, ailelerine ve sosyoekonomik

mik çevrelerine göre farklılık gösteriyor mu? Bu konudaki gözlemlerinizi neler?

Evet, farklılıklar var. Ama bence farklılıklardan çok daha fazla benzerlik var. Nijerya, Maldivler, ABD, Birleşik Krallık, Portekiz veya Brezilya’da konuştuğum gençler ve çocukların çoğu oldukça benzer şeyler söylüyor. Elbette tüm çocuklar iklim krizinin tam olarak farkında değil ve hepsi aynı şekilde endişeli hissetmiyor. Yoksulluk ve ayrımcılık ya da gıda güvensizliği ile mücadele ediyorsanız, bu tabii ki birden fazla endişeyi yönetmeyi zorlaştıracaktır. Ancak bu aynı zamanda bir genellemedir ve birçok farklı kültürden ve farklı sosyoekonomik geçmişlerden gelen gençler, gezegenin geleceği hakkında aynı endişeyi paylaşıyorlar. Farklı aile tutumları da büyük bir fark yaratabilir, ebeveynlerin bu endişeleri paylaşmadığı ve anlamadığı durumlarda, çocukların harekete geçme konusunda desteklenmeleri zorlaşabiliyor. Ama öte yandan ailelerini ve okullarını endişelerini paylaşmalarını sağlamak üzere eğiten ve bilgilendiren birçok genç de tanıyorum. Dolayısıyla harekete geçme konusunda çevre ve toplum kadar kişilik ve karakter özellikleri de önemli faktörler. Gençler cesaret, başkalarıyla ilgilenme ve empati kurabilme yeteneği gibi özellikleri sayesinde harekete geçiyorlar. ○

Sokağa çıkmadan büyüyen nesil, pandemi sürecinde arkadaşlarıyla bir araya gelmeden de iki sene geçirdi. Bu durumun olumsuz etkileri olarak Z kuşağı özellikleri olarak sosyal izolasyon, kaygı bozukluğu ve depresyon vakalarında artış gerçekleşti.

Kaynak: Dr. Bora Küçükayazıcı, fikirturu.com, Eylül 2021

“Bizler Kimsenin Geleceği Değil, Kendimizin Bugünüyüz”

Uluslararası Çocuk Hakları Elçileri Derneği (ICHILD) yönetim kurulu üyesi İsmet Yapar ve dernek gönüllüsü Melisa Akkuş, iklim krizini ele alırken toplumsal cinsiyet eşitsizliği, sosyal adaletsizlikler, insan ve hayvan haklarını da bundan ayrı tutamadıklarını ifade ediyor ve çocuk hakları konusunda farkındalık bekliyor.

 S. Sena AKKOÇ

“Ben Melisa Akkuş, 11. sınıf öğrenciyim. [Uluslararası Çocuk Hakları Elçileri Derneği \(ICHILD\)](#) gönüllüsüyüm. Yaklaşık 3 yıldır toplumsal cinsiyet eşitsizliği, gençlik hakları, çocuk hakları temaları ile ilgili çalışmalar yürütüyorum. Aynı zamanda [İklim Öncüleri](#)’nde arkadaşlarımla kurduğumuz bir ekipte gençlerin değişime öncülük edebilmesi için bir hareket başlatma ve iklim değişikliğini herkes anlayabilir bir şekilde anlatabilmeyi amaçlıyoruz.”

“Ben İsmet Yapar. 1999 doğumluyum. Kuruluşundan beri (2019) ICHILD’ın yönetim kurulunda aktifim. Derneğe özellikle içerik üretiminde yardımcı oluyorum. 2021’de Boğaziçi Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler bölümünden mezun oldum. Liseden beri hak savunuculuğu yapan biri olarak iklim değişikliği ve bizim geleceğimize olan etkilerine karşı endişe duyuyorum.”

Öncelikle aktivist kişiliğiniz hakkında konuşalım. Sizi motive eden ne oldu? Mesela Melisa, sen bir yandan çocuk hakları ile ilgileniyorsun bir yandan da iklim aktivistisin. Senin hayatında bu iki konu nasıl birleşti?

Melisa: Ben çevremde sürekli olumsuz

haberler görüyordum. Gerek televizyon kanallarında gerek gazetelerde -ki ben bir ara 15 yaşındayken falan çok gazete okurdum-. Sürekli gündemi takip ediyordum. Bu kadar şey oluyor; okuyorum, görüyorum, farkındayım ama ben sadece farkında kalmak istemiyordum. Bir şeyleri farkındalığımı ötesine taşıyıp aksiyon almalıyım dedim. Bir gün tek başıma yolda yürürken durup dedim ki “Ben bir şeyler yapmak istiyorum”. O günden sonra çok araştırdım; bu sorunların temelini, insan haklarını... Çocuk hakları ile ilgili eğitimler aldım... Kendimi geliştirdikçe de yeni hareketlerle tanıştım. İklim hareketine geldim buradan, bir süre iklim hareketlerinin organizasyonlarını yaptım arkadaşlarımla birlikte, grevler organize ettik, karar alıcılarla görüştük. Şu anda tek bir alanda çalışıyorum şeklinde bahsetmem mümkün değil. Mesela iklim krizini diğer krizlerle ilgilenmeden ele alamayız. İklim krizini konuşurken toplumsal cinsiyet eşitsizliğini de konuşmamız gerekiyor, sosyal adaletsizlikleri de konuşmamız gerekiyor, insan ve hayvan haklarını da konuşmamız gerekiyor.

İsmet: Ben de liseden beri Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile UNICEF’in birlikte yürüttüğü çocuk komitelerinde

çalıştım. Hatay’da doğup büyüdüğüm için mültecilerin (özellikle çocukların) yaşadığı sorunlara birinci elden şahit oldum. Bütün üzerine ICHILD kuruluşunda yer aldım ve uzun zamandır çocuk hakları ile ilgileniyorum. Bu sorunların bağlantılı olduğu konusunda Melisa’ya katılıyorum. UNICEF’in kendi çocuk hakları sözleşmesinin maddelerinde de birden fazla sorunu birlikte ele aldığı çok açık.

Biz bakanlık ile sınır kentlerinde çocuk uyum eğitimleri yapardık -özellikle Suriye’den ve Türkiye’den çocukların kaynaşması için. Sosyoekonomik durumum, kültürün, siyasi olayların ne kadar bağdaştığını çok net gördük bu projede. Çocuk hakları ile uğraştığım zaman toplumsal birçok sorunla da aynı anda uğraştığımı görüyorum zaten. İklim değişikliği ile çocuk hakları bağlantısı **Çocuk Hakları Bildirgesi**’nde yer alan maddelerden biri üzerinden düşünebiliriz: “Çocukların tam potansiyellerine ulaşabilecekleri bir ortam hazırlamak” (madde 6). 24. maddede de yine çocukların mümkün olan en sağlıklı koşullarda yaşayabilmesi için

kaliteli sağlık hizmetlerine, temiz suya, yeterli gıdaya ve ‘temiz bir çevreye’ erişimlerinin sağlanması gerektiğinden bahsediliyor. Bunu bir kişi veya bir ülke tek başına yapamaz, buna çocukları ve gençleri de dahil ederek yapmalıyız. İklim krizi ile ilgili kritik bir nokta, çocukların geleceğini doğrudan etkiliyor olması. Bu krize müdahale etmemek de bu nedenle çocuk hakları ihlali olarak görülmeli.

Melisa: Ben de şöyle bir noktaya değinmek istiyorum. İlginç bir şekilde bence iklim aktivizmi içinde de çocuk hakları ihlalleri söz konusu olabiliyor. Aileler çocuklarını baskı ile greve getirip ellerine pankartlar tutuşturuyorlar. Gözlemlediğim kadıyla bazen çocuklar aile zoruyla sırf magazinsel bir şeyler yapmak, televizyona çıkmak, gazetelere konuşmak amacı ile iklim grevine getiriliyor... Bu nedenle de sanki bu hareket haklarımız için değil de CV kasmak içimmiş gibi gözükmeye başladı.

Bir de bazen şunu düşünüyorum: Ben konuşuyorum ama benden daha dezavantajlı olan bir genç ne düşünüyor, o konuşsa neler söyler, onu çok merak ederek konuşuyorum.

Yani iklim hareketinin medyada görünürlük kazanması aslında iyi bir şeyken bu popülerlik, konunun farklı yerlere çekilmesine neden oluyor. Bir de temsiliyet sorunları ortaya çıkıyor. Bunlarla birlikte Z kuşağı aktivizminin de sürekli olarak yükseldiğini görüyoruz ve gençler üzerine dünyayı kurtarma sorumluluğu yüklenmiş oluyor. Siz bu sorumluluk söylemleri üzerine ne düşünüyorsunuz? Sizce Z kuşağı gerçekten bir kurtarıcı mı?

Melisa: Biz ICHILD’da bir post paylaşmıştık 20 Kasım Dünya Çocuk Hakları Günü’nde. Burada şöyle bir cümle var: “Bizler kimsenin geleceği değil, kendimizin bugünüyüz”.

Bize farklı kuşaklar diyor ki, ‘Siz gençler bizim geleceğimize, umudumuzumuzuz’. Biz bir gelecek mücadelesi veriyoruz ama kimsenin geleceği

olmak zorunda değiliz. Özellikle karar alıcıların böyle bir baskı yapması bence yanlış. Kendileri yapabilecek durumda yapamadıkları hareketleri bizim sırtımıza yükleyen söylemleri oluyor. Yapabilecekleri onlarca binlerce adım varken hâlâ kömür madenleri ve altın ocakları onlara daha değerli geliyor. Bence bizim geleceğimiz onların gözünde değersiz. Biz de diyoruz ki bizim hareketimiz 2050 veya 2030 için değil, şimdiden bir şeye başlamamız gerekiyor.

İsmet: Ben de buradan yola çıkarak biraz Z kuşağı arasındaki ayrılıklardan bahsedebilirim aslında. Üçümüz de Z kuşağıyız ama Melisa’nın döneminde gördüğümüz aktivizm ile bizim lisede gördüğümüz çok farklıydı. Melisa’nın eleştirdiği siyasetçilerin elinden çıkan sistemlerle yetişmiş insanlar ve bu

parametrelerle çok sınırlı kalmışız. Şu anki “gururumuzumuz” retoriklerini biz de çok duyduk ama Melisa’nın yaşıtları farklı bir tepki vermeye başladı.

Evet, yani biz ağaç dikmenin dışında pek de bir çevre hareketi görmedik ilkokulda ve aslında bu, tam da bizden önceki neslin zihniyetinin ürünü. İklim krizini veya çevreyi ağaçtan ibaret gören indirgemeci bir tavır...

İsmet: Aramızda 5-6 yaş olsa bile ne kadar çok şeyin değiştiğini fark ediyorum.

Melisa: Bazen sosyal medyada denk geliyorum. İklim için aktivite düzenlemişler. Alınışlar fidanı toprağa dikip su dökmüşler üstüne. Bitti yani bu kadar...

İsmet: Gerçekten bir kırılma noktası yaşandı çok kısa bir sürede. İyi ki de yaşandı. Şimdi daha çok boyutlu ele alınıyor iklim konusu.

Melisa: Buradan aslında iklim adaletinin sosyal adalet olduğuna da vurgu yapabiliriz.

Güzel bir geçiş oldu bu. Peki iki konunun bağlantısı üzerine tecrübe ettiğin somut bir durum oldu mu?

Melisa: Bizim sloganımız George Floyd’un ölümü üzerine çıktı ve ırkçılık üzerine yoğunlaştık. En başta iklim adaletinden bahsediyorduk, iklim adaletini ele alıyorduk. Sonra bu tür örneklerle birlikte bunun temelindeki adalet konusuna indik. Oradan fırsat eşitsizliği ve ırkçılık gibi konulara geçtik.

“Akıntıya karşı olmak aslında umut veriyor. Bizim karamsarlık konuşabiliyor olmamız bile bizi bir noktaya getiriyor. Bizi alternatif arayışına yönlendiriyor. Bunun için çalışan azimli insanlar olması bana umut veriyor”

Mevsimsel tarım işçisi olarak çalıştırılan bir kız çocuğu vardı örneğin. Bir fırtına esnasında zorla çalıştırılırken hayatını maalesef kaybetti. Hem bir çocuk hakkı ihlali hem iklim krizi hem de sosyal adaletsizlik var burada.

İsmet: Bu bağlantının bir diğer sebebi de hepsinin ekonomik ve politik boyutta birbirine bağlamıyor olması. Ekonomik adaletsizlik de temeldeki sebeplerden biri. Bu tür durumlarda suçlayabileceğimiz tek şey o anlık iklim olayı da olamıyor, bir çocuğu orada çalıştıran sistemleri de düşünmemiz gerekiyor.

Peki bu çalışmalarımızın yanında çocuk hakları savunucusu olarak neler talep ettiğinizden bahsedebilir misiniz? Daha çok hangi konuları ele alıyorsunuz?

Melisa: Bunların yazılı olduğu bir beyannamemiz var. Onu inceleyebi-

“Şu an bilimkurgularda robotlar dünyayı ele geçiriyor, insanlık yok oluyor, herkes savaşıyor... İnsanların gelecekte umut beklememesinden rahatsızım ve maalesef bunu ben de bazen yaşıyorum. Ama bir şey beklemeliyiz ki hayatta ilerleyebilelim”

lirsiniz. Eğitimden çocuk haklarına, mültecilere, sosyal adaletten cinsiyet eşitliğine birçok başlık altında taleplerimiz var.

Gelecek hakkında kaygılı olduğunuz, sizi rahatsız eden veya çözülmesini en çok istediğiniz konular üzerinde duralım biraz da...

Melisa: Her şeyden önce hak ihlallerinin çözülmesi için mücadele etmek istiyorum. İkinci olarak ise eğitimde eşitsizliğin sağlanabilmesi bence çok önemli. Ben mesela online eğitimde sorunu yaşamadım ama birçok insan için eğitime erişim çok zor oldu. İstanbul’dayız diye bazıları bizi çok avantajlı görüyor ama derine indikçe burada da çok ciddi bir eşitsizlik var. Son olarak ise ruhsal sağlığımız konusunda endişeliyim. Hem gündemdeki olaylar hem de sınav sistemine yönelik sorular nedeniyle gençler ciddi bir stres altında. Bir tane daha eklemek istiyorum. Benim en çok çalıştığım konulardan biri de cinsiyet eşitsizliği. Biz bununla ilgili “#nealakasivar?” diye bir kampanya yapmıştık. Onu inceleyebilirsiniz.

İsmet: Yaş ilerledikçe sanırım endişeler biraz farklılık gösteriyor. O yüzden ekonomi diyorum. Sadece Türkiye’deki durum üzerinden düşünmüyorum, dünyadaki ekonomik eşitsizlikler de giderek artıyor. İkincisi biraz benim kişisel görüşüm olacak ama toplumsal olarak bazı şeyleri konuşma yetimizi kaybettiğimizi düşünüyoruz. Sürekli bir stigmatize etme, etiketleme hali var, en son da birbirleriyle hiçbir şeyi konuşamayan kitleler oluşuyor. İnsanlar aşırılıklara sirtükleniyor... Üçüncü nokta olarak da herkes genel olarak çok karamsar

ve kimse parlak bir gelecek görmüyor. Bilimkurgu üzerinden örnek vermek gerekirse, eski bilimkurgu eserlerinde teknolojik olarak gelişmiş, iyimser de olsa kötümser de olsa, insanların beklenmedik özgürlüklerle karşı karşıya olduğu bir durum var ama genel olarak bir umut veriliyor en sonunda. Şimdinin bilimkurgusu radikal biçimde kötümser ve bunun sebebi var: Bilimkurgumun güncelle bağlantısı. O yüzden şu an gördüğümüz bilimkurguda robotlar dünyayı ele geçiriyor, insanlık yok oluyor, herkes savaşıyor... İnsanların gelecekte umut beklememesinden rahatsızım ve maalesef bunu ben de bazen yaşıyorum. Ama bir şey beklemeliyiz ki hayatta ilerleyebilelim.

Bu karamsarlığın üzerine biraz da güzel şeylerden ve umut kaynaklarımızdan bahsedelim. Çünkü bir şeylerin değişeceğine inancımız olmasa aktivizmle de ilgilenmiyoruz olurduk.

Melisa: Bence umut, bu sorunları kafasına takan bireylerin olmasında. Gerçekçi hareketlere o kadar ihtiyacımız var ki... Bazı mücadelelerde eleştirdiğimiz noktalar oluyor ama herkesin mücadelesi bizim için önemli. Birlikte olmak, bir şeyler yapmak bana çok önemli geliyor. Bunları konuşmamız, dert etmemiz, çözüm üretmeye çalışıyor olmamız bana çok değerli geliyor. **İsmet:** Akıntıya karşı olmak aslında umut veriyor. Bizim karamsarlık konuşabiliyor olmamız bile bizi bir noktaya getiriyor. Bizi alternatif arayışına yönlendiriyor. Bunun için çalışan azimli insanlar olması bana umut veriyor. Karamsar olsak da daha iyisini hak ettiğimizi ve elde edebileceğimizi bilmek bana umut veriyor. ○

%61’i gelecekte konusunda endişeli.

Kaynak: IPSOS, Z kuşağı Araştırması Ekim 2021

“Kaygı Duymak, Öfkelenmek ve Yas Tutmak İçin Yeterli Kaynağımız Yok”

İklim ve çevre sorunlarından kaynaklı kaygının insanın kaldırabileceği eşiğin üzerinde olduğunu belirten Psikiyatri Uzmanı Doç. Dr. Barış Önen Ünsalver'e göre “Z kuşağı, önceki kuşaklara göre ekolojik sorunların ciddiyetinin daha fazla farkında, sorunları inkâr etmiyor ve bilimsel çözümler bekliyor.”

 Nefise KAHRAMAN

Türkiye özelinde yaşanan çevresel afetlerin yarattığı panik, korku, öfke, çaresizlik ve yas duygularını nasıl değerlendiriyoruz?

Ülkemizde en az 25 yıldır ekolojik sorunlar hakkında yazan, çizen, konuşan kişiler olmasına rağmen toplumun genelinin gündemine bu meselelerin yayılması son 3-4 yılı buldu. Çünkü artık ekolojik sorunlar felaketler olarak gündelik hayatımızda kendilerini görünür kılıyor. Bunların yanı sıra anaakım medyanın haberlerinin yarattığı güvensizlik insanların internet haberciliğine yöneltti ve sosyal medya üzerinden her telefonu olanın haberci olduğu bir ortam oluşturdu. Gerçek gündeme ulaşabilince felaketten kilometrelerce uzakta evinin salonunda oturan kişi yangının, selin ortasına düşebiliyor. Pandemiden önce insanlar yurtiçi ve yurtdışı birçok yere seyahat edebiliyordu. Seyahat edememeseler bile internet dünyamın bir ucunu görüp bilebilmemizi sağlıyor. Dolayısıyla çoğumuz artık kendimizi dünya vatandaşı gibi hissediyoruz. Bu yüzden sadece gezdiğimiz gördüğümüz yerler değil o yanan, sel basan, deprem yaşanan yerler de evimizin bir parçası gibi. Bu bir yandan bizim evrimsel gelişimimizle uyumlu değil. Çünkü bu kadar

çok şey için kaygı duymak, öfkelenmek, yas tutmak için yeterli kaynağımız yok. İnsanların sosyal ağ altyapısı en iyi tahminle 150 kişiyle ilişki kurup empati kurabilmek için gelişmiş, oysa biz binlerce insandan haberdar oluyoruz. Özetle bilgiye ulaşmanın kolaylaşması, bilimin ilerlemesi ve elbette gözümüzün önündeki somut değişiklikler sebebiyle hem şimdi olan felaketleri duygusal olarak kendi ailemizin-evimizin felaketi gibi algılamamıza neden oluyor hem de gelecekte yaşanabilecekleri de tahmin edebilmemizi sağlıyor. Tahmin ettiklerimizin bireysel gücümüzü kat kat aştığını gördüğümüzden çaresizlik ve panik hissediyoruz.

Sizce farklı kuşaklar iklim değişikliği sebebiyle değişen gündeme ne tür tepkiler gösteriyor?

0-18 yaş aralığında çocuk yetiştirmekte olanlar çocuklarımızın geleceği adına endişeleniyor ve bir kısmı aktivizme yönelerek çocukları adına çözüm üretmeye çabalyor, çocuk doğurabilecek yaş grubunda olup ekolojik endişelerle çocuk doğurmamayı tercih edenlerin de sayısı az değil. Z kuşağı denilen ve iklim sorunlarıyla birebir uğraşmak zorunda kalacak kuşakta ise azımsanmayacak oranda kaygı olduğu görülüyor.

Bu konuların daha detaylı ve doğru irdelenebilmesi için bir çocuk-ergen psikiyatrisi uzmanı görüşlerinin de önemli olduğuna inanıyorum.

Z kuşağının eğitim durumu ve bilgiye erişimi çevre sorunlarıyla mücadelede farklı bir tavır takınmalarına sebep oluyor. Sizce Z kuşağı özelinde eko-anksiyetenin seviyesi nedir ve onlar geleceğe nasıl bakıyor? Diğer kuşaklardan farklı olduğunu düşündüğünüz gözlemleriniz var mı?

Tüm dünyadan gelen verilere bakınca Z kuşağında eko-anksiyete yaşama oranlarının diğer kuşaklardan belirgin olarak daha fazla olduğu anlaşılıyor. Ancak, gündelik yaşantılarını etkileyecek düzeyde eko-anksiyete yaşayanların sayısına dair net bir bilgi yok. Önceki kuşaklara göre ekolojik sorunların ciddiyetinin daha fazla farkındalar, sorunları inkâr etmiyorlar, bilimsel çözümler bekliyorlar. Bazı gençler dünyadaki bu konunun lideri ve sembolü olan Greta Thunberg'in peşinden giderek belli Cuma günleri okul grevi

yapıyorlar. Ancak bunlar çoğunlukla ailelerin ve okulların onay ve teşvikiyle mümkün oluyor. Pandemi öncesi ivme almış olan Gelecek için Cumalar (Fridays for Future) akımı, pandeminin özellikle Z kuşağının hayatını kısıtlamasıyla bir süreliğine durakladıysa da eylül-ekim aylarında eylem gerçekleştirdiler. Bu gençler yerel eylemler yaparsalar da tüm dünyadaki bir ağın parçası olarak hareket ederek kendilerinden önceki kuşaklara göre daha işbirlikçi ve sınırsız bir tutumdalar. Ekolojik sorunların çözümü zaten böyle bir sınırsızlık ve tüm dünyanın el ele vermesini gerektiriyor ve gençler bunu kavramış durumda.

Z kuşağına bir kaygı mirası kaldığını söyleyebilir miyiz? Bu sorumluluğu üstleniyorlar mı? Yoksa reddi mirastan mı bulunuyorlar sizce?

Evet Z kuşağına bir kaygı ve dünyayı ya da daha belirgin olarak insanlığı ve çok sayıda türitü gerçek anlamda kurtarma mirası kaldı. Bu mirası üstlenip üstlenmediklerini zaman gösterecek. Çoğu genç ne yaş, ne konum, ne politik ve ekonomik imkan yönünden ekolojik sorunlara müdahale edebilecek bir güçte değil. Yapabildikleri şey seslerini duyurmaya çalışmak ve ekolojik duyarlı davranışlar sergilemek.

Z kuşağının ne konularda desteğe ihtiyacı var? Bir uzman gözüyle sizce onlara nasıl yardımcı olunabilir?

Z kuşağının ihtiyaç duyduğu şey ekolojik meselelerle ilgili karar alma konularındaki kişi ve kurumların gereken adımları tutarlı bir şekilde atması. Örneğin, karbon tüketimi sınırlanacaksa sınırlanması için 30 yıl sonrası değil 1-2 yıl sonrası hedef koyulması istiyorlar. Şirketlerin zarar etmeyi kabul edip geri adım attığını görmek istiyorlar. Hükümetlerin ekolojik sorunların takibini bırakmadığını görmek istiyor-

lar. Bu gençlerin endişeleri gerçekçi. Onları dinlemek ve haklarını teslim etmek lazım.

Onların beklentilerini nasıl karşılayabileceğimizin yollarını aramak lazım. Kendimiz bu konularda kaygılıysak tüm kaygımızı çocuğumuza boca etmemeliyiz. Biz başa çıkamazken onlar bütün bu yükün altında kalırlar. Dolayısıyla çevre için birileri bir şey yapacaksa bu gençlerden çok büyüklerin işi. Öte yandan geri döndürülemez kayıplarla yüzleşmişse yas yaşamalarının da doğal olduğunu ve hayatın döngüsünün bir parçasının kayıplar olduğunu anlamalarında destek olmalıyız. Bütün çevresel felaketlere değil, bazılarına, hatta belki bir tanesine ve tercihen kendi yaşadıkları bölgede olana odaklanmalarını teşvik edebiliriz. Dayanışma ve işbirliğini öğrenmelerine yardımcı olabiliriz. Filipinler'de olan felaketler için Türkiye'de yaşayan 13 yaşında bir çocuk çözüm üretmez. Üretmek isterse bu delişetli bir kaygı yaşamasına sebep olur. ○

İklim değişikliği ve çevreyi korumak hem dünya hem Türkiye genelinde Y ve Z kuşağının ilk 3 endişeden biri!

Kaynak: Deloitte, 10. Y ve Z Kuşağı Araştırması, Temmuz 2021

Z Kuşağı Dünyayı Değiştirebileceğine İnanıyor

Dünya nüfusunun %26'sını Z kuşağı oluşturuyor. Yapılan araştırmalar gösteriyor ki iklim ve sosyal adalet konularındaki duyarlılıkları ile öne çıkan Gen-Z, bugünü olduğu kadar geleceği de şekillendirecek potansiyele sahip.

S. Sena AKKOÇ

Pew Araştırma Merkezi'nin 2021'de gerçekleştirdiği ankete göre Genç ABD'liler (X ve Y kuşağı), özellikle iklim değişikliği konusundaki katılımları ile ön planda. ABD'nin %37'si iklim değişikliğinin kendileri için en önemli endişe kaynağı olduğunu belirtirken bu oran, Z jenerasyonu için %76. Daha yaşlı kesimler ile karşılaştırıldığında Z ve Y kuşakları, iklim değişikliği konusunda eyleme geçmeye daha istekli ve bu konu hakkında daha çok konuşuyor. Z jenerasyonunun %32'si geçtiğimiz yıl en az bir iklim eylemine dahil olduklarını belirtirken çevre temizleme kampanyaları, iklim protestoları ve değişim talebi için politikacılara mektup yazma bu eylemler arasında. Sosyal medya kullanımlarında da Gen Z, iklim değişikliği ve sosyal adalet konulu içeriklerle etkileşime girme konusunda daha aktif. Instagram'm YPulse ile yürüttüğü 2021 trendleri araştırmasında göre gençlerin %52'si

Marka seçiminde hangi konuların onlar için önemli olduğu sorulduğunda Z Kuşağı'na mensup bireylerin sadece %23'ü geri dönüşüm gibi çevre/doğa dostu uygulamaları belirtirken bir ürünün ucuz olması her 10 kişiden 4'ü için önemli (%43).

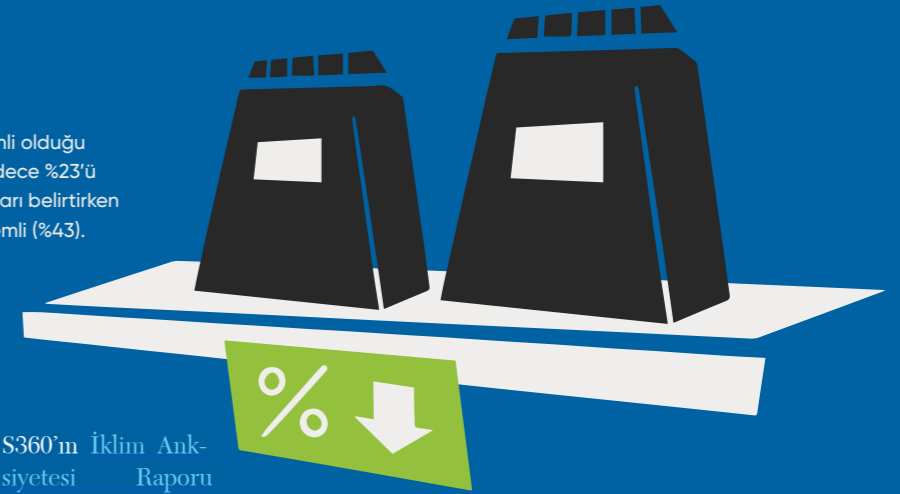
Kaynak: IPSOS, Z kuşağı Araştırması Ekim 2021

sosyal adalet konulu hesapları takip ediyor.

Bununla birlikte genç sosyal medya kullanıcıları, iklim değişikliği ile ilgili içerikler gördüklerinde konu ile ilgilenmeye daha çok motive oluyor. Bu oran daha yaşlı gruplarda daha düşük. Hatta daha yaşlı kullanıcılar arasında iklim değişikliği konusuna gereğinden fazla dikkat çekildiği için rahatsız olmak da yaygın bir tepki.

Z jenerasyonunun değişimin gerçekleşebileceğine en çok güvendikleri konular LGBTQ+ hakları (%85), cinsiyet eşitsizliği (%79) ve ekonomik eşitsizlik (%68) olurken değişim beklentisinin düştüğü konulardan biri ise göçmenlik politikaları (%51).

Ancak aktivizm heveslerinin yanı sıra Gen Z, iklim değişikliği ve eşitsizlikler üzerine kaygıları ile de öne çıkıyor. İklim ile ilgili içerikler, özellikle gençler arasında olmak üzere sosyal medya kullanıcıları üzerinde yoğun duygusal reaksiyonlara yol açıyor. Sosyal medya kullanıcıları arasında Z jenerasyonunun neredeyse 10'da 7'lik bir kısmı (%69) iklim değişikliği ile ilgili bir içerik gördüklerinde gelecek hakkında kaygılı hissettiğini söylüyor. Z jenerasyonunun %49'u, Y'nin ise %45'i, en son iklim değişikliği ile içerik gördüklerinde konu üzerine yeterince aksiyon alınmaması nedeniyle öfkeli hissettiklerini belirtti. X jenerasyonu (%34), Baby Boomerlar ve daha yaşlılar (%29) grubu için ise bu oran çok daha düşük.

S360'm İklim Anksiyetesi Raporu da bu durumu destekliyor: Gençlerin %75'i geleceği korkutucu olarak tanımlıyor ve iklim değişikliğinin etkilerini hisseden ve afetlere maruz kalan gruplarda bu oran yükseliyor. Birleşmiş Milletler Çevre Programı Çocuk ve Gençlik Temel Grubu'nun 2021'nin başında 180 ülkeden 7.000'nin üzerinde katılımcı ile gerçekleştirdiği Gençlik Çevre Meclisi etkinliğinde de gençler, iklim değişikliğinin psikolojileri üzerindeki etkileriyle ve eko-anksiyeteden depresyona birçok sorum ile baş etmeye çalıştıklarını belirtmişlerdi.

Bu kaygılardan yola çıkan Gen Z'nin %63'ü, çalıştığı yerlerin de kendisi ile aynı kaygılara sahip olmasını ve kendi değerleri ile örten işler yapmasını bekliyor. Z kuşağını bir işte tutan sebepler ise iş kültürünü güçlendirmek (%29,4), gelişim potansiyeli (%28,2), işyeri çalışanları ile kişisel ilişkiler (%15,5), yüksek maaş (%15,3) ve yan haklar (%11,6) olarak sıralanıyor. Bir diğer araştırmaya göre ise gençlerin %70'i çalıştıkları yerde para kazanmaktan daha anlamlı işler yapmayı tercih ediyor.

Paraya Verilen Önem Azalıyor
Ancak hâlâ eski iş yapma biçimlerinin devam ediyor olması, gençleri girişimciliğe yönlendiriyor gibi görünüyor:

Gen-Z, hem çalıştığı şirketlerin hem de satın aldığı markaların kendisi ile aynı kaygılara sahip olmasını bekliyor ve şirketlerin para kazanmaktan fazlasını hedeflemeleri gerektiğini düşünüyor.

EY'nin 2021 Gen Z araştırmasına göre gençlerin %45'i kendi işlerini kurma olasılıklarının oldukça yüksek olduğunu belirtiyor. Ayrıca paraya verilen önem 2019'daki araştırmaya oranla azalırken (%38'den %32'ye) dünyayı değiştirme kaygısı artış (%33'ten %39'a) gösteriyor.

Z kuşağı yalnızca iş hayatında değil, tüketim alışkanlıkları konusunda da bu kaygılarla uyumlu hareket ediyor. "Gen-Z: Daha İyi Bir Normal İnşa Etmek" raporuna göre %85'lik bir kesim alışveriş yaptığı markaların yalnızca kâr amacı gütmekten fazlasını yapmalarını beklerken %80 ise markaların çalışanlarının ve tüketicilerinin hayatlarını iyileştirmek için çalışmalar gerektiği fikrinde. Z kuşağının %62'si sürdürülebilir markalardan satın almayı destekliyor.

Gen-Z ayrıca ikili cinsiyet rolleri üzerinden pazarlanan ürünlere karşı şüpheci bir tavır sergiliyor. %41'i kendini gender-fluid olarak tanımlayan bir grup için bu durum çok da şaşırtıcı değil. ABD'deki bir araştırmaya göre gençlerin %70'i cinsiyetin bir insanı tanımladığı fikrini reddederken %52'lik bir kısım ise insanları cinsiyetleri üzerinden etiketlenmenin eski kafalı bir davranış olduğunu düşünüyor. Pasifik Asya'daki çalışmalar da benzer bulgular içeriyor; bu araştırmaya göre ise gençlerin %73'ü heteroseksüel olmamanın bir sorum olmadığını düşünüyor.

Son olarak ise Z jenerasyonunun %75'i kendi jenerasyonlarının dünyayı değiştirebileceğine inanıyor. ○

Z Kuşağı Şirketlerden “Genç Dostu” Olmalarını Bekliyor

Dünyada ve Türkiye’de genç işsizliği ekonomiler için harekete geçme alarmı vermeye başladı. Konuyla ilgili aktif roller üstelenen MİKADO ve gelecekdaha.net (GDN) Kurucusu Serra Titiz ve ekibinden EMBARK Proje Koordinatörü Nuha Boğa ile GDN Koordinatörü Genar Ersoy, Z kuşağının bocaladığı konuları, iş dünyasıyla iletişim kurmada karşılaştıkları zorlukları ve çıkış yollarını EKOIQ için değerlendirdi.

Nefise KAHRAMAN

Hak savunuculuğu ve sürdürülebilirlik konularıyla ne zamandır ilgileniyorsunuz? Ekibinizle kendinizi aktivist olarak görüyor musunuz? Sizce hangi tarafta duruyorsunuz?

Serra: Evet kendimizi aktivist olarak görüyoruz. Bir sosyal girişim olarak 14. yılımızı bitirdik Mikado tarafında. Gelecekdaha.net tarafında da 13 yıl oldu. Sürdürülebilir kalkınma için yıllardır modeller geliştiriyoruz. İşin iklim tarafında ve sosyal sürdürülebilirlik tarafında yaptığımız çok sayıda çalışma var. Özellikle sorumlu yönetim, sosyal etki, toplumsal yatırım ve çeşitlilik konularında çalışıyoruz. Bir de gençlere özel

bir odağımız var. Gençlerin istihdam edilebilirliğini geliştirmek, kapasitelerini artırmak yönünde ciddi çalışmalarımız oldu.

Kesinlikle onların geleceği değiştirme kapasiteleri olduğuna inanıyoruz ve proaktif bireyler olmalarına yönelik onları güçlendiren araçlar sunmak üzerine programlar tasarlıyoruz. Onlar da bizi yönlendiriyor ve biz de kendimizi onlara adapte ediyoruz.

Nuha: Biz ekip olarak kendi içimizde de üç farklı kuşağız. Bu bir yandan gençlerle birlikte çalışabilmemizi de sağlıyor. Daha önce katıldıkları programlara karşı önyargıları olan gençler artık çok seçiciler. Bilgiye çok fazla maruz kalmaları ve kendi donanımlarından dolayı beklentileri yüksek. Biz de onların hedeflerini ve hayallerini anlamak istiyoruz. Onlara hayallerini soruyoruz ve programlarımızı onlarla birlikte tasarlıyoruz. Daha sonra birlikte çalıştığımız kurumlara önerimizi

gönderiyoruz.

Serra: Doğrusu şu ki biz onların ihtiyaçlarına göre içerik tasarlıyoruz.

Peki Z kuşağının en çok ilgisini çeken konular neler oluyor?

Serra: İş dünyasıyla iletişim kurmak gençlerin kendi imkanlarıyla başarmakta zorlandığı bir konu. Biz bunu sağlayabilmeyi istiyoruz. İş dünyasıyla iletişim kurmalarını ve iş dünyasının ihtiyaçlarına hazır olmalarını, güçlenmelerini istiyoruz. Buna yönelik sektörel bir açık var ve gençlerin ihtiyaçlarına göre program tasarlamamız onların ilgilerini çekiyor.

Siz gençlere geleceğin liderleri gözüyle bakıyor ve onların gelişimi adına pek çok etkinlikte bir araya geliyorsunuz. Sıkça gözlem yapabildiğiniz için size ilk önce şu soruyu sormak isterim. Kendi gözünüzden Z kuşağını bizim için nasıl özetlersiniz?

Nuha: “Dijital”, “sosyal”, “iletişimin içine doğan”.

Henüz bebek pusetlerinde annelerinin telefonlarından müzik açtıkları bu jenerasyon hakkında önyargılar olduğunu düşünüyorum. Bu kadar sosyal iletişimin ve sosyal medyanın içine doğmuş olmaları sanki tek özellikleriymiş gibi görülüyor. Onların bu yönünün farkında olmaları. Sadece dijital bir sosyallik değil, onlar genel anlamda da çok sosyal ve bu şirketlerin de çok ilgilendiği bir konu. Özellikle açık, paylaşımlı ofis kültürünün yaşandığı, insanların daha çok etkileşimde olduğu yeni girişim modellerinde çalışmak için heyecan duyduklarını görüyoruz, bu dijital olmayan ortamlarda da sosyal olduklarını anlatan çok güzel bir özellik.

Serra: “Talepkar”, “savunucu”, “anamlı işler peşinde koşan”.

Genel gözlemimize göre Z kuşağı dünyaya katkı sağlayan, anlamlı işler yapan STK’lar, proje ve şirketlerle yan yana durmayı tercih ediyor, isteklerinin arkasında duruyor.

Genar: “Bilinçli”, “yeniliği tercih eden”, “karşılıklı adaptasyon bekleyen”.

Doğrudan bir sisteme dahil olma düşüncesinde değiller. Farklı olanı, yeni ve çağın gerektirdiği koşullarda olanı tercih ediyorlar. Değişimi seviyorlar. Kurumlar, üniversite ve iş dünyasından örnek verirse, gençler bu tür mevcut ekollere adapte olmak yerine ekollerin, toplumun ve kurumların kendilerine adapte olmasını bekliyorlar.

Z kuşağı geleceğe nasıl yaklaşıyor? Sizce kaygılılar mı? Sürdürülebilir bir gelecek adına çalışmak isteyen veya bu konuda eyleme geçen bir grup olduklarını düşünüyor musunuz?

Serra: Hem kaygılılar hem değiller. Bir yandan dünyanın gidişatı hakkında kaygılılar ama bir yandan bir rahatlık da gözlemliyorum. İklim değişikliği ve krizler konusunda da “Bir şekilde olur, ben bunu nasılsa çözerim, bir alternatif bulunur...” şeklinde bir özgüvene sahipler.

“Şirketler sürdürülebilirlik ile ilgili yeni pozisyonlar açmaya başladılar, üniversiteler de bu konuyla ve sosyal girişimcilikle ilgili yeni kariyer alanları açıyorlar. Bu girişimler lise düzeyine de inmeye başladı. Gençler gerçekten tüm bunların yeni gelişmeler olduğunun farkında, oldukça meraklı ve ilgililer”

Genar: Evet, eğitim ve buluşmalarımızda özgüvenlerinin dikkat çekici seviyede yüksek olduğunu gözlemliyoruz. Serra: Gençler meraklı ve ilgili. İklim değişikliği konusuna önem veriyorlar, kendi hayatlarında da uygulamaya geçiyorlar. Sosyal girişimcilik ve anlamlı işler yapmak onların jenerasyonu daha da çok ilerleyecek. Dünya için umut verici bir durum bu.

İklim ve çevre konularında kariyer yapmayı planlayan gençler var mı?

Serra: Kesinlikle olduğumu düşünürüz ama bizim bir arada olduğumuz genç kuşak zaten bu konuya ilgisi olduğu için bizlerle iletişime geçiyor. Bu, tüm Z kuşağını kapsaması da bizim karşımıza çıkan gençler gerçekten bunu kariyer hedefi olarak görüyorlar. Çok agresif ve yaygın olup olmadığının emin değilim. Fakat onlar sürdürülebilirlik konusunun yeni bir alan olduğunun farkındalar.

Şirketler sürdürülebilirlik ile ilgili yeni pozisyonlar açmaya başladılar, üniversiteler de bu konuyla ve sosyal girişimcilikle ilgili yeni kariyer alanları açıyorlar. Bu girişimler lise düzeyine de inmeye başladı. Gençler gerçekten tüm bunların yeni gelişmeler olduğunun farkında, oldukça meraklı ve ilgililer.

Peki size ulaşan gençler zaten meraklılar diyebiliriz öyleyse. Genelde siz

mi gençlere ulaşmaya çalışıyorsunuz yoksa onlar mı sizi buluyor?

Serra: Bu konularda kariyer yapmak isteyenler bizi buluyor. Şu anda Organik Kimya şirketiyle Gençliğin Kimyası projesini yürütüyoruz. Bu, kimya okuyan ve geleceğinde kimya alanında çalışmak isteyen gençlere yönelik bir kapasite gelişimi programı. İçinde meslek tanıtım programı ve mentorluk da olan bir program. Duyarlı ve anlamlı hedefleri olan ve hatta staj programını da içine alan bu proje için biz bir çağrı yaptık. 330’a yakın başvuru aldık. Bazen biz onları buluyoruz, bazen de onlar bizi...

Genar: Gençliğin Kimyası projesini; Organik Kimya ve Sivil Toplum İçin Destek Vakfı işbirliği ile yürütüyoruz.

Sürdürülebilir kalkınma hedefleri doğrultusunda Z kuşağının üyelerinin nasıl yönlendirilmesi gerekiyor? Kolektif anlamda bu konuda neler yapılmalı? Gençlerin hangi konularda yardıma ve desteğe ihtiyacı var?

Serra: Türkiye’deki gençlerin en büyük sıkıntılardan biri “skills mismatch”, yani yetkinliklerin uyumsuzluğu.

Bunu işsizlikle ilişkilendirebilir miyiz?

Serra: Evet, dünyada da Türkiye’de de yükselen bir sorun olarak karşımıza çıkıyor bu. Gençlerin mevcut yetkinlikleri ile şirketlerin aradığı yetenekler eşleşmiyor. Türkiye’de bu oran %60’larda. Mezun oluyorlar ama konularıyla ilgili iş bulamıyorlar. Bu yüzden özel sektör işbirliği ile bu tür projelerin geliştirilmesi gerekiyor. Şirketler de bunun farkında ve bizden bu konuda destek istiyorlar.

Genar: Gençlerin iş hayatında da günlük hayatta da karşılaştıkları sorunlarından bir diğeri kendilerine “sen geçsin, bilmezsin” şeklinde yaklaşılması. Birçok firma Z kuşağı ile ilgili araştırma yapıyor ancak aslında bu kuşağın üyelerinden her biri bu genellemeleri gerçek hayatta kabul etmiyor, bir şirkete başvuran genç

birebir kendi fikirlerinin alınmasını önemsiyor. Üst düzey süreçlerde de fikirlerinin olduğunu görmek istiyor ve kendilerinin dinlenmesi gerektiğine inanıyorlar.

Nuha: Tam da bu iltiyaca yönelik bir "tersine mentorluk" eşleşmesi programımız var. Örneğin Embark Projesinde özellikle Suriyeli gençlerle ilgili yeni bir hikâyeye yaratmak istedik. Kendi gençlerimize karşı bile bir önyargı varken sınırları zorlayarak Suriyeli gençlerden öğrenebilmeleri ve ilham alabilmeleri için yöneticileri tersine mentorluk programımızda gençler ile buluşturduk. Bu proje yaklaşık 4 yıldır devam ediyor. Şu ana kadar 150 genç ve lider eşleşti. Genelde bu eşleşmelerin sonucunda liderler şaşkınlık yaşıyor. Bu sayede hem jenerasyonlar arasında bağ kurma hem de önyargıları kırma açısından tersine mentorluk programları çok değerli çünkü karşılıklı öğrenme sağlıyor. Bu programlar yalnızca sürdürülebilirlik alanında veya sosyal sorumluluk anlamında değil, gençlerin ülke ekonomisine kazandırılması için de bir network yatırımı. Şimdi de aynı projeyi Hollanda'da uygulamaya başlıyoruz. Sonuçta bu tür projeler sürdürülebilir ekonomi için önemli adımlar, gençlerin ekonomik hayata kazandırılması açısından oldukça güzel sonuçlar ortaya çıkıyor.

Siz gençlerle liderleri bir araya getirdiğinizde aslında farklı iki kuşak bir araya gelmiş oluyor. Peki gözlemlerimize göre Z kuşağı bir önceki kuşağa içinde bulunduğu mevcut şartlardan dolayı tepkili yaklaşıyor mu?

Serra: Gençlerin önceki nesillere göre suçlayıcı bir tavırları yok, onlar iletişime ve öğrenmeye odaklılar.

Nuha: Öte yandan Goals 4 Good projesimizin hedeflerine uygun olarak biz eğitimlerin başında iklim krizi, çevresel veriler ve kirlilikle ilgili akıldaki kalıcı veriler, görseller ve çarpıcı datalar paylaşıyoruz. Gençler bu bilgi yüklemesinden sonra büyük bir üzüntü ve şok yaşıyor fakat genelde suçlayıcı değil.

"Türkiye'deki gençlerin en büyük sıkıntılardan biri 'skills mismatch', yani yetkinliklerin uyumsuzluğu. Dünyada da Türkiye'de de yükselen bir sorun olarak karşımıza çıkıyor bu. Gençlerin mevcut yetkinlikleri ile şirketlerin aradığı yetenekler eşleşmiyor. Türkiye'de bu oran %60'larda. Mezun oluyorlar ama konularıyla ilgili iş bulamıyorlar"

Bunu genel bir insanlık suçu olarak görüyorlar ve büyük şirketlerden ve önceki jenerasyonlardan bağımsız değerlendireyorlar. Onlar da şu an birer tüketici sonuç olarak. Aslında onlar da diğer jenerasyonlardan pek çok anlamda farklı değiller.

Çalışmalarınızdan etkili ve çarpıcı sonuçları olanlar hangileri? Gençleri en çok harekete geçiren motivasyon kaynağını ne olarak gözlemliyorsunuz?

Serra: Gençler duyarlılar ve dünyadaki yaşlılarından geride kalır yanları yok. Oldukça aktif ve meraklılar. Bizim Su Kaşifi projemiz var, GAP UK ile Goals for Good ve "Harekete Geç!" çağrısı olan projelerimiz var. Gençler gerçekten bu dünyaya fazlasıyla dahil oluyor, Türkiye'de de ciddi bir komünite oluşmaya başladı.

Sabancı Holding'le sağlık çalışanlarının

çocuklarına yönelik büyük bir destek programımız var, 500'ü aşkın öğrenciye mentorluk yapıyor. Bu gerçekten ses getiren bir program.

Öte yandan sektör bazlı projeler çok etkili, bu tür projeleri çok önemsiyoruz. İlaç sektörü, kimya sektörü, tekstil sektörü ile çalışmalarımız oluyor. Gençleri olabildiğince aydınlatmaya çalışıyoruz. Mesela birkaç yıl önce tamamladığımız, EKOIQ'nun da destek verdiği "Genç Dostu Şirketler" çalışmamız çok etkiliydi. Hem gençleri çok motive etti hem de şirketleri harekete geçirdi. Gençlerin algısında ve gençlerin kriterlerine göre "Genç dostu şirket nedir?" konusunu tanımlamaya çalıştık. Şirketlerden çok fazla dönüş aldık "Biz de genç dostu olmak istiyoruz" diye. Bu konular yeni yeni şirketlerin gündemine girmeye başladı. Şirketler de daha kapsayıcı bir yapıya geçmeye çalışıyorlar.

Peki tüm bu programların sonucu gençleri istihdam etmeye veya staja kadar gidiyor mu? Programları tecrübe olarak görüp tamamladıktan sonra geri mi çekiliyorlar yoksa?

Serra: Ülkemizde erken yaşta eğitim ve kariyer tasarımı yapmıyoruz ve eğitim sistemimiz de buna uygun değil. Ülkemizde ailesi hangi işi uygun görüyorsa, sınavda neyin puanını tutturduysa ya da hangi meslek popülerse gençler iş seçimlerini ona göre yapıyorlar. Gelecek daha net'te bizim yapmaya çalıştığımız şey aslında mesleki rehberlik (vocational orientation), dolayısıyla rehberlik sistemine bir çözüm yaratmak bizim en önemli hedeflerimizden biri. "Gelecekte bir gün" staj programını geliştirdik ve birkaç şirkette uyguladık. Gençler şirketlerle bire bir iletişime geçsinler diye staj imkanları yaratma konusunda çalışıyoruz. İşe yerleştirme yapmıyor olsak da dolaylı yoldan işe girişlerin de olduğunu biliyoruz ve bu imkanları sağlayabildiğimizde mutlu oluyoruz. Embark programına dahil olan gençlerin bir bölümü işe de girdi.

Sizin eklemek istedikleriniz var mı?

Serra: Şirketlere bir çağrıda bulunabiliriz, onları harekete geçmeye davet edebiliriz. Genç işsizliği ile ilgili çözüm yaratmaya çalışan kurumları, hem İK süreçleri, hem çalışan gönüllülüğü ile entellektüel kapasitelerini toplum yararına kullanmaları, hem de gençlerin kapasitesini artırma açısından partner olarak görmeleri lazım.

Nuha: Gençler konusu eğitim ve kariyer ile birlikte çeşitlilik, kapsayıcılık ve sürdürülebilirlik dahil olmak üzere çok fazla içeriği kapsıyor. Şirketlerin bunların pek çok anlamda keşifini görebilmesi lazım. Şirketlerin de gençlerin de farklı konularda bilgilendirilmesi gerekiyor. Aynı anda gençlerin de kendi potansiyellerinin farkına varabilmeye ihtiyacı var. Gençlerin hayal kurmalarına ve vizyon sahibi olmalarına destek olabilmek ve önlerini açabilmek için özel sektöre ve üniversitelere ortak çalışma çağrısında bulunabiliriz. ○

Sadece siyasette değil eğitim kurumlarında ve hatta ailelerinde bile geleceğe dair motivasyon için kullanılan sloganvari sözlere inanmıyorlar.

Kaynak: Maya Vakfı, Smartlook Analytics lab., Z Kuşağı-Nöropolitik Araştırma Eylül 2020

COP26'da İklim Değişikliği Eğitimi Alanında Neler Yaşandı?

Glasgow'da gerçekleşen 26. Taraflar Konferansı birçok açıdan olduğu gibi eğitim alanındaki tartışmalar nedeniyle de önemliydi. Özellikle 2018'den bu yana gençler, hemen ardından da eğitimciler iklim kriziyle mücadele için küresel ölçekte artan güçlü ve haklı taleplerde bulunuyorlar. Bu taleplerin başında da iklim değişikliği eğitimi geliyor.

 Burcu Meltem ARİK, Eğitim Gözlemevi Koordinatörü, Eğitim Reformu Girişimi

31 Ekim-12 Kasım 2021 tarihleri arasında Glasgow'da gerçekleşen 26. Taraflar Konferansı birçok açıdan olduğu gibi eğitim alanındaki tartışmalar nedeniyle de önemliydi. Özellikle 2018'den bu yana gençler, hemen ardından da eğitimciler iklim kriziyle mücadele için küresel ölçekte artan güçlü ve haklı taleplerde bulunuyorlar. Bu taleplerin başında da iklim değişikliği eğitimi geliyor. Çok uzun süredir iyi bilinen, adeta koşar adım gelen iklim acil durumu, 2018'de yayımlanan Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli'nin (IPCC) 1,5°C Küresel Isınma Özel Raporu ile WMO'nun yıllık ila 10 yıllık iklim tahminlerinin yer aldığı 2021 raporuyla perçinlendi. Dünyanın farklı bölgelerinden gençler ve eğitim-

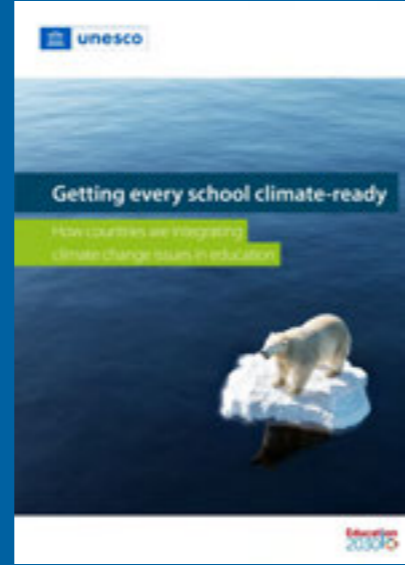
ciler de COP26'ya doğru ilerlerken iklim değişikliği eğitimi taleplerini daha güçlü ifade etmeye başladılar. Türkiye'deki gençler de bu talep çevresinde örgütlendiler. Ancak eğitimcilerin aynı konuda örgütlü olduğunu söylemek zor olur. Türkiye'de eğitim politikaları alanındaki çalışmalar iklim krizine karşı sessiz. Öğretmenlerin ve sivil toplum örgütlerinin yürüttüğü uygulamalar var, ancak bunlar da birbirini etkilemeden ilerliyor. Oysa, böylesi acil bir durumda kolektif etkiye ve dayanışmaya ihtiyaç var.

Kolektif etkiye ve dayanışmaya örnek olarak, 178 ülke ve bölgeden 384 kurum, 32,5 milyonu aşkın sendika üyesi öğretmen ve eğitim emekçisini temsil eden küresel sendika federasyonu Education International'ın (EI)

22 Nisan Dünya Günü'nde paylaştığı "Gezegen için Öğret" (Teach for the Planet) manifestosu verilebilir. EI çağrısında, meslektaşlarına ve eğitim politika ve uygulamalarına karar verenlere seslendi. Geniş bir

ölçekte yayımlan ve ilgi gören manifestonun orijinaline buradan erişilebilir.

EI'nın Gezegen için Öğret kampanyasındaki temel talep herkes için nitelikli iklim değişikliği eğitimidir. Bu manifestoyla hükümetlerin, Paris Anlaşması (madde 12) ve 2030 Sürdürülebilir

Kalkınma Gündemi'nde (4.7, 12.8 ve 13.3 hedefleri) yer bulan "iklim değişikliği eğitimi" ve "sürdürülebilir kalkınma için eğitim"e yönelik taahhütlerini yerine getirmeleri için çağrı yapıyor. Aynı zamanda, öğretmenlik mesleğinin "nitelikli iklim değişikliği eğitimi" vizyonunu ve bu vizyonu uygulamak için gerekli olan politika çerçevesini özetliyor.

Çağrıda özetle, 1. Hükümetlerin "herkes için nitelikli iklim değişikliği eğitimi" vermesi, 2. Öğrencilerin eğitim süreçlerini, iklim okuryazarı olarak ve iklim değişikliğiyle mücadele, belirsizliklere uyum ve daha sürdürülebilir bir gelecek için gereken becerilerle ve bilgiyle donanmış olarak tamamlayabilmesi, 3. Nitelikli iklim değişikliği eğitiminin bilime dayalı olması ve etik,

kültürel, politik, sosyal ve ekonomik boyutları da içermesi, 4. Öğretmenlerin nitelikli iklim değişikliği eğitimi sağlamak için eğitim alması ve desteklenmesi, 5. Okullar ve öğrenme ortamlarının dönüştürülmesi talep ediliyor.

Benzer bir çağrı daha önce Sydney Üniversitesi, Arizona State Üniversitesi, York Üniversitesi, Kyoto Üniversitesi, Johannesburg Üniversitesi, Canberra Üniversitesi ve Oberlin Koleji'nden akademisyenler ile UNESCO Alman Komisyonu ve EI'nın bazı çalışanları tarafından da yapılmıştı.

COP26'ya doğru yaklaşırken küresel ölçekte dikkati çeken bir diğer çağrı ise, kendisini dünyanın en büyük çevre eylemi olarak tanımlayan EARTHDAY.ORG tarafından yapıldı. Birçok kurumun (iş ve öğretmen sendikaları, yeşil gruplar, gençlik ve veli örgütleri, araştırma enstitüleri ve uluslararası kuruluşlar) işbirliğinde, ortak bir basın açıklamasıyla paylaşılan çağrıda 22 Haziran'da gerçekleşen G20 Eğitim Bakanları toplantısı hedef alındı. Dünyanın dört bir yanındaki eğitim bakanlarına, İtalya'da G20 için bir araya geldiklerinde, sonraki BM İklim Konferansı'nın önemli bir çıktısı olarak nitelikli iklim eğitimine öncelik vermeleri çağrısı yapıldı. G20 Eğitim Bakanları toplantısının deklarasyonunda ise salgının etkisi baskın oldu. Deklarasyonda sürdürülebilir kalkınmaya vurgu var, ancak iklim değişikliği eğitime herhangi bir vurgu bulunmuyor. Britanya ve İrlanda'daki öğretmen sendikaları da birleşerek 2 Kasım'da nitelikli iklim eğitimi için çağrı yaptılar. Çağrı mektubuna buradan erişilebilir.

Türkiye'de ise iklim aktivisti gençler, change.org aracılığıyla ve desteğiyle "İklim Krizi Müfredata Eklensin! #OkuldaİklimOğret" kampanyasını başlattı. Kampanyada her sınıf düzeyi için iklim acil durumu ve ekolojik krizle ilgili kapsamlı ve güncel eğitim verilerinin yanı sıra gençlerin öğretim programlarının hazırlanmasına etkin ve anlamlı katılımı talep ettiler.

Vanessa Nakate

"COP26'da özellikle ilk günlerde eğitimle ilgili etkinliklere bakılınca, iklim değişikliği eğitimi tartışmalarının hükümetler nezdinde geride olduğu görülebilir"

Her Okulu İklim Hazır Hale Getirmek

COP26'nın ilk günleri, bütüm bu çağrılar, haklı talepler sonucunda iklim değişikliği eğitimi alanında çalışanlar için büyük beklentiyle başladı. Global Partnership of Education (GPE), konferans boyunca eğitimle ilgili gerçekleşecek etkinliklerin takvimini yayımladı ve eğitimcileri bu etkinlikleri izlemeye, bunlara etkin katılmaya davet etti. Konferansın her günü eğitimle ilişkili denebilir, ancak özellikle altıncı gününün (5 Kasım 2021) ana konusu gençlik ve halkın güçlendirilmesiydi. Altıncı güne gelemeden ilk iki günde yaşananlar COP26'nın bir hayal kırıklığı olacağı endişelerini artırdı. Örneğin Ugandalı genç iklim aktivisti Vanessa Nakate, Ocak 2020'den sonra COP 26'da da basına servis edilen bir fotoğraftan kesildi. Bu duruma en yüksek sesi çıkaran genç iklim aktivistleri oldu. Greta Thunberg de sosyal medya hesaplarında COP 26 benzeri konferanslardan ancak "dışarıda" ve kalabalık

olabilenlerden baskı gelirse bir sonuç almabileceğini belirtti. "Zaman doluyor" ve "birlikte güçlüyüz" diyerek herkesi Glasgow'da bulunan Kelvingrove Parkı'nda iklim yürüyüşüne davet etti. Bu yürüyüş oldukça şenlikli ve kalabalık oldu.

5 Kasım'a doğru yaklaşırken uluslararası kurumların iklim değişikliği eğitiminin durumuna yönelik raporları ve eğitim talepleri de artmaya başladı. UNESCO'nun yılda bir ve belirli bir konuda yayımlanan, temel eğitim göstergeleri ya da yeni göstergelerle dünyada eğitimin durumunu analiz eden Küresel Eğitim İzleme Raporu (Global Education Monitoring Report, GEMR) ekibi, The Sustainability and Education Policy Network (SEPN) ile işbirliğinde belirli ülkelerin iklim değişikliği eğitimi alanında ne durumda olduklarını analiz ettikleri bir raporu paylaştı. Ülkelerin profillerine buradan erişilebilir. Analiz edilen ülkeler arasında Türkiye henüz yok.

UNESCO, 3 Kasım'da bir başka önemli yayını daha paylaştı: Getting every school climate-ready: How countries are integrating climate change issues in education (Her okulu İklim Hazır Hale Getirmek: Ülkeler iklim değişikliği konularını eğitime nasıl entegre ediyor?). Yayında, aralarında Türkiye'nin de olduğu 100 ülkenin öğretmen programlarında iklim değişikliğinin nasıl ve ne ölçüde yer aldığı ortaya kondu. Buna

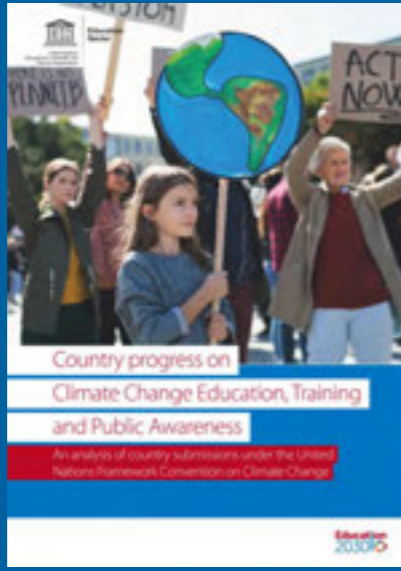

HOW
DARE
YOU!

göre öğretim programları analiz edilen ülkelerin neredeyse yarıya yakınında (%47) iklim değişikliğine atf yok. Türkiye’de var ama oldukça sınırlı. Bu eksiklik nedeniyle ben de yüksek lisans tez çalışmamda yükseköğretim öncesi örgün eğitimde iklim krizinin nasıl yer aldığı ele aldım. Yakın zamanda MEB tarafından paylaşılan sevindirici bazı haberlere karşın (çevre eğitimi alanındaki seçmeli dersin kapsamının iklim değişikliğini de kapsayacak biçimde genişletilmesi), çalışmamın sonucunda durumum pek iyi olmadığını net olarak anladığımı söyleyebilirim. UNESCO’nun 2021 yılında paylaştığı iki önemli yayını daha hatırlamakta yarar olabilir. İlki, “Gezegeneğimiz için öğrenin: çevre sorunlarının eğitime nasıl entegre edildiğine dair küresel bir inceleme”, ikincisi ise “İklim değişikliği eğitimi, öğretimi ve kamu bilinci konusunda ülke durumu: Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi kapsamında ülkelerin raporlarının bir analizi”.

Gençleri Nasıl Güçlendireceğiz?

COP 26’nın ilk günlerinde iklim değişikliği eğitimine ilişkin kritik etkinlikler oldu. Bunlar arasında izlemenin önemli olacağı Inuit Knowledge, Innovation and Infrastructure (Inuit Bilgisi, Yeniliği ve Altyapısı), Earthday.org tarafından iki oturum olarak düzenlenen Climate Education and Youth Empowerment: The key to meeting our climate and environmental goals (İklim Eğitimi ve Gençlerin Güçlendirilmesi: İklim ve çevresel hedeflerimize ulaşmamın anahtarı) sıralanabilir. COP26’da özellikle ilk günlerde eğitimle ilgili etkinliklere bakılınca, iklim değişikliği eğitimi tartışmalarının hükümetler nezdinde geride olduğu görülebilir. COP25’te Meksika Dışişleri Bakanı ile İtalya Eğitim Bakanının birlikte gövde gösterisi yapıp tüm dünyada heyecan yarattığı toplantıyı hatırlamakta yarar olabilir. İtalya’nın görevi bırakmış eğitim bakanı yıl içinde iklim değişikliği eğitimi alanındaki ba-

şarısını anlatırken çok sık görüldü ama İtalya’da uygulamamın iyi olup olmadığı pek bilinmiyor. Ayrıca Meksika’da da anayasa ve Eğitim Kanunu değişikliklerinin yönetmelik, strateji ve politikalara yansıtıp yansımadığına bakmak da önemli olur.

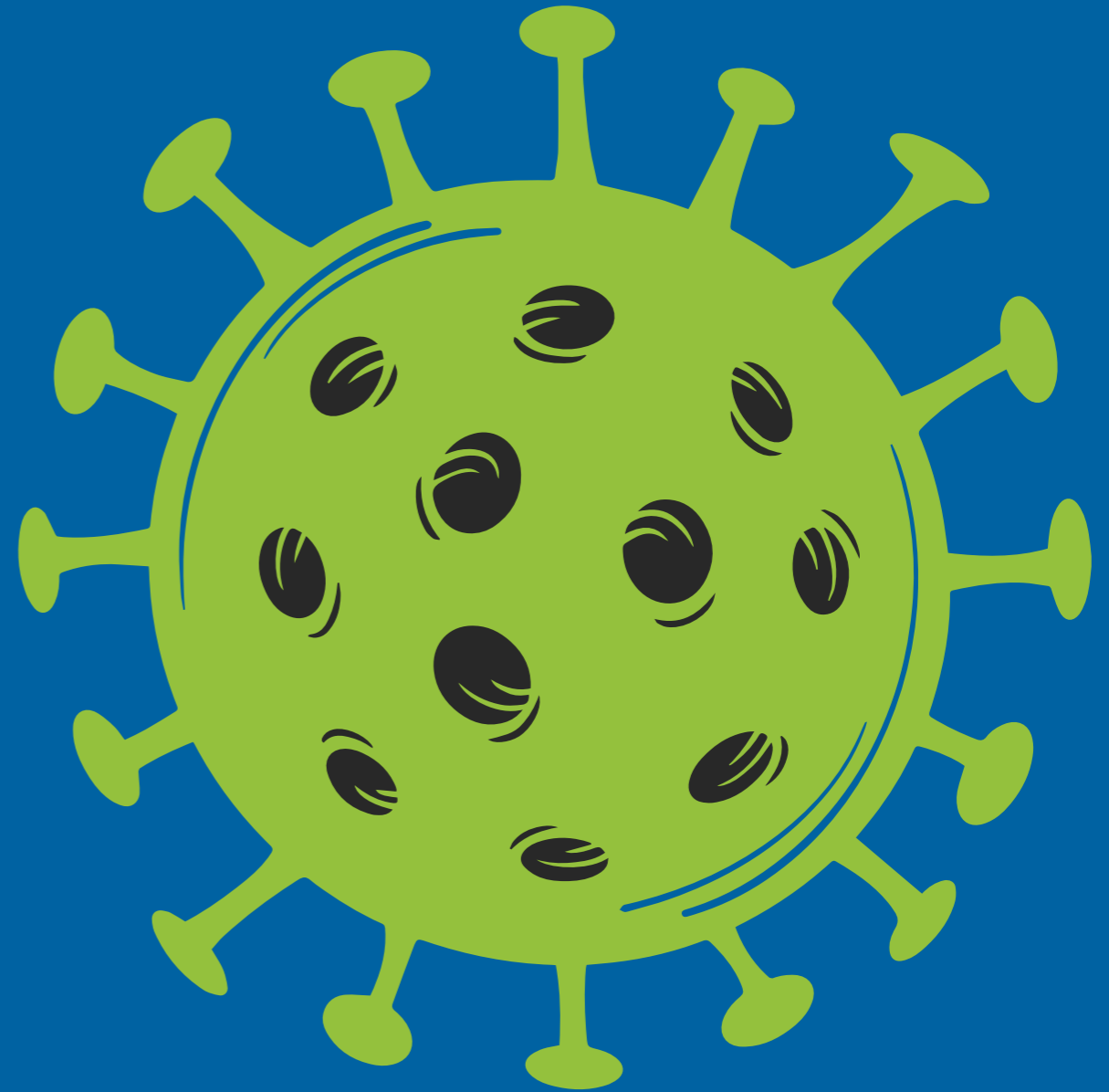
COP26’nın “Gençlik ve Halkın Güçlendirilmesi” başlıklı 5 Kasım gününün en önemli toplantılarından biri Yarı Yarıya Birlikte: Eğitim ve İklim Eylemi başlıklı Eğitim ve Çevre Bakanları Ortak Etkinliği oldu. Etkinlik, Birleşik Krallık Eğitim Bakanlığının ev sahipliğinde, İtalya, UNESCO, Youth4Climate ve Mock COP işbirliğinde düzenlendi. Moderasyonu çevre, sürdürülebilirlik ve eğitim alanında iyi tanınan Prof. Dr. Daniella Tilbury üstlendi. Etkinlikte önce Birleşik Krallık Eğitimden Sorumlu Devlet Bakanı ile Uluslararası Ticaretten Sorumlu Devlet Bakanı konuşma yaptı. Ardından İtalya’nın Ekolojik Geçiş Bakanı ve Eğitim Bakanı konuştu. Son olarak da UNESCO Eğitim Genel Müdür Yardımcısı konuştu. Açış konuşmalarının ardından Finlandiya, Sri Lanka, Andorra, Kamerun, İspanya, Nikaragua ve Yunanistan’ın bakanlarının videoyla yaptıkları taahhüt ve açıklamaları paylaşıldı.

Video gösteriminden sonra söz genç-

lerin oldu. Önce Mock COP’tan Phoebe Hanson, ardından Youth4Climate ekibinden Saher Rashid Baig konuştu. Gençleri takiben de bir panel oturumu yapıldı. Oturumda İskoçya Eğitim ve Beceriler Kabine Sekreteri, Malawi Eğitim Bakanı, Kolombiya Çevresel Arazi Yönetimi Bakan Yardımcısı, Japonya Çevre Bakanı Yardımcısı, Yunanistan Eğitim ve Din İşleri Bakanı, UNECE Yönetici Sekreteri de taahhütlerini ekledi. Genç aktivistler Nijerya’dan Kelo Uchendu, Birleşik Krallık’tan Josh Tregale, Kanada’dan Malaika Collette, Nepal’den Shera KC panelistlere sorularını yöneltti. Kapanış konuşmaları için söz yeniden açış da yapan Birleşik Krallık Eğitimden Sorumlu Devlet Bakanı’na, İtalya Eğitim Bakanı’na ve UNESCO Eğitim Genel Müdür Yardımcısı’na verildi.

Son olarak da İngiliz Milletler Topluluğu Genel Sekreteri, Kuzey Makedonya, Jersey, Sierra Leone, Gibraltar, Kore, Ermenistan bakanlarının taahhüt ve açıklamaları paylaşıldı. Türkiye taahhüt bildiren ülkeler arasında yer almadı.

Bu etkinlik sonucunda 23 ülkenin imza attığı, “Gezegeneğimiz için öğren, iklim için hareket et” başlıklı bir deklarasyon yayımlandı. Deklarasyonun orijinaline buradan, çevirisine ise buradan erişilebilir. İklim değişikliği eğitimi alanında çalışan kişi ve kurumlar, deklarasyonu pek yeterli bulmadılar. Yetersiz bulunma nedenlerinin başında toplumsal cinsiyet eşitliği bakımından eksik olması geliyor. Toplumsal cinsiyet eşitliği ve iklim adaleti tam ortasına konulmadan yapılan eğitim hiçbir zaman yeterli ve etkili olamayacak. Yetersizliğine karşın, bu deklarasyona imza atan ülkelerin artması, deklarasyondaki taahhütlerin de hesap verebilirlik ve şeffaflık ilkeleri doğrultusunda izlenmesi ve durumun belirli aralıklarla paylaşılması çok önemli olacaktır. Ancak bundan daha önemlisi, sivil alanda çocukların, gençlerin ve eğitimcilerin kolektif çabalarının artması, birleşmesi ve güçlenmesidir. ○

Türkiye’den Y kuşağının %37’si, Z kuşağının %33’ü, salgından sonra daha fazla insanın çevre ve iklim konularında harekete geçmeye istekli olacağına inanıyor. Bu adımlar, geri dönüşümden toplu taşıma kullanımının artırılmasına, yeme ve alışveriş alışkanlıklarını değiştirmeye kadar birçok konuyu kapsıyor. Global katılımcıların tümü değerlendirildiğinde ise; katılımcıların dörtte birinden fazlası, işletmelerin çevre üzerindeki etkisinin hem olumlu hem de olumsuz olarak satın alma kararlarını etkilediğini söylüyor.

Kaynak: Deloitte, 10. Y ve Z Kuşağı Araştırması, Temmuz 2021

Biyofilik Etki: Bireyden Topluma

Tasarımcı, mimarlık teorisyeni ve eleştirmeni, akademisyen ve Emedya Design'ın kurucusu Gökhan Karakuş iklim değişikliğinin insan yaşamına zarar verdiği kentlerde yerleşim prensiplerinin tekrar ele alınması gerekliliği üzerine çalışıyor. İnsanı bir organizma, yaşadığı alanı da canlı bir alan olarak gören Karakuş, “Z kuşağından öğrencilerim ve yeni mezun çalışanlardan gözlemlediğim, ellerindeki kaynaklar ve bilgiyle geleceği iyileştirme potansiyellerinin çok yüksek olduğu” diyor.

 Nefise KAHRAMAN

Gökhan Bey sohbetimiz başlar başlamaz bana evimin nerede olduğunu, balkonumun olup olmadığını, ışık alan cephelerinin hangi yönlere baktığını ve evime en yakın parkın nerede olduğunu sordu. Sağlıklı yapılar olmadan sağlıklı bireyler olamayacağımızı açıklayarak aslında insan ve sosyal açık alanlar arasındaki ilişkinin ruh sağlığına ne kadar çok etkisi olduğunu vurguladı. Gerçek verdiği derslerde gerekse tasarım uygulamalarında biyofili kavramı (insanların diğer biyolojik sistemlere karşı içgüdüsel bir duygu ve bağ beslediğini savunan bir argüman) üzerinde duran Karakuş, Z kuşağı ile ilgili görüşlerini aktarıyor.

Siz Z kuşağının üyeleri ile sık sık bir araya gelen bir akademisyen ve profesyonel olarak bu neslin iklim ve çevre konularına yaklaşımlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Z kuşağı sosyal medya ve blockchain dünyasında büyüyor. Kesinlikle algıları çok farklı. Fakat tam da onların neslinin şahit olduğu pandemi, iklim krizi, ekonomik çalkantılar ve yoğun kentleşme gibi çok ilginç gelişmeler yaşıyor. Pandemiden bağımsız olarak son 150 yıllık sanayileşme ve kentleşme süre-

cinin ardından tarihim en yoğun yapılaşma tanıklık ediyoruz. Bu son 30-40 yıldır bu daha da fazlaştı çünkü gayrimenkul piyasasında yapılaşma bir yatırım aracı olarak görülüyor. Başka yatırım araçları Türkiye’de geri planda olduğu için herkes buna yatırım yapıyor. Fakat bu yaşam kalitesinin bir göstergesi değil.

Modern mimarlık uzun yıllar kullanışlı ve ışık alan, iç-dış mekân ilişkisi ve havalandırması daha iyi olan bina tipolojileri ortaya çıkarmaya çalışıyor. Fakat yüksek yoğunluktaki şehirlerde uygulamalar sektöre uğramaya başladı yeniden. Son 40-50 yılın çevresel psikoloji araştırmaları ve tezlerine baktığımızda artık yeni çağın teknolojik gelişmeleri sayesinde veri analizi ve ölçümler yapabilmeye başladık. Bunu bize teknoloji sağlıyor.

Teknolojinin getirdiği bir çevresel duyarlılık görüyorum gençlerde. Özellikle tüketim tercihleri de bunu doğruluyor. Bir akım veya yaklaşım nereden başlar? Önce elbette ki en yakından, insan ölçeğinden. Ne yediğimizden ve ne giydiğimizden, kullandığımız kozmetiklerden başlıyor. Sürdürülebilir kozmetikler ve ekolojik pazarlar son 6-7 yıldır hayatımızda. Bu tür ürün-

leri ağırlıklı olarak duyarlı gruplar tüketiyor. Fakat alım gücü ile ekolojik yaklaşım arasında ters bir orantı var. Gençler, farkındalıkları çok yüksek olmasına rağmen ekonomik yetersizlikler sebebiyle iklim ve çevre konularında vermek istedikleri bireysel katkıyı yaşam biçimlerine yansıtıyorlar. Bunu daha ziyade fikir olarak benimsediler. Yine de alım güçlerinin yettiği oranda dönüştürülebilir ürünleri tüketiyorlar. Tekstilde büyük markaların geridönüşüm hareketlerini takip ediyorlar.

Fakat Z kuşağından üniversite öğrencileri, mimar ve tasarımcılar özelinde ben çok yüksek ilgi gözlemliyorum. İklim ve çevre konularındaki tüm gelişmelere hakimler, internette çok zaman harcıyor ve araştırma yapıyorlar. Özellikle araştırdıkları ilgi alanları sosyal medya kanallarının algoritmaları sayesinde önlerine düşüyor. Ana akım medyaya kıyasla sosyal medyada daha fazla içerik var, böylece bilime, bilgiye göre hareket edebiliyorlar.

Biyofilik tasarım ve biyofili kavramları sizce Z nesli ile mi ön plana çıktı? Yoksa bugün tüm kuşakların vardığı bir nokta mıdır? Özellikle genç kuşa-

ğın yaşayan sistemlere duyduğu sevgiyi nasıl gözlemliyorsunuz?

Bir önceki kuşak tabii ki genel olarak “biyofili”den haberdar olmuş olabilir. Parka gidip kendini iyi hissetmek doğal içgüdülerimiz zaten. Ama şehirlerdeki yoğun yapılaşma özellikle son 10-15 yılda ortaya çıktı ve park ve açık alanların ihmal edilmesine sebep olduğu için aslında daha yeni gündeme gelen bir konu. Özellikle pandemi sürecinden sonra insanlar evlerine kapandı ve lokasyonun çok da önemli olmadığını, evin değerinin ise açık alanlara yakınlığı, yürüyüş ve park alanı imkanlarıyla belirlendiğini fark etmeye başladılar... Z kuşağı kendi evlerini seçerken bu evleri adeta bir gardrop gibi görüyor. Konutlarda kaliteli barınma mekân arayışı ve algısı yeni oluşuyor. Doğadan kopup eve kapanınca insanlar “bu konut iyi değilmiş” diyebilmeye başladı. İnşaat ve mimarlık sektöründe yıllardır ekolojik ölçümler yapan ve standartları belirleyen sertifika programları var. LEED ve BREAM gibi sistemleri yıllarca takip ettik. Yine de son zamanlarda oldukça garipsediğim bir ihmalimiz dikkatimi çekiyor, o da biyolojik bir sistem olarak bizim sağlığımızın binanın ekolojik sağlığıyla doğru orantılı olduğu gerçeği. 2017’den beri biyofilik tasarımı çalışıyorum ve gündeme getirdim. Önce doğal taş kullanımı ile ilgili bir yarışma açtık, biyofilik tasarımla ilgili bilgilendirmelere yeni başladık sayılır. Aslında bu hâlâ oldukça yeni bir süreç ve Z kuşağı da bilgilenmeye yeni başlıyor.

Peki sizce günlük hayatımızda etkilerini ne zaman görmeye başlayacağız? Tasarıma gerçek anlamda ne zaman yansıtacak ve ne zaman kullanmaya başlayacağız?

Öğrenciler ve Z kuşağı bunu şu an öğreniyor olabilir ama yine de uygulanması zaman alacak. Bu biraz yatırımcıların yön vermesi gereken bir konu. Yatırımcıların biyofilik tasarımı benimsemesi gerekiyor ki mimar uygulayabilsin. Mimarlar bu noktada “yaşam tarzı”

danışmanı gibi bir rol de üstleniyorlar. Sanıldığının aksine biyofilik tasarım tarz, stil veya estetik bir alan değil; teknik bir alan. Hakikaten sağa sola bitki yerleştirilerek elde edilebilecek bir şey değil. Baştan sona uygulanması gereken bütünü görmeden yapılabilecek bir iş de değil. Yatırımcılar “doğal yaşam” gibi kriterleri son zamanlarda kullanmaya başladılar. Bu elbette işin trendy tarafı, sadece bir saksı koyarak bunu yapamazlar. Ya da bazı AVM’ler hava ölçümlerini ve hava kalitesini kriter olarak ölçmeye ve hatta bunu duyurmaya başladılar. Bu sadece Türkiye’de değil dünyada da böyle.

Ekoloji kavramı markalar tarafından biraz hayır işi olarak kullanılıyor, ağaç dikme ve su kalitesi iyileştirme gibi basit uygulamalarla dikkat çekmeye çalışıyorlar... Bunlar çevre-duyarlı insanların ilgisini çektiği için markalar bunu yapıyor olabilir ama bu oldukça soyut kalıyor. Biyofilik tasarımdaysa durum çok farklı, biyofilik tasarımda insanların doğaya karşı olan içgüdüsel ilgisi üzerinde duruluyor. Markalar bunu kullandığı vakit gerçekten bunu doğru şekilde kullanırsa insanları çekiyor.

“Gençler bundan sonra uzaktan ve esnek çalışacak, seyahat ve mekân kullanımından tasarruf ederek bizden çok daha verimli olacaklar. Ayrıca onlarda bir ‘maker culture’ gözlemliyorum.

Tıpkı annelerimizin dikmiş kalıpları toplayıp kendi kıyafetlerini dikmesi gibi onlar da her şeyi kendi elleriyle yapmak istiyorlar; yemek programları izliyorlar, evin içinde üretiyorlar, satın almayıp ‘kendin yap’ mantığıyla hareket ediyorlar”

Alternatif aramak, tematik bir proje üretmek yerine doğanın “doğal çekim gücünü” kullanmak gerekiyor. Bu hem şirketler için bir araç hem de ekolojiye gerçek anlamda katkıda bulunuyor.

Bu çalışmaların üst ölçekte ve kentsel ölçekte iklim değişikliği ve ekoloji konusunda değişimler yaratması, olumlu etki sağlaması elbette uzun sürecek, çünkü ufak adımlar halinde ilerleyecek ve bireyden topluma doğru yayılacak. Uygulama aşağıdan yukarı doğru ilerleyecek. Elimizde bazı araçlar ve sertifikalar var karbon-sıfır kriterleri açısından. Hatta ruh sağlığına da merkezinde alan, “Well Certificate” gibi binaların insan yaşamına etkileri hakkında yeni çalıştığımız sertifika sistemleri de var ve yakında onlar da hayatımıza dahil olacak. Bu bütünleşme ile standartlar birbirine atıfta bulunarak uygulanabilir hale getiriliyor. Ben de son dönemde Well Sertifikasının Türkiye’ye adaptasyonuna katkı sunuyorum. Aslında elimizde araçlar var. Batı ülkeleri bilimsel olarak bunun peşinde ama Türkiye’deki yansımaları için çabalarımız şu anda sürüyor diyebilirim.

Workshop ve seminerlerinizde Z kuşağından aldığımız reaksiyonları nasıl yorumlarsınız? Onlar için kaygılı, tepkili, tepkisiz veya öfkeli bir nesil demek doğru olur mu? Farkındalıkları yüksek mi sizce?

Biyofili konusuna aslında üniversitelerde özel olarak açılan derslerde yer verebiliyoruz. Çok yaygın bir konu olmamasına rağmen meraklı ve ilgili öğrencilerin büyük ilgisiyle devam ediyor. Ancak zorunlu dersler olmadığından yaygınlığı az. Fakat Z kuşağı üyeleri öfkeli veya kaygılı olmaktan ziyade imkanların yetersizliğinden kaynaklı köşeye sıkışmış durumda olabilirler. Bu bahsettiğim yetersiz imkanlar bilgi eksikliğinden kaynaklı değil. Ellerindeki araçlar sınırsız, bilgi sınırsız, teknoloji ve sensörlerle ölçümler ve gerçek verilere ulaşma konusundaki imkanları sınırsız. Data toplama ve ölçme ve tüketimde buna göre organize olma

eğilimleri artacak gelecekte. Yine de asıl sorun faaliyete geçirme konusunda yaşanacağından ve desteğe ihtiyaç duyduklarından hâlâ köşeye sıkışmış durumdadılar.

Pandemi sonrası bu kuşak tüm bu bilgi ve bilinci “iş yapma biçimlerine” de yansıtacak. İnsan ve çevre arasındaki ilişkinin önemi ve yaşayan sistemlere duyulan sevgi de günden güne artacak. Gençler bundan sonra uzaktan ve esnek çalışacak, seyahat ve mekân kullanımından tasarruf ederek bizden çok daha verimli olacaklar. Ayrıca onlarda bir “maker culture” gözlemliyorum. Tıpkı annelerimizin dikmiş kalıpları toplayıp kendi kıyafetlerini dikmesi gibi onlar da her şeyi kendi elleriyle yapmak istiyorlar; yemek programları

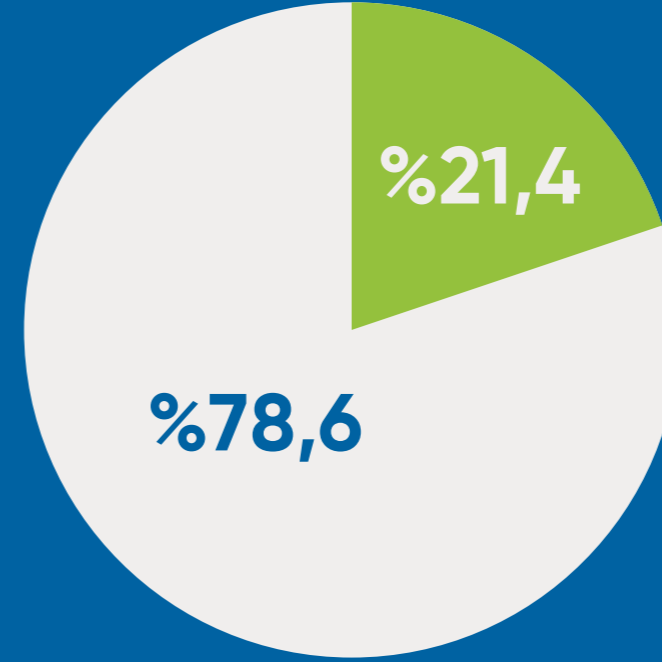
izliyorlar, evin içinde üretiyorlar, satın almayıp “kendin yap” mantığıyla hareket ediyorlar. Bu biraz geleceği gösteriyor. Z kuşağının iklim ve çevreye etkileri önce ne yediklerinden başlayıp ne giydiklerine, nasıl yaşadıklarına yansıtacak. Ondan sonra şehir ölçeğinde etki sağlayabilirler. Kesinlikle fark yaratabilirler. Markalar bu kuşağa göre pozisyon aldığında geleceği şekillendirecekler diyebilirim.

Bu konuda eklemek istedikleriniz var mı?

Biyofilik tasarım, fit-well sertifikası ve psikolojik sağlık üzerine konuşulmayan tabuların yıkılması için çalışıyorum. Bu konularda uygulamalar yapmaya, konut bahçeleri ve parklarda biyofilik tasarım

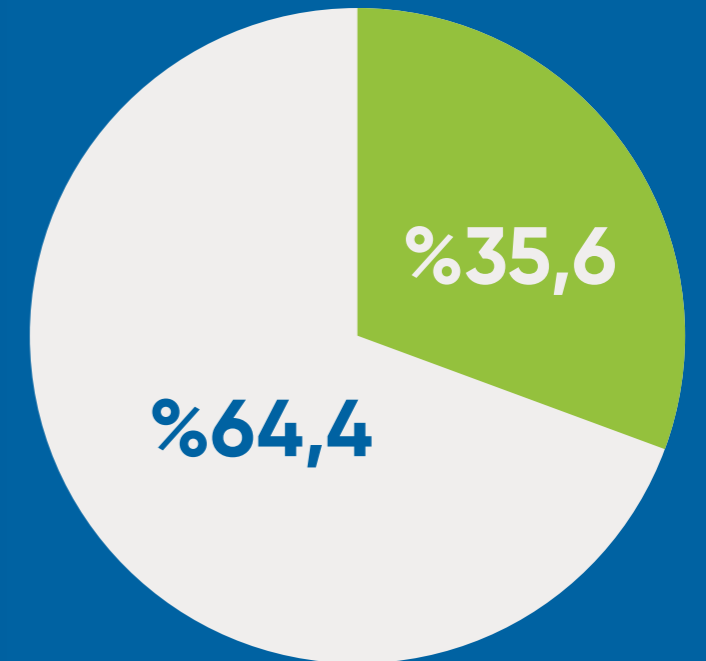
kriterlerini uygulamaya başladık. Aynı zamanda doğal taş sektöründe çalışıyorum, yerel olan ve tamamen doğal bir malzeme olan taşın kullanımını insan sağlığı açısından önemsiyorum. Ayrıca **daily-driven design**, çevre psikolojisi üzerine verilere dayanan tasarımlar konularında çalışıyoruz. Öte yandan İBB Park ve Bahçeler Müdürlüğü'ne danışmanlık yapıyorum ve insan sağlığına destek verecek katkılar sunuyorum. Kısacası insanın daha iyi bir hayat yaşamasını sağlayan bir sektördeyim. Samimi olmam gerekirse markalardan ve girişimcilerden daha hızlı hareket etmelerini beklerdim. Oldukça yavaş ilerlediğini düşünüyor ve onları bu konularda farkındalığa davet ediyorum. Gençler çok donanımlı ve bilgilerini uygulamaya dökebilecekleri ve nihayetinde yaşam kalitesini arttırabilmeleri için desteğe ihtiyaçları var. Yatırımcılar emin olsunlar ki projelerinde gerçek anlamda doğaya yer vermeye başladıklarında zaten daha fazla kazanacaklar. Herkesi hem bireysel hem de toplumsal olarak ekolojik yaşamaya çağırıyorum. ○

“Z kuşağının iklim ve çevreye etkileri önce ne yediklerinden başlayıp ne giydiklerine, nasıl yaşadıklarına yansıtacak. Ondan sonra şehir ölçeğinde etki sağlayabilirler. Kesinlikle fark yaratabilirler. Markalar bu kuşağa göre pozisyon aldığında geleceği şekillendirecekler diyebilirim”

Z kuşağının %78,6'ı adalet, demokrasi, ifade ve düşünce özgürlüğü, liyakat, israf, sanat gibi kavramları önemli bulduğunu ifade ediyor. AB'yi destekleyenlerin oranı Z kuşağında %78,6 iken X ve Y kuşaklarında bu oran %35,6.

Kaynak: Gezici Araştırma Şirketi: Z kuşağı Raporu, Haziran 2020

Öğrenilen Davranışlar Kalıcı Oluyor

Öğretmen Akademisi Vakfı'ndan Uzman Eğitimci Dalida Dikici, öğretmen ve öğrenciler için Çevre Okuryazarlığı eğitimi veren, yeni yetişen neslin çevre konusunda ve hayatın her alanında bilinçlenmesine destek olan programın pozitif çıktılarını değerlendirdi.

 Nefise KAHRAMAN

Ülkemizdeki eğitim müfredatında iklim değişikliği ve iklim krizi konularına maalesef çok az yer verildiğini biliyoruz. Öğretmen Akademisi Vakfı'nı böyle bir eğitim programını başlatmaya motive eden etmenler nelerdi?

2008'de Garanti BBVA tarafından kurulan ÖRAV'ın başlıca amacı öğretmenlerin değişen dünya koşullarına uyum sağlaması için sadece mesleki alanda değil kişisel alanda da gelişmelerine destek vermek.

İklim değişikliği tüm toplumları etkileyen çok boyutlu ve temel bir sorun. Bu gerçeklerin farkında olarak yetiştirilen çocuklar ve gençler davranışları ve seçimleriyle dünyamızı da geleceğini olumlu yönde değiştirmeye adaylar ve değişimi başlatmada öğretmenlerin rolü çok büyük.

Öğretmen Akademisi Vakfı olarak bu alandaki eğitimlerimizi tasarlarken, Dünya Ekonomik Forumu, OECD VE Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarını referans aldık. Yaptığımız araştırmalarda, öğretmenlerin konuya ilişkin ihtiyaçlarını ve eğitime erişim tercihlerini de göz önünde bulundurarak, DOW Türkiye işbirliğinde çevre okuryazarlığı programımızı geliştirdik.

Çevre Okuryazarlığı kavramını nasıl tanımlıyorsunuz? Z kuşağı bu tür içeriklere nasıl yaklaşıyor?

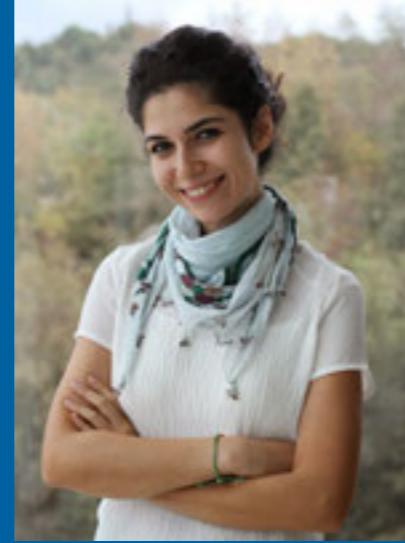
Çevre okuryazarı, dünyamızı bir parçası olduğunu, doğa ile uyumlu ve denge-

de yaşamasının gerekliliklerini, neden ve sonuçlarını bilerek (öğrenerek), ihtiyaçlarını, iletişim, işbirliği, eleştirel düşünme ve yaratıcılık ile çözebilen bireydir. Böylece daha kapsayıcı, çevresine ve hayatının her alanına duyarlı bireyler olarak yaşamlarını sürdürebilirler. Z kuşağı diyebileceğimiz çocuklar ve gençler bu konuda ailelerinin daha ilerisinde diyebiliriz.

Çevre Okuryazarlığı eğitiminin hedefleri neler? Bu tür bir eğitim ihtiyacı öğrenci veya öğretmen talebinden mi doğdu? Sürdürülebilir bir gelecek için öğretmenlerin mi, yoksa öğrencilerin mi bilgilendirilmesi daha faydalı?

Bu eğitimde dünyadaki kaynakların sınırlı olduğunun bilincine tüketim alışkanlıklarımızı gözden geçiriyor, etkileri gözle görülür hale gelen iklim değişikliğini ele alıyor, bu konu ile ilgili kavramları yakından tanıyor ve yapabileceklerimizi fark ediyoruz. Program, öğretmenleri araçlığı ile öğrencilerin, hatta velilerin sürdürülebilir bir gelecek için işbirliği yapabilmesini, proje yönetimi ve tasarım odaklı düşünme adını ile bütüncül bir çevre okuryazarlığı kazanmasını hedefliyor.

Programı tamamlayan öğretmenler ve sonrasında öğrencilerde beklediğimiz kazanımlar; çevre sorumlularının çözümünde, sürdürülebilir kalkınma amaçlarının yol gösterici olduğunu bilmeleri, çevre etiği kavramını, tüketim

alışkanlıklarımızdaki değişimlerin ekosisteme yaptığı olumlu/olumsuz etkileri, iklim değişikliğinin canlılar ve yaşam üzerindeki etkisini açıklayabilmeleri. Aynı zamanda yenilenebilir enerji kaynaklarımızın neler olduğunu bilmeleri, çevre öğelerinin birbirleriyle olan ilişkisini fark etmeleri, çevre sorumlularının nedenlerini ve etkilerini anlamaları, küresel ısınmaya neden olan faktörleri ve önleme yollarını kavrayabilmeleri. Ayrıca doğrusal ve döngüsel ekonomi kavramlarını açıklayabilmeleri, kültürümüz ile ilişkilendirmeleri...

Eğitim sayesinde katılımcıların tasarım odaklı düşünme yöntemi ile proje yönetimi konusunda bilgi sahibi olmaları, ekolojik ayak izi kavramını açıklamaları ve hesaplama yapabilmeleri, döngüsel ekonomi için yapabilecekleri konusundaki bilgi sahibi olmaları, uygulamalar yapmaları, evlerde atık yönetimi için alacağı kişisel önlemleri bilmeleri ve uygulamaları bizim temel önceliklerimiz.

Eğitim programı neleri kapsıyor? İklim ve çevre konularında hangi başlıklar öncelikte olacak?

Çevre okuryazarlığına birçok farklı boyutta ele alıyoruz. 6 gün süren senkron

“Çevre okuryazarı, dünyanın bir parçası olduğunu, doğa ile uyumlu ve dengede yaşamasının gerekliliklerini, neden ve sonuçlarını bilerek, öğrenerek, ihtiyaçlarını, iletişim, işbirliği, eleştirel düşünme ve yaratıcılık ile çözebilen bireydir... Z kuşağı diyebileceğimiz çocuklar ve gençler bu konuda ailelerinin daha ilerisinde diyebiliriz”

ve asenkron içeriklerle desteklenen süreçte başta kavramsal boyuttaki okuryazarlıkla başlıyoruz.

- Ekolojik ayak izi hesaplamak
- Seragazları nedir?
- İklim değişikliği
- Doğrusal ekonomi, döngüsel ekonomi ve kültürümüz
- Tüketim alışkanlıklarımız heves mi, ihtiyaç mı?
- Plastik atıkların sembolik okuryazarlığı ve dönüştürülebilir kapasiteleri
- Tasarım odaklı düşünme yöntemi ile ileri dönüşüm çalışmaları

Bu başlıkların senkron oturumlardaki etkinliklerle pekiştirilmesi sağlanıyor ve okulda yapılacaklarla ilgili bir vizyon oluşturuluyor. Eğitimin ardından başlayan iki aylık mentorluk süreci ile

çeşitli pratikler ve görevler ile kazanımların okullara ulaşması, okul kültüründe bir dönüşümün başlaması hedefleniyor. Bu süreçte öğretmenler öğrenci ve veli işbirliğini çevre okuryazarlığı konusunda sürdürüyor. Mentorluk sürecinde alanın uzmanları ile yine öğretmen, öğrenci ve veliler bir araya gelerek sorular sorabiliyor ve bu alanlarda ilham alarak derinleşebiliyorlar. Mentorluk sürecindeki görevlerin raporlamaları eğitim yönetim sistemimize yükleniyor ve kısmi zamanlı eğitimcilerimiz bu raporlara geribildirimlerle destek oluyorlar.

Çevre Okuryazarlığı Online Tasarım Kampımız Ankara, İzmir ve İstanbul'dan katılan 10 takım ile tamamlandı. Mentorluğu tamamlayan takımlar sunumlarını gerçekleştirdi-

ler. 2., 3. veya 4. sınıf öğrencilerinin Tasarım Odaklı Düşünme adınımlarını deneyimleyerek çevresel bir soruna çözüm tasarımlarını, çevrimiçi kampta iletişim kurmaları, işbirliği yapmaları, kendilerini ifade etmeleri ve bir akranın yaptığına geribildirim verme gibi becerilerini geliştirmeleri çok önemliydi. Öğretmen, öğrenci ve veli işbirliğini somut olarak gördüğümüz bu iki günde umutlanmaz hikayeler oluşturduk.

Proje boyunca öğretmenlerin liderliğinde öğrencilerin sınıflarında gerçekleştirdiği çalışmaların tümü çok ilham vericiydi. Bunlar tamamı geri dönüştürülmüş materyallerden yapılmış giysilerle düzenlenen bir kostümlü eğlence, sınıfta kağıt ve plastik atıkları ayırmak için kendi tasarımlarını neşeli kovalar, atıklardan yaptıkları kuklalar sergisi, yiyecek ve bitkileri kendilerinin yetiştirmesi ve kağıt havlu rulolarından yaptıkları kuş yemi askıları gibi çalışmalar oldu. Eğitime katılan öğrencilerin pek çoğunda öğrenilen davranışların kalıcı olduğu ve ailelerini de kapsadığını gözlemledik. Bu da eğitimin değişimi başlatabilecek öğrencilere yol gösterme hedefine ulaştığımızı sevindirici gösteriydi. ○

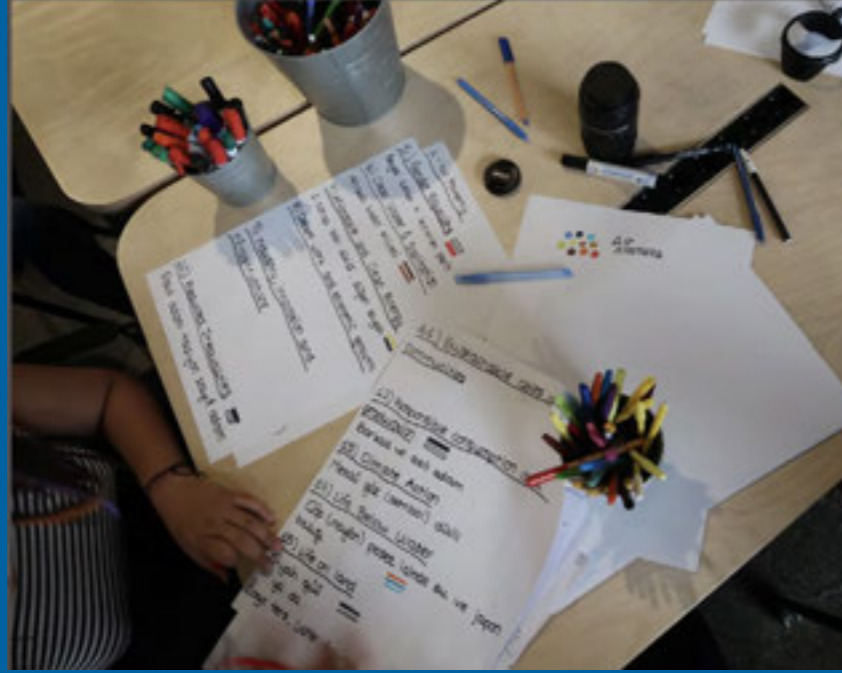
Hissettiğimiz Duygu: Kaygı

Geleceğin dünyasını ve kendisini geliştirmek isteyen lise çağındaki öğrenciler tarafından kurulmuş bir sosyal girişimcilik kulübü olan Start Up Non Profit Organization SUNPO Community'de görev alan Bora, Eren ve Berfu, Z kuşağının girişimci ve aktivist olmak zorunda bırakıldığını düşünüyor. Üç lise öğrencisi, gençleri bu derece kaygılı, öfkeli ve bir o kadar da değişime hevesli yapmanın ne olduğunu anlatıyor.

S. Sena AKKOÇ

Gen-Z tanımlanırken kullanılan bazı tanımlar var: Küreselleşmeyi benimseyen, sosyal sorumluluk yönü güçlü, girişimci, biraz da aktivist ruhlu... Bunların karşısında ise teyzelerin ve amcaların "bütün gün bilgisayar başında oturan, dünyayı umursamayan ve sorumsuz gençler" söylemleri var. Bu iki zıt tanımlamanın arasında ise kendilerini "kaygı" jenerasyonu olarak gören bir gençlik var.

Walter Benjamin, her yeni gelen neslin içinde "zayıf bir mesih gücü" olduğunu söylüyor. Her geçmiş neslin gelecekte kurtuluşa ereceğine dair umudunu gösteren bu güç, Z kuşağının aktivizm ile ilişkilendirilmesi açısından da önemli bir yorum. Gerçekten de bir yanda felaket haberlerini, diğer yanda ise "genç çevre savunucularına" dair

umut veren haberleri görüyoruz... Peki dünyamın sorunları için sorumluluğu bir sonraki neslin üzerine atmak ne kadar doğru? Aktivizm güzellemlerinden uzaklaşarak gençliği bu derece kaygılı, öfkeli ve bir o kadar da değişime hevesli yapmanın ne olduğunu, geleceğin dünyasını ve kendisini geliştirmek isteyen lise çağındaki öğrenciler tarafından kurulmuş bir sosyal girişimcilik kulübü olan Start Up Non Profit Organization SUNPO Community'de görev alan üç lise öğrencisine sorduk.

Bora (2005): Z kuşağının "aktivist jenerasyon" olarak isimlendirilmesinin asıl sebebi, bize verilen dünyamın önceki jenerasyonlar tarafından mahvedilmiş olması. Görüyoruz, küresel sıcaklıklar artıyor ve bunların sorumlusu biz değiliz ama aktivist rolünü bizim üstlenmemiz gerekiyor. Burada daha çok bizim mağduriyetimizden gelen bir ses çıkarma zorunluluğu var.

Eren (2004): Elimizdeki dünya şu an hiç iyi bir durumda değil. Dünyayı bırakın uzayı bile kirletmeyi başarmışız.

Durum da böyle olunca sorumluluk bize düşüyor. Sürdürülebilirlik gibi konularda önceki jenerasyonlarla anlaşamamız bizi zor duruma sokuyor ve anlaşmazlıklar daha sonra strese, kaygıya, hatta depresyona yol açabiliyor.

Belfu (2006): Kişisel amaçlarını önceliklendirerek "çevreye ne olursa olsun/başkalarına ne olursa olsun ben kazanayım" diyen bencil bir bakış açısı izlemekten ziyade çevre ile kendimiz arasındaki dengeyi tutturmaya çalışıyoruz. Bizi buna yönlendirenin de farkındalığı mecburen yaşamamız olduğunu düşünüyorum. Örneğin aile arasında iklim krizi gibi konular bence çok konuşulmuyor. 2030'da sıcaklıklar artacak, iklim felaketleri sıklaşacak falan diyoruz ama büyükler "Tamam da benim şu kadar ömrüm kaldı zaten, ne yapayım, o sürede de dünyayı mı kurtarayım?" diyebiliyor. Böyle bakılırsa bizim de en fazla 80 yılımız vardır ama amaç zaten yalnızca kendimiz için bir şeyler yapmak değil. "Ben

ne yapabilirim ki?" anlayışı bence bizden önceki nesilde de bizim aramızda da en büyük sorunlardan biri.

Bora, Eren ve Berfu'ya bu sorunlarla başa çıkmak için neler yaptıklarını ve mücadelelerinde onları neyin motive ettiğini sorduğumda ise cevapları şöyle oldu:

Belfu: Sürdürülebilirlik şu anda sağlıktan endüstriye eğitimden girişimciğe her yerde hayatımızın içinde bulunuyor. Nüfus gittikçe artıyor ve kaynakları doğru ve sürdürülebilir kullanmamız gerekiyor... Bugünün girişimci adayları ve girişimleri ilerinin büyük oluşumlarını barındırdığı için onların sürdürülebilirlik ilkelerine uymaları çok önemli diye düşünüyorum. İleride hayatımıza devam etmek istiyorsak bir şekilde dünyayı kurtarmamız lazım, bunun için de sürdürülebilir yöntemlere geçmek şart.

Bora: Bence Z jenerasyonu girişimci olmak zorunda bırakılan bir jenerasyon. İnsanlara daha cazip geliyor kendi fikirlerini yansıtabilecekleri bir yerde olmak. Diğer firmaları kendi fikirle-

rine dahil etmeye çalıştıklarında sizi dinlemiyorlar. Ancak girişim yaparsanız ciddiye alınma ihtimaliniz olur. Bir yandan iş imkanları sorunu var.

Eren: Teknolojik gelişmelerin artık çevreyi dikkate alması. Elektrikli araçların yaygınlaşması, güneş enerjisinin artması ile beraber diğer yenilenebilir kaynakların kullanılması. Bir de geleceğimizin sürdürülebilir olması için o kadar fazla kâr amacı gütmeyen organizasyon çıktı ki... Örneğin benim takip ettiğim The Ocean Cleanup var. Bunun gibi yeni organizasyonlar, yeni teknolojiler ve fikirler çıktıkça geleceğimiz de daha parlak bir yer oluyor.

Bora: Z kuşağının bu konudaki hevesi beni de heveslendiriyor. Onlar yapıyorsa ben neden yapmayayım diyorum. Bu bence bir umut ışığı oluyor.

Belfu: Durum çok kötü ama sonuç olarak bu tilke veya dünya bir şirket gibi batıp bitebilecek bir şey değil. Sonuçta bir şekilde bunların kurtulması, yaşaması lazım.

Son olarak ise içinde bulunduğumuz durumu bir duygu ile ifade etmelerini

istedim. Açıkçası hepsinin aynı hisleri paylaşması oldukça manidardı.

Belfu: Bence kaygı. Umut azalırken kaygı artıyor. Bizim şu an hayatımızın en mutlu, en neşeli kısmını yaşamamız gerekirken kendi aramızda bile "Ya ekonomi ne olmuş..." gibi muhabbetler yapıyoruz. Ya da kızlar olarak sokakta yürürken biri acaba beni mi takip ediyor kaygısını yaşamamız da yine bunun içine giriyor. Genel olarak herkes yaşıyor bunu ama en çok biz gençleri etkilediğini düşünüyorum.

Eren: Arada sırada umut geliyor demek isterdim ama bence de kaygı. 8.sınıftaki bir çocuğum ekonomiyi takip ettiği bir durumdayız ne yazık ki. Şimdi üniversite sınavına hazırlanıyorum, hadi bir şekilde okuyacağım ama sonra ben nasıl iş bulacağım? Durum böyleyken gelecek kaygısı baskın geliyor.

Bora: Kaygı, yani başka ne diyebilirim ki... Gelecek kaygısı yaşıyorum çünkü girmem gereken sınavların ücretleri beni geriyor, nasıl yaşayacağımı düşünmek de. ○

Eğitim Sistemimiz Ekolojik Bir Yaklaşımla Yeniden Ele Alınmalı

Ekosfer Yönetim Kurulu Üyesi Hazal Acar Eceçelik, ilkokul, ortaokul ve lisede okutulan ders kitaplarının çoğunda iklim krizinden bahsedilmediğini söylerken, iklim değişikliğinden söz edilen yerlerde ise sorunun kaynağına yer verilmediğini belirtiyor.

 Bulut BAGATIR

Ekosfer olarak ilkokul, ortaokul ve lisede okutulan ders kitaplarında iklim krizinin nasıl yer aldığını inceleyen bir çalışma gerçekleştirdik. Bu çalışmanın nasıl çıktıkları oldu? Bu kitaplarda iklim değişikliği, iklim krizi, fosil yakıtlar, yenilenebilir enerji gibi çok sayıda kavram üzerine bir tarama yaptık. İklim değişikliği veya iklim krizi kavramlarının yer aldığı kısımların oldukça sınırlı olduğunu gördük. Nedenleri ve sonuçlarıyla en geniş iklim değişikliği anlatımı lise son sınıfta. Onun dışında iklim krizi doğrudan konuşulmuyor ama fosil yakıtlar dediğimiz kömür, petrol ve doğalgazdan bahsediliyor ve aslında kafa karıştırıcı bir biçimde yer alıyor. Bu müfredattan geçen bir öğrenci, derslerde kömür, petrol ve doğalgazın ulusal bir zenginlik olduğunu öğrenir ancak son sınıfa geldiğinde bunların iklim değişikliğine neden olduğunu bilgisizlikle tanışabilir.

Çalışmaya göre bazı kitaplar Türkiye'nin iklim konusundaki çaba-

larını övüyor. Türkiye'nin hangi eylemleri bu övgüye neden oluyor? 8. Sınıf Fen Bilgisi kitabında şu satırlar yer alıyor: "Türkiye, gerçekleştirdiği düzenlemelerle küresel iklim sisteminin korunmasına yönelik önlemleri almaya başlamıştır. İklimsel değişimin önlenememesi, seragazi sahumlarının azaltılması, yenilenebilir enerji kaynaklarının etkin kullanılması ve çevre ile ilgili kanunların üzerinde hassasiyetle durulması sonucunda, küresel iklim değişikliği konusunda ülkemizde umut verici gelişmeler kaydedilmiştir". Bu kitap yazıldığı sırada Türkiye Paris Anlaşması'nı onaylamamıştı, halen de seragazi emisyonlarını artırma hedefine sahip bir ülke. Yanlış bir yorum olduğu ortada ama daha da önemlisi objektif olmayan, politik bir görüşün ders kitaplarına girmesi. Bu iddia bir nedene de bağlanmamış zaten. Dahası, sonrasında iklim değişikliğini durdurmanın tüm ülkelerin işbirliği ile mümkün olabileceği söylenip, gündemde olmayan Kyoto Anlaşması'ndan

bahsedilmiş. Paris Anlaşması yalnızca 12. Sınıf Coğrafya kitabında kısa bir açıklama ile var ama bu kitaplar yazıldığında ve dağıtıldığında Türkiye anlaşmanın imzacısı olmasına rağmen henüz mecliste onaylamamıştı. O nedenle üstü kapalı geçmeyi uygun bulmuş olmalılar. Ek olarak, 9. Sınıf Coğrafya kitabında Kanal İstanbul ve 3. Havalimanı ile ilgili birer okuma parçası var, herhangi bir bağlama oturmuyor.

Çalışmanızda ayrıca "Tasarruf, filtre gibi önlemlerle konu hava kirliliğiyle karıştırılıyor" ifadesi bulunuyor. Bunu biraz açabilir miyiz? Bazı çevre sorunlarının iklim değişikliğiyle karıştığını düşünüyoruz, bu da öğrencilerde kafa karışıklığı yaratacak. Fabrika bacalarından zehirli gazlar çıkıyor, bu hava kirliliğine sebep oluyor ama çözümü var, filtre takılmalı şeklinde bir anlatım ortaya koyulduğunda sorunun çözümü var gibi yansıtılıyor. Ama orada sorun da tek boyutlu de-

ğil. Ya da kuraklığın nedeni doğalmış, Türkiye'nin coğrafi konumunun doğal bir sonucuymuş gibi bahsetmek de sorunu görünmez kılıyor ve çözümü teknolojik yeniliklerde ve fidan dikmekte buluyor. Yenilenebilir enerjinin aktarıldığı bir yerde kaliteli kömür de kullanılabilir demek aynı şekilde son derece yanlış.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum, önümüzdeki yıl okullarda çevre ve iklim değişikliğinin ders olarak müfredata konulacağını söyledi. Bu gelişmeyi nasıl yorumlarsınız? Sizin çalışmanızdan elde ettiğiniz bilgiler çerçevesinde burada nelere dikkat edilmeli? Bunu çoktandır talep eden genç iklim aktivistleri var. Bizim amacımız da iklim değişikliğinin müfredata eklenmesi talebine katkıda bulunmak. O nedenle bunun olumlu bir adım olacağını düşünebiliriz ancak bu konuda da belirsizlikler var. Titizlikle araştırılıp çalışılmadan, uzmanlara danışılmadan oluşturulacak bir ders yine hatalı, özensiz olacaktır. Uzmanlara danışmaktan da kastımız farklı alanlardan, bağımsız uzmanlarla birlikte çalışmak, hükümetin iklim politikasını savunmak gibi amaçlardan uzaklaşmak. Geleceklerini bu denli ilgilendiren bir konunun farklı yaş gruplarında farklı biçimlerde ele alınması gerekir. Kitapta iklim değişikliği nedir, neden oluyor, nasıl oluyor, çözüm nerede sorunlarının yanıtlarını doğru bilgiyle vermenin dışında da yapılacak işler var. En önemlisi iklim

"Bu müfredattan geçen bir öğrenci, derslerde kömür, petrol ve doğalgazın ulusal bir zenginlik olduğunu öğrenir ancak son sınıfa geldiğinde bunların iklim değişikliğine neden olduğu bilgisizlikle tanışabilir"

değişikliğinin bir ders olarak verilmesinden çok, tüm müfredatın ve hatta eğitim sistemimizin ekolojik bir yaklaşımla yeniden ele alınması gerektiğini düşünüyoruz.

Yurtdışındaki kitaplarda iklim krizi nasıl yer alıyor? Bir karşılaştırma yapabileceğiniz var mı? Kitaplar üzerinde ayrıntılı bir çalışma yapmadık. Ama rastladığımız ilginç örnekler var, örneğin ABD'de Cumhuriyetçi Parti'nin yönetiminde olduğu eyaletlerde kitaplar iklim değişikliğinden kamutlanmamış bir teori, bazı bilim insanlarının ısrarcı oldukları bir konuyu gibi bahsedebiliyor. ABD'deki iklim hareketinden öğrendiğimiz konulardan biri buydu. Elbette bu da

bilimi inkar eden, kendi devletini bile yalanlayan yanlış bir yöntem. Düşünsenize, bir yandan Paris Anlaşması gibi süreçlerin içerisinde, Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli gibi bilimsel yapıların çalışmalarını onaylıyorsunuz bir yandan iklim krizine "şüpheli" yaklaşıyorsunuz. İstisnaları bir kenara bırakırsak iklim değişikliği eğitimi artık herkesin önem verdiği bir konu haline geldi, Paris Anlaşması'nın 12. maddesi de eğitim yoluyla iklim değişikliğine dair bilgiyi yaygınlaştırma gerekliliğinden bahsediyor. Dünyada da özellikle gençlerin iklim hareketinin görünürlüğünün ve taleplerinin bir sonucu olarak çok sayıda ülkede iklim değişikliği eğitiminin hayata geçirildiğini görüyoruz. ○

Küresel sürdürülebilirliğe önem veriyorlar. Tüketiciler satın alma kararlarını verirken şirketin sürdürülebilirlik uygulamalarını dikkate alıyor. İşletmeler ise Z kuşağının çevresel kaygılarına ciddi şekilde önem vermeli. İklim değişikliği, küresel zorluklar listesinin başında yer alıyor, bunu kirlilik ve doğal kaynakların kaybı izliyor.

Kaynak: EY Megatrends Analizi, Eylül 2020

COP Süreci Gençlerin Sabrını Zorladı

Ülkeler Birleşmiş Milletler sistemi içinde iklim krizine çözüm üretmeye çalışırken, gençler sabırsızlıkla büyük değişim peşinde. Aslında buna çözüm üretmek demek yanlış. İklim krizi çözüm değil değişim gerektiriyor.

 Sibel BÜLAY
sibel.bulay@gmail.com

15 yaşındaki Greta Thunberg 2018'de tek başına İsveç Parlamentosu önünde "iklim için okul boykotu"nu başlattı. "Yakında olmayacak bir gelecek için neden ders çalışayım ki?" diyerek 3 hafta boyunca her okul günü İsveç parlamentosunun önünde boykota devam etti. Kısa bir süre içinde yüz binlerce genç aktivist Greta'ya katıldı ve bu boykot daha sonra (Ağustos 2018'de) "Fridays for Future" adı altında gençlerin önderliğinde örgütlü bir harekete dönüştü.

Gençler Söz Sahibi Oluyor

BM Genel Sekreteri António Guterres, iklim konusunda gençlerin görüşlerini çok önemsiyor. COP26 açılışında yaptığı konuşmasında, "Liderliğimize ihtiyacımız var. Yalnızca geleceğin sesleri olarak, ahlaki otoriteniz nedeniyle değil; deneyiminiz, becerileriniz ve başarılarımız aracılığıyla bugünün eleştirel bir sesi olduğumuz için" dedi. Bu nedenle Guterres Temmuz 2020'de BM İklim Değişikliği Gençlik Danışma Grubunu kurdu. Guterres'in amacı gençleri üst düzey karar alma süreçlerine dahil ederek Birleşmiş Milletler'in İklim Değişikliği Stratejisinin uygulanmasını hızlandırmaktı. Danışma Grubunun yanı sıra, Gu-

Greta'nın başlattığı protesto sayesinde dünya gençlerinin iklim konusundaki endişeleri gündeme geldi.

terres 2019'da BM Gençlik İklim Zirvesi'ni de kurdu. Her yıl yapılan bu toplantılarda genç iklim eylemi liderleri çözümlerini Birleşmiş Milletler'de sergiliyor; karar vericilerle görüşlerini paylaşıyor.

COP 26

COP26'ya ön hazırlık olarak 28-30 Eylül'de Milano'da düzenlenen "Youth4Climate: Driving Ambition" toplantısına 186 ülkeden 400 Genç katıldı. Toplantı sonunda yayınlanan "Gençlik İklim Bildirgesi" nesiller

arası dayanışmanın yanı sıra 5 maddeye çağrıda bulunuyor.

- Gençlerin iklim çözümlerini yönlendirebilecekleri alanların yaratılması
- Karar vericilerin ekonomik modelleri yeniden düşünmeleri ve iş dünyasını sürdürülebilir şekilde çalışmaya teşvik etmenin yollarını bulmaları
- Daha dayanıklı, uzun ömürlü ürünler; onarım ve yeniden kullanımı teşvik etmek
- Güneş enerjisi kooperatiflerine daha fazla odaklanarak enerji üretimini de-

BM İklim Değişikliği Gençlik Danışma Grubu.

santralize hale getirmek - İklim değişikliği eğitimine deneyimsel öğrenmenin eklenmesi. UNFCCC'nin Resmi Çocuk ve Gençlik bileşeni YOUNGO, COP26'da "Unifying for Change: Global Youth Voice at COP26" adlı bir oturumla açılış yaptı. 5 Kasım Cuma COP26'da Gençler Günüydü ve genç iklim liderleri dünyanın dört bir yanından gelen müzakereciler, yetkililer ve bakanlarla bir araya geldi. COP sürecince YOUNGO çok sayıda etkinliğe ev sahipliği yaptı. Ülkeler Birleşmiş Milletler sistemi içinde iklim krizine çözüm üretmeye çalışırken, gençler sabırsızlıkla büyük değişim peşinde. Aslında buna çözüm üretmek demek yanlış. İklim krizi çözüm değil değişim gerektiriyor. Yaşam tarzımızı, enerji altyapımızı, ekonomik modelleri, önceliklerimizi değiştirmek gerekiyor. Örneğin iklim mücadelesinin çok maliyetli olduğu iddia ediliyor. Hükümetler ekonomilerini COVID-19 pandemisinin tetiklediği durgunluktan çıkartmak için 16,9 trilyon ABD doları harcadı. Uluslararası Enerji Ajansı'nın 28 Ekim'de yayınladığı verilere göre bugüne kadar temiz enerji için harcanan miktar bunun ancak %3'ü. "2021'de karbon emisyonlarının tarihteki en büyük ikinci yıllık artışı gerçekleşecek. Umarım burada, Glasgow'daki aktivistlerin, ve burada olmayan milyonlarca aktivistin bu salonlarda alkışlanan başarıyı neden göremediğini anlamışsınızdır. COP 26 iklim zirvesindeki en büyük delegasyon bir ülkeye değil de fosil yakıt endüstrisine ait olduğunda şüpheli olabileceğimizi umarız takdir edersiniz." Gençler olaya 2030 veya 2050 gözüyle bakmıyorlar. Brezilya'nın Amazon böl-

BM Genel Sekreteri António Guterres, "Benim neslim şimdiye kadar hem dünyadaki adaleti hem de gezegeni korumakta büyük ölçüde başarısız oldu. İnsanlığın geleceğine ihanet etmediğimizden emin olmamız için bizi sorumlu tutması gereken sizin neslinizdir" sözleriyle kendi kuşağının sorumluluğunu vurguladı.

gesinden gelen genç aktivist Txai Surui COP 26'nın açılışında yaptığı konuşmada bunu vurguladı. "Toprak Anamız konuşuyor ve artık zamanımızın kalmadığını söylüyor. Sorunun çözümü 2030'da ya da 2050'de değil. Hemen. Şimdi." Sudan İklim Değişikliği Gençlik Örgütü ve BM İklim Değişikliği Gençlik Danışma Grubu başkanı Nisreen Elsam Global Observatory'ya verdiği bir röportajda gençlerin iklim kriziyle mücadeledeki sabırsızlığını ve çalışmalarındaki başarıyı başka seçeneklerinin olmamasına bağlıyor. "Onlar için İklim mücadelesi tek yol, tek çözüm, tek cevap... Gençler bu gezegeni kurtarmaya ve çocukları ve torunları için bir geleceğe sahip olmaya çok kararlılar." Bu nedenle Greta Thunberg'e göre COP26 başarısızlıkla sonuçlandı. "Gelecek için söz veriyorlar, ancak krizi şu anda yaşıyoruz. Artık harekete geçmelerini istiyoruz. Söz değil çözüm istiyoruz. Taahhüt değil uygulama istiyoruz. 1.5 dereceyi aşmamak için müzakereler sürecektir. Ancak 1.2 derecelik ısı artışı zaten bizim için cehennem" dedi. Gençler sorumluluk almayı, örgütlere yardımcı olmayı, gönüllülük gerektiren konulara katılmayı önemsiyor. Ama sadece kararlar uygulanırken değil, karar sürecine başından dahil edilmek istiyorlar. Karar verirken gençliğin sesinin

duyulmasını istiyorlar. Karar verirken onların sesini duyuyor muyuz? Karar verirken onların geleceğini düşünmüyor muyuz? Gençler herkes için eşitlikçi, esnek bir iklim geleceğine adil bir geçiş çağrısında bulunuyor ve iklim krizini bir insan hakları meselesi olarak görüyorlar.

Glasgow İklim Paketi

COP 26'dan beklenen kararların çıkamaması her ne kadar hayal kırıklığı yarattıysa da sonuç bildirisinde gençler sürece resmen dahil edildi. Buna göre, "Sivil toplum, yerli halklar, yerel topluluklar, gençler, çocuklar, yerel ve bölgesel yönetimler ve diğer paydaşlar dahil olmak üzere taraf olmayan paydaşların Sözleşme'nin amacına ve Paris'in hedeflerine yönelik ilerlemeye katkıda bulunmadaki önemli rolünü kabul eder. COP taraflarının ve paydaşların Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi ve Paris Anlaşması kapsamındaki dahil olmak üzere çok taraflı, ulusal ve yerel karar alma süreçlerinde gençlerin anlamlı katılımını ve temsilini sağlamaya çağırır. Glasgow work programme on Action for Climate Empowerment; uygulanmasına katkıda bulunmak amacıyla UNFCCC çocuk ve gençlik örgütleriyle işbirliği içinde taraflar ve gençler arasında diyalog için gençlerin

öncülüğünde her yıl iklim forumunun düzenler.”

Dava Açıyorlar

BM İklim süreci devam ededursun, gençler ülkelere dava açıyor. Gelecek nesillerin sağlıklı bir çevrede yaşama hakkının tanınması/korunmasını sağlamak için yargıya başvuruyorlar. Bu davalar iklim değişikliğinden kaynaklanan zarar-ziyan tazminat talepleri değil, hak temelli taleplere dayalı ve hükümetlerin daha etkin hedefleri benimsemelerini; fosil yakıtlardan vazgeçilmesini hedefliyor.

ABD: 22 genç seragazi yayan bir enerji sistemini destekleyerek iklim krizini teşvik ettiği için hükümetlerini dava ediyor.

PORTEKİZ: Portekizli 6 genç aktivist iklim felaketini önlemek üzere tizerlerine düşeni yapmadıkları için 33 ülkeye karşı (AB, UK, Türkiye, Norveç, Rusya, İsviçre ve Ukrayna...) AİHM’de dava açtı. İklim değişikliğinin sağlıklarını ve geleceklerini riske attığını, yaşam haklarının ihlal edildiğini savunuyorlar. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2020’de açılan davayı hızlandırdı ve 2022’de kararın çıkmasını bekleniyor.

HOLLANDA: Gençler Hollanda hükümetine küresel iklim değişikliğini

önlemek için daha etkin çözümler geliştirmesi için dava açtılar. Gençlerin lehine sonuçlanan davada Hollanda devletine seragazi emisyonlarını 2020 yılına kadar 1990 seviyelerinin %25 altında sınırlaması kararı çıktı. “İklim değişikliğinin sonuçlarının ciddiyeti ve iklim değişikliğinin meydana gelme riskinin büyük olması nedeniyle devletin iklim değişikliğini azaltıcı önlemler alma görevi vardır.”

KOLOMBİYA: 25 genç Kolombiya Amazon yağmur ormanlarını korumadığı için ve bu nedenle sağlıklı yaşam ve sağlıklı çevre haklarının tehdit altında olduğunu iddia ederek hükümete karşı dava açtı. Hükümetin ormansızlaşmayı durdurmasının yanı sıra halkın katılımıyla nesiller arası bir planın oluşturulmasını talep ediyorlar.

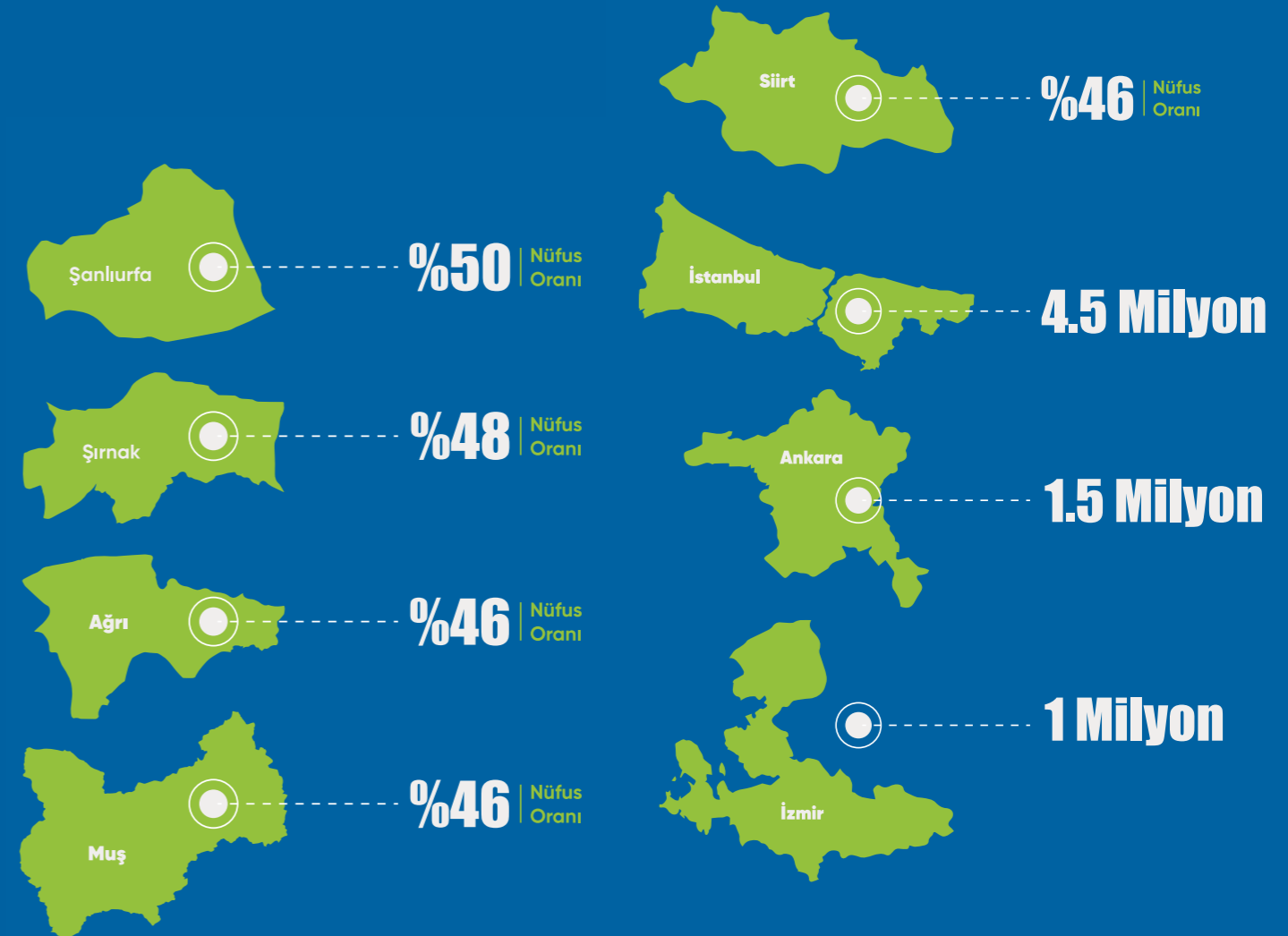
PAKİSTAN: Düşük kaliteli kömür sahalarını geliştirme planının onaylanması üzerine 7 yaşında bir kız çocuğunu hükümete dava açtı. Yenilenebilir enerji kaynakları bakımından zengin olan Pakistan’ın fosil yakıtlarına yatırım yaparak, genç neslin yaşam, özgürlük, insan onuru, bilgi ve eşit koruma gibi temel anayasal haklarını ihlal ettiğini iddia etti.

BİRLEŞİK KRALLIK: Üç genç, hükümetin seragazi emisyonlarını azaltma

önlemlerini yetersiz bulduklarından, hükümete dava açtılar. Birleşik Krallık hükümetinin fosil yakıtlara verdiği desteği ve anlamlı bir iklim eyleminin olmamasının aile yaşamı da dahil olmak üzere insan haklarını ihlal ettiğini iddia ediyorlar.

ALMANYA: Şubat 2020’de bir grup genç hükümete dava açtı. Almanya Federal İklim Koruma Yasası’nda belirtilen seragazi azaltım hedefinin yetersiz olduğunu; bu durumda yaşamın, anayasa tarafından korunan insan haklarını ihlal ettiğini iddia ediyorlar. Dava 29 Nisan 2021’de gençlerin lehine sonuçlandı. 31 Ağustos’ta hükümet kanunu değiştirdi. 1990 yılı baz alınarak %55 olan azaltım hedefi %65’e çıkartıldı ve 2045 yılına kadar iklim nötr olma hedefi yasal olarak bağlayıcı bir yükümlülük haline geliyor.

Yazıyı nasıl bitirsem diye düşünürken UNICEF’ten Patrizia DiGiovanni’nin şu sözünü buldum: “İklim krizi bir çocuk hakları krizidir. Tüm çocukların sağlığı, beslenmesi, eğitimi, gelişimi, hayatta kalması ve gelecekteki potansiyeli için eşi görülmemiş bir tehdit oluşturuyor.... Seslerinin duyulması için alan yaratmak ve onları çözümleri yönlendirmeye dahil etmek bizim görevimiz.” ○

İklim konusunda açılan davaların haritası. 2017’de 24 ülkede 884 dava açılmışken Temmuz 2021’de dava sayısı 1800’ü geçmişti. (Bu sayılar her yaştan yurttaşın açtığı dava sayıları, salt gençlerin açtığı dava sayıları değil.)

Z kuşağının toplam Türkiye nüfusu içerisindeki oranı %29, Şanlıurfa’da %50, Şırnak’ta %48, Ağrı, Muş ve Siirt’te %46. 4.5 milyonu İstanbul’da, 1.5 milyonu Ankara’da, 1’er milyonu da İzmir ve Şanlıurfa’da yaşıyor.

Kaynak: Prof.Dr. Emre Erdoğan, euronews.com, Ocak 2021

“Neden Üstesinden Gelemeyelim ki!”

Genç aktivist Zeynep Öztürk, “Z kuşağı çevresinde olup bitenlerin farkında, inandığını savunan ve problemleri çözmek için adım atan cesur bir kuşak. Önceki nesillerse ‘bizden geçti artık’ diyerek arkalarını toplama işini gençlere yıkıyor; toplayıp toplayamayacak olmamız da çoğunun umurunda değil” diyor.

 Nefise KAHRAMAN

Kendi gözünüzden Z kuşağını üç kelime ile nasıl özetlersiniz?

Ben “aktif”, “maymun iştahlı” ve “kritik” derdim.

Aktif diyorum çünkü özünde girişimci olan, çevresinde ve sosyal medyada olup bitenleri hızlı bir şekilde gözlemleyip analiz eden, kendini sürekli güncelleyen ve güncellemesi gereken bir kuşağız. Kaçınılmaz olarak parçası olduğumuz teknoloji çağının da bir zorunluluğu olarak maymun iştahlı diyebilirim. Bu da her gün, her saat birbiri üzerine eklenen sosyal medya akımlarından-trendlerinden kaynaklanıyor. Birini tükettikten sonra sıklıkla diğerine geçiyoruz ve bu sonsuz bir döngü halinde devam ediyor. Son olarak kritik bir kuşağız çünkü yaşanabilir ve yaşanamaz bir gezegen arasındaki ince bir çizgideyiz. Üzerimizde hafife almamamız gereken bir yük var bu yüzden.

Z kuşağı eyleme geçen bir grup mudur? Sorumluluk mu alır? Sorumluluktan kaçır mı?

Kesinlikle çevresinde olup bitenleri görmezden gelmeyen, umursayan, inandıklarını savunan, hangi yaşta ve nerede olursa olsun problemleri çözmek için adım atma cesaretini gösteren dinamik ve sorumluluk sahibi bir kuşağız. Küresel iklim hareketi de bunun en güncel ve güzel örneği. Gençlerin ve çocukların kendi mahalleleri, şehirleri hatta ülkeleriyle sınırlı kalmayıp

diğer ülkelerdeki akranlarıyla bile koordineli bir şekilde teşkilatlanabilme becerisi gösterebildiğinin kanıtı. Yalnız bu bile kuşağımızın potansiyeli ile ilgili çok fazla şey anlatıyor bence.

Geleceğe iklim ve çevre bağlamında nasıl bakıyorsunuz? Gezegenin gidişatı hakkında kaygı hissediyor musunuz? Kötü giden ne?

Ekosistemlerin başına ne gelirse gelsin; doğa, gerekirse yüzbinlerce yıl olsa da kendini eskisinden daha iyi hale getirebilecek güce sahip. Fakat Homo sapiens için yaşanabilir halinin ne kadar süreceği; bizim, çocuklarımızın o yılları görüp göremeyeceği şu an oldukça belirsiz duruyor. Yani bir geleceğimiz bile olmayabilir, bu yüzden de endişeliyim çünkü gezegenin geleceği ile ilgili hüküm verdiğimiz şu kritik dönemde kararları biz veremiyoruz, ortada hâlâ radikal değişimler yok ve ipin ucu gezegenimizi en başta bu noktaya getirenlerin elinde.

Yağmur ormanları hayvancılık, madencilik için katledilmeye ve kurumaya devam ediyor, dünya fosil yakıt bağımlısı ve yeryüzü her geçen gün daha da ısınıyor. Yaklaşık 5 Türkiye yüzölçümündeki “7. Kıta” şimdi salgının da etkisiyle üzerine tonlarca atık maske, eldiven eklenerek büyümeye devam ediyor ve deniz seviyesini 60 cm (2 feet) kadar yükselteceği öngörülen dev Doomsday Buzulu’nun bilim insanları tarafından

(eğer sıcaklık artışları şu anki ivmeyle devam ederse) 10 yıl içerisinde çökebileceği açıklandı... Evet fazlasıyla iç karartıcı. Bu distopyanın içinden çıkabilmemiz için tüm dünyanın birlikte çalışması gerekiyor ve bu o kadar da ulaşılamaz olmayabilir. Çünkü 80’lerde, ozon tabakasının ciddi ölçüde delinmeye başladığı haberi duyulunca dünya ayağa kalkmış ve 197 ülkenin 197’sinin de onayıyla yürürlüğe giren Montreal Protokolü ile tabakayı delen CFC gibi gazları içeren ürünlerin üretimini durdurulmuştu. Bugünse tabaka iyileşiyor. CFC’lu ürünleri üretmeyi durdurmak fosil yakıt kullanımını durdurmaktan çok daha basit elbette ama burada asıl önemli olan insanlığın istediği takdirde büyük bir çevre probleminin bile üstesinden gelebilmesi. Belki daha zor ve karışık ama şimdi neden üstesinden gelemeyelim ki?

Daha önceki nesillerin çevre hassasiyetleri ve eylemleri ile ilgili duyularımız neler? Sizce suçlular mı? Yoksa küresel anlamda bu noktaya varılması kaçınılmaz mıydı?

İnsanlık çok uzun süredir doğanın sahibiymiş gibi ona hükmederek (ya da

hükmettiğini sanarak) yaşıyor ve onun sınırlarına, varlığına, kaynaklarına saygı duymuyor. Her şeyin en başında bilinmesi gereken, asıl doğanın bize sahip olduğu ve ona kıyasla müthiş aciz varlıklar olduğumuzdu. Maalesef eski nesiller tarafından bu gerçek göz ardı edildiğinden tüm dengesi altüst olmuş bir gezegenle karşı karşıyayız şu an, üstelik kendi arkalarını bizim toplamamızı bekliyorlar, toplayıp toplayamayacak olmamız da çoğunun umurunda değil çünkü onlardan geçti sonuçta (!). Yıllar öncesinden daha iyi nüfus politikaları yürütülmüş olsaydı dünya nüfusu 7,9 milyar gibi büyük bir sayı olmayacaktı; doğal kaynaklara olan talep, okyanus ve hava kirliliği, üretim-tüketim ve evsel atıklar daha az olacaktı, daha az konut inşa edilecek, böylece daha az orman buldozerlerle yok edilecekti ve belki bugün nesli tükenmiş bir türün habitatına dokunulmamış ve korunmuş olacaktı... Tüm bunlar ve fazlası için evet, suçlular. Bu satırları yazarken bile midemden binlerce plastik çıkarılan ölü balinalar, Avustralya’da aşırı sıcaklar yüzünden meydana gelen orman yangınlarında yanarak ölen koalalar, kangurular ve yine çeşitli sebeplerden boş arazi oluşturmak, iklim ve çevre aktivistlerine gözdağı vermek için kasti olarak ateşe verilen Amazon ormanlarında küllü bitki ve canlı toplulukları aklıma geldikçe büyük bir öfke duyuyorum. Ne zaman ve nasıl gerçekleşeceğini bilmemekle birlikte Homo sapiens olarak gezegen tarihinden silineceğimiz kesin ama kendi ellerimizle hazırladığımız çevre felaketlerinin sonumuzu getirmesini biz seçiyoruz, bu böyle olmak zorunda değil.

Z kuşağının çevre sorunları ile mücadelede farkındalığı ve evrensel sorunlar hakkında hassasiyetleri sizce

Z Kuşağı insan hakları, hayvan hakları, cinsiyet ayrımcılığı gibi konularda duyarlılığı ön planda olan, haklar konusunda eşitlik temelli bir anlayışa sahip.

Kaynak: Gezici Araştırma Şirketi: Z kuşağı Raporu, Haziran 2020

toplum tarafından nasıl karşılanıyor? Ulu Önderimizin de dediği “Bütün ümidim gençliktedir!” sözü altında birleşerek Z kuşağının aktivizmini destekleyen çok fazla yetişkin olmakla birlikte boyumuzdan büyük işlere kalkıştığımızı düşünerek düşündüklerimizi ve yaptıklarımızı küçük ve önemsiz görmeye ant içmiş, gülüp geçen bir yetişkin kitlesi de var. Yani her şeyde olduğu gibi burada da bir kutuplaşma söz konusu.

Dünya ile Türkiye’de Z kuşağı eylemlerini ve tepkilerini karşılaştıracak olursanız Türk toplumunun konuya yaklaşımını nasıl buluyorsunuz?

Rusya, Hindistan ve Norveç gibi ülkelerde zararsız protestolarından dolayı birçok defa tutuklanan iklim aktivistlerini duyunca ülkemizde konuya daha ılımlı yaklaşıldığını görüyorum. Ama bu 3 ülke, iklim krizi ile mücadelede şu an için elimizde olan en kapsamlı sözleşme olan Paris Anlaşması’ndan bundan 6 sene önce onaylanmışken biz daha bu sene ekim ayında onaylayıp yürürlüğe koyma hazırlıklarına başladık. Bu da iklim krizi ile mücadele konusunda ne kadar yavaş hareket ettiğimizin net bir kanıtı. Konusu açılmışken söylemekte fayda var, gezegenimiz için radikal değişimlere geber Paris Anlaşması, ülkeleri belli bir emisyon miktarının altında tutmak için dayatma uygulayamayıp serbest bıraktığından hükümetlerin

“kafalarına göre” hareket etmelerine sebep oluyor. Çok sayıda ülke ortalamaya 2050-2060 civarında karbon nötr olma hedefi koyuyor fakat şeffaf aksiyon planları oluşturulmuyor ve verilen sözler havada kalıyor. Gençler olarak en büyük beklentimiz lafla yürütmeyen peynir gemisinin iyi temellendirilmiş politikalarla ve eylemlerle yürütülmesi artık. 2053’te karbon nötr olma hedefini koyan Türkiye ve diğer ülkelerden bu konudaki kararlılıklarını ve bilimin verileriyle entegre hareket ettiklerini tüm şeffaflığıyla ortaya koymalarını bekliyoruz.

Artık birçok kişi (özellikle yetişkin grup) iklim değişikliğinin gerçekten yaşandığını kabul ediyor fakat dolar veya euro kuru gibi her dakika takip edilebilen bir olgu olmadığından geri plana atılıp tekrar hayatın koşuşturmacasına dalmabiliyor. Özellikle eski kuşak için iklim ve çevreyi güncel tutmak, tabiri caizse gözlerine daha çok sokmak için gazetelerde iklim-çevre bültenleri oluşturulabilir, hatta aynı ana haber bültenleri için bile uygulanabilir. Özetle en az ekonomik kriz kadar ciddi olduğu ve panik olmamız gerektiği her gün vurgulanmalı. ○

	CUMARTESİ	PAZAR
06:00 - 06:30	Yeşil Hasad Selin Uğurlu ve Arca Yılmaz Türkiye'nin ve Dünya'nın yeşil gündemi	Haftanın Haber Hasatı Moris Karo Kappa Haftanın öne çıkan Ajans haberleri ve analizlerinden okumalar ve yorumlar
09:00 - 10:00	Radyo Ağa Haftalık Ağa gazetesinin perçinosundan. Türkiye ve Dünya gündemi. Ağa'nın müdürlüğünden haberler, söyleşiler, okullar	Gazinin Sankisi İsmail Akman Erik Röportajlar, Ben'le'ye, yarışta, dâhilerin keşfi
10:00 - 10:30		Bir Dolap Kitap Barış Aracı ve Yabancı Karakol Her şey için çocuk kitabı
10:30 - 11:00		Botanikopya Barış Kıpucu Sesli obje tarih müzesi
11:00 - 12:00	Şansonlar Cengiz Işık Fanteziye pekiler dünyasında bir deniz gemisi	Mekânlık ve Çağlar İçinde Ses İgler Gözyıldırı
12:00 - 13:00	Dünya Dönüyor Naim Demirel Türkiye Pop'un 60 yılı	Dünyayı Dinliyorum Zakarya Şen Bir dünya müzik programı Radio MüzikCut 2.0 ile ortak yayın!
13:00 - 14:00	Açık Deniz Beyhan Gökçin Üç kanallı denizle çevrili bir radyo programı	Ma'nın Tınası Hakan Ünsalan Anadolu müziğinin çağdaş yorumları
14:00 - 15:00	Sarıdaki Sesler Arana Fıratlıoğlu ve Niyazi Dahiye Anadolu'da Rum müziği, Yunan şarkıları, ruza ulu 15 günde bir Afrika Uluk Akbay Afrika çarşısında döşenen sesler	Dilden Dile Tünelimler Erna Dağlıoğlu Türk halk müziği
15:00 - 16:00	Tarihin Notası Sesli Yüre ve Ece Tanyel Müzikli bir tarih notası	Musikî Argisi Barış Aracı Müzik dünyasının gündemine aydınlatıcı bir bakış
16:00 - 17:00	Dünyanın En Güzel Müzikleri Rafa Ulu'nun göre	Sesli Mihver Fırat Karayaya Klasik Türk müziğine dair
17:00 - 18:00	Musik of the World İstanbul Kutay Demir Kuşçu Türkiye'den Barcelona'ya müzik ve dünya	Modernin Sesi Aykut Köksal Dünya çapındaki müzik dünyasına dair
18:00 - 19:00	Connections Tim Haktan 60'lar ve 70'lerde pop	Adriano Celentano: Gluck Sokakındaki Delikanlı Hakan Doroğlu
19:00 - 20:00	Tighten Up Simon Johns Zemantik bir müzik programı	Loustrail Ezberken Sarıgül, Yemin Sarıgül, Asım Sarıgül ve Arkan Çirince'i eşirilen sesler
20:00 - 21:00	BeanoTango Mustafa 'Mr.' Soğan 70'lerden günümüze bedeni hareketlere çağırın sesler	The Big Easy Aylin ve Vardi Ural New Orleans R&B ve müziği
21:00 - 22:00	High Times Paz Memo Ragga	İstanbul'dan Gelen Telefon Aliş Gökçen, Melik İğar, Güven Gökçen ve bu yeni dönem boyunca Zeynep Arca Tunç Arca, sükunetli bir müzik programı
22:00 - 23:00	Her Şey Yokunda M? Sakrhan Çolak Zemantik, modern ve ses müzik	Sarıyol Altı Zamanı Ali Burak Arar Koru sanatlarında rock
23:00 - 24:00	Logın Christopher Çolak Elektronik müziğin alt türleri ve ölmüş sesler	Jinay'ın Walkman'ı Sercan Ulaş, Varcan Çankıyan ve Yavuzhan Balyan Bilindik Emami müziğinin öbür yüzü
24:00 - 01:00	Lovej Ahmet Güneş Elektronik ajans müzik	Audiotity Behadır Diboç Türker Arca
01:00 - 02:00	Alan Kod 212 Batu Baran (Göçer) Türker Arca	Münakaya Erkan Ömer Elektronik müziğin farklı avansöz yönlerini anlat
02:00 - 06:00	Açık Radyo Müzikleri	

“İKLİM KRİZİNİN TEK ÇÖZÜMÜ DEMOKRASİ, ÇÜNKÜ BU DURUMDAN ÇIKIŞ ANCAK KİTLESEL KAMU BASKISI İLE OLUR.”

“Eli yıl öncesinin Stüdyoist sloganını hatırlıyor musunuz? “Gerçekçi ol, imkânsız iste” diyorlardı. Şimdi, yeni amaca uygun hale dönüştürüp onu geri getirmenin tam zamanı işte:

“Bilimsel bakımdan gerçekçi ol. Siyasi bakımdansa imkânsız iste.”

Ve, onlar siyasi bakımdan imkânsız kabul ettiklerini bizlere verene kadar da biz talep etmeye devam edeceğiz.

Biz birbirimize duyduğumuz sevgi için, yaşayan dünyaya duyduğumuz sevgi için, terde olabileceğimiz daha iyi insanlara duyduğumuz sevgi için isyan ediyoruz.

“Yokoluşa karşı isyan ediyoruz, hayat için isyan ediyoruz.”

(Yazar, gazeteci, aktivist George Monbiot, *This Can't Be Happening*, Penguin, 2021, s. 73-74)

“Siyasi liderlerimiz yitip gitmiş, gezegenimiz tahrip olmuş... yeni kömürü temin santralleri açmak, petrol boru hatları kurmak ve gaz çıkarmak gibi iklimi yerle bir eden tüm eylemlere girişmek için acaba liderlerimiz için bu kadar kolay da, şu anda gözümüzün önünde olup biten bunca zarar ziyana kabullenmek için bu kadar zor?” (Ugandalı iklim aktivisti Vanessa Nakate, Milano’da Youth4Climate zirvesi açılış konuşmasını yapıyor, commondreams.org)

“Kolomb’un Amerika’yı “keşfi” gününde Yerli halkların ruhlarını yüceltmek için işte size bir öneri: istilaya son vermenin ve kurtuluşu bağlatmanın zamanı geldi. Çevre için Kırmızı Çizgi, fosil yakıtlardan uzaklaşp organik tarıma, yerel ve verimli enerji kaynaklarına geçilmesi. Bu şart. Neyse ki yerli uluslar kuzeyde rehberlik yapıyor. Artık Kolomb gibi davranmayı bırakma zamanı.” (Yeryüzüne Saygı kuruluğu direktörü yazar ve aktivist Ojibwe yerli kadını Winona Laduke, Kolomb günü öncesinde Minneapolis Star-Tribune’a yazıyor, 10 Ekim 2021)

“Politikacıların kim felaketini önleyecek eylemleri almasını sadece gürlütü protesto hareketleri sağlayabilir. [...] Zamanımızın baskılayıcı meselesi olan iklim krizi için zaman tükenirken pek çok insan, liderlerimizin ataleti karşısında gürlütü patırkı çıkarmanın sadece gerekli değil, aynı zamanda akılcı bir karşılık da olduğunu söyleyecektir.” (Britanya’da Yeşil Yeni Düzen Yükseliyor hareketi kurucu ve direktörlerinden Fatima İbrahim, İçişleri bakanı Priti Patel’in... “gürlütü patırkı” çıkarttığı düşünülen protesto eylemlerine karşı bir dizi yeni tedbir alındığını açıkladığı konuşmasını cevaplıyor. Guardian, 8 Ekim 2021)

“Eyleme geçtiğimde kendimi aciz hissetmiyorum, gidşin de umutsuz olduğunu düşünmüyorum, çünkü eylemde olduğumda elimden gelen her şeyi yaptığımı hissediyorum. Bu da bana çok umut veriyor, özellikle dünyanın dört bir yanında eylem yapan, şimdiki zamanları ve geleceklere için mücadele eden bütün diğer insanları ve aktivistleri görmek çok umut verici. (Siyasi liderleri sürekli boş laf üretmekle (blah blah) suçlayan iklim aktivisti Greta Thunberg, İklimi Ele Almak-Hemen adlı uluslararası medya kuruluşu kurucularından Mark Hertsgaard’a iklim krizinden kurtuluşun tek çaresinin demokrasi, yani kitlesel taban hareketinin siyasilere baskısı olduğunu anlatıyor. Guardian, 12 Ekim 2021)

Anafor Radyo Yayıncılık A.Ş.

Hacımimi Mahallesi, Koltukçular Çıkması, No: 7 Kat: 1-2

Tophane 34425 Beyoğlu

Tel: 0 212 343 40 40 Faks: 0 212 232 32 19

www.acikradyo.com.tr

e-posta: acikradyo@acikradyo.com.tr

Açık Radyo, dinleyicileri tarafından da desteklenmektedir.

–“Açık Radyo.”
95.0

Program destekçisi olmak için
0212 343 41 41
www.acikradyo.com.tr

–“Açık Radyo.”
95.0

54. YAYIN DÖNEMİ

1 Kasım 2021 - 1 Mayıs 2022

Çizim:
Emanuele Del Rosso

İKLİM KRİZİNİN TEK ÇÖZÜMÜ
DEMOKRASİ,
ÇÜNKÜ BU DURUMDAN
ÇIKIŞ ANCAK KİTLESEL
KAMU BASKISI İLE OLUR.

AKBANK

aktif

Akıllı Hayat

BASKA

BOSCH

Önemli Ürünlerin Seçkin Tercihleri

drupart

Ipsos

sanat

Kalebodur

S

ultra

54. YAYIN DÖNEMİ
1 Kasım 2021 - 1 Mayıs 2022

	PAZARTESİ	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA
05:00 - 7:00	Democracy Now!				
07:00 - 08:00	Sabahlık Dilek Gençlik				İktisat Haberleri Benz Doğu ve Bukur Başarın birer gazetesinden haberi
08:00 - 10:00	Açık Gazete Ömer Madra, Özge Çoban ve Feryal Kabil Pazartesi Salim Badur ile Korona Günlüğü - Ar Bilgiyle Ekonomi Politik - İdil Pınar ile Halterin Karikatürleri Salı Armer İncir ile Ufuk Tuna - Açık Bilgiyle Güven Güzel ile bilim ve teknoloji sohbetleri Çarşamba Nereye Doğru: Çengiz Akar ile gelecek beklentiler Perşembe Tuğba Tokmak ile Astrupa Ne Konuşuyor? - Saygı Güneş ile Ekonomik Gidimat (15 günde 1) - Bkran Eberzade ile Dikiliten Kayı (15 günde 1) - Ömer Eber ve Kayhan Pala ile Sağlık Çağı: Pandemiye Sağlık Cuma Selim Öner ile Seyyare: Türkiye ve dünya dışındaki araştırmacı parantezler, karıştırmalar - Ali Uğay'ın Spor				
10:00 - 10:30	Kiri Çile Sahafın Çolak Özge	İşin İçin Yücel Soçmen, Ömer Madra ve Özge Çoban Bir Akim adanmış gündeli	Açık Gazete Ömer Madra, Özge Çoban ve Feryal Kabil	Kiri Çile Sahafın Çolak Özge	
10:30 - 11:00	Bilin Tarih Sohbetleri Deniz Gürses Tarbuç	Ahyattan Beşim, Mecidiyeköy Jektosa Pinar Ertan Akıllı konseptlerden menüleri kart hikayeleri	Açık Yeşil Ulun Salim ve Ömer Madra Hayatın politikaları ve sağlık çözümleri gündeli	İstanbul Anıktopos Deniz Eryol ve Merve Şemran İnsanlık, sanat, mekânlar, gelenekler ve ihtiyaçlarımızdan yola çıkarak Yeşil Sözlük Ulun Zinç İnsan ve doğanın önünde yaşamaya dair fikirleri 15 günde 1 Ekoloji Politik Erol Maroç	Yakınlara Güven Güzel ile, Ömer Madra ve Özlem Tokat Salın gününde mevsim marşları
11:00 - 11:30	Uzun Hikâye Muzaffer Çorlu Müzik, film, bilim ve teknolojiyi sosyal politika	Deniz Ağrı Deniz Pak Dünyadaki en iyi yemekleri ve onların lezzetlerini anlatıyor	Metropolitika Ayşen Tokdemir ve Deniz Gürdoğan İbrahim Kart ve kendisi üzerine tartışmalar	Açık Mimarlık Yakup Yıldırım Mimarlığın bir sanat olduğunu konuşuyor	Hikâyenin Her Hali Ayşe Gül, Aslı, Dilem, Kınar, Derya ve Özlem Hayatın birer hikâyesi gibi geliyor
11:30 - 12:00	NEU Selin VS Tiketlenen ruhunu yeni sesler	Ruby Tuesday Roberta Taylor Tiketlenen ruhunu yeni sesler	Alan Naz Özok Tiketlenen ruhunu yeni sesler	Yabancı Ahmet Uçun İnsanların dünyaya bakışını anlatıyor	Çaz Türbürlüm Rıza Şenol Çazda sevecenlik geliyor
12:00 - 12:55			Satır Yakup Yıldırım / Okuyan: Zeynep Köker	Fıçın Ekspresi M. Elçin Kıpık Fıçın dünyayı müzik 15 günde bir Tahtala Çengiz Akar ile Çengiz Akar'ın birer hikâyesi	Önce Sağlık Ayşe Gül Tokat ve Salim Badur
12:55 - 13:00					
13:00 - 14:00	Bahâ'îden Serim Emelent Gürçü Rüyaları beklentileri anlatıyor	Bir Kadı Gelincik Ulun Adan Çevresinde beklenen hikâyesi	Tuna'nın Berli Yarı Muzaffer Köktenoğlu Balık adları hikâyesi	Günün ve Gününce Edebiyatı Selin Şahin Romanlar, hikâyeler, kahramanlar	Bilin Kuşu: Konuşuyor Aliya Samiloğlu
14:00 - 14:30	Enoloji Bkran Eberzade Sommelier olmak ve uzmanlığın dünyasını 15 günde bir Emeğin Gündemi Selin Uğural ve Mustafa İnan Fabrikalardan piyasaya emeğin ortadaki sorunları ve dünyadaki emekçilerin durumu	Dünya Mevazı Adalar Deniz Tokdemir, Fahri Anıl ve Güldüz Aksoy 15 günde bir Aldey'de Pusulasız Selin Durmaz İnsanlık ve dünya	Türlerin Yaşam Hakkı İlhan Köksal ve Merve Dinkçi	Notlarla Sohbet Zeynep Köktenoğlu Açık fikir ve tartışmalarla birer hikâyesi	Wanderer Can Denizel Müzik dünyasında birer hikâyesi
14:30 - 15:00	Opus 94 9 Deniz Uğural ve Deniz Tokdemir Enoloji'de klasik müzik	Yeni Haride Akkan Tiketlenen ruhunu yeni sesler	Alfa Turca Ali Pinar ve Erol Akın Türkiye'deki klasik müzik yorumcuları ve dinleyicileri	Hukuk Güvenliği Bkran Eber ve Ayhan Tuncel	Siveli Merve Dinkçi ve Yasin Bukur Siveli hayatın hikâyesi
15:00 - 16:00	Kamusal Güneş Deniz Tokdemir ve Karim Doğan Zemaneler, mekânlar, insanların yaşadıkları dünyaları ve sosyal politikaları	Yapılan Arkeolojik Ulun Ulun Türk Sineması ve 'Yapılan'ın birer hikâyesi, emekçiler ve dünya 15 günde bir Foto Miza Gökdeniz Başkaya Kanlı Gizli Oyukları Karim Doğan Sarıdan insan hikâyeleri 15 günde bir Müzik Sohbetleri Emelent Gürçü, Özge Çoban, Bkran Eber ve Feryal Kabil Müzik dünyasındaki tartışmalar	Alın Saatte Muzaffer Köktenoğlu, Erol Akın, Ayhan Tuncel Muzaffer Köktenoğlu ve Günhan Ertan 17 Ağustos'u anıyor	İnsanlık Merve Dinkçi İnsanlık dünyasını anlatıyor	Karantadaki Yüzü Selin Şahin, Merve Dinkçi ve Feryal Kabil Karantadaki hayatın hikâyesi
16:00 - 16:30	Ben Buradan Okuyorum Burcu Şahin, Erol Akın, Hasan Tuğut, Aslıhan Ertan, Abdullah Esik Sohbetler ve başka şeyler	Dünyanın Deniz Tokdemir ve Feryal Kabil Dünyadaki en iyi yemekleri ve onların lezzetlerini anlatıyor	Sudan Gelen Ayhan Tuncel Sudan'dan gelen hikâyeleri anlatıyor 15 günde bir Çetin Çevre Deniz Tokdemir Çevre politikaları ve sorunları	Toplumsal Dönüşümde Sosyal Girişimler Merve Dinkçi	Akıllı Hayat 54. Yayıncılık
16:30 - 17:00	Akıllı Hayat 54. Yayıncılık	Hikâyenin Sanat Deniz Tokdemir Günümüzün hikâyeleri sanat eserleri	Dünyanın Deniz Tokdemir ve Feryal Kabil Dünyadaki en iyi yemekleri ve onların lezzetlerini anlatıyor	Toplumsal Dönüşümde Sosyal Girişimler Merve Dinkçi	Akıllı Hayat 54. Yayıncılık
17:00 - 18:00	Dünyanın Caz Nüsi Toprak, Sanat Değirmeni, Lujla Dena Güllük, Lujla Dena Ögel ve Günhan Uzunlar				
18:00 - 18:10	Geçmişin Gelenekleri Üzerine Önemli Sorular Var / Feryal Kabil				
18:10 - 20:00	Açık Dergi Hasan Mustafa - Rıza Tokat - Aslıhan Ertan - Sahafın Çolak Pazartesi Kültürü Müzik ve Karantena Kimi İncele / Ar Bilgiyle / Halterin Arkasındaki Salı Antropoloji Sohbetleri - Ulun Salim / Dünyanın Günlüğü - Ar Bilgiyle / Halterin Arkasındaki Çarşamba Yürülen Yıkılcak - (Selin Şahin) / Kültür Değirmeni - Çengiz Akar / Tarih Çözümleri - Deniz Tokdemir / Toprak Kökçü - Yücel Soçmen / Yaşamın Herşeyi İnanıyor'da Ne Var Ne Yok (Kart Takımı) / Halterin Arkasındaki - Deniz Tokdemir - İsmail Özkan				
20:00 - 21:00	Sonsuz Çiçek Tanrıları Tuğba Nispet Güzel sanatların dünyasını	Açık Şiirler Gökdeniz Başkaya, Merve Dinkçi, Ulun Salim ve Feryal Kabil Zaman zaman Türkiye'deki Günümüzün birer hikâyesi	Kökler S. Ahmet Köksal ve Bkran Eber Biraz on yöreli Aldey'de Pusulasız Selin Durmaz İnsanlık ve dünya	Çaz Orkestrası Hülya Turhan Dünden bugüne büyük caz orkestraları	Kuyu Mavi Gülçin Özgür Türkiye'deki
21:00 - 22:00	Vertigo Hilmi Tokdemir ve Günhan Uzunlar Sarıdan gelen hikâyeleri	Aldey'de Pusulasız Selin Durmaz İnsanlık ve dünya	Aldey'de Pusulasız Selin Durmaz İnsanlık ve dünya	Sosyal Müzik Deniz Tokdemir ve Karim Doğan Caz ve sosyal emekçilerin dünyası	Açık Mahalle Ulun Salim Açık fikir ve tartışmalarla birer hikâyesi
22:00 - 23:00	Ahtapotun Bahçesi Deniz Tokdemir Açık fikir ve tartışmalarla birer hikâyesi	Aldey'de Pusulasız Selin Durmaz İnsanlık ve dünya	Aldey'de Pusulasız Selin Durmaz İnsanlık ve dünya	Açık Mahalle Ulun Salim Açık fikir ve tartışmalarla birer hikâyesi	Mint Erol Akın ve Merve Dinkçi Çaz ve sosyal emekçilerin dünyası
23:00 - 00:00	Ay Palesi Tuğba Nispet Güzel sanatların dünyasını	Günün ve Gününce Edebiyatı Selin Şahin, Merve Dinkçi ve Feryal Kabil Caz ve sosyal emekçilerin dünyası	Aldey'de Pusulasız Selin Durmaz İnsanlık ve dünya	Falan: Freeform Freestyle Gülçin Özgür Punk kültüründe ve farklı sınıflarda yaşamın hikâyeleri	Müzik Tüneli Lujla Dena Ögel ve Günhan Uzunlar Müzik dünyasındaki tartışmalar (1971-2021)
00:00 - 01:00	Rock on Rock Deniz Tokdemir ve Günhan Uzunlar Müzik dünyasındaki tartışmalar	Egzotik Yeraltı Tuğba Nispet Rock dünyasındaki tartışmalar	Aldey'de Pusulasız Selin Durmaz İnsanlık ve dünya	Kararlı Bahçe Merve Dinkçi Rock dünyasındaki tartışmalar	13 Melek Yücel Soçmen Dünyadaki en iyi yemekleri ve onların lezzetlerini anlatıyor
01:00 - 02:00	Açık Gazete (Tekrar)				
02:00 - 03:00	Satır (Tekrar) Yasin Yıldırım / Okuyan: Zeynep Köker				
03:00 - 04:00	Dünyanın Caz Nüsi Toprak, Sanat Değirmeni, Lujla Dena Güllük, Lujla Dena Ögel ve Günhan Uzunlar				
04:00 - 06:00	Açık Radyo Müzikleri				

İklim Kriziyle Mücadelede Z Kuşağına Kulak Verelim!

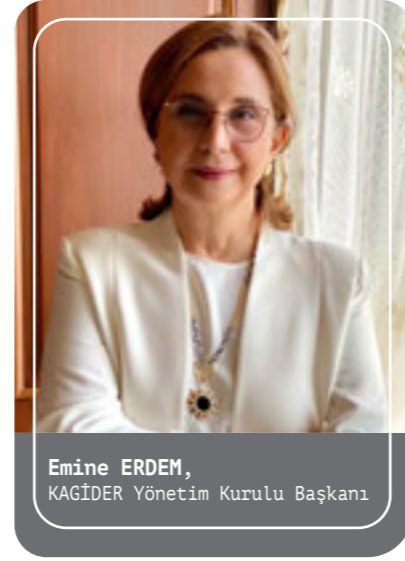
İnsanlık çok zor bir dönemden geçiyor. İnsan faaliyetlerinin bir sonucu olan iklim değişikliği ve onun getirdiği küresel ısınma geleceğimizi tehdit ediyor.

Dünya Meteoroloji Örgütü'nün verilerine göre 2016, 2019 ve 2020 bugüne kadarki en sıcak üç yıl oldu. Bu verilere göre sanayi devriminden bu yana yeryüzündeki ortalama sıcaklık artışı 1,2°C'yi buldu. Hükümetler Arası İklim Değişikliği Paneli (IPCC) başta olmak üzere bilimsel çevreler, iklim değişikliğini kontrol altında tutabilmemiz için bu artışı 1,5°C ile sınırlandırmamız gerektiğine işaret ediyor. Zaten 2015'te Paris'te düzenlenen COP21'in bir ürünü olan Paris İklim Anlaşması da temel hedef olarak küresel sıcaklık artışı sanayi öncesi döneme kıyasla +2°C'nin olabileceğince altında, mümkünse +1,5°C düzeyinde tutmayı hedefliyor. Ancak bunu başarabilmemiz için dünya genelinde seragazi emisyonlarını 2030 yılına kadar, 2010 yılındaki seviyeye kıyasla yarı yarıya azaltmamız gerekiyor.

Bu konuda yeterince hızlı ilerleme sağlanabildiğini söylemek pek mümkün değil. Kasım ayı başında İskoçya'nın Glasgow kentinde gerçekleştirilen iklim zirvesi COP 26'da bazı yeni önemli adımlar atıldı. Örneğin metan salınımının azaltılması, orman kayıplarının sonlandırılması, kömürün aşamalı olarak devre dışı bırakılması, fosil yakıtlara sağlanan finansmana son verilmesi gibi kararlar alındı. Ancak bu kararların yerine getirilmesi tamamen hükümetlerin ne yapacağına bağlı ve sözünü tutmayan ülkelere yönelik bir yaptırım da bulunmuyor.

Bu alanda yapılması, hem de hızlı bir şekilde yapılması gereken çok şey var. Evet, bunların olmasını sağlamak esas olarak hükümetlerin sorumluluğu ama sadece onlara ait bir sorumluluk değil. İş dünyasına da önemli görev ve sorumluluklar düşüyor. Her şeyden önce sürdürülebilirlik kavramı kalıp gibi tekrarlanan içi boş bir laf olmaktan öteye geçip gerçekten uygulamaya yansıtılmalı. Bunu samimiyetle yapan şirketler olduğunu biliyorum, ama bu şirketlerin sayısı yeterli değil.

Oysa faaliyetlerini gerçekten sürdürülebilir zemine oturtabilen, seragazi salımlarını sıfırlamak için çalışan şirketlerin rekabet gücü ve yarattığı değer de artıyor. Tüketiciler ve çalışanlar başta olmak üzere paydaşların çevre ve iklim krizi ile ilgili görüş ve eğilimleri de giderek daha belirleyici bir hal alıyor. Bu konuda farkındalığın arttığını gösteren işaretler var. Örneğin, doğaya verilen zarar ve biyoçeşitlilikle ilgili postlar 2016'dan bu yana küresel düzeyde Twitter'da %65, Google üzerinden bu konularla ilgili yapılan aramalar ise %16 arttı. Türkiye'de de bu konuda farkındalık artıyor. **Konda Araştırma ve Danışmanlık desteğiyle hazırlanan Yuvam Dünya Derneği "Türkiye'de İklim Değişikliği Algısı" Araştırmasına katılan her 3 kişiden 2'si iklim değişikliğinden dolayı ortaya çıkabilecek bir olay veya durumda başkalarına kıyasla daha fazla zorlanacağını belirtiyor ve kendini daha kırılgan hissediyor. Toplumun %72'si iklim değişikliğinin olası etkilerinin başında gelen gıdaya erişimde zorlanmaktan endişe ediyor. Farkındalık tüm dünyada, özellikle yeni kuşaklarda giderek güçleniyor.**

Emine ERDEM,
KAGİDER Yönetim Kurulu Başkanı

Ben bu konuda tüketici ve çalışan olarak Z kuşağının yaklaşımlarının hükümetleri ve şirketleri somut adımlar atmaya zorlayacağına inanıyorum. UNDP ve Oxford Üniversitesi'nin G20 ülkelerinde yaptığı ankete göre, Türkiye'deki gençlerin %73'ü iklim acil durumunun farkında. %64'ü ormanları ve toprağı korumak, yine %64'ü daha fazla güneş, rüzgâr ve yenilenebilir enerji, %62'si iklim dostu tarım istiyor.

Hangi Kurumda Çalışmak İsteyecekler?

Z kuşağıyla ilgili olarak Ernst&Young danışmanlık şirketi de bir [araştırma](#) yaptı ve bunun sonuçlarını Kasım ayında kamuoyuyla paylaştı. Çalışmaya katılan gençlerin %55'i çevre sorunlarıyla çok ilgilendiğini, %81'i ise iklim değişikliğinin bir sorun olduğuna inandığını belirtti. %61 düzenli olarak geridönüşüm yaparken, %57'si çevreyi koruyan markaların ürünlerini almanın çok önemli olduğunu görüşünde. Z kuşağı gençlerin %63'ü ise çalışacakları şirketlerin kendi değerlerini benimsemesinin çok önemli olduğunu söylüyor.

Bu araştırma Türkiye'de yapılmış ama ben özellikle nüfusum çok önemli bir kısmının yaşadığı büyük

kentlerimizdeki gençlerde de bu bilincin güçlenmekte olduğunu görüyorum. Deloitte'un bu yıl 10'uncusunu yayımladığı [2021 Y ve Z Kuşağı Araştırması](#)'nın sonuçlarına göre, Türkiye'den ankete katılan Y kuşağının %37'si, Z kuşağının %33'ü, salgından sonra daha fazla insanın çevre ve iklim konularında harekete geçmeye istekli olacağına inanıyor.

Paris İklim Anlaşması'nın Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından onaylanmasıyla ülkemiz önemli bir adım attı. Ancak başta karbon olmak üzere seragazi salımlarının azaltılması, kömürün aşamalı olarak devre dışı bırakılması ve fosil yakıtlardan yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımına geçilmesi gibi konularda daha hızlı ilerlemek gerekiyor. Kalkınmakta olan bir ülke olarak Türkiye'nin dikkatli ilerlemesi gerektiği çok açık. Refahımızı artırırken çevresel ve sos-

“Farkındalık tüm dünyada, özellikle yeni kuşaklarda giderek güçleniyor. Ben bu konuda tüketici ve çalışan olarak Z kuşağının yaklaşımlarının hükümetleri ve şirketleri somut adımlar atmaya zorlayacağına inanıyorum. Türkiye'deki gençlerin %73'ü iklim acil durumunun farkında. %64'ü ormanları ve toprağı korumak, yine %64'ü daha fazla güneş, rüzgâr ve yenilenebilir enerji, %62'si iklim dostu tarım istiyor”

yal sorumluluklarımızı da dengeli bir şekilde yerine getirmeliyiz. Bu konuda gelişmiş ülkelerden sağlanacak finansman gelişmekte olan diğer ülkeler gibi Türkiye için de büyük önem taşıyor.

Küçük ve orta ölçekli şirketlerin sürdürülebilir dönüşüm sürecinde desteklenmesi gerekiyor. Zaten başta bilgiye, finansa ve pazara erişim olmak üzere pek çok konuda büyük zorluklar içinde olan kadın girişimci-

lerin dönüşümü için onlara odaklı politikalar uygulanması da büyük önem taşıyor.

Şirketleri ve girişimcileri iklim değişikliği ile mücadele etmeye, seragazi salımlarını azaltmaya yönlendirecek yasal ve finansal mekanizmalara ihtiyaç var. Hükümetin bunları devreye sokması, şirketlerin de kendi faaliyetleri kapsamında üzerlerine düşeni yapması gerekiyor. Çok geç olmadan... ○

İklim Değişikliği Zirvesi “Net Sıfıra Doğru Temasıyla” Gerçekleşti

Sürdürülebilirlik Akademisi ve Dünya Gazetesi işbirliğinde düzenlenen “İklim Değişikliği Zirvesi - COP26 Ardından”, Kasım ayında Glasgow’da düzenlenen COP26 sonrası iş dünyası, kamu, sivil toplum ve akademi dünyasının önde gelen isimlerini bir araya getirdi. Taraflar, ‘Net Sıfıra Doğru’ temasıyla iklim değişikliğinin etkilerini masaya yatırarak yeşil dönüşüm eksenindeki hedefleri, engelleri, olası riskleri ve fırsatları ortaya koymak ve bu krize karşı alınması gereken acil eylemleri tartıştı.

Sürdürülebilirlik Akademisi ve Dünya Gazetesi tarafından ilk kez düzenlenen İklim Değişikliği Zirvesi’nde 14 oturumda, iş dünyası, kamu, sivil toplum ve akademi dünyasından 45 konuşma-

cı, iklim değişikliği ile mücadelede çok önemli bir karar amı olan COP26’nın sonuçlarını ve Türkiye’ye yansımalarını “Net Sıfıra Doğru” temasında tüm boyutlarıyla ele aldı.

İş Dünyasının İklim Zirvesine Desteği

Sürdürülebilirlik Akademisi ve Dünya Gazetesi tarafından ilk kez düzenlenen ve Türkiye İhracatçılar Meclisi işbirliği ile gerçekleşen İklim Değişikliği Zirvesi’nin ana destekleyenleri Sabancı Holding, PepsiCo, BSH Türkiye ve Akademi Çevre’ydi. Zirveye Schneider Electric, Quick Carbon, Yaşar Holding, Anadolu Efes platin destekleyen; Metro, Alfa Laval, Tureks ve Tüpraş altın destekleyen olarak destek verdi.

**SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK
AKADEMİSİ
SUSTAINABILITY ACADEMY**

Yeşil Dönüşüm İş Dünyasının Yeni Yol Haritası Webinar Serisi Başlıyor!

İş dünyasının sürdürülebilir kalkınmadaki rolünün vazgeçilmez önem taşıdığı bir süreçten geçiyoruz. Birlikte düşünmeye, birlikte hareket etmeye her zamankinden daha fazla ihtiyacımız var. Yol haritamız; finansal hedeflere ulaşmak, yoksulluğu kaldırmak, gezegenimizi korumak, tüm insanların

barış ve refah içinde yaşamasını sağlamak, küresel ve yerel sürdürülebilir kalkınmayı desteklemek. İş dünyasında yaşanan Yeşil Dönüşüm’ü daha iyi anlamayı, anlatmayı, etkilerini görünür kılmayı, tüm paydaşlara ses vermeyi hedefliyoruz.

Ayrıntılı bilgiye [buradan](#) ulaşabilirsiniz.

Yeni Plastik Ekonomisi Konferansı 23 Şubat 2022’de!

Sürdürülebilirlik Akademisi tarafından Türkiye’de ikinci kez düzenlenecek Uluslararası 2. Yeni Plastik Ekonomisi Konferansı 23 Şubat 2022 tarihinde çevrimiçi gerçekleşecek.

Sürdürülebilirlik Akademisi, Türkiye’de dögüsel ekonomiyi derinlemesine ele alarak, ‘plastik kirliliğinin yaşanmadığı bir dünyanın mümkün olup olmadığına değil, bunu gerçekleştirmek için birlikte neler yapılabileceğine’ odaklanan uluslararası bir konferans düzenleyecek. Özel sektörden kamuya, akademiden sivil toplum kuruluşlarına kadar değişimde kilit rol oynayan tüm paydaşlar, bu konudaki görüşlerini açıklamak için ‘çevrimiçi’ düzenlenecek Yeni Plastik Ekonomisi Konferansı’nda buluşacak. Ajandanıza tarihi not edebilirsiniz.

Ayrıntılı bilgi için [bu linki](#) tıklayabilirsiniz.

6. Dönem Sürdürülebilir Marka Yönetimi Eğitimi Sürdürülebilirlik Akademisi & BÜYEM Katkılarıyla Devam Ediyor

Boğaziçi Üniversitesi Yaşamboyu Eğitim Merkezi ve Sürdürülebilirlik Akademisi’nin katkıları ve SDSN-TR desteğiyle oluşturduğu program bugünün dünyasında markaların karşı karşıya olduğu riskleri fırsata çevirerek, amaç odaklı, toplumsal ve çevresel etkilerini yöneten ve bu şekilde rakiplerine göre katma değer yaratan markaların yol haritaları amacı ile tasarlanmıştır. Programın eğitimcileri; ulusal ve uluslararası, alanında uzman veya akademisyenlerden oluşmaktadır. Daha detaylı bilgiye erişmek için [bu linki](#) ziyaret edebilirsiniz.

**YENİ
PLASTİK
EKONOMİSİ**

“Dögüsel Ekonomiye Doğru”

**23 ŞUBAT 2022 | ONLINE KONFERANS
2.YIL**

**YA HER ŞEYİ YENİDEN
TASARLAYABİLSEYDİNİZ?**

**TÜM PAYDAŞLAR DÖNGÜSEL EKONOMİ VİZYONU İLE
PLASTİK İÇİN BULUŞUYOR.**

AJANDANIZA NOT EDİN

**SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK
AKADEMİSİ
SUSTAINABILITY ACADEMY**

Oyunun Yeni Kuralları

Ülkelerin gelişmişlik seviyelerindeki yükselmeye paralel olarak ekonominin yanı sıra çevreye de daha fazla özen göstermeleri bilindik bir davranış. Avrupa Birliği de özellikle çevre politikalarına önem veren partilerin oyları arttırdığından bu yana ekonomi politikası içerisinde doğaya saygılı üretime giderek daha fazla ağırlık vermeye başladı. Doğaya saygılı yaşamı da öncelikli olarak doğanın sınırlarına saygı olarak tanımladılar. Bu tanımın bilimsel tabanını da, 2009 yılında Avrupalı bilim insanlarının öncülük ettiği **Stockholm Resilience Center** tarafından yayınlanan **Planetary Boundaries-Gezegenin Sınırları** çalışması oluşturdu. Bu çalışmaya göre insanlığın sürdürülebilir gelişimi ancak bu sınırlara uyulması ile mümkündür. Bu çalışma etrafındaki gelişmeler Avrupa'daki tüm üretim sektörlerinde uygulanmaya başlandı.

Avrupa Birliği çevre konusundaki kuralları sıkılaştırdıkça bu kuralların zorladığı şirketler ya üretimi Avrupa dışına taşımaya ya da doğrudan Avrupa dışında üretilen ürünleri ithal etmeye başladılar. Ülkemiz de Avrupa'ya olan yakınlığı ile bu değişimden oldukça faydalandı ve Gümrük Birliği ile Avrupa'ya olan ihracatımız, tüm ihracatımızın yarıya yakın bir kısmını oluşturdu.

Bu davranışın altında Batılı çevre örgütlerinin oldukça uzun süredir yaptıkları çalışmaların da bulunduğunu söylemeye gerek yok. Böyle yapılanmaya devam eden üretim sektörü de Avrupa Birliği'ndeki seragazi salımlarının yeryüzünün diğer bölgeleri ile kıyaslandığında oldukça hızlı azalmasını sağladı. Elbette, buradaki hesaplama yönteminin mantıksızlığı bu azalmanın en önemli kısmını oluşturuyor. Bugün kullanmakta olduğumuz seragazi hesaplama yöntemi, kimin ne kadar salma sebep olduğundan çok kimin ne kadar salım yaptığı üzerine odaklanıyor.

Yani böyle bir hesaplama yönteminde tüm dünya, tüm ağır sanayi sektörlerini bir tek ülkeye toplayıp, orada üretilen ürünleri kullanacak olsa o tek ülke dünyadaki tek suçlu, geri kalan ülkeler de masum gibi görülebilir.

Fakat, Avrupa'da giderek bilinçlenen tüketici, sadece Avrupa'da yapılan üretimde çevresel sınırların korunmasına çalışılmadan ancak diğer ülkelerden ithal edilen ürünlerde aynı dikkatin gösterilmemesinden rahatsız oldu. Aynı zamanda bu sınırlara saygı gösteren üretimin maliyeti Avrupalı üreticiler tarafından taşındığından ve bu da ekonomik açıdan Avrupa'nın geride kalmasına yol açabileceğinden Avrupa Birliği çözümü gerek iç üretimde gerekse de ithalatta bu sınırlara uyulmasını talep etmekte buldu. Avrupa "Yeşil Mutabakat" dediğimiz prensip tüm üretim noktalarında gezegenin sınırlarına uyum gösterilerek üretim yapılması üzerine kurulmuştur. Arka planda yapılırsa, çevresel zararları üretim bazında değil tüketim bazında hesaplamaya yönelik bir değişikliktir. Siz üretiminizde çevresel hasara neden oluyorsanız, bu hasarın Avrupa Birliği ya da Vietnam'da oluşması, sizin ürettiğiniz ürünü Amsterdam'da tüketen son kullanıcı açısından bir fark yaratmadan "kötü" olarak algılanmaktadır. Hem çevresel hem de ekonomik nedenlerden ötürü oluşan bu yeni düşünce yapısı da yavaş yavaş küresel ticareti etkilemeye başlayacaktır.

Üreticiler Dikkat!

2009'da başlayan çalışmada belirlenen sınırların en kritik ve uluslararası anlaşmalarla en sıkı kontrol altına alınmaya çalışılan iklim değişikliğidir. Bu yüzden de artık gerek Avrupa'da gerekse Avrupa Birliği ile ticaret ilişkisinde bulunan tüm ülkelerde üretilen ürünlerin karbon ayak izi, yani, o ürünler üretilirken atmosfere ne kadar seragazi sa-

Prof. M. Levent KURNAZ
Boğaziçi Üniv. İklim
Değişikliği ve Politikaları
Uyg. ve Araş. Merk.
mlkurnaz@gmail.com

landığı belirlenmek zorundadır. Sınırdaki karbon vergisi uygulamasıyla Avrupa Birliği iç üretim ve ithalat arasında oluşan seragazi farkını dengeleme uğraşındadır. Yalnız bu Avrupa Birliği Yeşil Mutabakatı çerçevesinde ele alınacak çevresel sorunların sadece birincisidir. İklim değişikliğine yol açmanın ötesinde, önümüzdeki 10 yıl içerisinde, su ayak izi, arazi kullanımı, doğaya veya insana zarar olabilecek kimyasallar, ozon tabakasına zarar olabilecek kimyasallar, biyoçeşitliliğe etki, gübre ve kimyasal ilaç kullanımı ve hava kirliliğine yol açma da Yeşil Mutabakat içerisinde yer alacak ve Sınırdaki Karbon Vergisi gibi uygulamalarla karşı karşıya kalmacaktır. Şu anda ihraç edilen ürünlerin ekine bir laboratuvar raporu koymak yeterli olurken yakın gelecekte bu üretimlerin yukarıda belirtilen unsurlara dikkat edilerek yapıldığını sertifikalandırmak gerekecektir.

Bu nedenle üreticilerimizin şimdiden üretimlerindeki karbon ayak izi yanında bu tür çevresel ayak izini de ölçerek ciddi kısıtlamalar başlamadan üretimlerinde gerekli olacak düzenlemeleri öngörebilmeleri çok faydalıdır. Bugün Avrupa Birliği ile başlayan Yeşil Mutabakat'ın kısa zamanda diğer ülkelere de yayılması beklenebilir çünkü bu kuralları şu anda engelleyen tek unsur **Dünya Ticaret Örgütü**'dür. Dünya Ticaret Örgütü de sürdürülebilir kalkın-

"Bugüne kadar yarattığı çevre sorunlarını bir dışsallık olarak gören ekonomi hala görüşünü değiştirmiş değil. Ancak yarattığı bu çevre sorunlarının artık bir Frankenstein gibi kendi kazancına ciddi zarar verme ihtimalinin de çok yüksek olduğunu görebiliyor."

ma için bu sınırların korunmasını kabul ettiği an kendi ekonomilerini korumak isteyen tüm ülkeler hızla benzer korumacı sistemleri devreye koyabilirler. Bundan dolayı da Yeşil Mutabakatın sadece karbon vergisinden ibaret olmayıp tüm çevresel alanları kapsadığını kabullenerek bu yolda çalışmalara başlamak gereklidir.

Bizler her ne kadar her yılın sonunda yapılan İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi Taraflar Konferansı'na (COP) yılın en önemli iklim toplantısı olarak bakıyor olsak da aslında iklim açısından daha da önemli bir toplantı yılın başında Davos'ta yapılan Dünya Ekonomik Forumu'dur. Dünya Ekonomik Forumu toplantıları öncesinde ekonomiye tehdit oluşturabilecek unsurlardan oluşan Küresel Risk Raporu yayımla-

nır. Bu rapor ilk yayımlandığı 2007 senesinde en önemli tehditleri altyapının çökmesi, kronik hastalıklar ve petrol fiyatlarındaki artış şeklinde sıralıyordu. Geçen sene ise bu sıralama aşırı hava olayları, iklim krizi karşısında eyleme geçilmemesi ve doğal afetler halini aldı. Yani ekonomi dünyası bugün için çevresel sorunlara devletlerden çok daha duyarlı. Bu nedenle de bu seneki Dünya Ekonomik Forumu toplantılarında Dünya Ticaret Örgütü'nün ekonomik korumacılık olarak kabul ederek izin vermediği her türlü kurala "çevresel sorunlara yol açanlar hariç" şeklinde bir ekleme yapılarak devletlerin Sınırdaki Karbon Vergisi türü uygulamaları kolaylıkla hayata geçirmelerine imkân tanımlanabilir. Bugüne kadar yarattığı çevre sorunla-

rını bir dışsallık olarak gören ekonomi hala görüşünü değiştirmiş değil. Ancak yarattığı bu çevre sorunlarının artık bir Frankenstein gibi kendi kazancına ciddi zarar verme ihtimalinin de çok yüksek olduğunu görebiliyor. İşte bu nedenle yıllardır hep etrafında dönüp durduğumuz fakat bir türlü elimizi uzatıp tutmadığımız sürdürülebilirlik ya da en azından çevresel sürdürülebilirlik, artık kısa süre içerisinde oyuna dahil olacak gibi görünmüyor. Bugüne kadar çoğu şirketin hazırlayıp da çoğunlukla "Eee, ne yapacağız biz bununla şimdi?" diye içten içe sorduğu o sürdürülebilirlik raporlarını raftan alıp incelemekte bir fayda var. O raporlar bize geçen sene neler yaptığımızı anlatıyor, gelecek sene neler yapmamız gerektiğini değil. Gene de nerede olduğumuzu doğru anlamadan ileriye atılmaya imkân yok. Dolayısıyla, hangi sektörde, ne işle uğraşırsanız uğraşın, çok kısa vadede oyunu bu yeni kurallarla oynamaya başlamak zorundasınız. Özellikle de ürettiğiniz mal ya da hizmeti ihraç ediyorsanız. ○

“Tüketici, Topluma Faydası Olmayan Markayı Anında Gözden Çıkarıyor”

Kısıtlı doğal kaynakların etkin ve verimli yönetimine odaklandıklarını söyleyen Yaşar Topluluğu'na bağlı Pınar Su ve İçecek'in Pazarlama Müdürü Pelin Gülbay Özdemir, bu doğrultuda AR-GE altyapılarında önemli gelişmeler yaptıklarını vurguluyor. Türkiye'de ilk “Karbon Nötr Sertifikalı Ambalajlı Doğal Kaynak Suyu ve İçecek Ürünleri”ni üretmeyi başarmaktan gurur duyduklarını ifade eden Özdemir, “Günümüz tüketicisinin markalardan beklentisinin artık yeni bir ürünün çok ötesinde” olduğunu altını çiziyor.

Barış DOĞRU

Hem iklim değişikliği, hem toplumsal sorunlar, hem de iki yıldır dünyayı altüst eden pandemi, alışageldiğimiz dünyayı temelden değiştiriyor. Şirketler de eğer bu dünyada var kalmak istiyorlarsa değişmek zorundalar. Bu bağlamda; Pınar Su ve İçecek kendisini nasıl tanımlıyor? Değişim sürecine dair neler planlıyorsunuz?

Yaşar Topluluğu'nun sürdürülebilirlik stratejisi, tüm paydaşlara iyi bakmak ve onlara daha iyi bir yaşam sunmak amacı taşıyor. Bu amaç ışığında Pınar Su ve İçecek de sürdürülebilir kalkınma amaçlarını toplumun ihtiyaçlarına cevap verebilen, bilim temelli, kalite odaklı iş anlayışı ile belirlenen iş hedefleri doğrultusunda yürütüyor. Dünya üzerindeki içilebilir her bir damla suyun önemini bilecek, yatırımlarımıza bu sorumlulukla yön veriyoruz. Tüketiciler de artık markanın topluma ve sürdürülebilirliğe olan katkısını doğrudan dikkate alıyor; hayatlarında nasıl bir değer yarattığımızı sorguluyor. Biz de doğa ve çevre dostu uygulamalar ışığında üretim yaparak, tüketicilerimize en iyi deneyimi sunarken herkes için daha yaşanabilir bir dünya hedefiyle çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

Özellikle de kısıtlı doğal kaynakların etkin ve verimli yönetimine odaklanıyor ve bu alanda önemli başarılarla imza atıyoruz. 2019 yılında su ve içecek sektörlerinde yeni ürün geliştirmeyi ve inovasyonu desteklemek amacıyla

Pınar Su ve İçecek AR-GE altyapımızı geliştirdik. Pınar Su ve İçecek olarak, küresel çaptaki sorumluluk anlayışımızla, ürünlerimizde karbon denkleştirme gerçekleştirerek, 2020 yılında Türkiye'de ilk “Karbon Nötr Sertifikalı Ambalajlı Doğal Kaynak Suyu ve İçecek Ürünleri”ni üretme başarısını gösterdik. 2011 yılından bu yana sürdürdüğümüz teknolojik yatırımlar ve AR-GE çalışmaları sonucunda pet şişelerin ambalaj ağırlıklarını azaltmaya devam ediyor ve tüketicilerimizde de farkındalık yaratmak amacıyla azaltımları etiketlerimizde gösteriyoruz. Bu kapsamda; 0,5L ürün grubunda %26, 0,33L ürün grubunda %23, 1,5L ürün grubunda ise %18 oranında ambalaj ağırlıklarında azaltım sağladık. Ambalaj malzemelerinden kaynaklanan atık miktarını azaltmak için ürün paketlerinde gerçekleştirdiğimiz gramaj optimizasyon çalışmaları ile de ürün paketlerinde kullanılan plastik miktarını, belirli ürün gruplarında, %25 ile %30 oranları arasında azalttık. Pınar Su ve İçecek olarak her yeni yatırımımızda

“Pınar Su ve İçecek olarak her yeni yatırımımızda ‘verimlilik’, ‘suyun adil paylaşımı ve sosyal eşitlik’ ile ‘çevre sağlığı ve ekosistem devamlılığı’ ilkelerini ön planda tutuyoruz”

“verimlilik”, “suyun adil paylaşımı ve sosyal eşitlik” ile “çevre sağlığı ve ekosistem devamlılığı” ilkelerini ön planda tutuyoruz. Endüstriyel ve tarımsal faaliyet alanlarından ve yerleşim merkezlerinden uzak, doğal alanlarda konumlanmış, tic farkli lokasyonda yer alan su kaynaklarından üretim yaparak, tüketicilerimiz için temiz, sağlıklı, güvenilir ve nitelikli ambalajlı su temini sağlıyoruz. Bu doğrultuda kaynaklardan çekilen suyun toplam debisinin %30'unu ekosistemin sürdürülebilirliğinin sağlanması için doğal ortama bırakıyoruz. İklim değişikliği ile mücadele-

le, suyun korunması, karbon emisyon yoğunluğunun azaltılması, üretim ve kullanım sonrasında oluşan atık miktarının azaltılması, ambalajlarımızın tekrar kullanılabilir ve geri dönüştürülebilir özellikte olması doğa ve çevre dostu uygulamalarla sürdürülebilir üretim, ajandamızın her zaman ilk sıralarındaki konular. Herkes için daha yaşanabilir bir hayat adına, odağımıza çevresel sürdürülebilirliği olarak aktif projeler geliştirmeye yeni dönemde de devam edeceğiz.

Gıda ve gıda güvenliği, tüm bu sorunların içinde öne çıkanlardan biri. Bu da normal çünkü en temel ihtiyaçlarımızdan biri beslenme. Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinin temelinde yer alan gıdanın üretimi ve satışı üzerinde çalışan bir firma olarak bu konuda neler yapıyorsunuz, ne düşünüyorsunuz?

Türkiye'nin TSE belgeli ilk ambalajlı su markası olarak sektörde öncü konumunda olan Pınar Su ve İçecek, gıda güvenliği, temizlik ve hijyen-sağlık

standartları, kalite ve çevre duyarlılığına verdiği önemi aldığı sertifikalarla kanıtlamaktadır. 2005 yılında TS 13001 HACCP Gıda Güvenlik Sistemi Sertifikası'nı alan Pınar Su ve İçecek, 2010 yılında TS ISO EN 22000 Gıda Güvenliği Yönetim Sistemi Sertifikası'nı, 2014 yılında da BRC (British Retail Consortium) Gıda Güvenliği Sertifikası aldı.

Pınar Su ve İçecek, Pınar bünyesindeki diğer markalar gibi kalite anlayışını tüketicilerinin kaliteli ve güvenli gıda ihtiyaçlarını eksiksiz karşılama ve kendilerini iyi hissetmelerini sağlama temelleri üzerine inşa etmiştir.

2020 yılında COVID-19'un ortaya çıktığı ilk günden itibaren de hijyen, kalite ve iş sağlığı konularında aldığımız geniş önlemler ile üretime kesintisiz devam ettik ve Türk Standartları Enstitüsü (TSE) tarafından hazırlanan kılavuzdaki kriterleri yerine getirerek "COVID-19 Güvenli Üretim Belgesi"ni almaya hak kazandık.

Dünyayı etkisi altına alan pandemi süreci ile ilgili bilimsel gelişmeleri, ulusal ve uluslararası otoritelerce önerilen hijyen önlemlerini yakından takip ettik ve oluşabilecek tüm riskleri ve gereklilikleri dikkate alarak uygulamalarımızı sürekli gözden geçirdik. Hijyen, kalite ve iş sağlığı konularında aldığımız geniş önlemler ile hem tedarikçilerimizi hem çalışanlarımızı hem de tüketicilerimizi koruyup, gıda güvenliğinin sürekliliğini sağlıyoruz. Yaptığımız bu çalışmalar sonucunda hijyen, kalite ve iş sağlığı güvenliği standartlarından ödün vermeden üretim yaptığımız Sakarya Gökçeada Tesisi, Aydın Madran Tesisi ve Bursa Uludağ Tesisi'ndeki denetimlerimiz başarıyla geçti.

İnsanlığın tüm etkinliklerinin aslında bir ayakzine sahip olduğunu ve gezegenin kaynaklarının da sınırlı olduğunu biraz da yaşaya yaşaya öğreniyoruz. Bu noktada iklim değişikliği bağlamında emisyonlar önemli bir yere sahip. Gıdanın üretiminden başlayarak ambalajından nakliyesine ka-

"Günümüz tüketicisinin markalardan beklentisi artık yeni bir ürünün çok ötesinde. Sadece kendi kârlılıkları adına değil, toplum ve buldukları ekosistemin kârlılığı adına da harekete geçilmesini istiyorlar"

dar değer zincirinin her noktası aynı zamanda bir emisyon kaynağı. Pınar Su ve İçecek olarak bu konularda neler yapıyorsunuz?

Endüstriyel süreçler ve evsel enerji tüketimleri kaynaklı açığa çıkan sera gazı emisyonunu azaltmak ve engellemek amacıyla; enerji verimliliği, enerji tasarrufu ve operasyonel iyileştirme çalışmalarımızı yıl boyunca sürdürüyoruz. Atık su miktarlarımızı izlenerek, üretim hattı yıkamaları, evsel kullanım alanları ve dolun firelerinin azaltılmasına yönelik iyileştirme projelerimiz ile 2020 yılı atık su miktarımızı 2019 yılına göre %20 oranında düşürdük. 2020 yılında karbon emisyonu yoğunluğunu baz yıl 2010'a kıyasla %33 oranında azaltmayı başardık. Yeni yılda bu oranlarımızı daha da artırabilmeyi hedefliyoruz.

Tabii sorunlarımız çevresel konularla sınırlı da değil. İşin bir de toplumsal tarafı var. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden sosyal adalete, gelir eşitsizliğinden yoksulluğa ve eğitime erişime kadar bir dizi meydan okumayla yüz yüzeyiz. Firmaların da bu konularda pozitif bir şey yapmasını bekliyor artık hem müşterileri hem yatırımcıları hem de tüm paydaşları... Sizin bu konudaki yaklaşımınızı ve çalışmalarınızı öğrenebilir miyiz?

Günümüz tüketicisinin markalardan beklentisi artık yeni bir ürünün çok ötesinde. Sadece kendi kârlılıkları adına değil, toplum ve buldukları ekosistemin kârlılığı adına da harekete geçilmesini istiyorlar. Tüketici, topluma faydası olmayan markayı aumda gözden çıkarıyor.

Yaşar Holding sürdürülebilirlik yaklaşımını kapsamında "Enerji ve İklim Değişikliği", "Su Kullanımı ve Atık Su", "Kullanılan Malzeme ve Atık", "Sağlık ve Güvenlik", "Toplumsal Katkı" olmak üzere kendisine beş öncelikli alan belirlerken, Pınar Su ve İçecek de sürdürülebilirlik yaklaşımını ve çevre konusundaki önceliklerini bu çerçevede ortaya koyuyor.

Pınar Su ve İçecek, değer yaratmaya kendi iç süreçlerinden ve çalışanlarından başlıyor. Çalışanlarımız arasında dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi ve felsefi düşünce, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayrım gözetmeksizin herkesin eşit haklara sahip olması prensibi ile çalışıyor ve bu temel anayasal hakkın korunması için gerekli tüm tedbirler alıyor.

2012 yılında Kadın Güçlendirme İlkeleri "CEO Destek Beyanamesi"ni imzalayan 2013'te de "İş'te Eşitlik Bildirgesi" ile doğru cinsiyet politikaları konusunda taahhütlerde bulunan Yaşar Topluluğu'nun bir parçası olarak çalışmalarımızı cinsiyet eşitliği bilinciyle yürütüyoruz.

Tüm bunların yanı sıra toplum için değer yaratma misyonumuz ile Pınar markası altında sanata, eğitime ve spora olan desteğimizi sürdürüyoruz. ○

GREENCHECK YEŞİL KONTROL BELGELENDİRME DÖNEMİ BAŞLIYOR

Akıllı Bahçeler Eve Sığar mı?

Topraksız tarım trendi ile işin uzmanı olmasak dahi kendimiz için bitki yetiştirebileceğimiz “akıllı bahçeler” adım adım evlerimizin içine taşınıyor. İklim değişikliğinin olumsuz etkilerini net bir şekilde görmeye başladığımız şu günlerde bu trend çevreye önemli ve anlamlı bir katkı sağlayacak mı? Karel Ar-Ge Merkezi Bilgi ve İletişim Teknolojileri Mühendislik Direktörü Alper Sarıkan, evde akıllı bahçe kurma fikrini ve geleceğin getireceği yeni alışkanlıkları değerlendiriyor.

 Nefise KAHRAMAN

Evde akıllı bahçeler kurma fikrinin ve geliştirilen teknolojinin ardında yatan sebepler nelerdi? Sizce Covid-19 sürecinin ve ardından yaşanan kapanmaların bunda bir rolü var mı? Evet, salgınla birlikte insanlar evden alışveriş ve ihtiyaçların evden karşılanmasını yanı sıra sağlık alanındaki global etkilerden de korunma yönünde reaksiyon göstermiş durumdadır. Bu davranış şekli önümüzdeki yıllarda da kullanım alışkanlıklarını domine edecek, bu davranış şekliyle birlikte doğaya verilen önemin de artmasıyla topraksız, kimyasal atıksız ve taze besine olan ihtiyaç da artmış durumda. Dolayısıyla bu yönde ihtiyaç duyulan altyapıların tasarlanarak hayata geçirilmesi gün geçtikçe önem kazanıyor. Bunun yanı sıra giderek topraklarımız verimsizleşiyor; erozyon ve yanlış kullanım gibi nedenlerle her yıl yaklaşık 24 milyar ton verimli toprak kullanılamaz hale geliyor. Dünyadaki tarım alanlarının yaklaşık %40'ı bitki koruma maddeleri gibi zararlı kimyasal ilaçların kullanımından dolayı risk altında. Son 40 yılda tarım yapılabilir alanların üçte birini kaybettik. Topraksız tarım yöntemleri çevresel faktörlerin kontrolüne ve otomasyona daha açık. Aslında bu yöntemle bitkiye yönelik verilerin takibi ve anlamlandırılması daha efektif yapılabilir ve salgınla her geçen gün daha da fazla artan sağlık hassasiyetine karşı çözüm üretilmiş oluyor, bunun yanı sıra karbon ayak izi en düşük, tarladan sofraya en kısa yoldan besin sağlanmış oluyor.

Akıllı bahçelerin alan kullanımının dikey olması bir bakıma üretim kapasitesinin artmasını sağlıyor. Evlere giren bu teknoloji yalnızca kişisel hobi amaçlı mı geliştiriliyor yoksa gerçek anlamda ev ekonomisine de katkı sunacak bir potansiyeli de olacak mı?

Topraksız tarımın bireyselin yanı sıra ticari olarak da çok fazla gelişeceğini öngörüyoruz. Üretim hobinin ötesine geçecek ve verimliliği yüksek olacak diyebilirim. 2050 yılına kadar nüfusa 2,3 milyar insan daha eklenmesinin yanı sıra toplam nüfusun %70'i şehirlerde yaşıyor olacak. Çin, Singapur gibi nüfusun yoğun olduğu yerlerde zaten endüstriyel topraksız tarım çok yaygın. Şu anda 9,5 milyar dolar olan topraksız tarım pazarının 2026'da 18 milyar dolara çıkması öngörülmüyor. Bu da bize artan şehir nüfusu ile birlikte topraksız tarıma olacak ihtiyacı gösteriyor.

Peki topraksız tarımla evlerde nelerin yetiştirilebileceğini öngörüyorsunuz? Yetiştirilen ürünlerin kalitesi ve doğallığı hakkında neler söyleyebilirsiniz? Evde akıllı bahçeler kurmanın çevreye sunabileceği katkılar neler?

Bitki yetiştiriciliğinde öncelikle yetiştirilmek istenilen bitki çeşidine göre sağlanması gereken koşulların iyi tahlil edilmesi gerekiyor. Çünkü bazı bitkiler sıcak ve güneşi severken bazıları

da gölgeyi ve soğuğu sever. Eğer açık alanda kullanılacak ve güneşten faydalanılacaksa balkon tercih edilebilir. Kapalı alanda güneşten faydalanılacaksa mutfak ya da salonda güneş gören bir yer seçimi uygun olacaktır. Fakat bu senaryolarda hava durumuna, güneş ışığı süresine bağlı kalmış oluyoruz, bu da bitki yetiştirme döngüsünü olumsuz etkileyebilir. Topraksız tarım ve bizlerin üzerinde çalıştığı, Vahaa Smart Garden ise bu durumların önüne geçmek için tasarlandı zaten. Topraksız tarıma uygun olan bitkilerin çoğu oda sıcaklığında, yani 20-28 derece arasında yetiştiriliyor. Güneşi taklit eden LED teknolojisi ile kapalı alanda yetiştirme yapıldığı için kullanıcılar Vahaa bahçelerini diledikleri yerlere koyabilirler.

Bu noktada topraksız tarımla uğraşacak kişiler için bir yetkinliğe ihtiyaç duyulacak mı sorusu da akıllara gelebilir;

Normalde uzmanlık ya da belli bir bilgi seviyesi gerektiren bir konu olduğu için bu soruya daha spesifik yanıt verilebilirdi. Fakat Vahaa Mobil Uygulama ile kullanıcıyı yönlendirdiğimiz için hiç tarım bilgisine sahip olmayan biri bile ilk günden kendi üretimine başlayabiliyor. Kendi temiz ve taze gıdasını üretmek isteyen herkes topraksız tarım ile uğraşabilir.

Biz bireylerden, restoranlardan, otellerden, okullardan talepler alıyoruz; topraksız tarımla üretim hem bireysel tüketim için hem de ticaret yapmak için uygun.

Nesnelerin interneti teknolojisi ile bir akıllı bahçe mobil uygulaması geliştiriyorsunuz, bu uygulama da tarımla ilk defa haşır neşir olan kullanıcılara dost bir yazılım mı olacak? Nesnelerin interneti teknolojisi ile dikey tarım ortamının doğrudan sunucularla ve orada yer alan yazılımlarla etkileşime girmesi mümkün. Bu kullanıcıların mobil uygulama bağlantısını kullanarak bahçelerine uzaktan erişip kontrol edebilmelerine olanak tanıyor ve bitki gelişimlerini takip edebiliyorlar. Akıllı Çizelgeleme özelliğini kullanarak; kullanıcılar gün aşırı yapımları gereken işlemleri görebiliyor dolayısıyla süreç de kolaylaştırılıyor. Ortam Koşulları Hakkında Bildirim Sistemini kullanarak; Smart Garden üzerinde bulunan sensörler sayesinde istenmeyen ortam koşullarının önüne geçilmesi sağlanıyor. Bunun yanı sıra makine öğrenmesi ile verilerin kullanımıyla yetiştirme deneyiminin kişiselleştirilmesi mümkün. Bu, kullanıcıları yönlendiren ve anlaşılması kolay bir uygulama olacak. ○

“Kendi temiz ve taze gıdasını üretmek isteyen herkes topraksız tarım ile uğraşabilir. Biz bireylerden, restoranlardan, otellerden, okullardan talepler alıyoruz; topraksız tarımla üretim hem bireysel tüketim için hem de ticaret yapmak için uygun”

“Sürdürülebilirlik Nesli Doğuyor”

İklim krizi ile mücadele, pandemi ve doğal afetler gibi etkisini güçlü hissettiren sonuçları ile devletlerin ajandasından toplumun tüm bireylerinin ajandasına girdi. İşin ciddiyeti günlük yaşamda net bir şekilde hissedilir hale geldi. Önümüzdeki 10 yıl iklim krizi ile mücadelede kaydedilecek yol, insan yaşamı için büyük önem arz ediyor. Yapacak iş çok ancak az zamanımız var.

İklim krizi ile mücadelede en önemli adım 2015 yılında Paris Anlaşması'nın imzalanması ile atıldı. O günden bugüne imzacı devletlerin anlaşmanın hedeflerini yerine getirmek adına çalışmalarını yapıyor. COP26'nın gündemi de 2015 yılından bu yana katedilen yolun konuşulması ve daha iddialı hedefler ile bir an önce devletlerin eyleme geçmeleri zorunluluğuydu. Ancak karbon emisyonlarının 2020 yılında artış göstermesi, G20 ülkelerinde fosil yakıt kullanımının artması ve kömür tüketiminin tarihi zirveye ulaşması aşında Paris hedeflerinin eyleme dönüşmediğini ortaya koydu.

Kuşakları değerlendirirken, kuşaklara mensup olduğumu düşündüğümüz kişileri öncelikle belirli yıllar arasında doğmuş olmakla tanımlıyoruz. Oysa ki bir kuşağın tavır ve davranışları, kaç yaşında olduğundan ziyade kendinden önceki dönemde ve kendi dönemlerinde yaşanan büyük toplumsal olaylarla şekilleniyor. Öte yandan ülkelerin sahip olduğu sosyal, ekonomik ve kültürel dinamikler, aynı yaş aralığında olan fakat dünyanın farklı coğrafyalarında yaşayan kişilerin birbirlerinden farklı tavırlar ve davranışlar sergilemelerine neden oluyor.

Ancak dijitalleşmenin küresel ölçekte hızlı ve yaygın bir şekilde ilerlemesi, özellikle yeni kuşakların artık dünyanın farklı yerlerinde de olsalar benzerliklerini artıran bir etken oldu. İklim krizi de tıpkı dijital dönüşüm gibi tüm dünyayı topyekün ilgilendiren bir konu ve yeni kuşakların davranışlarını tüm dünya üzerinde benzer biçimde şekillendirmede çok büyük bir etken olacak.

İklim hedeflerinin gerisinde kalması, pandemi ve doğal afetlerin benzeri görülmemiş bir hızla artması, en çok etkilenecek kuşak olan Z kuşağının tüm dünyada iklim krizinin hızla farkına varmasını sağladı. Bu farkındalık beraberinde Z kuşağında iklim kriziyle ilgili endişelerin ortaya çıkmasına ve bu konuda harekete geçmesi gerekliliği hissetmelerine neden oldu.

Bir Numaralı Kişisel Kaygı, İklim Değişikliği

SKD Türkiye'nin de üyelerinden biri olan küresel danışmanlık şirketi EY'nin yurtdışında gerçekleştirdiği bir araştırmaya göre, Z kuşağı mensuplarının %37'si iklim değişikliğini bir numaralı kişisel kaygıları olarak değerlendirirken, %32'si geçtiğimiz yıl iklim değişikliği ile ilgili kişisel olarak harekete geçtiğini ifade ediyor. Her iki cevaptaki bu oranlar, araştırmaya katılan Bebek Patlaması (Baby Boomer), X ve Y kuşaklarının cevaplarındaki oranlardan daha yüksek. Araştırma bulguları Z kuşağının iklim kriziyle ilgili duyduğu endişe ve hayal kırıklığının, iktidar sahiplerinin eyleme geçme düzeyi ve pandemiyin başlamasıyla birlikte keskin bir şekilde arttığını ortaya koyuyor. Z kuşağı

Konca Çalkıvık
İş Dünyası ve Sürdürülebilir
Kalkınma Derneği
Genel Sekreteri

gençlerinin %80'i depresyon, endişe ve hayal kırıklığı belirtileri gösteriyor. Yine bu gençlerin üçte ikisinden fazlası son birkaç haftada en az bir kez iklim eylemine duyulan ihtiyaçtan bahsediyor.

Pandemiyi atlatsak dahi artık eski normale dönmek neredeyse imkânsız görünüyor. Çünkü bu süreç bize eski düzenin sürdürülemez olduğunu gösterdi. “Sürdürülebilirlik” kavramı hayatımıza ilk defa bu dönemde girmedi elbette, ancak bu süreç sürdürülebilirliğin ana akım haline gelmesini sağladı.

2018 yılında COP24'te iklim aktivisti Greta Thunberg yaptığı konuşma ile iklim kriziyle ilgili Z kuşağının tepkisini ilk kez görünür kıldı. Greta pek çok ülkede yaşlılara rol model olurken, Z kuşağı içerisinde bir iklim aktivizmi oluşmasına neden oldu. Bu durum bize Z kuşağının kendi geleceği ile ilgili almamak kararları sadece büyüklerine bırakmayarak kararlarda söz sahibi olmak istediklerini açık biçimde gösterdi. İnternet ve akıllı telefonların en önemli deneyimleyicileri olan ve bir anlamda teknolojinin içine doğan Z kuşağı ruhunun bulunduğu çağın ruhunu hızlıca ele geçirdiğini söylemek mümkün.

Bazı kuşak çalışmacıların her kuşak dönemini kendi içinde 4 faza ayırıyor.

22-43 yaş aralığını kuşak üyelerinin iş yaşamına ve aktif yaşama katıldığı “Eylem Dönemi” diye tarif ediyorlar. Z kuşağı üyeleri bugün 20'li yaşlarının başında ve artık onlar için “Eylem Dönemi” başlıyor. Bu kuşak artık siyaset, iş dünyası ve toplum yaşamında çok daha fazla etkin olacak.

Z kuşağı hem tüketici hem de işgücü olarak iş yaşamına doğrudan etki etmeye başladı. Şirketlerin bu dönemi iyi analiz etmesi, iletişim, satış, pazarlama ve İK stratejilerini buna göre oluşturmaları gerekiyor.

İklim değişikliğini ele almak için kişisel olarak harekete geçtiğini söyleyen Z kuşağı, iklim eyleminin öncelikli ilkelerinden paylaşım ekosistemlerini destekliyor ve döngüsel ekonomi uygulamalarıyla üretilen ürünleri tercih ediyor. Dolayısıyla bu kuşağı tüketici olarak hedefleyen şirketler ancak sürdürülebilir ürün ve hizmet sunarak bu kuşağı yakalayabilecekler.

Z kuşağının diğer kuşaklara göre iklim eylemine duyulan ihtiyaçlar hakkında çevrimiçi içeriklere daha fazla ilgi göstermesi, EY araştırmasındaki bir diğer bulgu olarak önümüze çıkıyor. Bu kuşakla ilgili yayımlanan yeni bir raporda ise, iklim krizinin genç yetişkinleri sürdürülebilirlik odaklı kariyer yolları izlemeye ittiğini söylüyor. Eski nesillere göre daha iklim odaklı kariyer yollarını tercih ettikleri de gözlemleniyor.

Döngüsel Ekonomi Tam Z Kuşağın Göre

Tüm bunlar ışığında; iş dünyasının kurumlarını, ürünlerini ve hizmetlerini ister tüketici ister işgücü olarak hedeflediği Z kuşağın anlatırken sürdürülebilirlik odağında hareket etmesi gerekiyor.

SKD Türkiye olarak bizim ana odak alanlarımızdan biri de döngüsel ekonomi. Lineer ekonomik modelin iklim üzerinde oynadığı yıkıcı rol ile dünyada kaynaklarımız tükendi, biyoçeşitlilik kayıpları yaşandı. Döngüsel ekonomi kaynak tüketimini engelle-

“İklim değişikliğini ele almak için kişisel olarak harekete geçtiğini söyleyen Z kuşağı, iklim eyleminin öncelikli ilkelerinden paylaşım ekosistemlerini destekliyor ve döngüsel ekonomi uygulamalarıyla üretilen ürünleri tercih ediyor. Dolayısıyla bu kuşağı tüketici olarak hedefleyen şirketler ancak sürdürülebilir ürün ve hizmet sunarak bu kuşağı yakalayabilecekler.”

me, malzeme ve kaynakları defalarca kullanarak ekonomik sistemde değerlerini artırma ve atık üretmeme prensibine dayanıyor.

İklim farkındalığı yüksek olan Z kuşağı döngüsel ekonominin önemini farkında ve döngüsel ekonomi iş modelleri içinde; ürün sahipliğinden çok ürünün sunduğu hizmeti satın alıyor ve paylaşım ekonomisine dayalı hizmetleri kullanıyor. Döngüsel modelin çıktılan olan, geri dönüştürülmüş ürünler ve ileri dönüşüm ürünlerini satın almayı tercih eden Z kuşağı artık bu ürünlerin tasarımcısı ve üreticisi olarak göreceğiz.

Biz de SKD Türkiye olarak iklim krizi ile mücadelede döngüsel ekonomi bir zorunluluk olarak görüyoruz. 2016'dan beri Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (EBRD) fon desteğiyle yürüttüğümüz Türkiye Materials

Marketplace Projesi ve beraberindeki tüm döngüsel ekonomi çalışmalarını, geçtiğimiz Nisan ayında “Türkiye'nin Döngüsel Ekonomi Platformu” adı altında birleştirdik.

Platformun şu anda 24 farklı sektörden 200'ü aşkın üyesi bulunuyor. Döngüsel Ekonomi Platformu'nun etkin bir şekilde kullanılması ve iş dünyasına katkı sağlaması için yoğun çaba sarf ediyoruz. Gelecek kuşaklara karşı sorumluluğunu yerine getirmek hedefi ile bu konuda rehberlik almak isteyen tüm kurumları platformumuza bekliyoruz.

Bu yıl B4G ve D-Cube iş birliği ile Türkiye Döngüsel Ekonomi Haftası'nın ikincisini 2022 Mart ayında gerçekleştireceğiz. Bu hafta içerisinde Z kuşağın yer vererek, onların da bizimle fikirlerini ve uygulamalarını paylaşmalarını isteyeceğiz. ○

Entegre Raporlama Yaygınlaşıyor

İklim ile ilgili Finansal Beyanlar Görev Gücü (*The Task Force on Climate-related Financial Disclosures - TCFD*), **2021 Durum Raporunu** Ekim ayında yayımladı. 69 ülkeden 1650 şirketin yıllık raporlarının incelenmesiyle, şirketlerin raporlarının TCFD önerilerine göre hazırlanma

Bu da küresel ekonomi, küresel sağlık ve iklim krizi ile mücadele alanlarında kuvvetlenmeyi sağlıyor. TCFD rehberini destekleyen ve takip eden şirket sayısı önceki seneye göre 1000 şirket artışıyla 2600'e ulaştı. Özel sektörün desteği büyüdükçe, hükümetler ve kurumlar da yasa koymak ve düzenleme yapmak için şirketlerin iklim beyanlarını talep etmeye başladı. Durum raporunda öne çıkan bulgular şu şekilde:

- TCFD destekçileri son 1 yılda %70 artarak toplam 25 trilyon ABD doları seviyesinde bir pazara ulaştı.
- Önceki senelerde olduğu gibi, bu sene de önerilen 11 beyan konusundan en az uygulanamayan "farklı iklim senaryoları altında şirketlerin stratejileri-

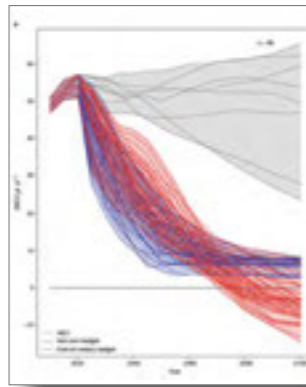

nin korunmasına" yönelik olan madde oldu. Bu beyanı şirketlerin sadece %13'ü yaptı.

- Avrupa beyan konusunda en önde gelen bölge olmaya devam etti.
- Çalışmaya katılan şirketlerin %20'si iklim risklerinin finansal etkilerini hesaplayıp yayımladıklarını bildirdi.
- Katılımcılardan %90'ı ise, şirketlerinin finansal etkileri yayımlanmasından faydalı olduğunu, özellikle iklim kaynaklı risk ve fırsatlara yönelik yapılan yatırımın ve harcamaların önemli bir bilgi olduğunu belirtti.

Küresel Ekonominin Büyümesi İçin Hala Umut Var

Doğa ve İklim Değişikliği (Nature Climate Change) adlı bilimsel yayının Kasım ayında, "Sınırı Aşmadan Zorlu İklim Hedeflerini Tutturmanın Maliyeti ve Ulaşılabilirliği" (Cost and Attainability of Meeting Stringent Climate Targets Without Overshoot) adlı bir makale yayımlandı. [Makale](#) özetle, 2100 yılına kadar küresel ısı artışının 1.5 derece seviyesinde tutulması halinde, küresel ekonominin %2 büyüyeceğini bilimsel olarak hesaplıyor. Avusturya'daki IASA araştırma enstitüsünde enerji programının direktörü olan baş yazar Keywan Riahi, küresel ısı artışının sebep olduğu yangınlar, seller gibi felaketlerin küresel ekonomiye çok zarar verdiğini ve bunların ekosistemler üzerinde kalıcı hasarı olmaması için herkesin

kendine düşen görevi yapması gerektiğini belirtiyor. Bu yapılmazsa, yüksek maliyetlerle ve pratik olmayacak bir ölçekte atmosferden karbondioksitin geri çekilmesinin gerekeceğini vurguluyor. Riahi, araştırmasında gezegenimizin net sıfır hedefine ulaşmasının uzun vadede çok büyük faydalar sağlayacağını, bu nedenle önceden yapılacak yatırımların uzun vadeli geri dönüşlerinin yüksek olacağını belirtiyor. Makalede özellikle ulaştırma sektöründe yapılacak iyileştirmelere odaklanılması gerektiği belirtiliyor. İklim risklerinin azaltılması, olumsuz sosyal etkilerin olmaması ve atmosferden karbon geri yakalmasına bağlı kalınmaması için ulaştırmada küresel bir "devrim" gerçekleşmesi gerektiğini belirtiyor.

Enerjide Görünüm Aydınlik

Uluslararası Enerji Ajansı (International Energy Agency - IEA) 2021 Dünya Enerji Görünümü (2021 World Energy Outlook) adlı raporunu Kasım ayında yayımladı. [Raporda](#), Covid-19 pandemisine ve yükselen maliyetlere rağmen, 2021 yılının yenilenebilir enerji açısından yeni bir rekor yılı olduğu vurgulandı. Buna özellikle COP26 toplantısı öncesi, ülkelerin iklim ve enerji politikalarıyla seragazi salımlarını azaltmaya yönelik olarak daha da yüksek hedefler koyması sebep oldu. Ayrıca, yenilenebilir enerji maliyet artışlarına rağmen, fosil yakıt maliyetlerinin de artması yeni kapasite kurulumunda yenilenebilir enerjinin daha çok tercih edilmesine sebep oldu. Rapora göre, geçtiğimiz yıl dünya genelinde yenilenebilir enerji kapasitesi 290 GW seviyesinde artarak önceki yılın rekorunu kırdı. Eğilim aynı şekilde devam ederse, yenilenebilir enerji kapasitesinin 2026 yılına kadar yeni enerji kapasite artışının %95'ini oluşturacağı ve toplam kapasitede fosil yakıt ve nükleer enerjinin toplamını geçeceği öngörülüyor. Fakat yine de bu artış 2050'ye kadar "net sıfır" karbon salımı hedefine ulaşmakta yetersiz kalıyor. Net-sıfır hedefi için yenilenebilir kapasite artışının tam iki katı olması bekleniyor.

Pandemi nedeniyle artan hammadde maliyetlerine de dikkat çekilen rapor, maliyetlerin aynı şekilde artışa devam etmesi durumunda, rüzgar enerjisi kurulum maliyetlerinin 2015 yılındaki seviyesine; güneş enerjisi kurulum maliyetleri ise 2-3 yıl içinde önceki senelerdeki azalışını tamamen geri alacak bir seviyeye geleceği öngörülüyor. Raporda dikkat çeken bazı bulgular şu şekilde:

- COP26 toplantısı öncesi, Avrupa Birliği'nin tamamı da dahil 50'den fazla ülke net sıfır hedefi koydu.
- Bu sene en yüksek yenilenebilir enerji kapasite kurulumu yapan ülke

kapasite artışının 2030 yılına kadar 500 GW olması bekleniyor.

- Tüm taahhütler dikkate alındığında, küresel enerji kaynaklı karbon salımının 2050 yılına kadar yüzde 40 oranında düşmesi öngörülüyor. En büyük düşüşün ise elektrik üretimi sektöründe yaşanması bekleniyor.
- Tüm bu taahhütlere ve yenilenebilir enerjiye geçişe rağmen, 2100 yılında küresel ısı artışı 2.1 derecenin altına inmeyecek gibi görünmüyor.

Rapora göre, küresel ısı artışını 1.5 derece sınırlandırmak için hükümetler tarafından yapılması gerekenler:

- Temiz elektriğe geçiş için toplumsal ölçekte bir zorunluluk getirme,
- Enerji verimliliğinin tam potansiyelini gerçekleştirmek için yeni ve kapsamlı bir odaklanma,
- Fosil yakıt operasyonlarından kaynaklanabilecek sızıntıları engellemeye yönelik efor harcama,
- Temiz enerji konusundaki inovasyon çalışmalarını destekleme ve artırma.

Balkan Şehirleri Küresel Sorunlara Yerel Çözümler için Buluştu

İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin davetiyle bir araya gelen Balkan kentleri, iklim krizinden pandemiye çağımızın küresel sorunlarıyla ortak bir paydada mücadele etmek adına B40 Balkan Şehirleri Ağı'nı kurdu. İstanbul Planlama Ajansı'ndan Dış İlişkiler Koordinatörü Simten Birsöz İnanç, B40 Balkanlar Zirvesi'nde kentlerin somut eylem ve politikalar geliştirilmesi konusunda güçlü bir niyet ve dayanışma sergilediklerini belirtirken, "Bu durum, özellikle demokratik zeminlerin daraldığı bugünlerde, yerel demokrasi açısından da önemli bir adım" diyor.

 Bulut BAGATIR

Kasım ayının son günlerinde İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin (İBB) himayesinde B40 Balkanlar Zirvesi toplandı. Hangi amaçla yola çıkmıştı ve zirvede nasıl sonuçlar elde edildi?

İstanbul'un daveti üzerine bir araya gelen Balkan kentlerinin kuruculuğunda oluşturulan B40 Balkan Şehirleri Ağı'nın başlangıç buluşması olarak gerçekleşen bu zirvede, Balkan şehirleri, bölgede yerelden başlayan güçlü bir işbirliği platformu oluşturma hedefiyle bir araya geldi. Balkanlaşma olarak zihnimize kazman ve uluslar düzeyinde tartışmalarla ve politik sorunlarla anılan bölgenin sahip olduğu ortak değerlerin ve kültürün aşlında yerelden küresele giden ölçekte önemli bir avantaj olabileceği fikri, B40 Ağı'nın üzerine inşa edil-

diği önemli bir zemin... Kentlerimiz, insanlarımız ve iş yapış biçimlerimiz birbirine gerçekten çok benziyor ama bugüne kadar kentler arasındaki işbirliği daha çok kültürel, sosyal ya da dini referanslı ilerledi. B40 Ağı'nın buradaki temel farkı, kentleşme ve küresel sorunlarla yerelden mücadele için güçlü bir işbirliği zemini oluşturmaları. Dünya nüfusunun yarısından fazlasının kentlerde yaşadığı günümüzde B40 Ağı, küresel sorunların çözümü için kentlerin dönüştürücü gücüne ve potansiyeline işaret ediyor.

Kasım ayı sonunda İstanbul'da gerçekleşen ilk buluşma ile kentlerin çoğu zaman tek başlarına mücadele etmek zorunda kaldıkları küresel sorunlar karşısında dayanışmayla birbirini destekleyen politika ve eylemler geliştirilmesi için önemli bir adım atılmış oldu. Pandemi, göç, iklim krizi gibi kolektif mücadele gerektiren pek çok konumuz var. Birçok kentin bu konuda teknik ve mali kaynaklara erişimi sınırlı. Bu birliktelik ile çoğu seçimle gelmiş olan belediye başkanlarının bir arada hareket ederek hem kendi şehirlerine hem de Balkanların Avrupa ve dünya çapındaki demokratik geleceği adına katkı sağlanmaları önemli. Önümüzdeki yıllarda pek çok kentin bu ağa dahil olup etki alanını genişletmesini umuyoruz. B40 Ağı'nın çalışmalarının odağında yerel iklim eylemi, yerel demokrasi ve göç, akıllı şehirler ve dijital dönüşüm ile yerel ekonomik işbirliğinin güçlendirilmesi yer alıyor. Düzenlenen bu zirvede kentler somut eylem ve politikalar geliştirilmesi konusunda güçlü bir niyet ve dayanışma sergilediler. Bu durum, özellikle demokratik zeminlerin daraldığı bugünlerde, yerel demokrasi açısından da önemli bir adım.

B40 Balkan Şehirleri Ağı'na şu an için 11 ülkeden 24 kent katılmış durumda. Kurulan bu ağın yapısını biraz açıklayabilir misiniz? Hangi değerler çerçevesinde hareket edilecek?

B40 Balkan Şehirleri Ağı eşitlik, kapsayıcılık, ayrımcılıkla mücadele ve

"B40 Ağı eşitlik, kapsayıcılık, ayrımcılıkla mücadele ve farklılıklara saygı ve küresel sorunlarla mücadelede dayanışma ve işbirliği temelleri üzerine inşa edildi. Kentlerin nüfusundan, coğrafi konumundan, politik gücünden ya da potansiyelinden bağımsız olarak tüm üye şehirler eşit temsil hakkına sahip"

farklılıklara saygı ve küresel sorunlarla mücadelede dayanışma ve işbirliği temelleri üzerine inşa edildi. Kentlerin nüfusundan, coğrafi konumundan, politik gücünden ya da potansiyelinden bağımsız olarak tüm üye şehirler eşit temsil hakkına sahip. B40 Ağına üye şehirlerin evrensel saygı kuralları çerçevesinde hareket etmesi ve her türlü ayrımcı eylemi reddetmesi ağda kabul edilmiş prensiplerdir. B40 Ağına üye şehirler, iklim başta olmak üzere küresel sorunlarla mücadelede dayanışma ve işbirliği içerisinde hareket etmeyi taahhüt ettiler.

Ağ, 2022 Şubat ayı itibarıyla çalışmalarına başlayacak ve yılda üç kez bir araya gelecek dört tematik çalışma grubu ile somut eylemlere ulaşmayı hedefliyor. B40 Ağı dönem başkanlığı modeli ile çalışacak ve belirlenen bu tematik alanlar, yıllık önceliklerin belirlenmesi ile güncellenebilecek. İstanbul'un ev sahipliği ile başlayan bir yıllık dönem başkanlığını takip edecek 2. dönem için Atina gönüllü oldu ve tüm üyelerin uzlaşısı ile kabul edildi. İBB ise

ağın kurumsal yapısı sürdürülebilir bir mekanizmaya kavuşana kadar daimi sekreteryaya görevini üstlenecek. Bu bağlamda sonraki dönemlerde ağın çalışmalarına yön verecek bir yönetim/izleme mekanizmasının kurulması hedefleniyor, ancak şu an için ağın hızlı ve etkili eylemlere odaklanması daha öncelikli durumda.

İBB Başkanı Ekrem İmamoğlu zirvenin açılış konuşmasında büyük sorunların çözümünün, bölgesel işbirliğiyle mümkün olduğunu ifade etti. B40 Balkan Şehirleri Ağı, iklim değişikliği gibi bir kriz karşısında nasıl bir rol oynamayı hedefliyor?

B40 Balkan Şehirleri Ağı, diğer tematik öncelik alanlarında olduğu gibi iklim alanında da kentlerin birbirlerinden öğrenebilecekleri, ortak politikalar ile değişime öncülük edecekleri bir modeli hedefliyor. Her geçen gün iklim krizinin etkisinin sınırların ötesinde olduğuna daha fazla şahit oluyoruz. Örneğin daha geçtiğimiz aylarda Marmara Denizi'nde başlayan müsilajın nasıl

yayıldığına şahit olduk. Susuzluk, kuraklık, aşırı hava olayları, yangınlar gibi iklime bağlı afetlerle mücadelede ve uyunda ancak birlikte hareket edersek güçlü bir değişim yaratabileceğimizi biliyoruz.

Bunu yaparken hem bölgesel anlamda kentler arasında birbirini destekleyip güçlendirecek etkin bir azaltım stratejisi hem de iklime uyum anlamında işbirlikleri yapılması amaçlanıyor. Balkan kentlerinin Avrupa Birliği düzeyinde ve küresel anlamda yerel iklim eylemini güçlendirecek politikalar için savunuculuk yapılması, iklim finansmanının kentleri de içerecek biçimde geliştirilmesi de önemli gündemler. Yerel düzeyde iklim krizine ilişkin bilincin artırılması, iklim krizi ile yerel ve bölgesel düzeyde mücadele ve Avrupa Yeşil Mutabakatı'na uyum konusunda bir destek ve paylaşım sistemi yaratılması öncelikli konular olarak ağırlıkta gündemine girmiş durumda. Zirvenin son gününde, tüm belediye başkanlarının imzasıyla bölgesel ve küresel sorunlara karşı diyalog ve işbirliğinin artırılmasını öngören ortak bir deklarasyon yayımlandı. Bu deklarasyon, Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları başta olmak üzere Yeni Kentsel Gündem'i ve güçlü bir yerel eyleme ihtiyaç duyulan küresel sorunlar konusunda işbirliği yapılması taahhüdünü içeriyor. İBB hem bu yıl boyunca sürdüreceği Dönem Başkanlığı görevi, hem de sonrasında yürüteceği Daimi Sekreteryaya ile Balkan kentlerinin C40, ICLEI, EBRD gibi ilişkide olduğu küresel yapıların B40 üyeleri ile ortak çalışmasını da desteklemeyi sürdürecektir.

Glasgow'daki COP26 sırasında İstanbul İklim Değişikliği Eylem Planı da açıklandı. İstanbul nasıl bir geleceğe hazırlanıyor?

Yapılan GCMCF analizi, İstanbul'un dünyanın en yüksek karbon ayak izine sahip 100 kenti sıralamasında 26. sırada olduğunu gösteriyor. Ancak kentin ilk yapılan İklim Değişikliği Eylem Planı salımlardaki artışlardan %33 azaltım

“Kentlerimiz, insanlarımız ve iş yapış biçimlerimiz birbirine gerçekten çok benziyor ama bugüne kadar kentler arasındaki işbirliği daha çok kültürel, sosyal ya da dini referanslı ilerledi. B40 Ağı'nın buradaki temel farkı, kentleşme ve küresel sorunlarla yerelden mücadele için güçlü bir işbirliği zemini oluşturması”

hedefi tanımlanmıştı. Seçimlerden hemen sonra taraf olduğumuz Deadline 2020 taahhütleri çerçevesinde ise 2030 yılı için %32 azaltım, 2050 yılı için ise karbon nötr ve dayanıklı bir kent olma hedefini koyduk. Bu kapsamda İBB Çevre Koruma ve Kontrol Daire Başkanlığı'nın son derece titiz bir çalışma sonucunda başarıyla hazırladığı İklim Değişikliği Eylem Planı'nın temel eksenini oluşturduğu iklim vizyonu, İstanbul Sürdürülebilir Kentsel Hareketlilik Planı (SUMP) ve Sürdürülebilir Enerji ve İklim Planı (SECAP) gibi diğer planlarla da eşgüdüm içinde ilerleyecek. İstanbul Planlama Ajansı tarafından hazırlanan 2050 Vizyon Stratejisinin de temel kesenlerinden biri olan iklim krizi ile mücadele konusu İBB içinde kurumsal bir yapıya da kavuşturuldu. Mecliste kabul edilerek kurulan İklim Değişikliği Şube Müdürlüğü'ne ek olarak tüm ilgili birimlerde iklim sorumluları tanımlandı.

İBB'nin İstanbul İklim Vizyonu ile belirlediği hedeflere ulaşılması amacıyla, 2050 yılına kadar hayata geçirilmesi öngörülen başlıca düzenlemeler ise şu şekilde:

- Tüm otomobil ve taksilerin kademeli olarak elektrikli olması;
- Şehir genelindeki yolculukların %35'inin toplu taşıma ile gerçekleştirilmesi;
- Deniz ulaşımının oranının %10 sevi-

yesine çıkarılması;

- Günlük yolculukların %50'sinin yürütme ve bisiklet ile gerçekleşmesi;
- Su kayıp ve kaçaklarının 2030 yılında %18 ve 2050 yılında %32 azaltılması;
- Kişi başı su kullanımının 2040 yılına kadar %11 azaltılması;
- Yiyecek ve bahçe atıklarının kompostlama metodu ile %100 geri kazanılması;
- Kentsel donatılarda %100 enerji verimliliğinin sağlanması;
- Enerji tedarikinin %55'inin yenilenebilir kaynaklardan sağlanması;
- Bertaraf edilen atıklardan elde edilen çöp gazının %95'inin enerjiye çevrilmesi;
- Organik atıkların %100 geridönüştürülmesi;
- Kağıt atıkların %100 geridönüşümü;
- İBB binalarının enerjisinin yenilenebilir kaynaklardan sağlanması, sıfır atık yaklaşımının uygulanması;
- İETT filosunun %100 elektrikli olması.

Söz konusu düzenlemeler başta olmak üzere İklim Vizyonu'nun hayata geçirilmesinde veri üretimi ve şeffaf biçimde paylaşılması, iklime uyum, iklim adaleti, iklim finansmanı ve yeşil dönüşüm gibi konularda ve sürecin izlenmesinde katılımcı bir süreç yürütmek üzere de İstanbul Planlama Ajansı koordinasyonunda bir İklim Platformu oluşturuluyor. İstanbul 2050 için güçlü ve cesur bir taahhüt ortaya koydu ancak İBB'nin tüm imkanları ile ortaya koyduklarının yanında bu hedefin gerçekleştirilmesi için katılımcı bir yaklaşıma ve seferberlik ruhu ile harekete geçmeye de ihtiyacımız var.

Bu kapsamda İBB Çevre Koruma ve Kontrol Daire Başkanlığı'nın son derece titiz bir çalışma sonucunda başarıyla hazırladığı İklim Değişikliği Eylem Planı'nın temel eksenini oluşturduğu iklim vizyonu, İstanbul Sürdürülebilir Kentsel Hareketlilik Planı (SUMP) ve Sürdürülebilir Enerji ve İklim Planı (SECAP) gibi diğer planlarla da eşgüdüm içinde ilerleyecek. ○

Küresel Enerji Dönüşümünde Durum: Başarılar, Engeller, Yenilikler ve Gelecek Perspektifleri

IRENEC 2022 12. ULUSLARARASI %100 YENİLENEBİLİR ENERJİ KONFERANSI

9-11 HAZİRAN 2022

Bilgi birikiminizi derinleştirmek ve tecrübelerinizi paylaşmak için IRENEC 2022'ye katılın!

YENİLENEBİLİR
ENERJİ BİRLİĞİ

www.ireneec.org
www.eurosolar.org.tr

**HiPP Babysanft
Saç ve Vücut Banyo Jeli**

Cildin doğal asit tabakasını koruyarak hassas ciltleri ve ince telli saçları organik badem ekstraktı sayesinde nemlendirerek temizlemeye yardımcıdır.

- Mineral yağ içermez
- Alerji riskini minimize etmek için geliştirilmiştir
- Paraben, boya içermez
- Alerjiye yol açan esansiyel yağlar içermez
- Dermatolojik olarak test edilmiştir
- Göz yakmayan formüle sahiptir
- Hayvansal ham maddeler içermez
- PEG (Polietilen Glikol) içermez

Kullanma Önerisi: Bebeğinizin saçına ve vücuduna direk uygulanacağı gibi banyo suyuna ilave edilerek de kullanılabilir.

Açıldıktan sonra tavsiye edilen Son Kullanım Tarihi ve Seri No için paketin üzerine bakınız. Sadece haricen kullanım içindir. Çocukların ulaşabileceği yerlerden uzak tutunuz.

Ürün Menşei: İsviçre

Üretici Firma: Mibelle AG Cosmetics

Bolmattstrasse 1, CH-5033 Buchs İsviçre

İthalatçı Firma: HiPP Dağ Ticaret Ltd.Şti.

İstanbul Şubesi Koşuyolu mah. İsmailpaşa sok.

No:54 Koşuyolu / Kadıköy / İstanbul

Tel: 0216 428 30 40 - info@hipp.com.tr

HiPP Pürüzsüz Bebek Banyo Jeli
Tel: 08641757 750
Tel: 07612765 77 105
www.hipp.de

Ingredients: Aqua, Hydrogenated Starch hydrolysate, Sodium Cocamidopropyl betaine, Cocamidopropyl Betaine, Lauryl Glucoside, Sodium Chloride, Lactic Acid, Coco-Glucoside, Glycerin Oleate, Glycerin Caprylate, Glycerin, Citric Acid, Zinc Sulfate, Prunus Amygdalus Dulcis Seed Extract, Tocopherol, Hydrogenated Palm Glycerides Citrate, Parfum.

Made in Switzerland
HiPP GmbH & Co. Vertrieb KG
D-85773 Pfaffenhofen
HiPP Austria GmbH, A-4810 Graudenis

4 062300 373242
400ml e

Bu mühürle işaretlenmiş olan HiPP Babysanft ürünleri ister katı ister sıvı halde olsun hiç bir şekilde mikroplastik içermemektedir.

Şampuan ve duş jelleri içerisindeki mikroplastikler yıkanma esnasında suya karışır.

Mikroplastikler yeraltı suları ile karışarak arıtma tesislerine ulaşırlar.

Mikroplastik ile kontamine olmuş su çevreyi olumsuz etkiler.

HiPP Babysanft, bebek kadar narin olmayan her şeyden arınmıştır. Alerji riskleri kararlılıkla minimize edilerek uçucu yağlar, paraben, mineral yağlar ve diğer tüm istenmeyen maddelerden arındırılmıştır. Değerli organik badem yağı içeren HiPP Babysanft ürünleri cilt tarafından iyi tolere edilerek hassas bebek cildinin bakım ve korunmasını sağlar. Tüm HiPP Babysanft ürünleri diğer bütün HiPP Bebek ve Çocuk ürünleri gibi titizlikle üretilmiştir.

Şahsen garanti ederim.

Stefan Hipp

Z Kuşağı ve İklimBaba.Com

2017 yılıydı. 5 Haziran Dünya Çevre Günü'nde, Türkiye'nin önde gelen bir 'işadamları' derneğinin davetlisi olarak katıldığım seminerde **İklim Krizi** ve Sürdürülebilirlik kavramını iş insanlarına anlatmıştım. Galata'daki toplantının sonunda, yorgunluk kahvesi için İstiklal Caddesi'ne çıktım ve bir kafeye oturdum. Yan masada yedi sekiz tane lise genç kız, iki masayı birleştirmişler, hararetle bir şeyler tartışıyor ve masaya yaydıkları rengarenk büyük kartonlara birtakım sloganlar yazıyorlardı:

"İKLİM DEĞİŞİYOR!"
"KÜRESEL ISINMAYA DUR DİYE-LİM!"
"NO PLANET B!"

Konuşmalarından duyabildiğim kadarıyla Beyoğlu'nda bir okulun öğrencileriydi ve Dünya Çevre Günü'nde iklim değişikliği ile ilgili bir gösteriye katılmak için hazırlanıyorlardı. Sloganları büyük kartonlara aktarıyorlar, bazen yazının sığmaması bazen de yazının yeterince okunaklı ve estetik bulunmaması nedeniyle sık sık kartonları yırtıp atıyor ve yeniden yazıyorlardı. Örneğin; "BAŞKA GEZEĞEN YOK", pankartının en idealini yakalamak için samırım 3-4 kez farklı renk ve formatta yazı denemelerini beğenmeyip atmışlardı.

'Acaba kendilerini bu israf nedeniyle uyarsam ve iklim kriziyle ilgili biraz sohbet etsem mi?' diye düşünürken, aklıma öğleden önce iş insanlarıyla yaptığım toplantı geldi yeniden. Her biri sektörlerinde duayen sayılabilecek iş insanlarına enerji verimliliği, yenilenebilir enerji, döngüsel ekonomi, geridönüşüm gibi konuları anlatmıştım. Anlattıklarım akıllarına yatsa da yapmış oldukları itirazlardan ve ileri sürdükleri karşı argümanlardan, pek çoğumun çev-

reci yatırımlara birer "finansal maliyet" gözüyle baktığını görebiliyorum ve empati yaptığımda kendilerince haklı olduklarımı da anlayabiliyordum. Çoğu 60'lı, 70'li yaşlarında ve geçmiş başarılarla dolu olan bu başarılı iş insanları, çevresel problemlerin neden olduğu yıkım maliyetinin önem ve öncelik sıralamasında en üst basamaklara tırmandığı yeni çağ paradigması ile, hayatlarının çok geç bir evresinde karşılaşmışlardı. Bunun için onları yargılayamayacağımı biliyordum.

O esnada yan masadaki gençler kafeden ayrılmak üzere ayağa kalkınca hemen sohbet giriştim. Birkaç dakika boyunca anlattıklarımı dinlediler, anlamaya çalıştılar, kendilerini ve anlattıklarımı sorguladılar, mantıklı açıklamaları duyunca ikna oldular, hatta masaya dönüp bıraktıkları yırtık kartonları bile topladılar. Büyükler tarafından iklim krizine verilen bireysel ve kurumsal tepkisizliğin, daha derinlerde bir yerlerde, çok daha erken bir aşamada çözülmesi gerektiğini ve gelecek her yeni neslin konuyu bir öncekinden daha fazla sahiplenerek içselleştireceğini anlamaya başlamıştım. Gençlerle ayrıldığımızda, o günkü kişisel "fayda bilançosu" düşündüm.

Öğleden önceki 60-70 yaş kuşağına anlattıklarım ve öğleden sonra 15-17 yaşlarındaki çocuklara anlattıklarım, özünde aynı şeylerdi. Ama anlattığım konulara beklediğim reaksiyonları verenler, çocuklar olmuştu. O gün, "Çevre ve İklim Krizi" konularında yaptığım çalışmalar arasında benim için en kritik dönüşümü tetikleyen bir gün oldu ve ben, tamamen çocuklara ve gençlere odaklanmış yeni bir anlayışla, yeni bir içerik ve yeni bir program oluşturmaya karar verdim. İşte İklimBaba.Com

Arif ERGİN
Sürdürülebilir Ekonomi ve İklim Değişikliği Uzmanı,
arif.ergin@turseff.org

adını verdiğim platform 2017 yılında bu şekilde doğdu.

Dijital Yerliler Çok mu Farklı?

O güne kadar kitaplarım ve özellikle de TEDx konuşmalarım nedeniyle YouTube kuşağı diyebileceğimiz gençler tarafından ilgi gören bir yazar ve kanaat önderi olarak pek çok okulda söyleşiler ve sunumlara davet ediliyordum. İşte o günden sonra bu tanınırlığı İklim Krizi ile mücadele için kullanmaya karar verdim ve beni söyleşi için davet eden tüm okullara şu şartı koymaya başladım: "Okulunuza kitap söyleşisi için gelirim ama geldiğimde çocuklarla İklim Krizini de konuşmak şartıyla!" Bugün itibarıyla İklimBaba.Com platformuyla üç yılda 100'e yakın okul ve üniversite ile İklim Krizi, Temiz Enerji, Su Verimliliği, Enerji Verimliliği, Okyanuslar ve Buzullar, Döngüsel Ekonomi ve Geridönüşüm gibi pek çok başlıkta seminerler, eğitimler ve atölyeler düzenlemiş durumdayız. Tamamen gönüllülük esasına göre düzenlediğimiz ve hiçbir maddi karşılık talep etmediğimiz bu etkinlikleri bazen biz-zat ben, bazen de bana destek olan ve her biri konusunda uzman olan gönüllü arkadaşlarımla birlikte verdik.

İklim Krizinin olumsuz sonuçlarından en çok etkilenecek kuşak, Z kuşağı ve ardılları olan Alfa kuşağı olacak. Kimi

şu an gençlik çağında, kimi ise henüz küçük birer çocuk olan bu kuşakların, bizden akıllı, bizden bilinçli, dünyayı kurtarmak için doğuştan gelen bazı meziyetleri olan özel çocuklar muamelesi görmeleri ise beni geleceğe dair endişelendiren bir durum. Endişeliyim, çünkü böylesine büyük beklentilere sahip olduğumuz bir kuşağa, gereken donanımı, eğitimi ve bilinçlendirmeyi veremediğimizi düşünüyorum.

Z kuşağı ve Alfa kuşağı için, dijital yerliler deniyor. Hatta mobil kuşağı oldukları ve günlerinin büyük kısmını dijital dünyada geçirdikleri için daha eşitlikçi ve demokrat oldukları, sosyal ve çevresel konulara daha duyarlı oldukları, medyada ve kamuoyu araştırmalarında sıklıkla işlenen konular. Genel görüşle ters düşeceğini biliyorum ama bu konuda aynı fikirde değilim. Medyada fazlaca pohpohlanmış, özel nitelikler atfedilmiş ve dolayısıyla büyük beklentiler yüklenerek tabiri caizse biraz "gaza getirilen" bir kuşak Z kuşağı. Oysa gerçek pek de öyle değil. Kamuoyu araştırmalarımı incelediğimde, örneğin iklim krizi gibi konulara önceki kuşaklardan daha duyarlı olduklarını ama bu farkın çok da büyük bir fark olmadığını farklı farklı araştırmalar ortaya koyuyor. Şayet bizlerle aynı eğitim

ve öğretim sisteminden geçeceklerse, iklim krizi ile ilgili beklentileri karşılamak oranları önceki kuşaklardan pek de farklı olmayacaktır. Benim de (güya) mensubu olduğum X kuşağının içinden çıkan 'duyarlı' ve 'duyarsızların' oranı neyse bizden sonraki Y kuşağında da bu oran aynı oldu. Şayet onlara farklı bir eğitim veremezsek, istatistik biliminin önceki kuşaklar için verdiği sonucu Z ve sonrasında gelen Alfa kuşağı için de vereceğini söyleyebiliriz.

Kuşak isimlendirmelerinin o kuşaktaki insanlara dair belirli bir özelliği yansıtmadığını, sadece belirli dönemleri ve dönemin koşullarını tanımlamaya yaradığını düşünüyorum çünkü konuştuğumuz şey, insan. Bundan 3000 sene önceki insanla bugünkü ve yarınki insanın arzuları, tatminleri, var olmak için göze aldıkları, hırsları ve korkuları arasında temelde hiçbir fark yok. Ayrıca, dönemsel olarak X kuşağına mensup olan biri, Z kuşağına atfedilen özelliklere sahip olabildiği gibi bunun tam tersi durumlar da olabiliyor. Eminim Z kuşağının temsilcileri de bir gün dünyanın kaderinde söz sahibi olacak mevkilere geldiklerinde, içlerinden çok yaratıcı, çok faydalı, çok başarılı işler yapan insanlar çıkacağı gibi bunun tersi yönde işler yapan insanlar da çıkacak. Aradaki farkı belirleyecek olan şeyse eğitimden başka bir şey değil.

Bugün bütün Z'ler, X kuşağının icat ettiği teknolojileri ve Y kuşağının yönettiği şirketlerin ürünlerini kullanıyorlar. Z'lerin, Alfaların ve onlardan sonra gelecek kuşakların nasıl niteliklere sahip olacağını da bugün karar mekanizmalarında olan X ve Y kuşağı belirleyecek. Bize düşen, ilkokuldan itibaren müfredata iklim ile ilgili dersler koyarak Z kuşağının ilgi ve yeteneklerini bu yönde şekillendirmek. Bunu bir an önce yapabilirsek, gerisini onların halledeceğinden, üstelik bizlerden çok daha başarılı olacaklarından benim de hiç kuşku yok. ○

Gençler Evreni Kurtarabilir mi?

Sosyologlara göre, 1996 yılı ve sonrasında doğmuş insanları kapsayan Z kuşağı, günümüzde en üst 25 yaş ile sınırlayabileceğimiz bir kesimi temsil ediyor ve Türkiye’de 13 milyondan daha fazla bir nüfus büyüklüğüne sahip. Önceki nesillerle karşılaştırıldığında dünyaya bakışları, toplumsal meselelere yaklaşımları, istekleri, gelecekte beklenenleri gibi pek çok konuda büyük farklılıklar sergilediklerini de görüyoruz.

Önceki Nesillerden Farklı Bir Nesil

Z kuşağına dair yapılan araştırmaların her birinde, kuşağın farklı özelliklerine ve geleceğe dair farklı beklentilerine yer verilse de ortak olan nokta şu ki; bu gençler yaşadıkları dünyayı, geleceklerini önceki nesillerden çok daha fazla önemsiyorlar. Bunda tabii ki önceki nesillerin kendilerine miras olarak bıraktıkları hasar dolu bir gezegenle yaşamak zorunda oldukları gerçeğinin payı çok büyük. Nesillerine bırakılan, iklim krizinin başı çektiği bu korkunç miras karşısında, sorumluluk onlara ait olmasa da mücadele etmesi gerekenin kendileri olduğunun farkındalar. Amerikan Psikoloji Derneği’nin yaptığı bir araştırmaya göre, 1997-2012 arasında doğan pek çok genç “ekolojik kaygı problemi” ya da “çevresel kıyamet korkusu” yaşıyor. Maya Vakfı’nın Smartlook Analytics Laboratuvarı ile birlikte Z kuşağının özelliklerine dair gerçekleştirdiği kapsamlı araştırmaya göre ise Z kuşağının gelecek kaygısının önceki kuşaklara göre çok daha yüksek. Araştırmada öne çıkan bir diğer önemli sonuç ise bu kuşağın kesinlikle apolitik olarak nitelenemeyeceği gerçeği. Teknoloji ile olan sıkı ilişkileri neticesinde doğru bilgiye hızlı bir şekilde erişebi-

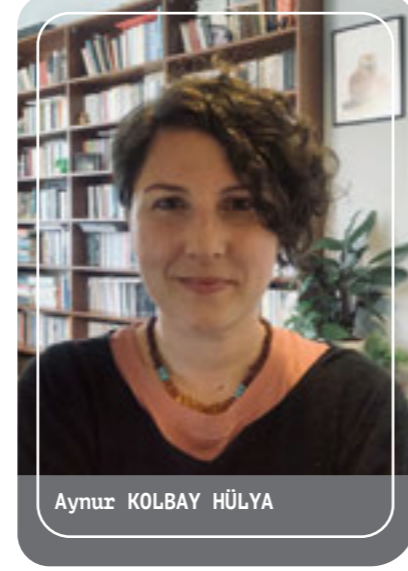
liyorlar, araştırıyorlar, sorguluyorlar ve ilgili karar mekanizmalarının içinde yer almak istiyorlar.

Araştırmalarda varılan gerçeklerden yola çıkarak değerlendirdiğimizde, bu farkındalığı yüksek ve cesur gençlerin sürdürülebilir bir dünya için attıkları adımlar ve sundukları somut ve yaratıcı çözümler önerileri azımsanacak boyutta değil. Daha eşit ve daha sürdürülebilir bir dünya için değişimin bir parçası olmayı, değişimi yönlendirmeyi, bu konuda sorumluluk almayı ve öncülük etmeyi göze alıyorlar.

Cesur Eylemler, Somut Adımlar

Bunun en somut örneğini Greta Thunberg hepimize gösterdi. 2018 yılında henüz 15 yaşında bir çocuk olarak iklim değişikliği ile savaşmak üzere bireysel boyutta başlattığı “iklim için okul grevi” ile kendi gibi milyonlarca çocuğa ve gence ilham kaynağı oldu ve cesaret verdi. Şu an tüm dünyada milyonlarca insanın içinde olduğu bu hareket, bu yıl 24 Eylül’de pandemiden bu yana en büyük küresel iklim protestosunun gerçekleşmesine ve dünyanın dört bir yanından gençlerin sokağa çıkmasına da sebep oldu. Tüm bunlardan yola çıkarak, Z kuşağının Greta’nın İsveç Parlamentosu önünde başlattığı oturma eyleminin ardından bu konuya daha ciddi bir şekilde yaklaştığını ve bunu bir kriz olarak algılayarak çözüm için mücadele etmeye başladığını söyleyebiliriz.

Halihazırda küresel bir iklim grevine dönüşmüş olan bu başlangıçın ardından üç yıl içinde Fridays for Future, Zero Hour ya da Youth for Climate gibi pek çok irili ufaklı oluşum ortaya çıktı ve bu oluşumların bünyesinde yer alan 25 yaş altındaki aktivistler, siyasileri ve karar vericileri ciddi şekilde uyarıyor,

Aynur KOLBAY HÜLYA

eyleme çağırıyor ve onlara çevre politikaları geliştirmeleri konusunda baskı yapıyorlar. Örneğin ikisi genç, dördü çocuk olmak üzere Portekizli altı iklim aktivisti Türkiye dahil 33 ülkeye karşı AİHM’de iklim davası açabiliyor ya da Greta Thunberg Birleşmiş Milletler’e şikayetlerini iletebiliyor. Türkiye’de Greta’dan ilham alarak aynı eylemi başlatan Atlas Sarrafoğlu ise gerçekleştirdiği başarılı çalışmalar karşılığı olarak WWF’nin (Dünya Doğayı Koruma Vakfı) doğa korumaya yönelik davranış değişikliklerine ilham veren öncülerini seçtiği Gençlik Ödülleri’nin sahibi olabiliyor. Tüm bunlar bize bu gençlerin söylemde kalmayıp eyleme geçebildiklerinin, bu konuda ne kadar cesur olabildiklerinin ve gerçekten dünyayı değiştirebilecek güce sahip olduklarının kanıtı.

Gelecek ve Kariyer Kaygısı

Dünya çapında Z kuşağı ile yapılan araştırmaların gösterdiği bir diğer gerçek de bu kuşağın çok para kazanmak yerine, sevecekleri işi yapmak istemeleri. Aynı zamanda önceki nesillerden farklı olarak gönüllü çalışmalarda çok daha fazla yer almak istiyorlar. İklim krizini başlı başına tekil bir mesele olarak algılamıyorlar, bireysel

yaşamlarında da benimsiyorlar. İş tercihlerinden kıyafet seçimlerine, tüketim alışkanlıklarından markalara yaklaşımlarına kadar bunu içselleştiriyorlar. Değişim gerçekleştirmede şirketlerin büyük rolünün olduğu gerçeğinden yola çıkarak iş tercihlerini buna göre yapıyorlar. Çalışmak için, sosyal ya da çevresel konulara önem veren, bu alanda somut adımlar atan şirketleri tercih ediyorlar. Böyle şirketlerde çalışma imkânı bulamayan gençlerin ise, çalıştıkları kurumlarda bizzat kendilerinin fark yaratmayı denediklerine, toplumsal ve çevresel konularda sonuca ulaştıracak çözümler ürettiklerine ya da bu yolda öncülük ettiklerine şahit oluyoruz.

Türkiye’nin Z Kuşağı Gerçeği

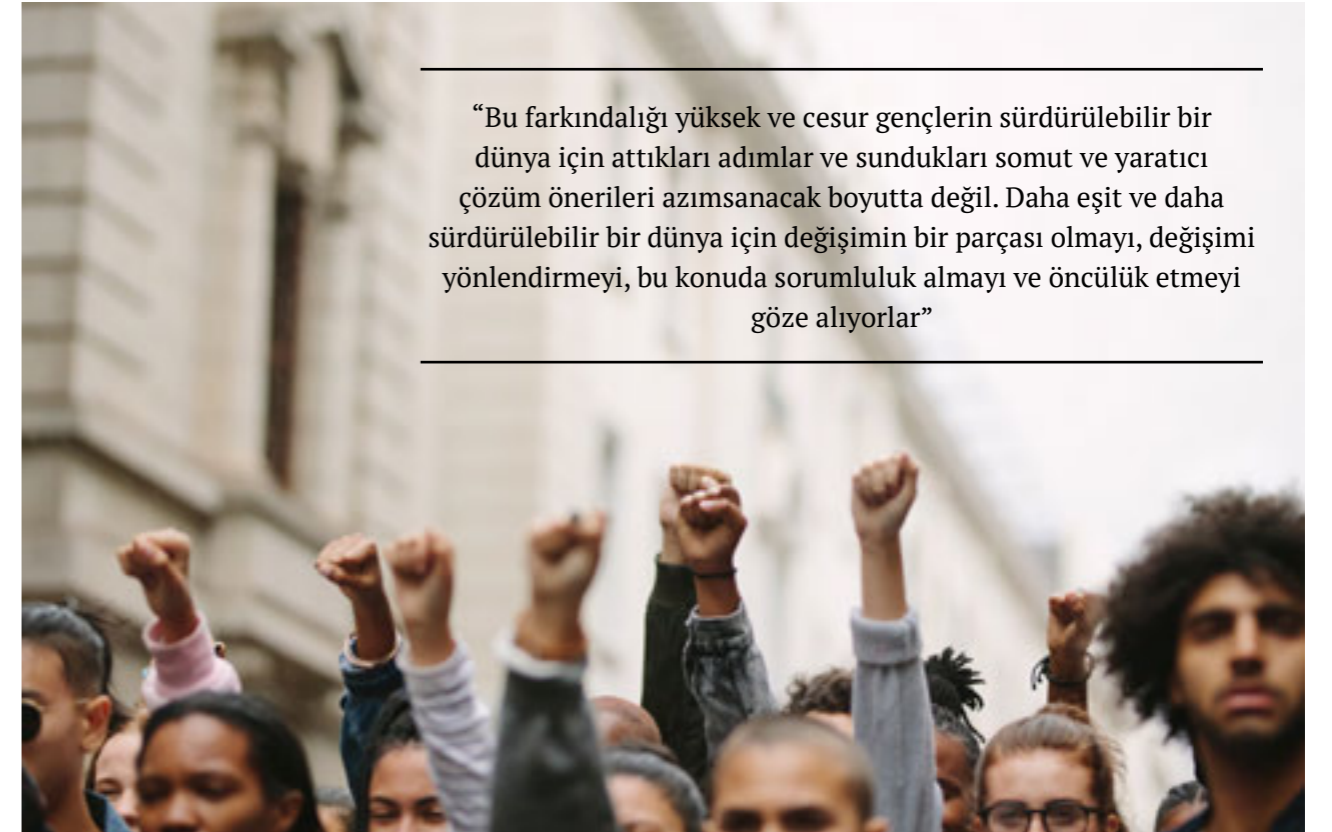
Türkiye’deki Z kuşağına baktığımızda ise, oldukça yüksek bir kesimin bu sorunların farkında olduğunu ama eyleme geçme konusunda daha çekimser davrandığını görüyoruz. Türkiye’de

gençlerin karşı karşıya olduğu ekonomik sıkıntılar, işsizlik, eğitim sorunu gibi pek çok faktör, dünya gençlerine oranla iklim krizini önceliklerine alacak durumda olmadıklarını ve bunun önüne geçen daha büyük problemlerinin olduğu gerçeğini gösteriyor.

Deloitte tarafından 2021 yılı içinde Y ve Z kuşaklarına dair gerçekleştirilen araştırma, bu konuda çarpıcı sonuçlar ortaya koyuyor. Türkiye’deki Z kuşağının gördüğü en önemli sorunların başında işsizlik geliyor. Gençlerin %41’i işsizlik konusunda endişelenirken, bu kaygıları %32 ile cinsel taciz ve %23 ile gelir eşitsizliği takip ediyor. Görüldüğü gibi, Türkiye’deki gençlerin çoğu iklim krizini ön sıralara alamayacak kadar başka dertlerin içine gömülmüş durumda. Dünya çapındaki gençlere baktığımızda ise gördükleri en önemli sorunun iklim değişikliği ve çevre olduğuna şahit oluyoruz. Bunu sırasıyla işsizlik ve sağlık hizmeti/hastalık önleme sorunları takip ediyor. Bu araştır-

madan da anlayacağımız gibi özellikle orta ve az gelişmiş ülkelerde Z kuşağını kapsayan kesimin iklim krizine daha fazla önem vermesini ve bu konuda dünya gençleri gibi daha aktif eylemlerde bulunmalarını sağlayabilmek için öncelikli kaygılarını ortadan kaldırmak gerekiyor.

Sonuç olarak, hayal edilen geleceğin yaratılmasında eski ya da yeni kuşak fark etmeksizin herkesin mücadelesi ve desteği çok mühim. Gençler söylem ya da vaat duymak değil, somut sonuç görmek istiyorlar. Bunun için mücadele etmekten, haklarını aramaktan ve kendileri için daha iyi bir gelecek yaratmanın peşine düşmekten korkmuyorlar. Z kuşağı gerçekten de evreni kurtarabilecek güce sahip; yeter ki daha büyük sorunlar, daha büyük engeller ve dertlerle önlerine set çekilmesin. Gençlerin mücadelelerinin boşuna çıkmadığı, gerçek ve somut çözümlerin eyleme dönüştüğü günlerin yakın olması umuduyla. ○

“Bu farkındalığı yüksek ve cesur gençlerin sürdürülebilir bir dünya için attıkları adımlar ve sundukları somut ve yaratıcı çözümler önerileri azımsanacak boyutta değil. Daha eşit ve daha sürdürülebilir bir dünya için değişimin bir parçası olmayı, değişimi yönlendirmeyi, bu konuda sorumluluk almayı ve öncülük etmeyi göze alıyorlar”

BM Tarım ve Gıda Örgütü'nün raporuna göre, tarım yapılan topraklara nüfuz eden plastik kirliliği; gıda güvenliği, insan sağlığı ve çevre için tehdit oluşturuyor. Topraktaki bu kirliliğin, okyanuslardaki plastik kirliliğinden daha fazla olduğu düşünülüyor. FAO uzmanları tarafından derlenen verilere göre, tarım tedarik zincirleri her yıl 12,5 milyon ton plastik kullanırken; 37,3 milyon ton plastik de gıda ambalajlarında kullanılıyor.

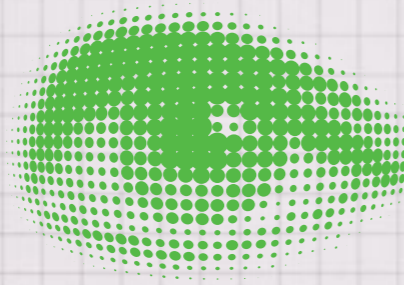
Zehirsiz Sofralar Platformu, yaşam alanlarımızda insan ve çevre sağlığını tehdit eden zehirli kimyasalların belediyeler öncülüğünde kullanımının sonlandırılması ve ekolojik, doğa dostu alternatiflerin uygulanması talebiyle Zehirsiz Kentler Kampanyası'nı başlattı. Kampanyada, belediyelerden en geç 2025 yılına kadar herbisitlerin (ot zehiri) tamamen sonlandırılmasına, 2030 yılına kadar diğer tüm pestisit ve biyosidal ürün kullanımının %50 azaltılmasına, 2040 yılına kadar tamamen sonlandırılmasına dair taahhütte bulunmaları ve bu kapsamda katılımcı bir stratejik eylem planı oluşturmaları talep ediliyor.

Dünyanın en iyi korunan ormanlarından 10'u, insan faaliyetleri ve iklim değişikliği nedeniyle zayıflayıp karbon yayıcı kaynaklara dönüştü. Yapılan inceleme sonunda koruma altındaki 10 ormanın, son 20 yılda emdiği karbon gazlarından daha fazlasını saldırdığı görüldü.

Aydın Büyükşehir Belediyesi tarafından Germencik'in tarım arazilerinde ve yerleşim bölgelerinde meydana gelen toprak yarılmalarının nedenlerinin araştırılması için oluşturulan teknik heyet ön inceleme raporunu yayımladı. Teknik heyetin çalışmalarından elde ettiği bilgiler ışığında yarılmaların kuraklığa bağlı su çekilmesinden kaynaklandığı ortaya konuldu.

Uluslararası Enerji Ajansı'nın yıllık

GÖZÜMÜZDEN

KAÇMAYANLAR

Zehirsiz Kentler Kampanyası; Almanya'da yeni üçlü koalisyon; İda kasırgası ve Avrupa'daki seller; Amazon'da ormansızlaşma; Kara Cuma'nın ortaya çıkardığı karbondioksit; İklim değişikliğinden mustarip ilk hastaya teşhis koyuldu...

Gözde İVGIN

raporu "Kömür 2021"e göre, salgın sonrası hızlı ekonomik toparlanma, düşük karbonlu kaynakların artan talebe yetişememesi ve doğalgaz fiyatlarındaki rekor artışlar kömür talebini artırdı. Buna göre, kömürden elektrik üretiminin 2019 ve 2020'deki düşüşe rağmen bu yıl yüzde 9 artışla tüm zamanların en yüksek seviyesine ulaşması bekleniyor. Dünyadaki toplam kömür talebinin ise %6 büyüyeceği öngörülüyor.

Dünya Meteoroloji Örgütü (WMO), koronavirüs salgınına rağmen 2020'de atmosferi ısıtan gaz salımının rekor seviyeye ulaştığını açıkladı. Rapora göre karbondioksit (CO₂), metan ve azot oksit miktarları, son 10 yıldaki yıllık ortalamadan daha fazla artış göstererek zirveyi gördü. Koronavirüs salgını süresince alınan kısıtlama önlemleriyle CO₂ emisyonlarının dünya genelinde %5,6 oranında azaldığı, ancak bunun sera gazları birikimi üzerinde fark edilebilir bir etkisi olmadığı belirtildi.

Kanada'da solunum yolları sıkıntıları çeken bir hastaya resmi olarak iklim değişikliği mağduru teşhisi kondu. Doktorlar, solunum durumundan sıcak hava dalgalarının ve kötü hava kalitesinin sorumlu olduğunu söylediği, kişiye dünyadaki "iklim değişikliğinden mustarip ilk hasta" teşhisi kondu.

Ordu Çevre Derneği, Ordu Büyükşehir Belediyesi'nin Melet Irmağı ve Tumasuyu Irmağı arasında deniz dolgusu yaparak planladığı bisiklet yolu projesinin ÇED'imini iptali için dava açtı.

İtalya, ülkede kalan tüm kürk çiftliklerinin önümüzdeki altı ay içinde kapatılmasını öngören tasarıyı bütçe toplantısında oylayarak kürk üretimini ve çiftliklerini yasaklama kararı aldı.

ABD ve Avrupa Birliği, Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Konferansı'nda metan salımının 2030 yılına kadar %30 azaltılmasını öngören bir inisiyatif başlattı. Kanada, petrol ve gaz endüstrisinin yol açtığı metan emisyonlarını %75 oranında azaltmaya söz veren ilk ülke oldu.

Almanya'da üçlü koalisyon tarafından oluşturulan yeni hükümet, 2030'a dek kömürden tamamen çıkmayı amaçlıyor. Koalisyon, 2030'da ülkedeki toplam elektrik tüketiminin %80'ini yenilenebilir enerjiden elde etmeyi unuyor. Gazdan enerji üretiminin

2040'a kadar bitmesi, 2030'a kadar binalarda gaz kazanlarının yasaklanması planlanıyor.

Antalya'nın Elmalı ilçesindeki Avlan Gölü'nden geriye ufak bir su birikintisi kaldı. 850 hektarlık gölün, yağışların azalması ve yeraltı sularının sondajlarla çekilmesiyle birlikte göl özelliğini kaybetmeye başladığı belirtildi.

Dünyanın en büyük müzik yapım şirketleri, çevreye olan etkileriyle ilgili harekete geçmek için bir araya geliyor. Sony Music Entertainment, Universal Music Group ve Warner Music Group'un yanı sıra bağımsız yapım şirketleri, iklim hedefleri için "Müzik İklim Paketi" imzaladı.

ABD Kongresi tarafından yapılan görevlendirmeye "Plastik Atıklarında ABD'nin Rolünü Hesaplama" raporu hazırlandı. ABD'nin 42 milyon tonluk plastik atığının Çin'in iki katı olduğu açıklandı.

Araştırmalar, Kara Cuma (Black Friday) nedeniyle atmosfere normale göre 385 bin ton karbondioksit gazının fazladan salındığını gösteriyor. Money.co.uk'in araştırmasına göre 2021'in Kara Cuma haftasında açığa çıkan karbondioksit oranı tam olarak 386.243 ton.

Milli Eğitim Bakanlığı, çevre eğitimi müfredatına iklim değişikliğini ekledi. Ortaokullarda iki kademe seçmeli "çevre eğitimi" dersi, gelecek yıldan itibaren üç kademe, "çevre eğitimi ve iklim değişikliği" adı altında uygulanacak.

Muğla'da orman kanununa ilişkin basın açıklaması yapan kitle örgütleri, etkin bir orman koruma kanununun çıkarılmasını istedi.

Vegan Derneği Türkiye'nin 15 kızıl geyiğin öldürülmemesi için Bolu İdare Mahkemesi'ne açtığı davada ara ka-

rının son 15 yılın en yüksek ormansızlaşmasıyla karşı karşıya olduğu açıklandı. Brezilya uzay araştırma ajansının raporuna göre, ormansızlaştırma bir yılda yüzde 22 arttı. Son verilere göre 2020-2021 yıllarında Amazon'da yaklaşık 13 bin 235 kilometrekare ormanlık alan yok oldu. Bu 2006'dan beri kaydedilen en yüksek kayıp.

rar çıktı ve yürütmeyi durdurma kararı verildi. Kızıl geyikler, hem Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerde, hem de iç mevzuatta koruma altında bulunuyor.

Christian Aid isimli yardım kuruluşu, 2021 yılında dünya genelinde yaşanan 10 aşırı hava olayının 1,5 milyar dolarlık hasara neden olduğunu tespit etti. En yüksek maddi hasarın ABD'de Ağustos ayında yaşanan İda Kasırgası ve Avrupa'da sellerde olduğunu belirtildi.

Brezilya'nın Amazon yağmur ormanla-

Brezilya'da yapılan bir araştırmada Pantanal Sulak Alanları'ndaki dev orman yangınında ölen hayvan sayısının 17 milyona ulaştığı hesaplandı. Ölen canlılar arasında, sürüngenler, kuşlar ve primat maymunlar da yer alıyor. Çok büyük bir alanı etkileyen orman yangınları Ocak ve Kasım ayları arasında devam etti ve dünyanın en geniş tropikal sulak alanının %30'unu yok etti.

Kaynaklar: *Aposto, Dokuz8Haber, Yeşilist, Cumhuriyet, Yeşil Gazete, T24, Gazete Duvar, Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği, Sputniknews, Evrensel, BBC Türkçe.*

Çoğu Zarar Azı Karar - Dünyayı Küçülme Kurtaracak

Yazar: Jason Hickel

Yayınevi: Metis Yayıncılık

Küçülme, karşı-
mızdaki zorluğa
yaklaşmanın bir
yolunu sağlıyor.
Toprağın, halkların,
hatta zihinlerin sömürül-
mekten kurtarılması anlamına
geliyor. İnsanların şeyleştirilmemesi,
işin ve yaşamın gereksiz yüklerinden arındırılması, ekolojik krizin dindirilmesi anlamına geliyor. Küçülme, daha az almakla başlayan bir süreç. Ama sonunda çok geniş bir ihtimaller denizine açılıyor. Bizi kıtlıktan bolluğa, kaynak sömürüsünden yenilenmeye, tahakkümden müttekabiliyete, yalnızlıktan ve ayrılmadan yaşam dolu bir dünyayla bağ kurmaya doğru götürüyor. Cesaretimizi toplayabilirsek farklı bir gelecek yazmak ellerimizde. Ya her şeyi kaybedecek ya bir dünya kazanacağız.

[Kitabın](#) yazarı Jason Hickel. “Yüksek gelirli ülkelerin aşırı enerji ve malzeme kullanımını azaltması gerekiyor, hızla yenilenebilir enerjiye geçmemiz gerekiyor, kesintisiz büyümedense insanların mutluluğuna ve ekolojik kararlılığa odaklanan bir post-kapitalist ekonomiye geçmemiz gerekiyor. Ama bundan fazlasına ihtiyacımız var, yaşayan dünyayla ilişkimizi düşüncemizin yeni yollarını bulmalıyız” diyor.

Kısa İklim Tarihi

Yazar: Emmanuel Le Roy Ladurie

Yayınevi: Doğu Batı Yayınları

Platon'un Gorgias'ında, çevremizde kurulması gereken uyumlu denge söz konusudur: “Gökyüzü, yeryüzü, tanrılar ve insanlar, birlikte bir cemaat meydana getirmişlerdir; bunlar birbirlerine dostluk, sevgi, saygı, ölçü ve adalet duygusuyla bağlıdırlar” sözleriyle başlıyor [Kısa İklim Tarihi](#).

Gökyüzü karışmış, ısınmış, endüstriyel süreçlerin ve bunların yordakçılarının her yere saldırdığı sera etkisinden kaynaklanan gazlarla bozuldu. Yeryüzü, çiftçilerimiz tarafından bir miktar aşırı kullanılmıştır. Platon'un **dörtlüsü Tanrılar/Yeryüzü/Gökyüzü/İnsanlar**, böylece bir miktar bozulmuşa benziyor. Bu koşullarda, gelecek endişesi taşıyan meslekten tarihçilerin görevi, özellikle niceliksel tarih bilgilerini gerçekten talep eden bilim insanlarıyla işbirliği yapmak değil midir? Bu bilim insanları, yakın ve uzak iklim tarihi içindeki araştırmaları esnasında bizim mesleğimize ihtiyaç duyar. Bu kaçınılmaz ve disiplinlerarası talebe cevap vermek zorundayız. Ve mademki şimdiye kadar ki sayfalarda buzullardan uzun uzadıya söz edilmiştir, o halde tarih küresinin, buzulküre ile daha çok ilgilenmesi gerekiyor.

Protesto

Yazar: Eduarda Lima

Yayınevi: Koç Üniversitesi Çocuk (KÜ Çocuk)

Her şey bir kuşun şarkı söylemeyi bırakmasıyla başladı. Diğer kuşlar da ona sessizlikte eşlik ettiler. Ve kediler miyavlamadı; köpekler havlamaz, kurtlar ulumaz, böcekler vızıldamaz oldu... Haklarında belgeseller çekilen penguenler yürümekten, inekler süt vermekten vazgeçti. Tüm dünyada, sanki bütün hayvanlar bir anlaşma yapmış gibiydi.

Portekizli illüstratör Eduarda Lima'nın ilk resimli çocuk kitabı olan Protesto, çevre duyarlılığı konusunda bir “sessiz çığlığı” duyuruyor bizlere. Klişelerden uzakta, gülümseten sonuyla daha da çok düşündürüyor...

